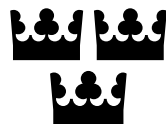

Kultur, medier, trossamfund och fritid

17

Förslag till statens budget för 2015

Kultur, medier, trossamfund och fritid

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	15
2	Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	19
2.1	Omfattning.....	19
2.2	Utgiftsutveckling	20
2.3	Skatteutgifter.....	20
2.4	Mål för utgiftsområdet	22
2.5	Resultatredovisning	24
2.5.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	24
2.5.2	Sammanfattande slutsatser	24
2.6	Politikens inriktning.....	27
2.6.1	Utgångspunkter	27
2.6.2	Prioriteringar avseende kultur, film, medier och idrott	35
3	Kulturområdesövergripande verksamhet.....	49
3.1	Omfattning.....	49
3.2	Utgiftsutveckling	49
3.3	Mål	50
3.4	Resultatredovisning	50
3.4.1	Bedömningsgrunder.....	50
3.4.2	Resultat.....	50
3.4.3	Analys och slutsatser	63
3.5	Budgetförslag	67
3.5.1	1:1 Statens kulturråd.....	67
3.5.2	1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	68
3.5.3	1:3 Skapande skola	68
3.5.4	1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	70
3.5.5	1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	71
3.5.6	1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet	72
3.5.7	1:7 Myndigheten för kulturanalys	73
3.5.8	Bidrag till kulturverksamhet från AB Svenska Spel.....	74
4	Teater, dans och musik	75
4.1	Omfattning.....	75
4.2	Utgiftsutveckling	75

4.3	Mål.....	76
4.4	Resultatredovisning.....	76
4.4.1	Bedömningsgrunder.....	76
4.4.2	Resultat.....	76
4.4.3	Analys och slutsatser.....	80
4.5	Budgetförslag.....	80
4.5.1	2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen.....	80
4.5.2	2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål.....	82
4.5.3	2:3 Statens musikverk.....	83
5	Litteraturen, läsandet och språket.....	85
5.1	Omfattning.....	85
5.2	Utgiftsutveckling.....	85
5.3	Mål.....	86
5.4	Resultatredovisning.....	86
5.4.1	Bedömningsgrunder.....	86
5.4.2	Resultat.....	86
5.4.3	Analys och slutsatser.....	90
5.5	Budgetförslag.....	91
5.5.1	3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter.....	91
5.5.2	3:2 Myndigheten för tillgängliga medier.....	92
5.5.3	3:4 Institutet för språk och folkminnen.....	93
6	Bildkonst, arkitektur, form och design.....	95
6.1	Omfattning.....	95
6.2	Utgiftsutveckling.....	95
6.3	Mål.....	96
6.4	Resultatredovisning.....	96
6.4.1	Bedömningsgrunder.....	96
6.4.2	Resultat.....	96
6.4.3	Analys och slutsatser.....	99
6.5	Budgetförslag.....	101
6.5.1	4:1 Statens konstråd.....	101
6.5.2	4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön.....	101
6.5.3	4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor.....	102
6.5.4	4:4 Bidrag till bild- och formområdet.....	102
7	Kulturskaparnas villkor.....	105
7.1	Omfattning.....	105
7.2	Utgiftsutveckling.....	105
7.3	Mål.....	106
7.4	Resultatredovisning.....	106
7.4.1	Bedömningsgrunder.....	106
7.4.2	Resultat.....	106
7.4.3	Analys och slutsatser.....	109
7.5	Budgetförslag.....	109
7.5.1	5:1 Konstnärsnämnden.....	109
7.5.2	5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer.....	110
8	Arkiv.....	113
8.1	Omfattning.....	113

8.2	Utgiftsutveckling	113
8.3	Mål	114
8.4	Resultatredovisning	114
8.4.1	Bedömningsgrunder.....	114
8.4.2	Resultat.....	114
8.4.3	Analys och slutsatser	116
8.5	Budgetförslag	117
8.5.1	6:1 Riksarkivet.....	117
9	Kulturmiljö.....	119
9.1	Omfattning.....	119
9.2	Utgiftsutveckling	119
9.3	Mål	120
9.4	Resultatredovisning	120
9.4.1	Bedömningsgrunder.....	120
9.4.2	Resultat.....	120
9.4.3	Analys och slutsatser	123
9.5	Budgetförslag	123
9.5.1	7:1 Riksantikvarieämbetet	123
9.5.2	7:2 Anslag till kulturmiljövård	124
9.5.3	7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning.....	126
10	Museer och utställningar.....	127
10.1	Omfattning.....	127
10.2	Utgiftsutveckling	127
10.3	Mål	128
10.4	Resultatredovisning	128
10.4.1	Bedömningsgrunder.....	128
10.4.2	Resultat.....	128
10.4.3	Analys och slutsatser	131
10.5	Budgetförslag	132
10.5.1	8:1 Centrala museer: Myndigheter	132
10.5.2	8:2 Centrala museer: Stiftelser	133
10.5.3	8:3 Bidrag till vissa museer	134
10.5.4	8:4 Riksutställningar	135
10.5.5	8:5 Forum för levande historia.....	136
10.5.6	8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	137
11	Trossamfund	139
11.1	Omfattning.....	139
11.2	Utgiftsutveckling	139
11.3	Mål	140
11.4	Resultatredovisning	140
11.4.1	Bedömningsgrunder.....	140
11.4.2	Resultat.....	140
11.4.3	Analys och slutsatser	140
11.5	Budgetförslag	141
11.5.1	9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund	141
11.5.2	9:2 Stöd till trossamfund	141
12	Film	143

12.1	Omfattning	143
12.2	Utgiftsutveckling.....	143
12.3	Mål.....	144
12.4	Resultatredovisning.....	144
12.4.1	Bedömningsgrunder	144
12.4.2	Resultat	144
12.4.3	Analys och slutsatser.....	148
12.5	Budgetförslag.....	149
12.5.1	10:1 Filmstöd.....	149
13	Medier.....	151
13.1	Omfattning	151
13.2	Utgiftsutveckling.....	151
13.3	Mål.....	152
13.3.1	Ändring av målet för mediepolitiken som avser att motverka skadliga inslag i massmedierna.....	152
13.4	Resultatredovisning.....	152
13.4.1	Bedömningsgrunder	152
13.4.2	Resultat	153
13.4.3	Analys och slutsatser.....	159
13.5	Budgetförslag.....	161
13.5.1	11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland.....	161
13.5.2	11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen.....	161
13.5.3	11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet.....	162
13.5.4	11:4 Statens medieråd.....	162
13.5.5	11:5 Stöd till taltidningar	163
13.6	Radio och tv i allmänhetens tjänst.....	164
14	Ungdomspolitik.....	167
14.1	Omfattning	167
14.2	Utgiftsutveckling.....	167
14.3	Mål.....	168
14.4	Resultatredovisning.....	168
14.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	168
14.4.2	Resultat	168
14.4.3	Analys och slutsatser.....	172
14.5	Budgetförslag.....	173
14.5.1	12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.....	173
14.5.2	12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet.....	174
15	Politik för det civila samhället	177
15.1	Omfattning	177
15.2	Utgiftsutveckling.....	177
15.3	Mål.....	178
15.4	Resultatredovisning.....	178
15.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	178
15.4.2	Resultat	178
15.4.3	Analys och slutsatser.....	182
15.5	Idrottsfrågor	183
15.5.1	Mål.....	183
15.5.2	Resultatredovisning.....	183

15.6	Friluftslivspolitik	191
15.6.1	Mål för friluftslivspolitik	191
15.6.2	Resultatredovisning	192
15.6.3	Politikens inriktning.....	194
15.7	Budgetförslag	195
15.7.1	13:1 Stöd till idrotten.....	195
15.7.2	13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	196
15.7.3	13:3 Bidrag för kvinnors organisering	197
15.7.4	13:4 Stöd till friluftslivsorganisationer	198
15.7.5	13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	199
15.7.6	13:6 Insatser för den ideella sektorn.....	200
16	Folkbildning.....	201
16.1	Omfattning.....	201
16.2	Utgiftsutveckling	201
16.3	Mål	202
16.4	Resultatredovisning	202
16.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	202
16.4.2	Resultat	205
16.4.3	Analys och slutsatser	208
16.5	Budgetförslag	210
16.5.1	14:1 Bidrag till folkbildningen	210
16.5.2	14:2 Bidrag till kontakttolkutbildning.....	211
17	Tillsyn över spelmarknaden	213
17.1	Omfattning.....	213
17.2	Mål	213
17.3	Resultatredovisning	213
17.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	213
17.3.2	Spelmarknadens utveckling	213
17.3.3	Tillsyn över spelmarknaden.....	215
17.3.4	Analys och slutsatser	216
17.4	Budgetförslag	217
17.4.1	15:1 Lotteriinspektionen	217

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	16
Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 17, Kultur medier, trossamfund och fritid.....	20
Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2015–2018. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	20
Tabell 2.3 Ramnivå 2015 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	20
Tabell 2.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 17.....	21
Tabell 2.5 Kulturbudgetens utveckling 2010–2015.....	28
Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom Kulturområdesövergripande verksamhet, utgiftsområde 17.....	49
Tabell 3.2 Skapande skola 2011–2013.....	50
Tabell 3.3 Fördelning av kultursamverkansmedel, verksamhetsbidrag 2013 samt fördelning till Stockholm.....	52
Tabell 3.4 Länsvis fördelning av utvecklingsbidrag 2013.....	53
Tabell 3.5 Statens kulturråds bidrag till internationellt kulturutbyte och samarbete 2011–2013.....	54
Tabell 3.6 Svenskt deltagande i projekt finansierade av EU:s kulturprogram 2011–2013.....	54
Tabell 3.7 Kulturaktörers arbete för ökad tillgänglighet 2013 (inom Statens kulturråds bidragsgivning).....	58
Tabell 3.8 Länsmuseers och länsstyrelserns arbete för ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.....	59
Tabell 3.9 Statliga kulturmyndigheters grundläggande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning 2013.....	59
Tabell 3.10 Kulturbryggans bidrag 2011–2013.....	60
Tabell 3.11 Statliga medel till kulturverksamheter, fördelat per län och per invånare 2012–2013.....	62
Tabell 3.12 Hyreskostnader m.m. för vissa kulturinstitutioner 2011–2013.....	66
Tabell 3.13 Anslagsutveckling.....	67
Tabell 3.14 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:1 Statens kulturråd.....	67
Tabell 3.15 Anslagsutveckling.....	68
Tabell 3.16 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.....	68
Tabell 3.17 Anslagsutveckling.....	68
Tabell 3.18 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Skapande skola.....	69
Tabell 3.19 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:3 Skapande skola.....	70
Tabell 3.20 Anslagsutveckling.....	70
Tabell 3.21 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet.....	70
Tabell 3.22 Anslagsutveckling.....	71

Tabell 3.23 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	72
Tabell 3.24 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	72
Tabell 3.25 Anslagsutveckling	72
Tabell 3.26 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet.....	73
Tabell 3.27 Anslagsutveckling	73
Tabell 3.28 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:7 Myndigheten för kulturanalys.....	73
Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom Teater, dans och musik, utgiftsområde 17'	75
Tabell 4.2 Prestationer Kungliga Operan AB 2011–2013	76
Tabell 4.3 Prestationer Kungliga Dramatiska teatern AB 2011–2013.....	77
Tabell 4.4 Prestationer Statens musikverk: Besökare till Musik- och teatermuseet 2011–2013	77
Tabell 4.5 Prestationer Statens musikverk: Statsbidrag till musiklivet 2011–2013	77
Tabell 4.6 Prestationer Dansens Hus: Besökare och föreställningar 2011–2013	77
Tabell 4.7 Prestationer Dansnät Sverige/Dansens hus	77
Tabell 4.8 Prestationer Drottningholms Slottsteater 2011–2013.....	78
Tabell 4.9 Prestationer Riksteatern 2011–2013 medlemmar, produktioner och publik.....	78
Tabell 4.10 Stöd till den fria scenkonsten 2011–2013	79
Tabell 4.11 Andel statligt bidrag till barn och ungdomsverksamhet fördelat på teater dans och musik	79
Tabell 4.12 Andel medverkande kvinnor i verksamheter som beviljats bidrag 2011–2013	80
Tabell 4.13 Anslagsutveckling	80
Tabell 4.14 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen.....	81
Tabell 4.15 Sammanställning av medelstilldelningen 2014 och 2015 till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen.....	81
Tabell 4.16 Anslagsutveckling	82
Tabell 4.17 Beställningsbemyndigande för 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans-, och musikändamål	82
Tabell 4.18 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	83
Tabell 4.19 Anslagsutveckling	83
Tabell 4.20 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:3 Statens musikverk.....	83
Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom Litteraturen, läsandet och språket, utgiftsområde 17.....	85
Tabell 5.2 Prestationer talböcker 2011–2013.....	87
Tabell 5.3 Prestationer punktskriftsböcker 2011–2013	87
Tabell 5.4 Bidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande 2011–2013 (beviljade medel)	88
Tabell 5.5 Kulturrådets bidrag till internationellt litteratursamarbete.....	89
Tabell 5.6 Anslagsutveckling	91
Tabell 5.7 Beställningsbemyndigande för anslaget 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter.....	92

Tabell 5.8 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	92
Tabell 5.9 Anslagsutveckling.....	92
Tabell 5.10 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 3:2 Myndigheten för tillgängliga medier.....	93
Tabell 5.11 Anslagsutveckling.....	93
Tabell 5.12 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 3:4 Institutet för språk och folkminnen	93
Tabell 6.1 Utgiftsutveckling inom Bildkonst, arkitektur, form och design, utgiftsområde 17	95
Tabell 6.2 Förvärv och donationer vid Moderna museet	96
Tabell 6.3 Anslagsutveckling.....	101
Tabell 6.4 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 4:1 Statens konstråd.....	101
Tabell 6.5 Anslagsutveckling.....	101
Tabell 6.6 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön.....	101
Tabell 6.7 Anslagsutveckling.....	102
Tabell 6.8 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor.....	102
Tabell 6.9 Anslagsutveckling.....	102
Tabell 6.10 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 4:4 Bidrag till bild- och formområdet	103
Tabell 7.1 Utgiftsutveckling inom Kulturskaparnas villkor, utgiftsområde 17	105
Tabell 7.2 Konstnärsnämnden stipendie- och bidragsärenden 2011–2013	107
Tabell 7.3 Konstnärsnämnden – beslutade stipendier och bidrag 2011–2013.....	107
Tabell 7.4 Anslagsutveckling.....	109
Tabell 7.5 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 5:1 Konstnärsnämnden	110
Tabell 7.6 Anslagsutveckling.....	110
Tabell 7.7 Beställningsbemyndigande för anslaget 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer.....	111
Tabell 7.8 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	111
Tabell 8.1 Utgiftsutveckling inom Arkiv, utgiftsområde 17	113
Tabell 8.2 Prestationer inom God arkivhantering och tillsyn 2011–2013.....	114
Tabell 8.3 Prestationer inom Ta emot, bevara och vårda 2011–2013 (statligt material).....	115
Tabell 8.4 Prestationer inom Tillhandahålla och tillgängliggöra.....	115
Tabell 8.5 Anslagsutveckling.....	117
Tabell 8.6 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 6:1 Riksarkivet.....	117
Tabell 9.1 Utgiftsutveckling inom Kulturmiljö, utgiftsområde 17.....	119
Tabell 9.2 Antal besökare Glimmingehus och Gamla Uppsala museum 2011–2013	122
Tabell 9.3 Anslagsutveckling.....	123
Tabell 9.4 Uppdragsverksamhet	124
Tabell 9.5 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 7:1 Riksantikvarieämbetet ...	124
Tabell 9.6 Anslagsutveckling.....	124
Tabell 9.7 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 7:2 Bidrag till kulturmiljövård	124
Tabell 9.8 Beställningsbemyndigande för anslaget 7:2 Bidrag till kulturmiljövård ...	125
Tabell 9.9 Anslagsutveckling.....	126
Tabell 9.10 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning	126

Tabell 10.1 Utgiftsutveckling inom Muser och utställningar, utgiftsområde 17	127
Tabell 10.2 Anslagsutveckling	132
Tabell 10.3 Sammanställning över medelstilldelningen till Centrala museer: Myndigheter	132
Tabell 10.4 Sammanställning över avgiftsintäkterna ¹ till Centrala museer: Myndigheter	132
Tabell 10.5 Uppdragsverksamhet Cosmonova.....	132
Tabell 10.6 Uppdragsverksamhet Vasamuseet.....	133
Tabell 10.7 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 8:1 Centrala museer: Myndigheter	133
Tabell 10.8 Anslagsutveckling	133
Tabell 10.9 Sammanställning över medelstilldelningen till Centrala museer: Stiftelser	133
Tabell 10.10 Sammanställning över avgiftsintäkterna ¹ till Centrala museer: Stiftelser	133
Tabell 10.11 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 8:2 Centrala museer: Stiftelser	134
Tabell 10.12 Anslagsutveckling	134
Tabell 10.13 Sammanställning över medelstilldelningen för Bidrag till vissa museer ¹	135
Tabell 10.14 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 8:3 Bidrag till vissa museer	135
Tabell 10.15 Anslagsutveckling	135
Tabell 10.16 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 8:4 Riksutställningar.....	135
Tabell 10.17 Anslagsutveckling	136
Tabell 10.18 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 8:5 Forum för levande historia.....	136
Tabell 10.19 Anslagsutveckling	137
Tabell 10.20 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål.....	137
Tabell 11.1 Utgiftsutveckling inom Trossamfund, utgiftsområde 17.....	139
Tabell 11.2 Anslagsutveckling	141
Tabell 11.3 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund	141
Tabell 11.4 Anslagsutveckling	141
Tabell 11.5 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 9:2 Stöd till trossamfund...	142
Tabell 12.1 Utgiftsutveckling inom Film, utgiftsområde 17	143
Tabell 12.2 Premiärsatta långfilmer på biograf 2011–2013	145
Tabell 12.3 Textade och syntolkade visningar på biograf 2011–2013	146
Tabell 12.4 Andel kvinnor som fått produktionsstöd till lång spelfilm 2011–2013 ¹	147
Tabell 12.5 Anslagsutveckling	149
Tabell 12.6 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 10:1 Filmstöd	149
Tabell 13.1 Utgiftsutveckling inom Medier, utgiftsområde 17	151
Tabell 13.2 Sveriges Radios programutbud i FM-radio, fördelat på programområden	153
Tabell 13.3 Sveriges Televisions programutbud, fördelat på utbudskategorier	154
Tabell 13.4 Antal dagstidningar med driftsstöd 2011–2013	156
Tabell 13.5 Antal dagstidningar och exemplar med distributionsstöd samt kostnader 2011–2013.....	156
Tabell 13.6 Antal taltidningar 2011–2013.....	157
Tabell 13.7 Antal taltidningsabonnenter 2011–2013	157

Tabell 13.8 Anslagsutveckling.....	161
Tabell 13.9 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland.....	161
Tabell 13.10 Anslagsutveckling.....	161
Tabell 13.11 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen.....	162
Tabell 13.12 Anslagsutveckling.....	162
Tabell 13.13 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet.....	162
Tabell 13.14 Anslagsutveckling.....	162
Tabell 13.15 Offentligrättslig verksamhet.....	163
Tabell 13.16 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 11:4 Statens medieråd.....	163
Tabell 13.17 Anslagsutveckling.....	163
Tabell 13.18 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 11:5 Stöd till taltidningar.....	163
Tabell 13.19 Distributionskontots utveckling 2010–2013.....	165
Tabell 14.1 Utgiftsutveckling inom område Ungdomspolitik, utgiftsområde 17.....	167
Tabell 14.2 Anslagsutveckling.....	173
Tabell 14.3 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.....	174
Tabell 14.4 Anslagsutveckling.....	174
Tabell 14.5 Beställningsbemyndigande för anslaget 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet.....	175
Tabell 14.6 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet.....	175
Tabell 15.1 Utgiftsutveckling inom område Politik för det civila samhället, utgiftsområde 17.....	177
Tabell 15.2 Styrelseledamöter i specialidrottsförbundens styrelser.....	187
Tabell 15.3 Anslagsutveckling.....	195
Tabell 15.4 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 13:1 Stöd till idrotten.....	195
Tabell 15.5 Anslagsutveckling.....	196
Tabell 15.6 Beställningsbemyndigande för anslaget 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler.....	196
Tabell 15.7 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler.....	197
Tabell 15.8 Anslagsutveckling.....	197
Tabell 15.9 Beställningsbemyndigande för anslaget 13:3 Bidrag för kvinnors organisering.....	198
Tabell 15.10 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 13:3 Bidrag för kvinnors organisering.....	198
Tabell 15.11 Anslagsutveckling.....	198
Tabell 15.12 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 13:4 Stöd till friluftorganisationer.....	198
Tabell 15.13 Anslagsutveckling.....	199
Tabell 15.14 Beställningsbemyndigande för anslaget 13:5 Bidrag till allmänna riksdagspartiers kvinnoorganisationer.....	200
Tabell 15.15 Anslagsutveckling.....	200
Tabell 15.16 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 13:6 Insatser för den ideella sektorn.....	200
Tabell 16.1 Utgiftsutveckling inom Folkbildning, utgiftsområde 17.....	201
Tabell 16.2 Indikatorer för att mäta hur folkbildningens syften uppnås.....	203
Tabell 16.3 Folkbildningsrådets fördelning av bidrag till studieförbunden	

2011–2013 (tkr).....	205
Tabell 16.4 Anslagsutveckling.....	210
Tabell 16.5 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 14:1 Bidrag till folkbildningen.....	210
Tabell 16.6 Anslagsutveckling.....	211
Tabell 16.7 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 14:2 Bidrag till kontakttolkutbildning.....	211
Tabell 17.1 Spelmarknadens bruttoomsättning.....	214
Tabell 17.2 Marknadsandelar av nettoomsättningen	214
Tabell 17.3 De omsättningsmässigt största spelformerna	215
Tabell 17.4 Anslagsutveckling	217
Tabell 17.5 Offentligrättslig verksamhet.....	217
Tabell 17.6 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 15:1 Lotteriinspektionen...	217

Diagramförteckning

Diagram 6.1 Fördelning av de beviljade bidragen till området bild- och formkonst, museer och utställningar.....	98
Diagram 10.1 Utveckling museibesök 2009–2013	128
Diagram 10.2 Besöksutveckling barn och unga vid de centrala museerna 2009–2013.....	129
Diagram 10.3 Könsfördelning museibesökare 2009–2013.....	130
Diagram 15.1 Fördelning av organisations- och verksamhetsbidrag respektive projektbidrag.....	180
Diagram 15.2 Aktivitetsnivån i barn- och ungdomsidrotten i relation till förändringar i befolkningen.....	185

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:3 *Skapande skola* besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2016 (avsnitt 3.5.3),
2. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2016 och 2017 (avsnitt 3.5.5),
3. godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2015 verkar för att bolagsstämman beslutar om ett bidrag för konst, teater och andra kulturella ändamål som motsvarar 1/26 av bolagets överskott 2014 från Nya Penninglotten samt att bidraget ska fördelas enligt de närmare anvisningar som beslutas av regeringen (avsnitt 3.5.8),
4. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 137 000 000 kronor 2016 och 2017 (avsnitt 4.5.2),
5. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 3:1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor 2016 (avsnitt 5.5.1),
6. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 136 000 000 kronor 2016–2025 (avsnitt 7.5.2),
7. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 80 000 000 kronor 2016–2018 (avsnitt 9.5.2),
8. godkänner förslaget att ett mål för området medier ska vara att motverka skadlig mediepåverkan och att målet att motverka skadliga inslag i massmedierna ska upphöra att gälla (avsnitt 13.3.1),
9. godkänner förslaget till medelstilleddning för 2015 från rundradiokontot till Sveriges Radio AB med 2 787 000 000 kronor, till Sveriges Television AB med 4 566 000 000 kronor och till Sveriges Utbildningsradio AB med 403 100 000 kronor (avsnitt 13.6),
10. godkänner förslaget till medelstilleddning 2015 från rundradiokontot till budgetens inkomstsida med 8 700 000 kronor för den verksamhet som bedrivs av Myndigheten för radio och tv (avsnitt 13.6),
11. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* besluta om bidrag som medför behov av framtida

- anslag på högst 100 000 000 kronor 2016 (avsnitt 14.5.2),
12. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 32 000 000 kronor 2016–2019 (avsnitt 15.7.2),
13. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 13:3 *Bidrag för kvinnors organisering* besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 29 000 000 kronor 2016 (avsnitt 15.7.3),
14. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 13:5 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor 2016 (avsnitt 15.7.5),
15. för budgetåret 2015 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag

1:1	Statens kulturråd	42 559
1:2	Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	382 488
1:3	Skapande skola	198 571
1:4	Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	37 979
1:5	Stöd till icke-statliga kulturlokaler	9 875
1:6	Bidrag till regional kulturverksamhet	1 293 948
1:7	Myndigheten för kulturanalys	15 439
2:1	Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen	983 660
2:2	Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	191 064
2:3	Statens musikverk	110 516
3:1	Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	138 060
3:2	Myndigheten för tillgängliga medier	108 189
3:4	Institutet för språk och folkminnen	57 993
4:1	Statens konstråd	8 130
4:2	Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	33 025
4:3	Nämnden för hemslöjdsfrågor	11 463
4:4	Bidrag till bild- och formområdet	28 135
5:1	Konstnärsnämnden	18 871
5:2	Ersättningar och bidrag till konstnärer	345 601
6:1	Riksarkivet	370 001
7:1	Riksantikvarieämbetet	215 822
7:2	Bidrag till kulturmiljövård	251 133
7:3	Kyrkoantikvarisk ersättning	460 000
8:1	Centrala museer: Myndigheter	1 090 957
8:2	Centrala museer: Stiftelser	245 877
8:3	Bidrag till vissa museer	48 617
8:4	Riksutställningar	43 261
8:5	Forum för levande historia	54 416
8:6	Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	80

9:1	Nämnden för statligt stöd till trossamfund	8 242
9:2	Stöd till trossamfund	71 092
10:1	Filmstöd	309 644
11:1	Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland	21 774
11:2	Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	2 648
11:3	Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet	383
11:4	Statens medieråd	17 101
11:5	Stöd till taltidningar	60 056
12:1	Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	33 336
12:2	Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	260 440
13:1	Stöd till idrotten	1 705 751
13:2	Bidrag till allmänna samlingslokaler	32 164
13:3	Bidrag för kvinnors organisering	28 163
13:4	Stöd till friluftorganisationer	27 785
13:5	Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15 000
13:6	Insatser för den ideella sektorn	24 758
14:1	Bidrag till folkbildningen	3 671 432
14:2	Bidrag till kontakttolkutbildning	16 769
15:1	Lotteriinspektionen	48 673
Summa		13 150 941

2 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

2.1 Omfattning

Utgiftsområdet är underindelad i följande områden:

- Kulturområdesövergripande verksamhet
- Teater, dans och musik
- Litteraturen, läsandet och språket
- Bildkonst, arkitektur, form och design
- Kulturskaparnas villkor
- Arkiv
- Kulturmiljö
- Museer och utställningar
- Trossamfund
- Film
- Medier
- Ungdomspolitik
- Politik för det civila samhället
- Folkbildning
- Tillsyn över spelmarknaden

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 17, Kultur medier, trossamfund och fritid
Miljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
Kulturområdesövergripande verksamhet	1 810	1 839	1 794	1 981	2 007	2 042	2 087
Teater, dans och musik	1 251	1 278	1 272	1 285	1 282	1 288	1 299
Litteraturen, läsandet och språket	268	283	276	304	305	308	312
Bildkonst, arkitektur, form och design	81	81	79	81	81	81	82
Kulturskaparnas villkor	351	364	355	364	364	369	378
Arkiv	361	356	342	370	372	378	388
Kulturmiljö	932	931	923	927	928	931	937
Museer och utställningar	1 365	1 387	1 368	1 483	1 488	1 505	1 557
Trossamfund	79	85	83	79	72	61	55
Film	332	317	302	310	295	295	295
Medier	163	125	118	102	117	124	125
Ungdomspolitik	281	293	287	294	294	295	296
Politik för det civila samhället	1 830	1 833	1 831	1 834	1 834	1 834	1 834
Folkbildning	3 563	3 642	3 642	3 688	3 706	3 756	3 852
Tillsyn över spelmarknaden	46	48	49	49	49	50	51
Äldreanslag	17	17	17	0	0	0	0
Totalt för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	12 730	12 880	12 737	13 151	13 193	13 317	13 547

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2015–2018. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid
Miljoner kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	12 880	12 880	12 880	12 880
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	62	106	235	453
Beslut	197	195	189	204
Överföring till/från andra utgifts- områden	12	13	13	13
Övrigt		-1	1	1
Ny ramnivå	13 151	13 193	13 317	13 547

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet 2013/14:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Tabell 2.3 Ramnivå 2015 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid
Miljoner kronor

	2015
Transfereringar ¹	9 750
Verksamhetsutgifter ²	3 375
Investeringar ³	26
Summa ramnivå	13 151

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2013 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.3 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 17 redovisas i huvudsak på statsbudgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en likformig beskattning,

s.k. skatteutgifter. En skatteutgift uppstår om skatteuttaget för en viss grupp eller en viss kategori av skattebetalare är lägre än vad som är normen inom ett visst skatteslag. Förutom skatteutgifter redovisas även skattesanktioner, där skatteuttaget är högre än den angivna normen inom skatteslaget. Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika områden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa skatteutgifter påverkar statsbudgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteutgifterna finns i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2014 (skr. 2013/14:98). I det följande redovisas de skatteutgifter som är hänförliga till utgiftsområde 17.

Tabell 2.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Prognos 2014	Prognos 2015
Bidrag till Tekniska museet och Svenska Filminstitutet	0	0
Försäljning av konstverk <300 000 kr/år	– ¹	–
Allmänna nyhetstidningar och tidskrifter	1 590	1 700
Böcker och broschyrer	890	950
Entréavgiftsbelagda kulturella föreställningar	1 880	2 000
Kommersiell idrott	3 730	4 110
Upphovsrätter	430	450
Entré djurparker	80	90
Försäljning av konstverk ≥300 000 kr/år	20	20
Ersättning till idrottsutövare	–	–
Omsättning i ideella föreningar	290	300
Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet	270	270
Stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund	–	–
Totalt för utgiftsområde 17	9 180	9 890

¹ Ett "–" innebär att skatteutgiften inte kan beräknas.

Bidrag till Stiftelsen Tekniska museet och Stiftelsen Svenska Filminstitutet

Enligt 16 kap. 10 och 11 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, får avdrag göras för bidrag som lämnas till Tekniska museet och för sådana bidrag och avgifter till Svenska Filminstitutet som avses i filmavtalet. Skatteutgiften

avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Försäljning av konstverk <300 000 kr/år

Vid försäljning av konstverk för under 300 000 kronor per år är enligt 1 kap. 2 a § mervärdesskattelagen (1994:200), förkortad ML, försäljningsbeloppet undantaget från mervärdesskatt under förutsättning att upphovsmannen eller dennes dödsbo vid försäljningen äger konstverket. Undantaget ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Allmänna nyhetstidningar och tidskrifter

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för tidningar och tidskrifter nedsatt till 6 procent. Skattesatsen gäller även radiotidningar för synskadade och andra varor som gör skrift tillgänglig för personer med läsnedsättning. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Böcker och broschyrer

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för böcker, broschyrer, häften, musiknoter, kartor och liknande alster nedsatt till 6 procent. Detta gäller även bilderböcker, ritböcker och målarböcker för barn. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Entréavgiftsbelagda kulturella föreställningar

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för entréavgift till konserter, biograf-, cirkus-, teater-, opera- och balettföreställningar eller liknande föreställningar nedsatt till 6 procent. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Kommersiell idrott

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för omsättning av tjänster inom idrottsområdet där verksamheten bedrivs kommersiellt, t.ex. i bodelagsform, nedsatt till 6 procent. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Upphovsrätter

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för upphovsrätter nedsatt till 6 procent. Skattesatsen gäller för upplåtelse eller överlåtelse av vissa upphovsrättsligt skyddade litterära eller konstnärliga verk. Nedsättningen gäller inte för upplåtelse eller överlåtelse av fotografier, reklam-

produkter, system och program för automatisk databehandling eller film eller liknande upptagning av information. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Entré till djurparker

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för entréavgift till djurparker nedsatt till 6 procent. Nedsättningen gäller även för guidning i djurparker. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Försäljning av konstverk $\geq 300\ 000$ kr/år

Enligt 7 kap. 1 § ML är skattesatsen för försäljning av konstverk för 300 000 kronor per år eller mer nedsatt till 12 procent. Detta gäller om konstverket vid försäljningen ägs av upphovsmannen eller dennes dödsbo. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Ersättning till idrottsutövare

Ersättning som en idrottsutövare erhåller från en skattebefriad ideell förening med huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet och som under året inte uppgår till ett halvt prisbasbelopp är enligt 2 kap. 19 § socialavgiftslagen (2000:980) undantagen från socialavgifter. Ersättningen är inte förmånsgrundande. Skatteutgiften avser därför särskild löneskatt.

Omsättning i ideella föreningar

Omsättning av vara eller tjänst i en ideell verksamhet räknas inte som ekonomisk verksamhet om föreningen är befriad från inkomstskatt för omsättningen ifråga. Av 4 kap. 8 § ML följer att denna verksamhet inte är skattskyldig. Detta ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet

Fysiska personer som ger gåvor till vissa stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som godkänts av Skatteverket kan få en skattereduktion motsvarande 25 procent av gåvans värde som dras av mot slutgiltig skatt. Gåvunderlaget som berättigar till skattereduktion får uppgå till högst 6 000 kronor per person och år, vilket innebär att skattereduktionen får uppgå till högst 1 500 kronor per person och år. Bestämmelserna om skattereduktion för gåvor till godkända gåvomottagare finns i lagen (2011:1269) om godkännande av gåvomot-

tagare vid skattereduktion för gåva, förordningen (2011:1295) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva samt i 67 kap. 20–26 §§ IL.

Stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund

Stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund är, om bestämmelserna i 7 kap. 3–11 §§ IL är uppfyllda, befriade från skattskyldighet för all inkomst utom vissa rörelseinkomster. Från och med 2014 infördes enhetliga bestämmelser om allmännyttiga ändamål för stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund, vilket bl.a. innebär att stiftelser som främjar kultur och idrott har fått inskränkt skattskyldighet.

2.4 Mål för utgiftsområdet

Kultur

Riksdagen beslutade i december 2009 (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145) om nationella kulturpolitiska mål.

Målen är att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Det finns även riksdagsbundna mål inom litteratur och läsfrämjande, inom arkitektur, formgivning och design, inom arkivområdet samt inom kulturmiljöområdet. Dessa mål anges i respektive underindelad avsnitt där resultaten för dessa områden redovisas.

Medier

Målen för medieområdet är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i massmedierna (prop. 2008/09:1 utg. omr. 17, bet. 2008/09:KrU1, rskr. 2008/09:92).

Regeringen föreslår i denna proposition att ett mål för området medier ska vara att motverka skadlig mediepåverkan och att målet att motverka skadliga inslag i massmedierna ska upphöra att gälla (se avsnitt 13.3.1).

Målen för medieområdet kommer därmed att vara att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadlig mediepåverkan.

Trossamfund

Riksdagen har antagit mål för statens bidrag till trossamfund, som har införts i 2 § lagen (1999:932) om stöd till trossamfund (prop. 1998/99:124, bet. 1999/2000:KU5, rskr. 1999/2000:45). Stödet ska bidra till att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg.

Ungdomspolitik

Arbetet med ungdomspolitik är sektorsövergripande och omfattar alla statliga beslut och insatser som berör ungdomar mellan 13 och 25 år. I enlighet med den förra regeringens förslag i propositionen Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande har riksdagen beslutat om ett nytt mål för ungdomspolitik (prop. 2013/14:191, bet. 2013/14:KrU9, rskr. 2013/14:354). Målet är att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Regeringen avser att överväga att se över målet för ungdomspolitik.

De övergripande mål som gällde för ungdomspolitik fram till 17 juni 2014 var att

- alla ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd, och
- alla ungdomar ska ha verklig tillgång till inflytande (bet. 2007/08:KrU1, rskr. 2007/08:58).

Politik för det civila samhället

Målet för politiken för det civila samhället är att villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin ska förbättras. Detta ska ske i dialog med det civila samhällets organisationer genom att

- utveckla det civila samhällets möjligheter att göra människor delaktiga utifrån engagemanget och viljan att påverka den egna livssituationen eller samhället i stort,
- stärka förutsättningarna för det civila samhället att bidra till samhällsutvecklingen och välfärden både som röstbärare och opinionsbildare och med en mångfald verksamheter, och
- fördjupa och sprida kunskapen om det civila samhället.

Målet beslutades av riksdagen i samband med beslutet angående propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55, bet. 2009/10:KrU7, rskr. 2009/10:195).

Idrott

Riksdagen har beslutat om målen för den statliga idrottspolitiken (prop. 2008/09:126, bet. 2008/09:KrU8, rskr. 2008/09:243). Mål och syfte med statsbidraget är att ge möjligheter för flickor och pojkar, kvinnor och män att motionera och idrotta för att främja en god folkhälsa, att stödja en fri och självständig idrottsrörelse samt att ge flickor och pojkar, kvinnor och män positiva upplevelser av idrott som underhållning.

Stöd till barn och ungdomar ska lämnas till verksamhet som bedrivs ur ett barnrättsperspektiv. Stöd kan även lämnas till sådan verksamhet som stärker idrottsutövares internationella konkurrenskraft.

Friluftslivspolitik

Målet för friluftslivspolitik är att stödja människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund för friluftslivet (prop. 2009/10:238, bet. 2010/11:KrU3, rskr. 2010/11:37 och 2010/11:38). Alla människor ska ha möjlighet till

naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö.

Riksdagen gav regeringen i uppdrag att komplettera det översiktliga målet för friluftslivspolitikerna med ett antal mätbara mål. Regeringen återrapporterade till riksdagen i december 2012 i skrivelsen Mål för friluftslivspolitikerna (skr. 2012/13:51, bet. 2012/13:KrU4, rskr. 2012/13:278).

Vad gäller statsbidragens användning har Riksdagen beslutat (prop. 2009/10:238, bet. 2010/11:KrU3, rskr. 2010/11:37 och 2010/11:38).

De tio målen för friluftslivspolitikerna är:

- tillgänglig natur för alla,
- starkt engagemang och samverkan där personligt och ideellt engagemang står i centrum,
- allemansrätten är grunden för friluftslivet.
- tillgång till natur för friluftslivet,
- att det finns attraktiv tätortsnära natur för friluftslivet,
- friluftslivet bidrar till en hållbar landsbygdsutveckling och regional tillväxt,
- skyddade områden är en resurs för friluftslivet,
- ett rikt friluftsliv i skolan,
- goda förutsättningar skapas för att människor kan vara regelbundet fysiskt aktiva i natur- och kulturlandskapet,
- att det finns god kunskap om friluftslivet.

Som ett stöd i genomförandet och uppföljningen av friluftslivsmålen anges ett antal preciseringar.

Folkbildning

Målet för vuxenutbildningen är att alla vuxna ska ges möjlighet att utvidga sina kunskaper och utveckla sin kompetens i syfte att främja personlig utveckling, demokrati, jämställdhet, ekonomisk tillväxt och sysselsättning samt en rättvis fördelning (prop. 2000/01:72, bet. 2000/01:UbU15, rskr. 2000/01:229).

Genom att fatta beslut i enlighet med förslagen i propositionen Allas kunskap – allas bildning (prop. 2013/14:172, bet. 2013/14:KrU8,

rskr. 2013/14:379) har riksdagen för första gången fastställt ett eget mål för folkbildningspolitiken. Det nya målet lyder:

Folkbildningen ska ge alla möjlighet att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället.

Tillsyn över spelmarknaden

Målet är en sund och säker spelmarknad där sociala skyddsintressen och efterfrågan på spel tillgodoses under kontrollerade former (prop. 2002/03:93, bet. 2002/03:KrU8, rskr. 2002/03:212).

2.5 Resultatredovisning

2.5.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatindikatorerna och bedömningsgrunderna för utgiftsområdet lämnas i respektive underindelade avsnitt där resultatredovisningen också finns. I detta avsnitt redovisas endast sammanfattande resultatbedömningar för utgiftsområdet.

2.5.2 Sammanfattande slutsatser

Kultur

De statliga insatserna och stöden till kulturen bidrar till att främja medborgarnas möjligheter till ett aktivt deltagande i kulturlivet och i samhällsutvecklingen i alla delar av landet. Genom öppna och rättvisa ersättnings- och stödsystem ges förutsättningar för kulturskapare att utveckla sin kreativitet och försörja sig på sin konstnärliga verksamhet.

Europeiska kommissionens Eurobarometer om kulturdeltagandet inom EU från 2013 visar att Sverige har högst deltagande i kulturella aktiviteter. Deltagandet har även ökat sedan den senaste undersökningen 2007. Inom samtliga konst- och kulturformer och för samtliga åldersgrupper har Sveriges deltagande ökat (mätningen omfattar personer i åldern 15 år och

äldre). Regeringen bedömer dock att det fortfarande finns stora skillnader i kulturdeltagandet mellan olika grupper och att det finns behov av att förbättra tillgängligheten.

Förmågan och lusten till läsning spelar en avgörande roll för människors möjlighet att ta del av kultur och vara aktiva medborgare. Den nya bibliotekslagen (2013:801) lyfter fram bibliotekens viktiga roll för att främja barns och ungdomars språkutveckling och stimulera till läsning. Barns och ungas läsning lyfts även fram i de nya målen som riksdagen beslutat för litteratur- och läsfrämjande. Bibliotekens arbete i detta avseende behöver fördjupas, genom bl.a. ökad samordning och utökat erfarenhetsutbyte.

Skapande skola har fr.o.m. 2013 byggts ut till att även omfatta förskoleklass. För 2013 sökte 89 procent av landets kommuner bidrag.

Kultursamverkansmodellen, där samtliga län utom Stockholms län ingår fr.o.m. 2013, har bidragit till en ökad samverkan mellan aktörer och till att kulturens betydelse för samhället och den regionala utvecklingen fått ökat genomslag.

Arbetet med att åstadkomma ökad tillgänglighet till kulturen står på olika sätt i fokus för regeringens prioriteringar. En utvecklad digitalisering är en förutsättning för ett modernt och dynamiskt kulturliv. Det omfattande digitaliseringsarbete som pågår innebär att kulturella verksamheter, samlingar och arkiv i ökad utsträckning bevaras digitalt och tillgängliggörs för allmänheten. På arkivområdet är i dag en stor del av det mest efterfrågade materialet tillgängligt i digital form. Av landets kommuner har 83 procent minst en digitaliserad biograf. Även inom scenkonsten har insatser gjorts för att främja digitaliseringen.

Tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning har förbättrats. Den uppföljning Myndigheten för delaktighet har gjort visar att kulturområdet nått långt vad gäller tillgänglighetsfrågor i jämförelse med andra politikområden. När det gäller de statliga kulturmyndigheternas grundläggande tillgänglighet visar dock uppföljningen att det återstår arbete för att uppnå målet att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet.

Internationella utbyten och samarbeten är nödvändiga för utvecklingen av kulturlivet och för att ge kulturskapare möjligheter att nå ut till en vidare publik.

Medier

Regeringen bedömer att målen för medieområdet sammantaget har uppfyllts bl.a. genom en väl fungerande oberoende radio och tv i allmänhetens tjänst, ekonomiskt stöd till pressen samt den verksamhet som bedrivits av myndigheter och institutioner på medieområdet till främjande av mångfald, tillgänglighet, skydd av barn, medie- och informationskunnighet samt öppenhet kring mediernas roll och villkor i samhället. Det EU-harmoniserade regelverket för tv-sändningar och beställ-tv bidrar till mer lika konkurrensvillkor mellan de europeiska aktörerna.

Trossamfund

Regeringen bedömer att statens stöd till trossamfunden bidrar till att främja den religiösa mångfalden och att statens stöd till trossamfund används i enlighet med målen för stödet.

Ungdomspolitik

Unga kvinnor och unga män i Sverige har i dag i många avseenden goda levnadsvillkor. Rapporter visar att unga kvinnors och unga mäns hälsa och sociala förhållanden generellt är goda, särskilt jämfört med andra länder. Samtidigt finns det stora utmaningar som möter unga kvinnor och unga män eller grupper av ungdomar. Exempelvis är arbetslösheten bland unga betydligt högre än bland den övriga befolkningen. Egen försörjning är en central del av ungas livsvillkor. Möjligheten till egen försörjning påverkar individers politiska självförtroende, benägenhet att rösta och intresse för inflytande.

Unga kvinnors och unga mäns självupplevda psykiska ohälsa har ökat under de senaste decennierna samtidigt som det inte har tagits fram någon systematisk kunskap som klargör hur ungdomar själva ser på sin psykiska ohälsa.

I propositionen Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande (prop. 2013/14:191) ingår ett ungdomspolitiskt handlingsprogram med insatser inom områden som rör ungdomars inflytande, egen försörjning och psykiska hälsa.

Politik för det civila samhället

Det statliga stödet till det civila samhällets organisationer ligger på en jämn och hög nivå och utgör på så sätt en stabil grund för bidragsberättigade organisationer att bedriva sin verksamhet. Den höga andelen organisationsbidrag och liknande generella bidrag innebär goda förutsättningar för organisationerna att verka fritt och självständigt.

Regeringskansliet har under de senaste tre åren genomfört ett flertal dialoger och samråd med det civila samhällets organisationer. Dialogen är omfattande. Tre exempel som särskilt kan lyftas fram är de dialoger som genomförts och lett fram till överenskommelserna mellan staten, idéburna organisationer och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) på det sociala området respektive på integrationsområdet, samt en bred dialog på kulturområdet. Den nationella överenskommelsen har inspirerat lokala och regionala efterföljare.

Anslaget för forskning om det civila samhället är relativt litet, men kan ändå betraktas som ett viktigt steg i riktning mot en samlad och ökad kunskap om det civila samhället. En viktig del i kunskapsutvecklingen är också SCB:s uppdrag att utveckla och förbättra statistiken om det civila samhället.

En konkret fråga som organisationer har lyft fram i dialog var önskemålet om att tillsätta en statlig utredning för att genomlys villkoren för det civila samhällets organisationer. I mars 2014 beslutade den förra regeringen kommittédirektiven Ett stärkt och självständigt civilsamhälle (dir. 2014:40).

Idrott

Svenskar motionerar mest i EU enligt 2013 års Särskilda Eurobarometer 412 om idrott och fysisk aktivitet, som är unionens andra mätning av vuxnas motions- och idrottsvanor inom medlemsstaterna. Hela 70 procent av svenskarna uppger att de idrottar eller motionerar minst en gång per vecka. Genomsnittet för EU är 41 procent. Undersökningen visar dock på stora socioekonomiska skillnader i deltagandet där det främst är arbetslösa som uppger att de sällan eller aldrig motionerar. Sverige ligger även i topp när det gäller ideellt engagemang inom idrotten, där var fjärde person över 15 år uppger att de arbetat ideellt inom idrottsrörelsen. Genomsnittet för medlemsstaterna ligger på 7 procent.

Trots att idrotten fortsätter att på bred front engagera människor i fysisk aktivitet och ideellt arbete ser vi en minskning i antalet deltagartillfällen inom barn- och ungdomsidrotten. Idrotten är öppen för alla men det finns fortfarande grupper som i mindre utsträckning deltar inom idrotten. En orsak kan vara att avgifterna för att delta har ökat. Regeringen välkomnar att det inom idrottsrörelsen nu pågår ett aktivt arbete för att inkludera fler grupper i den idrottsliga gemenskapen.

Andra utmaningar som idrottsrörelsen står inför är jämställdhet i beslutande organ och inom idrotten i stort, arbetet mot uppgjorda matcher och insatser mot dopning. Idrottsrörelsen har även andra etiska frågor som måste synliggöras och hanteras. Trots att idrottsrörelsen har utmaningar att fortsätta arbeta aktivt med är regeringens bedömning att idrottspolitikens mål i många delar är uppfyllda.

Folkbildning

Folkbildningen är med sin pedagogiska inriktning och särart en viktig del av utbildningsväsendet och en betydelsefull aktör för att höja kunskapsnivån i samhället. Folkhögskolans pedagogik, som i hög grad bygger på samtal och erfarenhetsutbyte i mindre studiegrupper, kan ge det stöd och den stimulans som många som inte har lyckats i det reguljära utbildningssystemet kan behöva.

Riksdagen beslutade i juni 2014 i enlighet med förslagen i propositionen Allas kunskap – allas bildning (prop. 2013/14:172, bet. 2013/14:KrU8, rskr. 2013/14:379). Genom riksdagens beslut gäller nu ett särskilt mål för folkbildningspolitiken. Utöver detta mål har riksdagen även beslutat om fyra syften för statens stöd till folkbildningen (se vidare avsnitt 16.4.1). Ett antal indikatorer har valts ut för att följa folkbildningens utveckling och resultat i förhållande till dessa syften. Indikatorerna belyser folkhögskolornas och studieförbundens omfattning och utbredning i landet och folkbildningens deltagare med avseende på olika bakgrundsfaktorer. Vidare redovisas genom indikatorerna omfattningen av utfärdade grundläggande behörigheter och intyg om avslutad eftergymnasial utbildning samt deltagandet i folkbildningens kulturella verksamheter (se även avsnitt 16.4.1).

Tillsyn över spelmarknaden

Spelmarknaden präglas av en ökad konkurrens med allt fler bolag som verkar i Sverige utan tillstånd samt med en mer omfattande marknadsföring. Regeringens bedömning är att det finns goda nationella möjligheter att bedriva en effektiv tillsyn och omfattande kontroller.

2.6 Politikens inriktning

2.6.1 Utgångspunkter

Kultur

Ett demokratiskt samhälle är ett samhälle där yttrandefriheten ständigt bevakas och främjas. Kulturell bildning och kulturellt deltagande är grundförutsättningar för att ständigt återerövra yttrandefriheten och upprätthålla demokratin. Alla människor ska därför ha rätt och möjlighet att utöva kultur i alla delar av landet.

Ett levande och oberoende kulturliv är viktigt för välfärden och demokratin. Kulturen skänker upplevelser och stimulerar intellekt och skaparkraft. Konstnärliga uttryck är en spegling av samhället och ger oss djupare förståelse för vår samtid och historia. Ett levande kulturliv tillhör grunden i ett socialt och ekologiskt hållbart samhälle.

Regeringen sätter stor tilltro till värdet av att människor erbjuds möjligheter att utveckla sin skapande förmåga. Därför bör det finnas förutsättningar för alla människor att utveckla sin kreativitet genom eget skapande. Detta kan förverkligas genom regeringens prioriteringar vad gäller estetiska ämnen i skolan, kultur- och musikskolor, bibliotek, folkbildning och studieförbund.

Kulturen utgör en mötesplats som spänner över nationsgränser, samhällsåskådningar och generationer. Genom kulturen sker nya möten och relationer skapas. På kulturens arenor möts olika perspektiv som skapar förutsättningar för samförstånd, tillit och respekt. Kulturen är på så sätt ett forum för demokratisk utveckling

För att ny konstnärlig mark ska brytas måste den konstnärliga friheten försvaras. Det innebär att konsten inte helt kan lämnas till marknadens villkor. Kulturpolitiken måste skapa förutsättningar för konstnärlig frihet, så att utövande

konstnärer får möjlighet att oberoende skapa normbrytande, ifrågasättande och provocerande konst. Det konstnärliga innehållet ska dock inte styras genom politiska beslut. Det måste också finnas kultur och kulturella arenor som står fri från kommersiella intressen.

Sverige har lyckats skapa förutsättningar för en god kreativ tillväxt genom att en kulturell infrastruktur gjorts tillgänglig. Kulturskolor, studieförbund och en väl utbyggd infrastruktur för digitalisering och it har i kombination med en aktiv kulturpolitik visat sig vara en god jordmån för det breda kulturutövandet, och i vissa fall har våra talanger utvecklats till exportsuccéer. Kulturella och kreativa näringar blir alltmer betydelsefulla och Sverige har genom en aktiv kulturpolitik lyckats ligga i utvecklingens framkant. Möjligheten för alla att ägna sig åt skapande och kulturella verksamheter skapar förutsättningar för att en del människor kan utveckla sina förmågor till en mycket hög nivå. Bredd ger spets.

För att lyckas skapa ett vitalt kulturliv är det viktigt att kulturskaparna kan arbeta under rimliga villkor. De offentliga trygghetssystemens utformning är en grundläggande del av de statliga insatserna. Regeringen tillför i denna proposition ytterligare medel för att förstärka scenkonstallianserna. Satsningarna regeringen föreslår i denna proposition vad gäller kultur i miljonprogramsområden och Skapande skola bidrar till fler arbetstillfällen för kulturskapare. Frågan om scenkonstpensionerna måste komma till en lösning. Den konst vi i dag njuter av vid institutionerna, har i de flesta fall en gång startat som ett initiativ från en enskild konstnär. Goda arbetsvillkor för de fria utövarna är därför en viktig jordmån för ett vitalt kulturliv.

Kulturarvet är vårt gemensamma arv. Kulturhistoriskt värdefulla byggnader, minnesmärken och andra miljöer, såväl i städer och tätorter som på landsbygden, bör bevaras och vårdas för framtiden.

I jämförelse med 2014 föreslås i denna proposition en ökning av kulturbudgeten med 252 miljoner kronor, inklusive anslagets pris- och löneomräkning som uppgår till ca 41 miljoner kronor.

Tabell 2.5 Kulturbudgetens utveckling 2010–2015

Miljoner kronor

Budgetår	Kulturbudget
2010	6 415
2011	6 488
2012	6 593
2013	6 729
2014	6 853
2015	7 105

Medier

Fria och självständiga medier med granskande journalistik och allsidig nyhetsförmedling är en förutsättning för en modern demokrati. För att ge förutsättningar för en fri åsiktsbildning, fritt utbyte av idéer och reella möjligheter att granska olika företeelser och verksamheter i samhället behövs en mångfald av medier av hög kvalitet. Samtidigt är medielandskapet under stark förändring vilket medför stora demokratiska utmaningar. För svensk dagspress var 2013 det ekonomiskt sämsta året i modern tid. Särskilt landsortspressen drabbas av neddragningar. Antalet lokalredaktioner blir allt färre. I det fragmenterade informationssamhället, där den lokala och regionala nyhetsbevakningen minskar samtidigt som det totala medieutbudet är större än någonsin, blir radio och tv i allmänhetens tjänst oundgänglig. Allmänheten har rätt till saklig och opartisk nyhetsförmedling och ett mångsidigt radio- och tv-utbud, tillgängligt för alla, som speglar hela landet och präglas av oberoende och stark integritet.

Ibland väcks kritik om att den starka ställning som radio och tv i allmänhetens tjänst har på mediemarknaden innebär en snedvridning av konkurrensen. Regeringen anser att själva syftet med radio och tv i allmänhetens tjänst är att den ska erbjuda ett utbud av hög kvalitet. Med det följer oundvikligen en viss marknadspåverkan. Exempelvis kan kvaliteten i de kommersiella mediernas utbud höjas i konkurrensen med radio och tv i allmänhetens tjänst om tittarna.

Det förändrade medielandskapet ställer nya och högre krav på allmänhetens förståelse för mediernas logik och funktionssätt. Det handlar om förmåga att hitta och tillgodogöra sig information och att analysera innehållet i denna, förmåga att använda medier för kommunikation samt att skapa medialt innehåll. Medie- och informationskunnighet är en viktig del av en

demokratisk medvetenhet och kompetens, särskilt när det gäller barn och unga.

Regeringen avser att återkomma med förslag på det mediepolitiska området.

Trossamfund

Trossamfunden erbjuder en möjlighet för människor att ge uttryck för andliga och existentiella behov och frågeställningar. Trossamfunden kan genom sin verksamhet bidra till kunskap, förståelse och respekt för olika trosinriktningar.

Social oro och förtroendekriser kan komma att bli än viktigare områden för preventiv krishantering när globala intressekonflikter får sociala konsekvenser även i vårt land. Att ge människor som invandrar till Sverige möjligheten att finna en trygghet här genom sin kultur och religion har betydelse för integrationen. I det mångreligiösa Sverige är kunskap, förståelse och samverkan nödvändiga för att människor av olika tro ska kunna leva tillsammans.

Religions-, samvets- och tankefriheten är centrala i ett öppet samhälle och finns uttryckt i internationella konventioner men även i den svenska grundlagen. Det är viktigt att vi slår vakt om dessa friheter i såväl Sverige som i vår omvärld. Den senaste tiden har flera fall av skadegörelse av religiösa lokaler rapporterats. Det är oacceptabelt och ska med all kraft motverkas. Händelser då människor på grund av sin religiösa tro ofredats har också uppmärksammats vilket föranleder verkningsfulla politiska åtgärder. I Sverige bör det vara en självklarhet att var och en fritt kan gå till sin religiösa samlingslokal utan att vara rädd för att möta en lokal som skadegjorts. På samma sätt är det en självklarhet att var och en i samhället ska kunna bära religiösa symboler utan att behöva ta emot glåpord eller utstå andra typer av våldshandlingar. I ett fritt och öppet samhälle är det allas vårt ansvar att motverka denna typ av agerande.

I samband med större olyckor och kriser i samhället blir kyrkor och sjukhuskyrkor naturliga samlingspunkter och stöd för många. Den andliga vården inom sjukvården, traditionellt kallad sjukhuskyrkan, är en viktig resurs så väl för sjukhusen som för den enskilde.

Det övergripande syftet med statens stöd till trossamfund är att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva långsiktig religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård,

undervisning och social omsorg m.m. Genom samverkan och dialog mellan Nämnden för statligt stöd till trossamfund (SST) och trossamfundens behandlas angelägna frågeställningar kring bl.a. värderingar, respekt, tolerans och demokrati. SST har en viktig roll i att vara expert i allmänna religions- och trossamfundsfrågor. Regeringen avser att ge SST ett fortsatt uppdrag att stimulera ett arbete med demokrati, demokratiska värderingar och att motverka antidemokratiska yttringar.

Regeringen har fortlöpande dialog med trossamfundet genom ett särskilt råd, Regeringens råd för kontakt med trossamfundet, som består av representanter från staten och samfundet.

Ungdomspolitik

Ungdomspolitikerna är sektorsövergripande och behandlar ungdomars villkor inom områden som utbildning, arbete, försörjning, bostad, hälsa, inflytande, kultur och fritid. Regeringen påbörjar ett reformarbete för bättre och mer jämlik utbildning, minskad arbetslöshet och ökad jämställdhet och som möter utmaningarna inom miljöområdet. Regeringen kommer att ha ett starkt fokus på att stärka ungas situation i samhället. Det sker inte minst genom viktiga utbildningsreformer som syftar till att alla ungdomar ska kunna fullfölja en gymnasieutbildning och åtgärder för att minska antalet ekonomiskt inaktiva unga, t.ex. unga som varken arbetar eller studerar.

Många unga riskerar i dag att inte komma in på arbetsmarknaden och att fastna i arbetslöshet. Den höga ungdomsarbetslösheten är en av regeringens högst prioriterade arbetsmarknadspolitiska utmaningar. Det är av central betydelse för ett samhälle att unga kan etablera sig och därmed bidra på arbetsmarknaden och växa till självständiga individer och samhällsmedborgare. Regeringen är övertygad om att framgång i kampen mot ungdomsarbetslösheten förutsätter bred mobilisering och samverkan. För att få fler ungdomar i arbete och för att stärka ungas kompetens inför regeringen stegvis från 2015 en 90-dagarsgaranti där det sätts en borte gräns för hur länge en ung person ska kunna vara arbetslös, innan han eller hon erbjuds ett jobb, en insats som leder till jobb eller en utbildning. Denna borte gräns ska successivt kortas till 90 dagar. Garantin ska omfatta alla arbetslösa

ungdomar, även de med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Som en viktig del av 90-dagarsgarantin införs traineejobb samt utbildningskontrakt för unga arbetslösa som inte fullföljt sin gymnasieutbildning.

I förhållande till den övergripande politiska inriktningen att bekämpa ungdomsarbetslösheten bidrar ungdomspolitikerna specifikt med kunskaper om ungas villkor, bland annat vad gäller gruppen unga som varken arbetar eller studerar. Dessutom bidrar ungdomspolitikerna med underlag för ökad samverkan för insatser som rör unga.

Riksdagen fattade beslut i enlighet med förslagen i propositionen Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande den 17 juni 2014 (prop. 2013/14:191, bet. 2013/14:KrU9, rskr. 2013/14:354). Därigenom har ett nytt mål för ungdomspolitikerna fastställts. Målet är att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Målet gäller för alla statliga beslut och insatser som berör ungdomar mellan 13 och 25 år. Regeringen avser att överväga att se över det nya målet för ungdomspolitikerna.

Ett nytt kunskapslyft

Det krävs investeringar i utbildning för att ge människor i alla åldersgrupper den kompetens som behövs på dagens och framtidens arbetsmarknad. Regeringen föreslår därför att ett nytt och stadigvarande kunskapslyft med permanenta utbildningsplatser införs. Platserna föreslås omfatta högskoleutbildning, utbildning inom yrkeshögskolan och folkhögskolan samt både allmänna ämnen och yrkesämnen inom kommunal vuxenutbildning (komvux).

Ungdomspolitiskt handlingsprogram

I ovan nämnda proposition ingår ett handlingsprogram med insatser inom områdena ungas inflytande, psykiska hälsa och egen försörjning. Dessutom tydliggörs att uppföljningssystemet bör utvecklas genom bl.a. en databas om ungas levnadsvillkor. Ungas och ungdomsorganisationernas perspektiv i uppföljningen kommer att stärkas.

Inflytande

I handlingsprogrammet ingår en omfattande satsning på unga kvinnors och mäns inflytande i samhället. Flera uppdrag har lämnats till Myn-

digheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor inom detta område.

Som ett led i handlingsprogrammet har myndigheten bl.a. i uppdrag att under 2015 stärka kunskapen om barn- och ungdomsperspektiv och dialog med barn och ungdomar i lokalt arbete. Myndigheten kommer dessutom att under 2015 fördela stöd till kommuner och landsting som arbetar på innovativa sätt med att stärka ungas inflytande.

Unga är en underrepresenterad grupp bland förtroendevalda. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har fått i uppdrag att arbeta med stöd för unga politiker i syfte att fler unga kvinnor och unga män ska ta på sig uppdrag som förtroendevalda och motverka att unga politiker väljer att lämna sina uppdrag i förtid.

Det är av stor betydelse för barn- och ungdomsorganisationer, liksom för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, att få en ökad förutsägbarhet i medelstilldelningen så att verksamheten kan planeras och bedrivas effektivt. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor bör kunna besluta om bidrag för 2016 under 2015. Regeringen föreslår därför ett beställningsbemyndigande för att Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ska kunna besluta om bidrag till barn- och ungdomsorganisationer som medför behov av framtida anslag. Detta innebär i praktiken att myndigheten kan fatta beslut om bidrag till barn- och ungdomsorganisationer inför kommande budgetår.

Psykisk hälsa

Regeringen prioriterar unga kvinnors och unga mäns psykiska hälsa. Det är vanligare att unga kvinnor upplever psykiska besvär än att unga män gör det. Det är också vanligare att unga hbtq-personer har sämre psykisk hälsa jämfört med övriga unga i befolkningen. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor genomför en jämställdhetsstrategi med fokus på att främja unga kvinnors och unga mäns psykiska hälsa, trygghet och välbefinnande. Myndigheten har även i uppdrag att beskriva och föreslå modeller för hur samhällets stöd till unga med psykisk ohälsa och som varken arbetar eller studerar kan organiseras. Utformning av samverkan mellan olika aktörer för att förbättra stödet för dessa unga är prioriterat.

Egen försörjning

Området ungdomars egen försörjning omfattar frågor om ungas utbildning, arbete, ekonomiska situation och boende. En gymnasieutbildning är inträdesbiljetten till arbetsmarknaden och till egen försörjning för ungdomar. Situationen för unga i åldern 15–24 år som varken arbetar eller studerar ska därför förbättras. Som ett första steg förtydligas det så kallade informationsansvaret för icke skolpliktiga ungdomar och benämns i stället aktivitetsansvar för ungdomar (prop. 2013/13:191). Ansvar innebär att kommunerna har i uppgift att erbjuda de ungdomar som berörs lämpliga individuella åtgärder. Åtgärderna ska i första hand motivera till utbildning. Kommunerna ska föra ett register över de ungdomar som omfattas av aktivitetsansvaret för ungdomar. Insatserna för dessa ungdomar ska dokumenteras på lämpligt sätt. Lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2015. Åtgärder kommer även att genomföras för att förbättra register och statistikuppföljning inom ramen för det kommunala aktivitetsansvaret.

Med anledning av förslagens effekter på kommunernas verksamhet föreslår regeringen att kommunernas verksamhet tillförs 10 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2015. Regeringen avser vidare att erbjuda kommunerna att tillsammans med Arbetsförmedlingen ta aktiv del i genomförandet av den tidigare beskrivna 90-dagarsgarantin för arbetslösa ungdomar (se utg.omr. 14, avsnitt 4.5).

Europeiskt samarbete

Ett nytt integrerat utbildnings-, ungdoms- och idrottsprogram, Erasmus+, har lanserats inom EU 2014. Programmet har ersatt bl.a. EU-programmet Ung och Aktiv i Europa. Det nya integrerade programmet innebär att möjligheterna till samarbete avseende utbildning, yrkesutbildning, idrott och ungdomsfrågor har stärkts. Erasmus+ innebär möjligheter för drygt fyra miljoner ungdomar, studenter och vuxna att studera, praktisera eller arbeta som volontärer i och utanför EU. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har från och med 2014 i uppdrag att fungera som nationellt kontor för ungdomsdelarna i programmet. Vid genomförande av programmet bör myndigheten fokusera på unga kvinnor och unga män som står långt från arbetsmarknad och utbildning.

Jämställdhet

Ungdomspolitiken ska vara utformad så att unga kvinnor och unga män ges samma möjligheter och förutsättningar i samhället. Som framgått ovan fokuserar arbetet inom ungdomspolitiken på områdena unga kvinnors och unga mäns inflytande, egen försörjning och psykiska hälsa. Rapporter från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor visar att flickor och pojkar, unga kvinnor och unga män, begränsas i samhället på grund av rådande brist på jämställdhet. Det är därför angeläget att unga omfattas av jämställdhetsinsatser och involveras i jämställdhetsarbete. Genom att indikatorerna i uppföljningen av ungdomspolitiken utvecklas skapas bättre underlag för analyser av unga kvinnors och unga mäns villkor när det gäller bl.a. inflytande, egen försörjning och psykisk hälsa. Detta gör att de jämställdhetsutmaningar som finns på dessa områden tydligare går att identifiera och följa upp. Det ungdomsperspektiv, som ska genomsyra all politik som berör gruppen unga kvinnor och män, betonar att unga ska betraktas som en mångfald av individer. Statistiskt underlag ska presenteras, kommenteras och analyseras efter kön och ålder. Där så är möjligt ska även andra bakgrundsfaktorer beaktas.

Strategisk myndighet för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck

Sedan 2014 fungerar Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor som strategisk myndighet för att främja ungas rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Syftet är att säkerställa grunden för ett långsiktigt arbete inom detta område.

Tematisk analys

Regeringen avser att ge Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor i uppdrag att under 2015 genomföra en tematisk analys av ungdomars sexuella och reproduktiva rättigheter.

Politik för det civila samhället

Det civila samhället är en del av välfärds-samhällets grund. Deltagande i gemenskaper som ideella organisationer skapar mening, delaktighet och utveckling för många män-

niskor. Därigenom bidrar det civila samhällets organisationer till att stärka demokratin, bl.a. som röstbärare och opinionsbildare. Delar av det civila samhället har dessutom en roll som utförare av välfärdstjänster. Välfärdens verksamheter är dock ingen marknad. Människor är medborgare i förhållande till välfärden, inte konsumenter. En nationell strategi för idéburen välfärd ska tas fram. Icke-kommersiella aktörer ska få möjlighet att växa och utvecklas. Deras självständighet ska värnas. Regeringen anser att integration av miljöhänsyn och sociala hänsyn i offentliga upphandlingar bör främjas.

Målet för politiken för det civila samhället är att villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin ska förbättras. Detta ska ske i dialog med det civila samhällets organisationer. Målet beskrivs i propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55). En hög grad av deltagande i det civila samhället är eftersträvansvärt bl.a. på grund av det civila samhällets betydelse för demokratin. Forskningen tyder på att såväl demokratin som tillväxten påverkas positivt av socialt kapital – tilliten och kontakterna människor emellan – vilket i sin tur gynnas av om många människor deltar i det civila samhällets organisationer.

Politiken för det civila samhället ska vara utformad så att kvinnor och män oavsett ålder och funktionsförmåga ges samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare. Det civila samhället bidrar till delaktighet i samhällslivet och genom organisationer och andra aktörer i det civila samhället ges kvinnor och män möjlighet till inflytande över det offentliga beslutsfattandet.

Möjlighet för det civila samhället att utvecklas

I mars 2014 gavs en särskild utredare i uppdrag att undersöka möjligheterna att på olika sätt underlätta för det civila samhällets organisationer att bedriva sin verksamhet, att utvecklas och att därigenom bidra till demokrati, välfärd, folkhälsa, gemenskap och social sammanhållning (dir. 2014:40). Utredaren ska brett undersöka möjligheterna att underlätta för det civila samhällets organisationer att bedriva sina verksamheter och bl.a. lämna förslag om hur organisationernas möjligheter att delta i offentlig upphandling kan förbättras. Regeringen avser att överväga behovet av en förändrad inriktning på uppdraget.

Sedan 2012 har Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (f.d. Ungdomsstyrelsen) fungerat som stöd för frågor som ryms inom politiken för det civila samhället. Sedan den 1 april 2014 avspeglar sig detta även i myndighetens namn.

Överenskommelserna med idéburna organisationer

Den överenskommelse som slöts 2008 mellan regeringen, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och idéburna organisationer inom det sociala området har varit viktig för att förbättra de idéburna organisationernas förutsättningar som röstbärare, liksom deras möjligheter att erbjuda välfärdstjänster. Idéburna organisationer – sociala företag, kooperativ, samfund, stiftelser, ideella föreningar – representerar en viktig resurs i samhället. Flera av dessa organisationer är en viktig röst för grupper som annars kan ha svårt att komma till tals. De medverkar dessutom till utvecklingen av välfärdstjänsternas kvalitet i förhållande till brukarnas behov och önskemål. Regeringen anser att de idéburna aktörernas förutsättningar att verka inom välfärden ytterligare kan stärkas. Behovet av att samordna arbetet och stödja insatser som stimulerar framväxten av lokala och regionala överenskommelser kvarstår.

Arbetet med överenskommelsen från 2010 med idéburna organisationer och SKL inom integrationsområdet står inför en fortsatt utveckling. Under 2015 kan det finnas behov av att se över formerna för detta arbete.

Kunskap om det civila samhället

Det är angeläget att ny kunskap om det civila samhällets roll, sammansättning och verksamhet tas fram. Kunskapen utvecklas kontinuerligt genom det forskningsprogram som Vetenskapsrådet hanterar, Statistiska centralbyråns (SCB) årliga statistikuppföljning och det stöd för studier om det civila samhället som fördelas av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. SCB kommer under hösten 2014 att på nytt publicera aktuell statistik om det civila samhället. Från Ersta Sköndals högskola väntas en ny rapport om frivilliga insatser i det civila samhället under 2015.

Allmänna samlingslokaler

Möjligheten för organisationer inom det civila samhället att ha tillgång till samlingslokaler är av stor vikt för att uppfylla målet för politiken för

det civila samhället. Regeringen föreslår därför att utgiftsnivån för bidrag till allmänna samlingslokaler bibehålls.

Kvinnors organisering

Principerna om självständighet och oberoende samt långsiktighet berör frågor om det civila samhällets möjlighet till en stabil grund för sin verksamhet. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor fördelar bidrag enligt förordningen (2005:1089) om statsbidrag för kvinnors organisering. Det är av stor betydelse för dessa organisationer, liksom för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, att få en ökad förutsägbarhet i medelstilleddningen så att verksamheten kan planeras och bedrivas effektivt. Regeringen föreslår därför ett beställningsbemyndigande som möjliggör för myndigheten att besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag. I praktiken innebär detta att myndigheten under ett år kan fatta beslut om bidrag för kvinnors organisering inför kommande budgetår.

Idrott

Regeringen vill stödja en stark och självständig idrottsrörelse som engagerar många och är en betydelsefull del i vår gemensamma välfärd. En viktig utgångspunkt för regeringen är att idrotten är inkluderande och öppen för alla, oavsett ålder, kön, könsidentitet eller könsuttryck, sexuell läggning, livsåskådning, social, etnisk och kulturell bakgrund, eller funktionsnedsättning.

Alla barn och unga har rätt till idrott

Regeringen strävar efter att fler barn och ungdomar ges möjlighet att delta i idrottsföreningarnas verksamhet och menar att en viktig förutsättning är att avgifterna hålls på en låg nivå. Regeringen verkar i hela sin politik för ökad jämställdhet och förväntar sig att idrottsrörelsen på olika nivåer förstärker sina ansträngningar att nå en jämställd idrott – en idrott där personer i beslutande ställning på alla nivåer inom idrotten och aktiva ges samma möjlighet att förverkliga sitt intresse att delta, oberoende av kön.

Sammanfattning av idrottspolitiska prioriteringar

Att bidra till att stärka folkhälsan är centralt i fördelningen av statsbidraget till idrott. Regeringen anser att idrottsrörelsen genom att

utveckla en inkluderande verksamhet har en viktig roll och kan bidra till att minska hälsoklyftorna i samhället. Ett ökat och mer jämlikt och jämställt deltagande inom föreningsidrotten är viktigt. Den kommande redovisningen från Centrum för idrottsforskning om hur olika delar av idrottsrörelsen väljer att fastställa nivån på sina medlems- och träningsavgifter kan ge ett viktigt kunskapsunderlag för att bedöma hur ett ökat deltagande inom idrotten kan uppnås.

Friluftslivspolitik

Se avsnitt 15.6 Friluftslivspolitik.

Folkbildning

Folkbildningen, såväl folkhögskolor som studieförbund, bidrar till mer aktiva samhällsmedborgare, ökad bildning och personlig utveckling. Folkbildningen är med sin pedagogiska inriktning och särart också en viktig del av utbildningsväsendet och en betydelsefull aktör för att höja kunskapsnivån i samhället. Ökad folkbildning har även positiva effekter för individens ställning i samhället och på arbetsmarknaden.

Eget mål och tydligare inriktning

Genom att riksdagen beslutade i enlighet med förslagen i propositionen Allas kunskap – allas bildning (prop. 2013/14:172, bet. 2013/14:KrU8, rskr. 2013/14:379) har riksdagen för första gången fastställt ett eget mål för folkbildningspolitiken. Målet är att folkbildningen ska ge alla möjlighet att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället. Målet klargör statens intentioner med folkbildningspolitiken och stödet till folkbildningen samtidigt som folkbildningens särskilda karaktär lyfts fram. Målet förtydligar också att folkbildningens målgrupp är bredare än den målgrupp som vuxenutbildningen har. Folkbildningen har en viktig och växande uppgift att möta unga som behöver en väg till vidare studier och arbete. Vidare framhäver målet folkbildningens metodik och demokratiska engagemang.

Statens syften med bidraget till folkbildningen

Riksdagens beslut i enlighet med förslagen i propositionen Allas kunskap – allas bildning (prop. 2013/14:172, bet. 2013/14:KrU8, rskr.

2013/14:379) innebär vidare att den statliga styrningen av bidraget till folkhögskolor och studieförbund blir mer entydig. Statens fyra syften med statsbidraget till folkbildningen gäller även fortsättningsvis, medan de sju verksamhetsområden som tidigare angetts som särskilda motiv för statens stöd har upphävts. En justering har gjorts av ett av syftena så att det framgår att statens stöd ska möjliggöra för en *ökad mångfald* människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen.

Kunskapslyft

Arbetslösheten har bitit sig fast på en hög nivå. Det finns ett tydligt samband mellan utbildningsnivå och sysselsättning. Personer med kort tidigare utbildning – det vill säga förgymnasial utbildning – är i högre utsträckning arbetslösa än personer med gymnasial eller högre utbildning. Detta gäller för alla åldersgrupper och är särskilt allvarligt eftersom det blir allt färre arbetstillfällen med låga eller inga krav på utbildning.

Mot denna bakgrund avser regeringen att öka ambitionerna inom vuxenutbildningsområdet. För att ge fler möjlighet att kunna ta del av utbildning som skapar vägar in i arbetslivet bör ett nytt och stadigvarande kunskapslyft med permanenta utbildningsplatser införas. Regeringens satsning på kunskapslyftet bör bli en viktig del av det livslånga lärandet och syfta till att stärka medborgarnas kompetens och möjligheter på arbetsmarknaden samt bidra till att förkorta tiden för etablering i samhället och på arbetsmarknaden för många nyanlända. Platserna föreslås omfatta högskoleutbildning, utbildning inom yrkeshögskolan och folkhögskolan samt både allmänna ämnen och yrkesämnen inom kommunal vuxenutbildning (komvux).

Folkhögskolans pedagogik, som i hög grad bygger på samtal och erfarenhetsutbyte i mindre studiegrupper, kan ge det stöd och den stimulans som många som inte har lyckats i det reguljära utbildningssystemet kan behöva. För att ge fler i denna grupp möjlighet att få gymnasiekompetens föreslår regeringen att ytterligare medel till statsbidraget till folkbildningen tillförs så att folkhögskolans allmänna kurser kan utökas med 1 500 utbildningsplatser 2015. Regeringen beräknar att ytterligare medel för statsbidraget därefter tillförs så att antalet utbildningsplatser

kan utökas med 2 000 i folkhögskolans allmänna kurs fr.o.m. 2016. .

Utbildningskontrakt

Arbetslösheten bland unga utan gymnasieexamen är mer än dubbelt så hög som bland dem som har examen. För att stödja arbetslösa ungdomar som inte har fullföljt sina gymnasiestudier avser regeringen att, stegvis från 2015, införa en 90-dagarsgaranti. Som en viktig del av 90-dagarsgarantin avser regeringen att införa utbildningskontrakt för unga arbetslösa som inte fullföljt sin gymnasieutbildning. Som ett led i införandet av utbildningskontrakt föreslås att den möjlighet som finns i dag till studiemotiverande kurs på folkhögskola förlängs och att medel avsätts för 1 600 utbildningsplatser på dessa studiemotiverande folkhögskolekurser årligen.

Många av deltagarna i studiemotiverande kurs fortsätter sin utbildning i folkhögskolans allmänna kurs, där de kan få motsvarande gymnasiekompetens och grundläggande behörighet till högskolestudier.

Utbildningar för nyanlända

Från 2014 kan nyanlända invandrare inom etableringsuppdraget delta i särskilt anpassade sammanhållna utbildningar på folkhögskola som finansieras genom att Arbetsförmedlingen lämnar bidrag till Folkbildningsrådet. Satsningen inom etableringsuppdraget på anpassade sammanhållna utbildningar på folkhögskola fortsätter 2015–2017.

Folkhögskolan som egen utbildningsform

I folkbildningspropositionen görs bedömningen att folkhögskolan som en egen utbildningsform i utbildningssystemet bör ses över och tydliggöras. Utbildningsformen folkhögskola omfattas inte av skollagen. Vissa ramar för folkhögskolan anges i förordningen (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen och i de villkor och riktlinjer som Folkbildningsrådet fastställer för verksamheten. I övrigt ansvarar varje enskild folkhögskola för utbildningens kursplaner och utformning. Det finns i detta sammanhang även skäl att se över regleringen av Folkbildningsrådets uppgifter och roll.

Statlig utvärdering av folkbildningen

Det är angeläget att få till stånd en både oberoende och regelbunden utvärdering av den verksamhet som anordnas av folkhögskolor och

studieförbund. Genom att besluta i enlighet med förslagen i propositionen Allas kunskap – allas bildning (prop. 2013/14:172, bet. 2013/14:KrU8, rskr. 2013/14:379) har riksdagen fastställt att statliga myndigheter ska ansvara för utvärderingen av folkbildningen. Under 2015 bör genomförandet av en regelbunden och oberoende utvärdering av folkbildningen påbörjas. I enlighet med vad som anges i propositionen kommer Statskontoret att få i uppdrag att genomföra en första samlad utvärdering av folkbildningen utifrån de fyra syften för statsbidraget som riksdagen har fastställt och bland annat Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering kommer att kunna förse Statskontoret med underlag. Underlag för Statskontorets utvärdering kan också lämnas av andra aktörer, främst Folkbildningsrådet.

Vidare bör Folkbildningsrådets uppföljningsansvar förtydligas i syfte att få fram ett bättre underlag för redovisningen till riksdagen genom att rådets uppföljning bör utgå ifrån de fyra syften som gäller för stödet till folkbildningen.

Idrottens bildningsverksamhet mottar ett särskilt statsbidrag inom folkbildningen. Statsbidraget fördelas av SISU Idrottsutbildarna. Även denna del av folkbildningen kommer att omfattas av den statliga utvärderingen.

Folkbildningens arbete med mänskliga rättigheter och jämställdhet

Folkhögskolor och studieförbund utför en viktig uppgift i sin påverkan på kvinnors och mäns grundläggande värderingar om bl.a. mänskliga rättigheter och jämställdhet mellan könen. Därför genomför Folkbildningsrådet en utbildningsinsats inom folkhögskolor och studieförbund, med inriktning på mänskliga rättigheter. Folkbildningsrådet genomför vidare en studie om jämställdhet i folkbildningen. Syftet med studien är att undersöka hur jämställdhetsperspektivet är integrerat inom folkbildningen och hur folkbildningen förhåller sig till de jämställdhetspolitiska målen.

Tolkutbildningar

I propositionen Allas kunskap – allas bildning (prop. 2013/14:172, bet. 2013/14:KrU8, rskr. 2013/14:379) gjordes bedömningen att översynen behöver göras av såväl teckenspråkstolkutbildningen som kontakttolkutbildningen. Det saknas en samlad och kontinuerlig kunskap av samhällets behov av tolkar för döva, hörsel-

skadade och personer med dövblindhet liksom behovet av kontakttolkar.

Tillsyn över spelmarknaden

Regleringen på spelområdet ska eftersträva att skadeverkningarna av överdrivet spelande minskar och skapa förutsättningar för en sund och säker spelmarknad. Den övervägande majoriteten av det totala spelandet sker i reglerade former hos spelaktörer som har tillstånd i Sverige, samtidigt som spelandet över internet visar en något annorlunda bild. För att undvika att åtgärder vidtas som leder utvecklingen åt fel håll vill regeringen skaffa sig ytterligare beslutsunderlag gällande en eventuell större förändring av spelregleringen.

När det gäller skydd och ansvar för spelarna har ett antal länder som ändrat sin reglering de senaste åren studerats t.ex. avseende hur regleringen påverkat möjligheten för olika aktörer att verka på marknaden, mängden spel, marknadsföring och fördelningen mellan olika spelformer, utvecklingen av andelen farliga spel samt om regleringen haft någon effekt på antalet spelberoende personer. Utvecklingen av marknaden i Danmark, Norge och Finland följs särskilt.

Förutsättningarna för de statligt kontrollerade bolagen att få tillstånd ska vara tydligt reglerade. Tillståndsprövningen bör därför flyttas från regeringen till Lotteriinspektionen. Regeringen avser också ta ett mer samlat grepp över förebyggande och behandling av spelberoende. Lotterilagen bör kompletteras med regler som syftar till att tillgodose sociala skyddshänsyn, inklusive marknadsföring. Lagen bör också kompletteras med effektiva sanktioner för att säkerställa att kraven efterlevs. Vidare bör obligatoriska krav på anordnarna införas att erbjuda spelarna att sätta gränser i fråga om tid och pengar vid onlinespel. Därtill bör övervägas om och på vilket sätt det ska ställas krav på verktyg där spelarna online kan bedöma om deras spelande är i riskzonen för att vara skadligt.

2.6.2 Prioriteringar avseende kultur, film, medier och idrott

Fri entré vid vissa statliga museer

Regeringen beräknar att de statliga museimyndigheterna tillförs 80 miljoner kronor fr.o.m. 2015 för att införa fri entré på vissa statliga museer.

Reformen med fri entré på de statliga museerna som pågick 2005 samt 2006 möjliggjorde för många fler grupper i samhället att ta del av det gemensamma kulturarvet. Inte minst möjliggjorde reformen att grupper som aldrig tidigare besökt ett museum, t.ex. barnfamiljer med låga inkomster, kunde besöka våra museer.

När fri entré avskaffades av den förra regeringen 2007 minskade antalet besök vid de statliga museerna som haft fri entré med närmare 1,7 miljoner jämfört med 2006. Det är nu dags att återigen öppna de statliga museerna för alla. Lika tillgång till vårt gemensamma kulturarv bör ses som en demokratisk rättighet.

Kultur i miljonprogramsområden

Regeringen beräknar att under 2015–2018 tillföra totalt 230 miljoner kronor till kulturverksamhet i miljonprogramsområden och till konstnärlig gestaltning av områdenas boendemiljöer. Kultursatsningen är ett initiativ som ska samordnas med regeringens insatser för att bidra till att miljonprogramsområden moderniseras på ett socialt och miljömässigt hållbart sätt. Under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik föreslås bl.a. ett investeringsbidrag för renoveringar av flerbostadshus i miljonprogramsområdena som bl.a. bidrar till energieffektivisering.

Satsningen på en upprustning av miljonprogrammets flerbostadshus skapar möjligheter att ta ett helhetsgrepp om livsmiljön i dessa bostadsområden. Detta inbegriper skapandet av fler mötesplatser för kulturella aktiviteter och upplevelser samt insatser för att öka möjligheten för invånarna att påverka hur dessa områden utvecklas. Avsikten är att skapa resurser för lokala civilsamhällesorganisationer att tillsammans med kommunala och privata aktörer utveckla t.ex. teater, hemslojd eller annan konstnärlig verksamhet. Möjligheten till en menings-

full fritidssysselsättning och tilltalande och intressanta boendemiljöer är avgörande inte bara för den enskildes välmående utan också för känslan av egenmakt och engagemang. Kulturen utgör en viktig demokratisk mötesplats där olika samhällsåskådningar bryts mot varandra och där förutsättningar för tillit och respekt skapas. Möjligheten att påverka satsningens genomförande främjar demokratisk inkludering.

Centralt för satsningen är att den ska utgå från de boendes behov och önskemål. En viktig utgångspunkt är att sträva efter ett brett deltagande hos olika grupper och att nå ut även till dem som i dag saknar resurser för att delta i eller saknar erfarenhet av organisationslivet. Utvärderingen (dnr U2014/5179) av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors satsning på engagemangsguider, där Riksteatern på olika sätt varit stödjande och särskilt fokus har legat på kvinnors och ungdomars deltagande, visar på vikten av lokal förankring på individnivå för liknande satsningar. För att de medel som regeringen beräknar fördela till kulturverksamheter i miljonprogramsområden ska kunna uppnå sitt syfte är det viktigt att ta vara på såväl det befintliga engagemanget i områdena som den kunskap som byggts upp kring former för deltagande, demokratisk delaktighet och inflytande på kulturens arena och i andra sammanhang. Såväl tillfälliga satsningar som mer långsiktigt syftande arbete ska kunna få stöd.

Statens kulturråd ges därför i uppdrag att i dialog med berörda myndigheter, kommuner, institutioner, organisationer i det civila samhället, boende och andra relevanta aktörer ta fram former för hur de tilldelade medlen ska fördelas samt hur satsningen ska följas upp och utvärderas. Statens konstråd ges i uppdrag att på initiativ av och tillsammans med lokala organisationer i det civila samhället arbeta fram praktiska exempel på hur miljonprogrammets olika miljöer kan berikas konstnärligt. De konstnärliga projekt som utförs ska präglas av ett starkt medborgarinflytande.

Kulturskolan

Regeringen beräknar att under 2015–2018 avsätta totalt 400 miljoner kronor för att bl.a. stärka den kommunala musik- och kulturskolan. Syftet är att ge barn och unga likvärdig tillgång till kultur och kulturutövande. Bidraget ska bl.a.

möjliggöra sänkta taxor i musik- och kulturskolan. Regeringen avser att återkomma om formerna för satsningen.

Musik- och kulturskolan ger barn och ungdomar möjlighet att utveckla sitt estetiska skapande. Inom ramen för verksamheten kan de t.ex. få ägna sig åt musik, drama, dans eller måleri. Musik- och kulturskolan är en mycket uppskattad del av kommunernas verksamhet och köerna kan vara långa. Det är i dag frivilligt för kommunerna att driva musik- och kulturskola, vilket har fått konsekvensen att det finns skillnader mellan kommunerna; vissa kommuner har höga avgifter, andra har låga eller inga avgifter. I några kommuner saknas helt musik- och kulturskola. Det saknas också särskilda utbildningar för undervisning i kulturskola vilket försvårar lärarekrytering och relevant kompetensutveckling och forskning.

Trots den kommunala musik- och kulturskolans stora betydelse saknas en övergripande strategi för samordning och utvärdering av verksamheten. Regeringen avser att tillsätta en utredning med uppdrag att ta fram förslag till en nationell strategi för musik- och kulturskolorna.

Samverkan för kultur i skolan

Regeringen beräknar att insatsen inom ramen för Skapande skola tillförs 25 miljoner kronor för 2015 och omfattar därmed 199 miljoner kronor. Insatsen förstärks sedan ytterligare och tillförs 30 miljoner kronor årligen mellan 2016–2018.

Skapande skola infördes 2008 och har i delar varit framgångsrik men satsningen är fortfarande i behov av utveckling. Regeringen föreslår att insatsen breddas och fördjupas och att det skapas möjlighet för kommunal musik- och kulturskola att fungera som samarbetspart.

För att ytterligare stärka kulturens roll i skolan avser regeringen att tillsätta en arbetsgrupp som genom statliga satsningar främjar samverkan mellan bl.a. grundskolan, kommunala musik- och kulturskolan samt kulturlivet.

Satsning på scenkonstallianserna

Regeringen beräknar att allianserna inom teater-, dans- och musikområdena tillförs ytterligare 20 miljoner kronor fr.o.m. 2015 och statsbidraget uppgår därmed till 82 miljoner kronor.

Arbetsmarknaden för yrkesverksamma inom teater, dans- och musikområdet kännetecknas av få fasta anställningar och en stor andel tidsbegränsade uppdrag. För att förbättra förutsättningarna för scenkonstnärerna har scenkonstallianser inrättats där professionella skådespelare, dansare och musiker kan få anställning och ersättning under perioder då de saknar uppdrag inom scenkonstområdet. Det finns i dag tre scenkonstallianser, Teateralliansen, Dansalliansen och Musikalliansen som tillsammans har ca 315 anställda.

Statens stöd till allianserna syftar till att bl.a. öka frilansande scenkonstnärers sociala och ekonomiska trygghet, avlasta arbetslöshetskassan, utveckla matchning och förmedling samt stimulera den konstnärliga utvecklingen. Allianserna erbjuder också strategisk kompetensutveckling som även är tillgänglig för professionella utövare som inte har anställning vid allianserna.

Riksdagens kulturutskott har utvärderat scenkonstallianserna och bedömer att alliansverksamheterna väl möter både kulturpolitiska och arbetsmarknadspolitiska målsättningar och bidrar till att öka den sociala och ekonomiska tryggheten hos de anställda (2011/12:RFR10). Det finns mot den bakgrunden skäl för att bygga ut alliansverksamheten och möjliggöra att antalet anställda kan öka.

Bibliotek, litteratur och läsfrämjande

Riksdagen har antagit nationella mål för litteratur- och läsfrämjande. Statens kulturråd har också fått ett utvidgat uppdrag att ta initiativ till, samordna och följa upp läsfrämjande insatser av nationellt intresse. Statens kulturråd har även fått i särskilt uppdrag att genomföra en läsfrämjandesatsning där idrottsföreningar ska samverka med bibliotek för att göra litteratur mer tillgänglig för idrottande pojkar och flickor.

I den nya bibliotekslagen (2013:801) som trädde i kraft den 1 januari 2014 förstärks bibliotekens läsfrämjande uppdrag. Folkbiblioteken får i uppdrag att ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning. Det är dock nödvändigt att ta ytterligare steg för att förbättra läsförståelse och främja läslust.

I en tid då medieutbudet är större än någonsin blir också förmågan till urval, analys och käll-

kritik allt viktigare. Bibliotekens kvalitet avgörs inte främst av antalet böcker utan av det arbete som utförs av kompetent bibliotekspersonal.

Bibliotekariernas arbete och kompetens kommer att vara avgörande för hur framtidens bibliotek lyckas uppnå målsättningen om att fungera som en arena för bildning och demokrati.

En nationell biblioteksstrategi

Regeringen föreslår att en nationell biblioteksstrategi tas fram för att främja samverkan och kvalitetsutveckling inom hela biblioteksväsendet. Under 2015–2018 avsätts totalt 10 miljoner kronor årligen i detta syfte. Av dessa medel beräknar regeringen att 6 miljoner kronor avsätts till Kungl. biblioteket för framtagandet av en nationell biblioteksstrategi och för att tillgängliggöra e-böcker via den nationella katalogen Libris. Vidare avsätts 4 miljoner kronor till Kulturrådet för att främja läsfrämjande i samarbete med biblioteken.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska, enligt den nya bibliotekslagen (2013:801), verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken ska även främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

Biblioteksområdet står inför ett antal utmaningar framöver. Läsförmågan sjunker och klyftan i kunskap och utbildning ökar. Biblioteken har en viktig roll att spela för att ändra denna utveckling och det är angeläget att biblioteken är tillgängliga och att deras fulla potential tas till vara.

Teknikutvecklingen går snabbt framåt, och med den skiftar människors medievanor. Under senare tid har antalet biblioteksbesök minskat, många delar av folkbibliotekens verksamheter i kommunerna har avvecklats och boklånen minskar. Det är viktigt att boende i både stora och små kommuner i hela landet har en god tillgång till biblioteksverksamhet.

Ett av problemen med nuvarande litterära, kulturella och mediala konsumtionsmönster är den bristande jämlikheten avseende tillgänglighet till medier och kultur. Regeringens ambition är att motverka regionala skillnader i fråga om såväl tillgänglighet som utbud. Det går också att skönja en bristande likvärdighet grundat på socioekonomiska faktorer och skillnader mellan

könen. Personer med högre utbildning tillgodosgör sig mer litteratur, kvinnor läser mer än män.

Bibliotekspolitiken ska bidra till ett medieutbud som präglas av allsidighet, mångfald, kvalitet och tillgänglighet i alla delar av landet. Det är i allra högsta grad en fråga om demokratisk utveckling. Det allmänna biblioteksväsendet ska vara en mötesplats som underlättar kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning, den ska främja förmågan till urval, kritisk analys och källkritik. Den ska vara öppen för alla oavsett vem man är eller var i landet man befinner sig.

I syfte att långsiktigt bibehålla och utveckla en biblioteksverksamhet av hög kvalitet som är förberedd för framtidens utmaningar krävs därför en nationell samsyn och en gemensam strategi.

Kungl. biblioteket har sedan 2011 i uppdrag att ha en nationell överblick över det allmänna biblioteksväsendet och främja samverkan och utveckling inom området. Regeringen bedömer därför att Kungl. biblioteket bör ges i uppdrag att efter samråd med Statens kulturråd och andra berörda aktörer utarbeta en nationell biblioteksstrategi för att främja bibliotekens planering, styrning och uppföljning. Strategin ska också innehålla en fördjupad omvärldsanalys.

Lättläst litteratur och nyhetsförmedling

Regeringen beräknar att Myndigheten för tillgängliga medier (MTM) tillförs ca 19 miljoner kronor fr.o.m. 2015 för att överta det statliga ansvaret för lättläst litteratur och nyhetsförmedling. I beloppet ingår 2 miljoner kronor för att främja lättläst litteratur i skolan som omprioriteras från utgiftsområde 16.

Riksdagen antog propositionen Lättare att läsa (prop. 2013/14:134) den 18 juni 2014 (bet. 2013/14:KrU11, rskr. 2013/14:356). I propositionen föreslås att statens stöd till Centrum för lättläst avvecklas. MTM bedöms fr.o.m. den 1 januari 2015 ansvara för statens insatser för lättläst litteratur och även bli ett nationellt kunskapscenter för lättläst och övriga tillgängliga medier. Myndigheten bör också stödja utgivning och distribution av den oberoende lättlästa nyhetstidningen 8 SIDOR. Staten bör fortsätta att stödja utgivning och distribution av lättläst litteratur och nyhetsförmedling inom de områden där utbudet inte kan tillgodoses av marknaden.

Under behandlingen av propositionen lämnade riksdagen ett tillkännagivande (bet.

2013/14:KrU11, rskr. 2013/14:356) om att regeringen skyndsamt bör utreda tidningen 8 SIDOR:s framtid inom ramen för ett public service-uppdrag. Kulturdepartementet har i promemorian Tidningen 8 SIDOR:s möjliga framtid inom ramen för ett public service-uppdrag (dnr Ku2014/1281) analyserat möjligheten att säkerställa en fortsatt utgivning av 8 SIDOR inom ramen för ett public service-uppdrag. Promemorian har remitterats och regeringen konstaterar att en utgivning av 8 SIDOR inom SR, SVT eller UR inte är förenligt med nuvarande reglering av public service-verksamheten. I flera remissvar kritiserades också det upphandlingsförfarande som aviserats i propositionen. Regeringen anser att det är av stor vikt att utgivningens kontinuitet inte störs vid överflyttningen av Centrum för lättläst till MTM. Mot denna bakgrund anser regeringen att tidningen 8 SIDOR tillfälligt ska ges ut av MTM. Regeringen avser att noga följa 8 SIDOR:s situation och att utreda tidningens hemvist ytterligare.

Biblioteksersättning

Sedan mitten av 1980-talet finns en överenskommelse mellan regeringen å ena sidan och Sveriges författarförbund, Föreningen Svenska Tecknare och Svenska Fotografers förbund å andra sidan om rätt till förhandlingar om biblioteksersättningens grundbelopp. Förhandlingar förs årligen mellan parterna. Vid förhandlingarna avseende 2015 års grundbelopp har överenskommelsens medlingsmöjlighet utnyttjats. Utifrån en bedömning av medlingsresultat avser regeringen att återkomma med storleken på grundbeloppet för 2015.

Riksdagen har mot bakgrund av propositionen Läsa för livet (2013/14:3) beslutat att inriktningen för den framtida biblioteksersättningen ska vara att de litterära upphovsmännen ska ersättas för att deras verk lånas ut vid folk- och skolbibliotek och att biblioteksersättningen ska bidra till att förbättra författarnas ekonomiska villkor (bet. 2013/14:KrU4, rskr. 2013/14:117).

Regeringen gör bedömningen att en ny överenskommelse med företrädare för upphovsmän inom ordområdet om fastställandet av grundbeloppets storlek bör slutas och att förordningen (1962:652) om Sveriges författarfond ska ses över. Arbetet med översyn av förhandlings-

ordning och förordning pågår för närvarande i Regeringskansliet.

Att författare och andra litterära upphovs- personer har rimliga ersättningar och goda villkor för sitt skapande arbete är av stor betydelse för kulturlivet och samhällsdebatten – och i förlängningen för vår demokrati.

Forum för levande historia

Regeringen beräknar att Forum för levande historia tillförs totalt 25 miljoner kronor under perioden 2015–2017 för att i samarbete med Statens skolverk genomföra en stor utbildningsinsats om olika former av rasism i historien och i dag. Satsningen ska vara riktad till samtliga grund- och gymnasieskolor.

Forum för levande historia har till uppgift att främja arbete med demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen. Myndigheten har till särskild uppgift att informera om Förintelsen och kommunismens brott mot mänskligheten och bedriver utåtriktad verksamhet med inriktning på kunskap, kultur och fortbildning.

Vidare avser regeringen att se över behovet av och formerna för ett nationellt kunskaps- och resurscentrum om rasism, bl.a. för att sprida de lyckade modeller som finns för att minska rekryteringen av människor till rasistiska organisationer.

Myndigheten för kulturanalys

Inom statsförvaltningen finns ett antal utvärderings- och granskningsmyndigheter, däribland Myndigheten för kulturanalys som bildades 2011. De sektorsspecifika utvärderingsmyndigheterna bedriver analysverksamhet som delvis kan överlappa den analysverksamhet som ansvariga myndigheter på området själva bedriver. Mot den bakgrunden bedömer regeringen att Myndigheten för kulturanalys ska avvecklas under 2015.

Regeringen avser att återkomma avseende det långsiktiga åtagandet för och finansieringen av vissa av de uppgifter som i dag ligger hos Myndigheten för kulturanalys. Det gäller främst ansvaret för den officiella statistiken inom kulturområdet samt övergripande uppföljning och analys av kulturpolitikens utfall.

Nytt pensionssystem på scenkonstområdet

Det nuvarande pensionssystemet på scenkonstområdet är inte anpassat till att det allmänna pensionssystemet har reformerats och att de fasta anställningarna vid institutionerna har minskat. Systemet är svårförutsägbart för både arbetsgivare och arbetstagare.

Riksdagen har som sin mening gett regeringen till känna att regeringen inom ramen för den ordinarie budgetprocessen, gärna i budgetpropositionen för 2013, ska återkomma till riksdagen med besked om hur scenkonstpensionsfrågan kan och bör lösas på ett statsfinansiellt ansvarsfullt sätt (bet. 2011/12:KrU1, rskr. 2011/12:74). I budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1 utg.omr. 17) aviserades att arbetsmarknadens parter bör ta över ansvaret för att genom kollektivavtal reglera pensionsvillkoren på scenkonstområdet.

Regeringens bedömning är att den nuvarande statliga regleringen av tjänstepensionerna avvecklas fr.o.m. den 1 januari 2015 och ersätts med en kollektivavtalsreglerad pensionsordning.

Förhandlingarna ges en ekonomisk ram på 240 miljoner kronor 2015 som kommer att sjunka i takt med att nuvarande pensionssystem fasas ut. I dag avsätts ca 300 miljoner kronor till pensionspremier på scenkonstområdet. Inom ramen för ett reformerat pensionssystem bör det finnas möjlighet till omställning och karriärväxling för yrkesgrupper som av konstnärliga och fysiska skäl inte kan arbeta inom sina konstnärliga yrken till 65 år. En utgångspunkt för omfattningen av den framtida statliga finansieringen är ett system som främjar att berörda personer i möjligaste mån kan försörja sig genom arbete och att en hög konstnärlig kvalitet möjliggörs vid institutionerna. I övrigt ska den nya pensionsordningen motsvara pensionssystem på den övriga arbetsmarknaden.

De medel som frigörs vid övergången till ett nytt pensionssystem, 60 miljoner kronor för 2015, omfördelas till kvalitetssatsningar på scenkonstområdet. Medlen kommer att fördelas inom berörda anslag och regeringen kommer att ha en fortsatt dialog med områdets aktörer om inriktningen på de kvalitetsförstärkande insatserna inom scenkonstområdet.

Regeringen anser det vara mycket angeläget att scenkonstnärerna får goda villkor för omställning, karriärväxling och kompetens-

utveckling. Regeringen avser att noga följa utvecklingen på scenkonstområdet.

En ny politik för arkitektur, form och design

I budgetpropositionen för 2014 aviserades en översyn av de mål och det handlingsprogram som riksdagen beslutade om för arkitektur, formgivning och design 1998. I maj 2014 beslutade den förra regeringen att tillsätta utredningen Gestaltad livsmiljö – en ny politik för arkitektur, form och design (dir. 2014:69) med uppdrag att föreslå en ny statlig politik för arkitektur, form och design. Syftet med uppdraget är att stärka arkitekturens, formens och designens värden och betydelse för individen, livsmiljön och den hållbara samhällsutvecklingen. Direktiven tar sin utgångspunkt i ett antal stora samhällsutmaningar som berör flera politikområden och som kräver tvärsektoriella perspektiv och en helhetssyn på vår livsmiljö. Utredningen ska lämna sitt betänkande i oktober 2015.

Utformningen av våra gemensamma miljöer är en fråga som angår alla. Regeringen vill i sin kulturpolitik lyfta fram arkitekturens och formens roll för ett demokratiskt och hållbart samhälle.

Statens centrum för arkitektur och design har i uppdrag att vara ett statligt museum och en mötesplats för arkitektur, form och design. Moderna museet har en lång tradition av gränsöverskridande utställningar och publik verksamhet och redan i dag är myndigheten en mötesplats där konst, arkitektur, form och design samspekar. Moderna museet och Statens centrum för arkitektur och design har i sin verksamhet många beröringspunkter och delar även på vissa gemensamma lokaler och administrativa funktioner. Regeringen bedömer att det kan finnas fördelar med att samla uppgifterna för Moderna museet och Statens centrum för arkitektur och design i en gemensam myndighet. Ett arbete med att analysera och belysa förutsättningarna för en organisationsförändring har inletts inom Regeringskansliet.

En ny opera i Operan

I december 2013 gavs Statens fastighetsverk i uppdrag att i nära samarbete med Kungliga

Operan AB genomföra en förstudie för en renovering och ombyggnad av Kungliga Operans byggnad. Av uppdraget framgår att förstudien ska utgå från Kungliga Operan AB:s behov av att skapa bättre förutsättningar för den konstnärliga verksamheten och öka tillgängligheten för publiken. Den totala kostnaden för ombyggnads- och renoveringsarbetet inklusive kostnader för bl.a. förstudie, projektering och byggnadsanknutna inventarier får inte uppgå till mer än 2 miljarder kronor.

Statens fastighetsverk lämnade en delrapport till regeringen (Kulturdepartementet) i juni 2014 och där återfinns konstnärliga, publika och stadsbyggnadsmässiga mål för projektet, liksom mål som är kopplade till effektivitet. Vidare har ombyggnads- och renoveringsbehov identifierats. En viktig del i uppdraget är att ta hänsyn till att de ombyggnader som ska göras ska hålla hög arkitektonisk kvalitet.

Avsikten med ombyggnaden och renoveringen är att ge Kungliga Operan de bästa förutsättningarna att långsiktigt bedriva opera- och balettverksamhet av högsta klass. Statens fastighetsverk konstaterar också att till byggnadens främsta kulturhistoriska värden hör dess funktion.

Förstudien ska slutredovisas senast den 15 maj 2015.

Ett tillgängligt och hållbart kulturarv

Den kyrkoantikvariska ersättningen

För att säkerställa det långsiktiga bevarandet av de kyrkliga kulturminnena föreslår regeringen att den kyrkoantikvariska ersättningen 2015 ska vara 460 miljoner kronor. Det är regeringens avsikt att detta belopp ska utgå årligen t.o.m. 2019. Härigenom ges Svenska kyrkan goda och stabila planeringsförutsättningar att göra de bedömningar och prioriteringar som är nödvändiga för ett långsiktigt bevarande av de kyrkliga kulturminnena.

Det kyrkliga kulturarvet i Sverige har byggts upp under tusen år. Det är ett i högsta grad dynamiskt och levande kulturarv som var och en har möjlighet att uppleva och berikas av. Det kyrkliga kulturarvet präglas av historiskt djup och rymmer centrala berättelser om samhällets utveckling. De kyrkliga kulturminnena är också bärare av starka konstnärliga och arkitektoniska uttryck. Det är av stor betydelse för alla i sam-

hället att detta kulturarv bevaras, används och utvecklas för dagens och kommande generationer.

Svenska kyrkan har enligt kulturmiljölagen (1988:950) rätt till viss ersättning av staten för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena (den s.k. kyrkoantikvariska ersättningen). Ersättningen är en följd av skyddsbestämmelserna i kulturmiljölagen, som innebär fördyringar och inskränkningar vid förvaltningen av de kyrkliga egendomarna.

Riksdagen har tidigare beslutat om ersättningens storlek under perioden 2002–2014.

I anslutning till stat–kyrka-reformen träffade staten och Svenska kyrkan en långsiktig överenskommelse i frågor som rör de kulturhistoriska värdena inom Svenska kyrkan. Under överenskommelsens löptid ska s.k. kontrollstationer läggas in. Kontrollstationerna ska infalla vart femte år. Den första kontrollstationen inföll 2009 och den andra 2014.

Regeringen lämnade den 18 mars 2014 en skrivelse till riksdagen om den kyrkoantikvariska ersättningen (skr. 2013/14:152). I skrivelsen redovisas hur den kyrkoantikvariska ersättningen har använts under perioden 2002–2012.

Riksdagen har behandlat skrivelsen (bet. 2013/14:KrU10, rskr. 2013/14:355).

Sveriges hembygdsgrändar

Under 2015–2018 avsätts medel för en betydande satsning på Sveriges hembygdsgrändar inom ramen för Landsbygdsprogrammet 2014–2020.

Statens jordbruksverk har fått i uppdrag att genom informationsinsatser, riktade utlysningar eller på annat sätt genomföra en satsning så att medel allokeras till projekt som syftar till att ta tillvara och vårda kulturhistoriskt värdefulla byggnader på hembygdsgrändar inklusive därtill kopplad trädgränd och grändsmiljö så att de kan utvecklas som mötesplatser, mål för turism och andra verksamheter och därmed bidra till social sammanhållning och en levande landsbygd. Erfarenheterna från arbetet med projektet Hus med historia ska utgöra grund för uppdraget.

Det immateriella kulturarvet

Nya resurser för arbetet med det immateriella kulturarvet skapas genom en satsning på traditionell småskalig matkultur inom ramen för Landsbygdsprogrammet 2014–2020. Under 2015–2018 ska Statens jordbruksverk genomföra

en omfattande satsning för projekt som syftar till att ta tillvara och utveckla immateriellt kulturarv och kulturmiljöer kopplade till mat- och livsmedelsframställning.

Möjligheterna som denna satsning ger bör tas tillvara inom ramen för arbetet med att utveckla tillämpningen av Unescos konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet. Satsningen är ett exempel på att det immateriella kulturarvet utgör en viktig resurs inom många sektorer och det finns god grund för utvecklingsarbete. Regeringen avser också att ge i uppdrag till Statens jordbruksverk, Institutet för språk och folkminnen, Riksantikvarieämbetet och Sametinget att samverka för att synliggöra, tillvarata och utveckla kunskap kopplad till traditionell småskalig matkultur.

Institutet för språk och folkminnen har i enlighet med sin instruktion ansvar för att på vetenskaplig grund öka, levandegöra och sprida kunskaper om immateriella kulturarv i Sverige. Institutet har därigenom viktiga uppgifter rörande tillämpningen av Unescos konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet. Ansvaret för tillämpningen av konventionen delas av ett antal myndigheter och institutioner vars ansvarsområden på olika sätt omfattar frågor om det immateriella kulturarvet, t.ex. Riksantikvarieämbetet, Stiftelsen Nordiska museet, Nämnden för hemslöjdsfrändor och Statens musikverk. Institutet för språk och folkminnen har på regeringens uppdrag arbetat med att utveckla tillämpningen av konventionen och i detta sammanhang lämnat ett antal förslag om hur arbetet kan utvecklas. Regeringen bedömer att det inte finns skäl att utifrån dessa förslag ytterligare reglera arbetet med konventionen. Regeringen gör vidare bedömningen att det fortsatta löpande arbetet med konventionen ska bedrivas inom befintliga ekonomiska och organisatoriska ramar. Regeringen avser att noga följa det samlade arbetet med det immateriella kulturarvet.

Översyn av den statliga museipolitiken

I januari 2014 tillsattes en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av den statliga museipolitiken (dir. 2014:8). Utredaren ska framför allt se över de statliga museernas uppdrag, myndighets- och institutionsstruktur och regeringens styrning av dem och lämna förslag på nationella museipolitiska mål. Uppdraget ska redovisas senast den 15 oktober 2015.

Överföring av förvaltningsansvar för Riksantikvarieämbetets fastigheter till Statens fastighetsverk

Frågan om att samla den statliga förvaltningen av kulturhistoriskt värdefulla fastigheter har diskuterats under en längre tid.

Riksantikvarieämbetet och Statens fastighetsverk har gett in en begäran om att regeringen ska godkänna en överföring av förvaltningsansvar för fastigheter från Riksantikvarieämbetet till Statens fastighetsverk.

Regeringen har för avsikt att godkänna denna överenskommelse och ansvaret för förvaltningen av Riksantikvarieämbetets fastigheter övergår därmed till Statens fastighetsverk den 1 januari 2015. I samband med detta föreslås anslaget *Bidragsfastigheter* inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning ökas med 5 miljoner kronor och anslag 7:1 *Riksantikvarieämbetet* minskas med motsvarande belopp.

Prins Eugens Waldemarsudde

Regeringen föreslår i denna proposition att de byggnader och inventarier vid Prins Eugens Waldemarsudde som testamenterats av Prins Eugen ska anses utgöra stiftelsens tillgångar och att staten bör avstå sina anspråk och bidra till att äganderätten kan överföras till Stiftelsen Prins Eugens Waldemarsudde (se även utgiftsområde 2, avsnitt 9.5.4).

Mediakonverteringscentrum

Vid Riksarkivets avdelning Mediakonverteringscentrum i Fränsta bedrivs digitalisering av arkivhandlingar och annat kulturarvsmaterial i stordrift för myndigheter och andra offentliga organ. Verksamheten har inledningsvis byggts upp kring två stora uppdrag kring folkbokföringsmaterialet och Lantmäteriets förrättningsarkiv. Ett senare projekt, Digidaily, som digitaliserade två stora dagstidningars hela utgivning, bedömdes av internationella digitaliseringsexperten ha levererat resultat av världsklass. Sedan starten 1991 har Mediakonverteringscentrum digitaliserat mer än 200 miljoner bilder.

Under 2014 avslutas folkbokföringsprojektet och modern utrustning och en infrastruktur för storskalig digitalisering frigörs för andra uppdrag. Vid flertalet kulturarvsmyndigheter finns ett stort behov av digitaliseringsinsatser för att öka tillgängligheten till samlingarna. Regeringen bedömer att det är rimligt att detta så långt som möjligt görs samordnat för ökad effektivitet.

Regeringen avser därför att undersöka förutsättningarna för att utveckla Mediakonverteringscentrum till en gemensam resurs för kulturarvsinstitutionerna.

Riksarkivet

Regeringen beräknar att Riksarkivet tillförs 3 miljoner kronor fr.o.m. 2015 för bevarande och tillgängliggörande av arkivmaterial från statliga verksamheter. Det särskilda räntekontot avslutas och inestående medel betalas in på inkomsttitel.

Det särskilda räntekontot i Riksgälden, som inrättades 1996 för att täcka Riksarkivets långsiktiga kostnader för att bevara och tillgängliggöra arkivmaterial från statliga verksamheter, avvecklas fr.o.m. år 2015. Enligt villkor i Riksarkivets regleringsbrev får myndigheten använda den årliga avkastningen (sedan en viss del avsatts för värdesäkring) till löpande kostnader för bevarande och tillgängliggörande. Avkastningen på det särskilda räntekontot har minskat mycket kraftigt under senare år till följd av ränteutvecklingen. Det har lett till att avkastningen i dag inte motsvarar kostnaderna för de aktuella arkivleveranserna.

Kulturfastigheter

Kulturfastigheterna är en betydelsefull del av kulturarvet. Regeringen arbetar fortsatt med att säkerställa en långsiktig och hållbar vård och förvaltning av de fastigheter som bl.a. inrymmer museer och scenkonstverksamhet.

Riksdagen gav 2009 regeringen till känna att regeringen bör vidta vissa åtgärder som rör kulturinstitutionernas lokalkostnader (bet. 2009/10:KrU1, rskr. 2009/10:144). Med anledning av bl.a. riksdagens tillkännagivande och med utgångspunkt i förslaget i betänkandet Staten som fastighetsägare och hyresgäst (SOU 2011:31) har Statens fastighetsverk fått i uppdrag att förbereda arbetet med att omförhandla hyresavtalen för de kulturinstitutioner som har kostnadshyra i syfte att förändra principerna för hyressättningen.

Statens fastighetsverk har lämnat en slutrapport innehållande nya hyressättningsprinciper för hyresavtalen för huvudbyggnaderna vid de fem institutionerna Kungliga Operan, Kungliga Dramatiska teatern, Naturhistoriska riksmuseet, Nationalmuseum och Historiska museet. De förändrade principerna för hyressättningen för de berörda institutionerna avser att ge en mer ändamålsenlig hyressättning. Företrädare för institutionerna har varit del-

aktiga i ärendets beredning. Statens fastighetsverk föreslår i sin slutrapport att regeringen ska fastställa grunden för den ränteberegning som ska ske på det hyresgrundande kapitalet. I regleringsbrev 2014 för Statens fastighetsverk behandlas ärendet och det klargörs att med avkastningspliktigt myndighetskapital för myndigheten avses myndighetskapitalet reducerat med det kapital som utöver vissa andra fastigheter även avser kostnadshyresmodellfastigheter (dvs. huvudbyggnaderna för Kungliga Operan, Kungliga Dramatiska teatern, Nationalmuseum, Naturhistoriska riksmuseet och Historiska museet). Frågan om ränteberegningen för det belånade kapitalet bereds vidare inom Regeringskansliet. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan.

Kulturarv i skogen

Regeringen vill understryka betydelsen av att bevara skogens kulturarv och att den enskilde ska kunna fullgöra sitt ansvar enligt kulturmiljölagen. Det gemensamma arbete som Skogsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet bedrivit under 2014 inom projektet ”Bevara kulturmiljövårderna i skogen” bör, tillsammans med beslutade målbilder för hänsyn till kulturmiljöer i skogen, utgöra bas för fortsatt samverkan i arbetet med skydd av fornlämningar i skogen. Insatser rörande utbildning och information tillsammans med praktiskt stöd i skogsbruket är också av stor betydelse. Inom ramen för det nya Landsbyggsprogrammet 2014–2020 finns medel som kan främja denna inriktning.

Regeringen avser att följa utvecklingen inom området nogga och kommer att ge i uppdrag till Riksantikvarieämbetet och Skogsstyrelsen att i en särskild rapport redovisa hur man verkat för att minska antalet skador på kulturmiljöer i samband med skogsbruksåtgärder (se även utgiftsområde 23).

Fortsatt utveckling av kultursamverkan

Regeringen bedömer att statliga, regionala och lokala aktörer tillsammans med det civila samhället och professionella kulturskapare gör viktiga insatser för kulturens utveckling inom ramen för kultursamverkansmodellen. Modellen ska bidra till ökad uppfyllelse av de nationella kulturpolitiska målen och även till ökat

genomslag för regionala prioriteringar och variationer som för kulturen närmare medborgarna.

Inom ramen för modellen ska landstingen fördela statligt stöd till bl.a. regional biblioteksverksamhet. Regeringen bedömer att medlen inom modellen fr.o.m. 2015 även ska kunna fördelas till litteratur och läsfrämjande verksamheter inom ramen för modellen.

Vidare bedömer regeringen att dialog- och samrådsprocesserna med det civila samhället och även med de professionella kulturskaparna bör vidareutvecklas och tydliggöras utifrån de erfarenheter som aktörer inom modellarbetet hittills förvärvat. Även statens övergripande strategiska roll och uppgifter bör förtydligas utifrån hittills vunna erfarenheter. Statens kulturråd får därför möjlighet att inom ramen för anslaget utveckla sitt arbete med modellen.

Kulturbryggan

Att främja förnyelse och nyskapande inom kulturområdet är en mycket viktig förutsättning för återväxten och utvecklingen av framtidens kulturyttringar. Kommittén Kulturbryggan har sedan 2011 årligen fördelat 25 miljoner kronor till sådana satsningar.

I delbetänkandet Att angöra en kulturbrygga (SOU 2012:16) föreslogs att Kulturbryggans verksamhet bör bedrivas som egen myndighet. Av den remissbehandling som skett framgår att majoriteten av instanserna är positiva till Kulturbryggans verksamhet, men att instanserna inte instämmer i behovet av att skapa en ny myndighet för denna verksamhet.

Regeringen bedömer att kommittén bör förlängas t.o.m. utgången av 2015. Regeringen avser att återkomma med förslag till vidare hantering av frågan.

Arbetet för homo- och bisexuella, transpersoner och queera personer (hbtq) ska stärkas inom kulturområdet

Regeringen beräknar att Statens kulturråd tillförs 500 000 kronor fr.o.m. 2015 för att inom kulturområdet ha ett samlat ansvar för att främja lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

Diskriminering av människor på grund av sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck

står i strid med den grundläggande principen om alla människors lika värde och rättigheter. För att skapa ett öppet och inkluderande samhälle fritt från diskriminering behöver normer kunna ifrågasättas, mångfalden synliggöras och fördomar bemötas öppet. Det är ett arbete som behöver bedrivas inom alla delar av samhället. Kultursektorn är en viktig arena för diskussion, påverkan och förändring.

Statens kulturråd kommer att vara en strategisk myndighet för att i enlighet med regeringens ambition för fokusområdet, bidra till ökad mångfald och öppenhet genom att synliggöra och utmana normer som begränsar människor. Även andra myndigheter, såsom Forum för levande historia och Riksställningar, har direkta uppdrag på området. Syftet är att säkerställa grunden för ett kraftfullt och långsiktigt arbete för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

Ny filmpolitik

De senaste årens omvärldsförändringar och tekniska utveckling har kraftigt påverkat filmen och filmbranschen i hela världen. Vi ser mer film än någonsin, men i nya kanaler och sammanhang. Utvecklingen av bredbandskapacitet har inneburit att utbudet av video-on-demand-tjänster, såväl legala som illegala, växer snabbt på bekostnad av en minskande dvd-marknad. Samtidigt ligger biografbesöken på en relativt stabil nivå. Sammantaget innebär utvecklingen stora möjligheter men också nya utmaningar för den svenska filmproduktionen. Den minskande dvd-försäljningen och den ökande illegala streamingen av film har inneburit försämrade ekonomiska förutsättningar för filmproduktion och distribution. Det medför i sin tur en risk för en filmproduktion som i allt högre grad präglas av likriktning och som till allt större del består av uppföljare eller bygger på kända förlagor. Unika berättelser och nyskapande projekt riskerar att få svårare att hitta finansiering.

Genom filmavtalet stödjer staten och branschen tillsammans produktion, distribution och visning av svensk film. Regeringen och branschen enades den 8 september 2014 om att förlänga 2013 års avtal i ett år, t.o.m. den 31 december 2016. Syftet med förlängningen är att skapa förutsättningar och tid för att tillsammans

med branschen utveckla framtidens filmstöd så att dessa fortsatt förmår stödja och stärka den svenska filmen. Målet är att utveckla en filmpolitik som bidrar till goda förutsättningar för filmbranschen att möta utmaningarna, ta tillvara möjligheterna och därmed stärka kvaliteten i svensk film.

Ett jämställt kulturliv

Regeringen avser att driva en feministisk kulturpolitik. Det innebär att förutsättningar ska ges för att alla ska få möjlighet att utveckla sin skapande förmåga och vara aktiva deltagare i kulturlivet. Kvinnors och mäns berättelser och erfarenheter ska likvärdigt belysas, gestaltas och representeras inom kulturens alla områden.

För att bidra till att uppnå det kulturpolitiska målet om allas möjlighet att delta i kulturlivet har samtliga myndigheter inom kulturområdet i uppgift att integrera ett jämställdhetsperspektiv i sina verksamheter. Två kulturmyndigheter, Konstnärsnämnden och Statens musikverk, har dessutom fått i uppdrag att bedriva ett utvecklingsarbete för jämställdhetsintegrering i syfte att verksamheterna ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen.

Jämlikhet

Alla människor, oavsett ålder, kön, könsidentitet eller könsuttryck, sexuell läggning, livsåskådning, social, etnisk och kulturell bakgrund eller funktionsnedsättning, ska ha rätt att på likvärdiga villkor kunna delta i vårt kulturliv. Fördomar, stereotypa normer, socioekonomiska och regionala skillnader står i dag i allt för stor utsträckning i vägen för detta mål. Därför anser regeringen att insatser ska prioriteras för att alla människor ska beredas fullt tillträde till vårt gemensamma kulturliv. Stereotypa normer och föreställningar ska inte få utgöra hinder för individens möjligheter att utöva sina kulturella rättigheter. Därför ska regeringens kulturpolitik präglas av normkritisk analys.

Medier

Evenemangslista

Riksdagen gav 2012 regeringen till känna att regeringen borde tillsätta en utredning om utformningen av en evenemangslista (bet. 2011/12:KU16, rskr. 2011/12:224). Den förra regeringen gav 2013 Myndigheten för radio och tv i uppdrag att analysera och lämna förslag till hur en evenemangslista kan utformas. Myndighetens förslag redovisades i november 2013 och har därefter remissbehandlats. I maj 2014 gav riksdagen regeringen till känna att regeringen vid den fortsatta beredningen av myndighetens förslag borde beakta vissa synpunkter på förslaget som konstitutionsutskottet anfört, bl.a. att kraven bör skärpas så att en högre andel av allmänheten än den av myndigheten föreslagna (minst 80 procent) får tillgång till de evenemang som listan omfattar (bet. 2013/14:KU28, rskr. 2013/14:230).

Med anledning av riksdagens båda tillkännagivanden i ärendet vill regeringen anföra följande. Radio- och tv-lagens (2010:696) bestämmelser om hur exklusiva rättigheter till tv-sändningar får utnyttjas innebär en möjlighet för regeringen att utforma föreskrifter om vilka evenemang som är av särskild vikt för det svenska samhället (evenemangslista). Bestämmelserna har funnits i svensk lag sedan 1999, utan att någon lista hittills har införts. Det har inte ansetts finnas behov av en lista över skyddade evenemang. Regeringen konstaterar att remissutfallet är delat när det gäller frågan om en evenemangslista bör införas eller inte. Av dem som är för införandet av en lista anser dock flertalet, i likhet med konstitutionsutskottet, att myndighetens förslag till täckningskrav är otillräckligt. Regeringen avser att återkomma i denna fråga.

Annonstider i radio och tv

Riksdagen gav 2012 regeringen till känna att regeringen borde genomföra en allsidig utvärdering av effekterna av den ändring av radio- och tv-lagen som genomfördes 2008 och som innebar en ökning av den högsta tillåtna annons-tiden till tolv minuter per timme (bet. 2011/12:KU16, rskr. 2011/12:224). Den förra regeringen gav i december 2013 Myndigheten för radio och tv i uppdrag att genomföra en sådan utvärdering. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 1 december 2014.

Radio och tv i allmänhetens tjänst

Riksdagen beslutade den 21 november 2013 om villkor och riktlinjer för radio och tv i allmänhetens tjänst under tillståndspanoroden 2014–2019 (prop. 2012/13:164, bet. 2013/14:KrU3, rskr. 2013/14:60). Beslutet innebär bl.a. att medelstillelningen till Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) höjs med 2 procent per år under tillståndspanoroden under förutsättning att antalet avgiftsbetalare inte minskar i någon större omfattning.

Riksdagen har i behandlingen av riktlinjerna och villkoren för innevarande tillståndspanorode gett regeringen till känna att den ska överväga en förändring som gör det möjligt för programföretagen att inom ramen för nuvarande reglering i praktiken få tillgodoräkna sig verksamhet på internet som en del av public service-uppdraget (bet. 2013/14:KrU3, rskr. 2013/14:60). Regeringen avser att närmare utreda frågan, bl.a. med avseende på konsekvenserna av den förändring som riksdagen lyfter fram. Ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Åldersgränser för film

Den 8 september 2014 överlämnades utredningen System för att fastställa åldersgränser för film som ska visas offentligt (SOU 2014:64). I utredningen konstateras att det nuvarande systemet för att fastställa åldersgränser för film fungerar väl och har hög trovärdighet såväl bland föräldrar som bland företrädare för filmbranschen. Till följd av barns och ungas förändrade medievanor behöver systemet dock utvecklas för att det ska behålla sin trovärdighet och bli mer ändamålsenligt och effektivt. Utredningen bedömer bl.a. att fler distributionsplattformar än biograf bör omfattas men konstaterar att en sådan förändring ska baseras på egenåtgärder från branschen.

Utredningen bedömer vidare att det finns goda möjligheter att på sikt gå över från lagreglering till självreglering när det gäller att fastställa åldersgränser för film som ska visas offentligt. En sådan övergång bör dock ske stegvis och först när branschen byggt upp en organisation för detta ändamål som har bred acceptans inom sektorn.

I utredningen föreslås även ett nytt avgiftssystem för att bekosta verksamheten att fastställa åldersgränser för film. Det nya avgifts-

systemet ska gälla fram till dess att det är möjligt att övergå till ett självregleringssystem.

Utredningen bereds inom Regeringskansliet.

Idrott

Staten ger ett betydande stöd till idrotten för att främja att idrotten ska vara öppen för alla, oavsett ålder, kön, könsidentitet eller könsuttryck, sexuell läggning, livsåskådning, social, etnisk och kulturell bakgrund, eller funktionsnedsättning. Regeringen kommer att i dialog med Riksidrottsförbundet arbeta för att fler ska inkluderas i idrotten. Regeringen kommer även att analysera utvecklingen när det gäller avgifter inom barn- och ungdomsidrotten och dess inverkan på förutsättningen för en idrott som är öppen för alla.

Internationellt samarbete

I de kulturpolitiska mål som riksdagen fastställde 2009 anges att kulturpolitiken ska främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan.

Kulturens roll i och för andra samhällssektorer uppmärksammas alltmer, såväl internationellt som nationellt. Det handlar bl.a. om kulturens roll i en inkluderande och hållbar samhällsutveckling.

Kulturlivets internationalisering

Samhällets ökande internationalisering omfattar inte minst kultursektorn. Den konstnärliga utvecklingen stärks av ökat samarbete och kontakter mellan kulturlivet i Sverige och övriga världen. Det är en prioriterad fråga för regeringen att stimulera internationaliseringen av kulturlivet och att öka internationella kulturutbyten. De senaste åren har de internationella kontakterna på kulturområdet blivit alltmer intensiva och utbredda. Regeringen bedömer att denna utveckling är av avgörande betydelse för det svenska kulturlivets möjlighet till utveckling. Samtliga myndigheter inom kulturområdet har i uppgift att integrera ett internationellt och interkulturellt perspektiv i sina verksamheter. Det är väsentligt att alla berörda aktörer tar sitt ansvar för internationaliseringen och att den internationella aspekten får genomslag i kultur-samverkansmodellen. Det är även viktigt att

Statens kulturråd följer upp effekterna av arbetet med att stimulera internationaliseringen inom kulturområdet.

Det svenska kulturlivet är i hög grad beroende av internationella kontakter och samarbeten för att fortsatt kunna utvecklas. Globaliseringen har också gjort att kulturen har fått en allt större roll i relationsskapandet med andra länder.

Kulturdepartementet är huvudman för de utsända kulturråden. I dag finns kulturråd placerade, i Berlin, Bryssel, Istanbul, London, Moskva, Peking och Washington. Kulturråd med Svenska institutet som huvudman finns även i Paris.

Kulturrådets övergripande uppgift är att föra fram kulturens roll i kontakterna med andra länder och stimulera den kulturella dialogen. Det svenska kultur- och samhällslivets intressen främjas såväl genom ömsesidigt utbyte som genom att svensk kultur presenteras utomlands.

Europeiska unionen

Inom ramen för EU pågår ett arbete med en mer sammanhängande strategi för kulturen i EU:s och medlemsstaternas utrikes relationer. De grundläggande principerna om ömsesidighet, långsiktighet och respekt för konstnärernas integritet samt målet om kvalitet är här viktiga att värna. Initiativ har också tagits för att betona kulturarvets samhälleliga betydelse, vilket välkomnas av regeringen.

Under hösten 2014 kommer rådets nya arbetsplan för kultur att förhandlas och beslutas. Arbetsplanen är vägledande för kulturministrarnas arbete. Upphovsrätten har stor betydelse för kultur- och medieområdet. Kulturdepartementet har här ett särskilt intresse av att nära följa utvecklingen på EU-nivå.

Det nya kultur- och medieprogrammet Kreativa Europa kommer att färga samarbetet inom EU och dess grannländer under de kommande sex åren. Det påbörjade arbetet att främja ett ökat svenskt deltagande i programmet fortsätter.

Övrigt multilateralt kultursamarbete

Strategin för Sveriges samarbete med Unesco gäller för perioden 2014–2017. Inom kulturområdet utgör kulturkonventionerna en central del. I relation till kulturfrågorna lyfts även vikten av yttrandefrihet och säkerhet för författare, översättare, konstnärer och andra kulturskapare.

Världsarvskonventionens framtid, en integrerad natur- och kultursyn samt en hållbar utveckling är prioriterade frågor. Ambitionen är

att motverka de tendenser till politisering av konventionen som förekommit.

Institutet för språk och folkminnen har arbetat med att utveckla tillämpningen av Unescos konvention om skydd av det immateriella kulturarvet.

Det nationella arbetet med tillämpningen av Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar bör inriktas på informationsspridning och att öka kunskapen om och förståelsen för kulturens roll för hållbar utveckling. Statens kulturråd utgör konventionens nationella kontaktpunkt och är ledamot i regeringskommittén för konventionen under perioden 2011–2014.

Det nordiska kultursamarbetet är omfattande. Regeringen kommer verka för att Nordiska ministerrådets strategi för det nordiska kultursamarbetet 2013–2020 blir tongivande för arbetet vid alla berörda organ. Kartläggningen av initiativ och forskning inom området ”Kultur och hälsa” i Norden är av vikt även för det nationella arbetet. Erfarenheterna från den gemensamnordiska kulturfestivalen Nordic Cool i Washington 2013 bekräftar betydelsen av att kultursamarbeten och kulturutbyten byggs upp långsiktigt och ömsesidigt. I detta sammanhang finns också anledning att påminna om den betydelse svenska kulturskapare som verkar i internationella sammanhang har för att synliggöra såväl Sverige som Norden som region.

Medier

I det internationella samarbetet, bl.a. i Europarådet och Unesco, verkar regeringen generellt för att främja yttrandefrihet, fria medier, mediemångfald och ett fritt och tillgängligt informationsflöde. Här har Unesco en särskilt viktig roll, bland annat vad gäller journalisters säkerhet men även att säkerställa att samma rättigheter gäller i tryckta och digitala medier.

Medielandskapets förändringar, som kännetecknas av digitalisering, konvergens, ökad globalisering och ökad mobilitet, har medfört en ökad konkurrens som satt de traditionella massmedierna i Europa och övriga världen under stor press. Effekten av nationella lagstiftnings- och stödåtgärder på medieområdet påverkas i allt större utsträckning av sådana förändrade villkor i omvärlden som ligger bortom den nationella politikens räckvidd.

Genomförandet av EU:s digitala agenda medför att en rad initiativ tas på EU-nivå med

målet att skapa en digital inre marknad med goda villkor för marknadens aktörer. Bland annat finns förväntningar att direktivet om audiovisuella medietjänster och EU:s rambestämmelser för upphovsrätt nu ska ses över. Parallellt pågår diskussioner om mediefrihet och mångfald, liksom om frågor kring nätneutralitet och integritetsskydd. Regeringen avser att aktivt delta i detta arbete.

Idrott

Regeringens internationella arbete på idrottsområdet utgår från principen om en fri och självständig idrottsrörelse som även internationellt har ett betydande eget ansvar. Den internationella idrottens ansvarstagande för framför allt mänskliga rättigheter, arbetsrätt, antikorruption, jämställdhet och miljö bör enligt regeringens bedömning stärkas. Med beaktande av idrottens självständighet anser regeringen att frivilliga avtal på internationell nivå som ställer krav på dessa områden är en möjlig väg att gå. Som förebild kan FN:s Global Compact tjäna, ett frivilligt avtal som ställer grundläggande krav om mänskliga rättigheter, arbetsrätt, antikorruption och miljö och som över 7 000 företag i 145 länder har anslutit sig till.

Inom EU-arbetet kommer regeringen även fortsättningsvis att betona subsidiaritetsprincipen och vikten av att gemensamma insatser på området har ett tydligt mervärde av att genomföras på unionsnivå.

Världsantidopningsbyrån (WADA) har antagit en ny Världsantidopningskod som träder i kraft den 1 januari 2015. Sveriges Riksidrottsförbund har beslutat att förbundet och därigenom svensk idrott ska följa bestämmelserna i den nya koden. Regeringen anser att svensk idrott även framöver ska bedriva en betydande antidopningsverksamhet av hög kvalitet. Genom svensk idrotts internationella engagemang bidrar idrotten aktivt till att säkerställa att Sverige fullföljer sina åtaganden i de internationella antidopningskonventionerna inom idrotten i Unesco och Europarådet.

Kulturens roll i biståndet

I den förra regeringens skrivelse Biståndspolitisk plattform (rskr. 2013/14:131) anges, som ett av delmålen, en inriktning med fokus på stärkt demokrati och jämställdhet, ökad respekt för mänskliga rättigheter och frihet från förtryck. Ett livskraftigt och pluralistiskt civilsamhälle och stärkta förändringsaktörer är av särskild vikt för

att kunna nå målet. I skrivelsen slås det fast att svenskt bistånd genomgående ska verka för att identifiera, främja, skydda och stärka demokratiska förändringsaktörer och försvarare av mänskliga rättigheter.

Till förändringsaktörerna hör aktörer i det civila samhället som bl.a. kan vara verksamma inom fri media och inom kulturlivet. Fristadsförfattare utgör centrala förändringsaktörer inom kulturområdet. Statens kulturråd har i uppdrag att verka för att fler fristäder kommer till stånd för förföljda konstnärer. Kulturrådets verksamhet med fristadsförfattare synliggör tydliga synergier mellan kulturpolitiska insatser och det biståndspolitiska målet.

Av särskild betydelse för demokratiseringsprocessen i ett land är också en stärkt tillgång till fria och oberoende nya och traditionella medier. Stöd till mediernas granskande roll kan bidra till att vitalisera demokratin. Yttrandefrihet och framväxten av fria, oberoende och ansvarsutkrävande medier ska främjas av svenskt bistånd. Svenskt bistånd ska även verka för en gynnsam lagstiftning och politik som möjliggör fria medier, kulturell mångfald, rätt till kulturella uttryck och användande av fri, öppen och säker informations- och kommunikationsteknologi. Här ingår kvinnors och flickors tillgång till medier samt tillgång till och utövande av kultur.

Regeringen avser att fortsätta arbetet med att få till stånd och konkretisera synergier mellan kulturpolitiken och biståndsmålen.

3 Kulturområdesövergripande verksamhet

3.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheterna Statens kulturråd och Myndigheten för kulturanalys samt bidrag till kulturområdesövergripande ändamål. I det innefattas bidrag till regional kulturverksamhet, Skapande skola, bidrag till allmänkulturella ändamål, utvecklingsverk-

samhet och internationellt kulturutbyte, forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet samt stöd till icke-statliga kulturlokaler. I avsnittet behandlas även tvärgående frågor som omfattar hela kulturområdet samt internationellt samarbete som är gemensamt för kultur- och medieområdet.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom Kulturområdesövergripande verksamhet, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
1:1 Statens kulturråd	51	47	46	43	43	44	45
1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	245	244	238	382	393	398	404
1:3 Skapande skola	169	173	168	199	207	211	216
1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	36	38	37	38	38	39	40
1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	10	10	10	10	10	10	10
1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet	1 286	1 313	1 280	1 294	1 316	1 341	1 372
1:7 Myndigheten för kulturanalys	12	15	15	15	0	0	0
Summa Kulturområdesövergripande verksamhet	1 810	1 839	1 794	1 981	2 007	2 042	2 087

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

3.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat.

3.4 Resultatredovisning

3.4.1 Bedömningsgrunder

Utgångspunkter för kulturområdet

Huvuddelen av resultatinformationen, som bedömningarna grundar sig på, utgörs av återrapporteringar, uppföljningar och utvärderingar från myndigheter och institutioner.

Resultaten av de statliga insatserna kan vara svåra att avgränsa från andra offentliga insatser för bl.a. verksamheter som finansieras gemensamt med kommuner och landsting.

De bedömningsgrunder som är specifika för respektive område inom kulturområdet redovisas i respektive avsnitt. Gemensamma utgångspunkter för bedömningen inom kulturområdet som helhet är bl.a. redovisad statistik, uppföljningar och insatser avseende barn och unga, jämställdhet, tillgänglighet, kvalitet samt förnyelse och utveckling av verksamheten.

Kulturområdesövergripande verksamhet

Bedömningen av resultatet för kulturområdesövergripande verksamhet utgår från:

- bidragsgivning inom ramen för Skapande skola samt verksamhet för att främja barns och ungas tillgång till kultur,
- bidragsgivning inom ramen för kultur-samverkansmodellen,
- främjande av kulturlivets internationalisering och internationellt samarbete,
- främjande av kulturella och kreativa näringar,
- forskning inom kulturområdet,
- bidragsgivning inom området kultur och hälsa,
- tillgänglighetsarbete utifrån både uppföljning av målen inom funktionshindersstrategin och digitalisering av kulturområdet,

- Myndigheten för kulturanalys uppföljningar och utvärderingar av kulturpolitiken.

3.4.2 Resultat

Barn och unga

Statens kulturråd har arbetat aktivt för att utveckla dialog och samverkan på olika nivåer för att stärka barns och ungdomars kulturella rättigheter, i linje med den nationella kulturpolitiken. Kulturrådet har på ett framgångsrikt sätt byggt upp och spridit kunskap om olika metoder och arbetssätt för att stärka barns och ungas rätt till kultur.

Skapande skola

Statens kulturråd fördelade i början av 2014 drygt 179 miljoner kronor till Skapande skola-verksamhet. Det innebär att av 372 ansökningar beviljades 369 bidrag och sammanlagt 768 757 elever omfattas av de beviljade ansökningarna. Bidraget söktes i år av 89 procent av landets kommuner. Sammanlagt beviljades 256 kommuner och 102 friskolor stöd.

År 2013 var det första året som även elever i förskoleklass omfattades av bidraget. Sammanlagt 332 skolhuvudmän i samtliga 21 län har utnyttjat den möjligheten. Under 2013 minskade antalet ansökningar något och den tydligaste minskningen står friskolorna för. Fler elever än tidigare nås dock av Skapande skola-medel. Insatser görs inom samtliga konst- och kulturformer. Sedan 2012 finns en ökning av ansökningarna inom ämnen som rör litteratur, berättande och skrivande. Konst, drama och dans är de populäraste områdena för Skapande skola.

Tabell 3.2 Skapande skola 2011–2013

	2011	2012	2013
Beviljade bidrag (mkr)	150	156	175
Antal beviljade ansökningar	366	398	379
- varav kommuner	236	252	257
Antal elever som omfattas av beviljade ansökningar (tusental)	602	622	703

Källa: Statens kulturråd

En forskningsutvärdering av Skapande skola

Myndigheten för kulturanalys presenterade i december 2013 en utvärderingsrapport om Skapande skola. I rapporten konstateras att bidragets utformning utgår från tanken om alla barns rätt till kultur. Det genomförs, enligt rapporten, lyckade Skapande skola-projekt med god lokal förankring och bred delaktighet i planering och genomförande av såväl lärare och elever som kulturaktörer. Myndigheten pekar på vissa svagheter, bl.a. att skillnaderna mellan skolor är stora och att det finns brister i förankringsprocessen. I rapporten lämnas en rad rekommendationer, bl.a. föreslås att Skapande skola-medel ska beviljas för längre tid än ett år.

Goda exempel på Skapande skola

Statens skolverk har på den förra regeringens uppdrag tagit fram fyra exempelsamlingar där framgångsrika sätt att arbeta med Skapande skola utifrån olika teman lyfts fram. Exempelsamlingarna bedöms kunna fungera som värdefulla verktyg för skolorna i arbetet med kultur i undervisningen.

Barn- och ungdomsstrategier

Sammanlagt 29 institutioner och myndigheter på Kulturdepartementets område fick inför 2011 i uppdrag att formulera strategier för att tydliggöra målen för verksamheten för barn och unga under åren 2012–2014. Kulturdepartementet har genomfört en uppföljning av uppdraget. Uppföljningen visar sammanfattningsvis att myndigheterna och institutionerna anser att uppdraget gett positiva effekter och att strategierna som sådana är effektiva verktyg för institutionerna.

Barnperspektiv i Statens kulturråds bidragsgivning

Under 2013 fördelades 37 procent av de direkta bidragen från Statens kulturråd till verksamheter som rör barn och unga (dvs. exklusive kultursamverkansmodellen). Av de bidrag som beviljades till scenkonst och musik gick 20 procent till barn och unga och när det gäller litteratur, bibliotek och kulturtidsskrifter var andelen 38 procent. Störst andel av bidragsgivningen till barn och unga hade den konstområdesövergripande verksamheten på grund av anslaget till Skapande skola.

Läsfrämjande insatser för barn och unga redovisas i avsnitt 5 Litteratur, läsande och språket.

Insatser för att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare redovisas i avsnitt 13.4.2.

Kultursamverkansmodellen – kulturen närmare medborgarna

Samtliga län utom Stockholms län ingår fr.o.m. 2013 i kultursamverkansmodellen. Modellen ska bidra till ökad uppfyllelse av de nationella kulturpolitiska målen och ge ökat genomslag för regionala prioriteringar och variationer. Genom modellen förs kulturen närmare medborgarna. Inom ramen för modellen har landstingen tagit fram regionala kulturplaner som ska innehålla hur länen avser att arbeta med de sju ändamål som de statliga medlen ska fördelas till. Många län har kulturplaner som har en bredare omfattning än de verksamheter som de statliga medlen kan fördelas till.

Totalt fördelade Statens kulturråd cirka 1,2 miljarder kronor till landstingen, som i sin tur fördelar de statliga medlen vidare till bidragsmottagare inom sju olika konst- och kulturområden. Den länsvisa fördelningen framgår av tabell 3.3.nedan.

Tabell 3.3 Fördelning av kultursamverkansmedel, verksamhetsbidrag 2013 samt fördelning till Stockholm

Total bidragsfördelning per län och fördelning i procent per konst- och kulturområde

Län	Tkr	TDM ¹	Museer	KK-främjande ²	Arkiv	Film	Hemslöjd	Bibliotek
Blekinge	16 020	49,1	28,1	3,6	3,3	se Kalmar ³	3,8	12,2
Dalarna	31 493	69,1	17,3	2,4	1,4	3,8	2,0	4,0
Gotland	21 959	62,1	28,6	0,4	Statligt	2,2	2,8	3,8
Gävleborg	36 677	46,5	24,6	20,1	3,2	se KK-främjande	se KK-främjande	5,5
Halland	23 888	61,7	25,6	6,1	1,9	se KK-främjande	se KK-främjande	4,7
Jämtland	27 228	56,8	30,5	2,5	1,1	2,8	2,2	4,2
Jönköping	29 653	68,5	20,6	3,7	1,0	se KK-främjande	2,1	4,1
Kalmar	28 298	55,4	32,1	1,1	1,0	4,2	2,2	4,0
Kronoberg	32 746	76,5	19,3	0,9	1,3	se Kalmar ³	1,9	se Blekinge ³
Norrbottnen	39 562	78,0	10,0	1,7	1,1	3,0	1,5	4,7
Skåne	178 980	82,0	13,4	0,5	0,2	1,0	0,7	2,3
Södermanland	24 464	64,6	19,9	2,6	3,2	2,4	2,6	4,7
Uppsala	37 860	79,1	12,1	1,7	1,2	1,1	1,6	3,2
Värmland	48 514	78,7	12,8	1,0	0,9	2,4	1,3	3,0
Västerbotten	75 047	85,1	9,0	1,3	0,6	1,3	0,8	1,9
Västernorrland	41 808	81,7	11,3	1,7	1,1	se TDM	1,5	2,7
Västmanland	29 317	73,2	14,4	2,3	1,6	2,0	2,1	4,5
Västra Götaland	298 470	80,1	12,7	4,5	0,3	0,5	0,6	1,3
Örebro	35 928	77,5	13,8	1,6	1,2	1,3	1,3	3,2
Östergötland	65 301	84,6	9,9	0,5	0,7	0,9	0,9	2,6
Delsumma	1 123 212	76,1	15,1	2,9	0,8	1,2	1,1	2,8
Stockholm	89 972	89,3	5,7	0,0	0,5	1,4	0,7	2,4
Totalt	1 213 184	77,1	14,4	2,7	0,8	1,2	1,1	2,7

Källa: Statens kulturråd

¹ TDM avser teater, dans och musik.² Avser konst- och kulturfrämjande.³ Bidraget ingår i fördelning till annat län.

Av tabellen framgår att scenkonsten och museerna utgör de två största områdena inom modellen. Sammantaget fördelas över 90 procent av modellens medel till dessa områden.

Inom ramen för anslaget 1:6 *Bidrag till regional kulturverksamhet* som går till kultursamverkansmodellen och institutioner i Stockholm län kan Statens kulturråd även fördela tidsbegränsade utvecklingsbidrag. År 2013 fördelades totalt nära 45 miljoner kronor till 113 projekt runt om i landet, se tabell 3.4 nedan. I detta belopp ingår de 25 miljoner kronor som regeringen årligen förstärkt de regionala kulturverksamheterna med 2012–2014.

En stor del av utvecklingsbidragen har riktats till bl.a. dans, bild och form samt till museer.

Tabell 3.4 Länsvis fördelning av utvecklingsbidrag 2013

Tusental kronor

Län	2011	2012	2013
Blekinge	100	300	300
Dalarna	400	650	950
Gotland	1 200	600	400
Gävleborg	1 050	1 100	600
Halland	1 375	3 125	2 420
Jämtland	850	2 140	1 790
Jönköping	1 500	3 375	1 925
Kalmar	750	1 205	1 770
Kronoberg	1 500	1 340	2 800
Norrbottnen	2 900	3 800	3 280
Skåne	3 690	6 785	5 170
Södermanland	550	2 580	1 780
Uppsala	300	1 150	650
Värmland	650	1 550	1 465
Västerbotten	2 060	7 190	6 050
Västernorrland	1 050	850	1 245
Västmanland	350	600	750
Västra Götaland	4 975	3 730	4 400
Örebro	1 150	2 175	1 700
Östergötland	1 250	2 350	2 400
Totalt i modellen	27 650	46 595¹	41 845¹
Stockholm	3 000	2 250	3 050
Total summa riket	31 000	48 845	44 895

¹ Den tillfälliga förstärkningen på 25 miljoner kronor per år ingår i beloppen för 2012-2013.

Uppföljning

Statens kulturråd presenterade i november 2013 en övergripande nationell uppföljning av modellen 2012 med fokus på de sju verksamhetsområden som modellen kan fördelas till. Uppföljningen visar bl.a. att det statliga stödet till länen i snitt uppgick till 31 procent av de totala offentliga intäkterna 2012. Vidare framgår att det statliga stödet till scenkonsten och museiområdet utgör över 90 procent av modellens samtliga medel. Även i de län som inte ingår i modellen fördelas över 90 procent av de statliga medlen till dessa områden. Kulturrådet betonar vikten av att utformningen av uppföljningen inte ska upplevas som styrande för modellens verksamheter. Kulturrådet arbetar för att, i dialog med landstingen, förenkla formerna för uppföljningen på både nationell och regional nivå.

Utvärdering

Myndigheten för kulturanalys har i uppdrag att löpande utvärdera samverkansmodellen. Tidigare utvärderingar som Myndigheten för kulturanalys genomfört (rapporterna 2012:1, 2013:2 och 2013) pekar på att modellen i stora delar landat väl. Utvärderingen visar dock att utveckling behövs avseende bl.a. ökad tydlighet när det gäller samverkansrådet och uppföljningen samtidigt som man konstaterar att några större omprioriteringar ännu inte ägt rum.

Myndigheten för kulturanalys presenterade i november 2013 rapporten Samverkan ligger i tiden som visar att samverkan ökat, men att dialogen med det civila samhället behöver vidareutvecklas. Under hösten 2014 presenterades en ytterligare rapport om Länsteatrarna och kultursamverkansmodellen (2014:3). Rapporten fokuserar bl.a. på principen om armlängds avstånd, länsteatrarnas roll som regional resurs och teaterchefernas roll. Under våren 2014 presenterade föreningen Ideell kulturallians en rapport där fem läns arbete med kulturplanerna och formerna för dialogen belyses. Ideell kulturallians drar slutsatsen att dialogformerna bör utvecklas och få ökad tydlighet.

Kulturlivets internationalisering

Internationalisering och interkulturellt samarbete är en prioriterad del av och ett mål för kulturpolitiken samt utgör ett perspektiv som genomsyrar alla kulturområden.

Kulturpolitiken har stimulerat det svenska kulturlivets internationalisering, bl.a. har samtliga myndigheter i uppgift att integrera ett internationellt och interkulturellt perspektiv i sina verksamheter. Myndigheterna har utvecklat sina internationella kontakter och det internationella kulturutbytet har ökat.

Sedan oktober 2013 är Kulturdepartementet representerat i Nämnden för Sverigefrämjande i utlandet och deltar därmed i de strategiska diskussionerna kring främjandet av Sverige i utlandet vilket även innefattar främjandet av internationella kultursamarbeten.

Statens kulturråd främjar internationalisering

Sedan Statens kulturråd 2012, genom en ändring i instruktionen fått ett övergripande uppdrag som gäller kulturlivets internationalisering har myndighetens representation och

uppgifter i internationella sammanhang ökat. Under 2013 har myndighetens närvaro vid internationella mässor varit hög. Bland annat samordnade Statens kulturråd 2013 den svenska närvaron på scenkonstmässan APAP i New York.

Statens kulturråd bedriver också ett aktivt arbete med att främja ansökningar från svenska aktörer till EU:s kulturprogram, se nedan.

Av tabellen nedan framgår hur myndighetens bidragsgivning till internationellt kulturutbyte och samarbete 2011–2013 har fördelat sig på olika konstområden.

Tabell 3.5 Statens kulturråds bidrag till internationellt kulturutbyte och samarbete 2011–2013

Tusental kronor

Konstområde	2011	2012	2013
Teater, dans och musik	5 967	7 718	9 418
Bild och form	1 884	1 914	1 808
Konstområdesövergripande verksamhet	2 874	1 164	465
Totalt	10 725	10 766	11 691

Tabellen visar att scenkonstområdet fortsatt har tilldelats en stor andel av bidragsmedlen. År 2013 låg det totala beloppet högre än 2011 och 2012 vilket är en återspeglning av den ökade efterfrågan på internationella medel. Andelen ansökningar med barn och unga som målgrupp är fortsatt relativt låg inom bidragen till internationellt kulturutbyte.

Redovisning av Statens kulturråds bidragsgivning till internationellt litteratursamarbete återfinns under avsnitt 5.4.2, tabell 5.5.

Svenskt deltagande i EU:s kulturprogram

Statens kulturråd har, i egenskap av nationell kontaktpunkt för EU:s kulturprogram, under 2013 fortsatt arbetet med att främja ansökningar om bidrag från svenska kulturaktörer för bl.a. samarbetsprojekt med andra europeiska parter. Antalet beviljade ansökningar minskade något mellan 2012 och 2013 medan det totala beviljade beloppet ligger kvar på samma nivå som 2012, ca 11,3 miljoner euro. Antalet svenska aktörer som är koordinatörer för samarbetsprojekten ökade från två till fyra mellan 2012 och 2013.

Kulturprogrammet löpte ut 2013 och följs av det nya kultur- och medieprogrammet Kreativa Europa 2014–2020.

Tabell 3.6 Svenskt deltagande i projekt finansierade av EU:s kulturprogram 2011–2013

	2011	2012	2013
Totalt antal aktörer	22	29	25
- varav huvudsökande	8	8	7
- varav medarrangör	14	21	18
Beviljade medel i miljoner euro	7,0	11,3	11,3

De utsända kulturråden

Sverige har i dag åtta utsända kulturråd placerade i olika delar av världen. För kulturlivet utgör kulturråden en viktig länk mellan Sverige och de länder där kulturråden finns placerade. Kulturdepartementet är huvudman för de utsända kulturråden som för närvarande finns vid Sveriges ambassader i Berlin, London, Moskva, Peking och Washington samt vid Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen i Bryssel. Chefen för Svenska kulturhuset i Paris är samtidigt också kulturråd vid ambassaden, men anställd i UD/Svenska institutet. Hösten 2013 inrättade den förra regeringen en ny kulturrådstjänst vid Sveriges generalkonsulat i Istanbul. Ambitionen är att kultursamarbetet mellan Sverige och Turkiet därmed ska intensifieras och stärkas.

Kulturrådets nyhetsbrev som funnits sedan 2006 övergick i februari 2013 till en blogg – kulturrådsbloggen. Besöksfrekvensen på bloggen ökar stadigt och bedöms vara en viktig kanal för att kommunicera kulturrådets verksamhet.

Internationellt samarbete

Europeiska unionen

Europeiska unionens insatser ska bidra till kulturens och den audiovisuella sektorns (film, tv och video) utveckling och främja samarbete mellan medlemsstaterna. Kulturpolitiken faller huvudsakligen under nationell behörighet, men vid behov kan EU stödja och komplettera medlemsstaternas insatser.

Det nya programmet för kultur- och medieområdet, Kreativa Europa, trädde i kraft den 1 januari 2014. Den totala budgeten för programmet, som har tillförts en ny lånegarantikomponent, uppgår till 1,46 miljarder euro för hela programperioden 2014–2020, vilket motsvarar en ökning med nio procent jämfört med föregående programperiod. Kulturrådet är tillsammans med Svenska Filminstitutet nationell kontakt-

punkt för detta EU-program som har en inriktning på de kulturella och kreativa näringarna.

En halvtidsutvärdering av rådets arbetsplan för kultur 2011–2014 visade bl.a. att den s.k. öppna samordningsmetoden med fristående expertgrupper fungerat väl. Särskilt uppmärksammades de goda och användbara resultaten, även om det finns utmaningar i hur dessa sprids nationellt.

Arbetet med och förhandlingarna om rådets kommande arbetsplan för kultur som ska gälla från 2015 och framåt har inletts.

Slutligt beslut om utformningen av en unionsinsats för evenemanget Europeisk kulturhuvudstad för åren 2020–2033 togs våren 2014. Nästa gång Sverige innehar Europeisk kulturhuvudstad är 2029. Vidare har en omarbetning av ett direktiv från 1993 om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium genomförts.

Under 2014 har frågan om kulturarvets betydelse för samhällsutvecklingen lyfts. Förutom rådsslutsatser om kulturarvet som strategisk resurs för ett hållbart Europa har EU-kommissionen kommit med ett meddelande om en integrerad kulturarvsstrategi.

Inom ramen för den öppna samordningsmetoden har bl.a. en arbetsgrupp behandlat exportfrågor med direkt koppling till de kulturella och kreativa näringarna. Sverige har i gruppen representerats av Tillväxtverket och Statens kulturråd i samverkan.

Resultat för EU:s tidigare Medieprogram återfinns under avsnitt 13.4.2 Internationellt.

Umeå kulturhuvudstad

I budgetpropositionen för 2013 avsattes 75 miljoner kronor till Umeå kulturhuvudstad 2014, varav 37 miljoner kronor för 2013 och 38 miljoner kronor för 2014. Medlen har fördelats av Statens kulturråd. Därutöver har Statens kulturråd fram till augusti 2014 beviljat ca 18,5 miljoner kronor av egna medel till olika kulturhuvudstadsprojekt. Ett tjugotal myndigheter och institutioner på kulturområdet har i uppdrag att senast den 1 mars 2015 slutredovisa genomförda projekt och aktiviteter som har bedrivits i samarbete med Umeå kulturhuvudstad 2014. Statens kulturråd har i uppdrag att bl.a. på basis av dessa slutredovisningar göra en sammanställning av de statliga insatserna. Statskontoret har fått i uppdrag att genomföra en utvärdering av de statliga insatserna för Umeå kulturhuvudstad 2014.

Utvärderingen syftar till att bedöma hur de statliga insatserna för Umeå kulturhuvudstad bidragit till de nationella kulturpolitiska målen samt till relevanta tillväxtpolitiska och utrikespolitiska mål. Utvärderingen ska även bidra till att skapa ökat kunskapsunderlag om betydelsen av denna typ av statliga insatser för kulturlivets utveckling och samhället i stort. Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2015.

EU:s strukturfondsprogram och landsbygdsprogrammet

Under 2013 tilldelades svenska projekt med kulturanknytning totalt 104 miljoner kronor från strukturfondsprogrammen och landsbygdsprogrammet. Under 2012 uppgick motsvarande belopp till 336 miljoner kronor.

Unesco

Under perioden 2014–2017 är Sverige ledamot i Unescos styrelse. För samma period gäller Strategin för Sveriges samarbete med Unesco som ska bidra till en samordnad politik för hela det svenska engagemanget i Unesco.

I strategin pekas tre kulturkonventioner ut som centrala. Dessa är konventionen om skydd för världens kultur- och naturarv, konventionen om skydd för och bevarande av det immateriella kulturarvet samt konventionen om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar.

Regeringens engagemang i arbetet med Unescos konvention om skydd för världens kultur- och naturarv fortsätter. Sverige ska även fortsätta verka för att konventionens och världsarvens betydelse för ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling tillvaratas och utvecklas.

Inom ramen för arbetet med Unescos konvention om skydd av det immateriella kulturarvet som Sverige undertecknade 2011 har Institutet för språk och folkminnen under 2011–2013 haft i uppdrag att utveckla arbetet med tillämpningen av konventionen. Myndigheten lämnade sin slutrapport i februari 2014.

Sverige är under perioden 2011–2014 ledamot i regeringskommittén för konventionen om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar. I regeringskommittén representeras Sverige av Statens kulturråd som också är nationell kontaktpunkt för konventionen.

Europarådet

Styrkommittén för kultur, kulturarv och landskap (CDCPP) har antagit ett arbetsprogram för

2014 och 2015. Programmet återspeglar den ministerkonferens med tema främjandet av tillgång till kultur, som hölls i Moskva 2013. En inriktning i verksamheten tar sikte på utveckling av indikatorer för värdering av kulturens roll i demokratiseringsprocesser.

Resultatet för samarbetet inom området medier och information redovisas under avsnitt 13.4.2 Internationellt samarbete.

Nordiska ministerrådet

Under 2013 var Sverige ordförande i Nordiska ministerrådet. Ett flertal aktiviteter inom ramen för Ministerrådet för kultur genomfördes under ordförandeåret. Dit hör ett expertmöte om mediekunnighet som nyckel till yttrandefrihet och demokrati samt två konferenser; Unga läsare i Norden respektive Öppna kulturarvsdata i Norden. Vidare har Sverige varit ordförande i KreaNord som är Nordiska ministerrådets fleråriga satsning på de kulturella och kreativa näringarna – en satsning som inneburit en gemensam kunskapsuppbyggnad och lett till ökad samverkan såväl mellan länderna som mellan de olika politikområdena. Därutöver har ytterligare ett antal möten hållits, bl.a. om konstnärernas villkor i Norden, fristäder för konstnärlig yttrandefrihet och om hållbar arkitektur och design. Flera av dessa möten har särskilt fokuserat på att utveckla de nordiska nätverken mellan nationella myndigheter och aktörer. Den nordiska kulturfestivalen Nordic Cool som genomfördes på Kennedy Center i Washington i februari och mars 2013 synliggjorde Norden i världen.

En ny strategi för det nordiska kultursamarbetet 2013–2020 lanserades under det svenska ordförandeskapet. Strategin har fem teman: det hållbara Norden, det kreativa Norden, det interkulturella Norden, det unga Norden och det digitala Norden. Strategin syftar till att ge samarbetet ännu tydligare kontinuitet och fokus. Nordiska ministerrådets institutioner på kulturområdet utgår nu från strategin i sina egna verksamheter.

Under det svenska ordförandeskapsåret delades Nordiska rådets nya barn- och ungdomslitteraturpris ut för första gången.

Ett beslut om en förlängning av det nordisk-baltiska mobilitetsprogrammet i sin nuvarande form för 2015–2017 togs också under året.

Island innehar ordförandeskapet under 2014. En utvärdering av de nordiska husen och insti-

tutens verksamheter har genomförts och utvärderingsrapportens rekommendationer kommer att följas upp av Nordiska ministerrådets sekretariat. En kartläggning av initiativ och forskning på området kultur och hälsa har inletts och kommer att slutredovisas i november 2014.

Kulturella och kreativa näringar

Arbetet med att fördjupa kunskap om och förankring av de kulturella och kreativa näringarna i myndighetsstrukturer och regelverk har fortsatt under 2013. Det strukturella och implementerande arbetet har skett på fyra parallella arenor; EU-nivån, nordisk nivå, nationell samt regional nivå. På EU-nivån har det framför allt handlat om att slutföra budgetarbetet med kultur- och mediaprogrammet Kreativa Europa för 2014–2020 som omfattar ca 1,4 miljarder euro, och som har fått en profil med starkt fokus på kulturella och kreativa näringar. Ett särskilt lånegarantiinstrument på ca 120 miljoner euro som riktas direkt mot de kulturella och kreativa näringarna sjsätts från 2016. De kulturella och kreativa näringarna lyfts även fram i de dokument som ska vara vägledande för bl.a. de europeiska struktur- och investeringsfondernas verksamhet i Sverige.

På nordisk nivå har arbetet inom KreaNord fortsatt med sikte på att samordna insatser, kartläggningar m.m. inom de kulturella och kreativa näringarna med ett nordiskt mervärde som målsättning. Under 2013 har Kulturdepartementet och Näringsdepartementet under ett delat ordförandeskap lett det nordiska arbetet. Under året har Generator, en organisation för kulturella och kreativa näringar, avvecklat sin verksamhet för att ge regionala företrädare en möjlighet att utveckla en ny form av samordning på området.

På nationell nivå har implementeringen av Kreativa Europa präglat insatserna. Statens kulturråd och Svenska Filminstitutet är tillsammans kontaktkontor som har till uppgift att informera om programmet och ansökningsförfarandet. Vidare har Kulturrådet tillsammans med Tillväxtverket deltagit som experter i utredningsgrupper på EU-nivå avseende kulturella och kreativa näringar. Även Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Konstnärsnämnden och Tillväxtverket har haft regeringens uppdrag att utveckla och

medverka i insatser för att främja kulturella och kreativa näringar.

Myndigheten för kulturanalys omvärldsbevakning, utvärderingar och analyser av kulturområdet

Myndigheten för kulturanalys har under året publicerat ett flertal rapporter samt bedrivit egeninitierade och utåtriktade aktiviteter och medverkat i andra aktörers seminarier. Två utvärderingar har genomförts, av Skapande skola respektive kultursamverkansmodellen. Sammanlagt nio rapporter har levererats till Kulturdepartementet. Tre underlagsrapporter har beställts av externa forskare. Fler rekommendationer lämnades till regeringen än föregående år. Under 2013 har nya strategier tagits fram för analysarbetet avseende mångfald, tillgänglighet och jämställdhet samt av hur integrering av dessa perspektiv i myndighetens egen verksamhet genomförs. Revidering har också skett av arbetet med den officiella statistiken, av strategier för kommunikation, omvärldsanalys och utvärdering av kultursamverkansmodellen.

Tyngdpunkten för myndighetens verksamhet under 2013 har legat på utvärdering av kultursamverkansmodellen, Skapande skola, den förra regeringens satsningar på jämställdhet samt två omvärldsanalyser.

Forskning inom kulturområdet

Staten ger stöd till forsknings- och utvecklingsarbete inom kultursektorn. År 2013 uppgick stödet till 36,3 miljoner kronor via anslaget 1:4 *Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet*. Medlen används för projekt inom de centrala museernas, Riksarkivets, Riksantikvarieämbetets och Institutet för språk och folkminnens ansvarsområden. Vidare används medlen för grundforskning inom naturvetenskap vid Naturhistoriska riksmuseet.

Statens kulturråd fördelar den del av anslaget som används till forskning och utveckling vid centrala museer. År 2013 fördelades ca 3,4 miljoner kronor till nio projekt vid Statens centrum för arkitektur- och design, Statens försvarshistoriska museer, Nordiska museet, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Statens historiska museum, Statens maritima museer och Statens musikverk.

Riksarkivet är en central del av forskningens infrastruktur, särskilt på det humanistiska området. Myndigheten samverkar nationellt och internationellt med forskare inom flera vetenskapsområden. Forsknings- och utvecklingsanslaget för 2013, totalt 10 miljoner kronor, har använts i syfte att uppnå fyra av myndighetens strategiska mål: En resurs för förvaltningen, En roll som basresurs, En ökad användning och Ett rationellt bevarande. Ett mindre belopp har, som ett led i myndighetens övergripande ledning, styrning och samordning, använts för att utreda frågan om öppna data.

Riksantikvarieämbetets forsknings- och utvecklingsprogram för kulturmiljöområdet 2012–2016 har sex forskningsteman: Kulturarvets betydelse, Tillståndet för kulturarvet, Förutsättningar för kulturarvsarbetet, Samverkan och dialog med andra aktörer och det civila samhället, Kulturarvsinformation och Styrmedel. År 2013 fördelades ca 13 miljoner kronor till totalt 26 projekt. Liksom tidigare år gick den största andelen av anslaget till projekt vid universitet och högskolor.

Institutet för språk och folkminnen bedriver forskningsverksamhet i olika projekt inom områden som dialekter, folkminnen, namn, svensk och allmän språkvård samt minoritetsspråk. Flera projekt sker i samverkan med andra arkiv samt med universitet och högskolor. Flera av myndighetens medarbetare anlitas av universitet och högskolor inom och utom landet för undervisning och i olika nätverk.

Naturhistoriska riksmuseet har en särställning bland museerna genom sin omfattande forskningsverksamhet. Museet är erkänt som en av landets främsta institutioner för forskning om biologisk och geologisk mångfald samt samspelet mellan naturmiljö och människa. Liksom under tidigare år beviljades museets forskning 2013 omfattande externa bidrag.

Forskning inom kulturområdet stöds även via Vetenskapsrådet (utgiftsområde 16). Även andra forskningsfinansiärer som t.ex. Riksbankens jubileumsfond och Kungl. Vitterhetsakademien har stor betydelse som stöd för forskningen inom kulturområdet.

Kultur och hälsa, kultur för äldre

För tredje året i rad har Statens kulturråd fördelat särskilda medel till verksamhet som främjar

äldre människors delaktighet i kulturlivet genom såväl kulturupplevelser som eget skapande i gemenskap med andra. År 2013 fick Statens kulturråd i uppdrag att fördela 30 miljoner kronor från anslaget 4:5 *Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken* under utgiftsområde 9.

Statens kulturråd redovisade i december 2013 en uppföljning av de bidrag som lämnats för att främja kultur för äldre under 2011 och 2012. Utvärderingen visar på en rad positiva effekter av bidraget. Bland annat konstateras att det främjat ökad delaktighet i kulturlivet, nått den tänkta målgruppen, bidragit till att bryta isolering, öppnat ett nytt arbetsfält för kulturskapare samt utvecklat samverkan mellan nya parter.

Jämställdhet

För att uppnå det kulturpolitiska målet om allas möjligheter att delta i kulturlivet ska samtliga myndigheter integrera ett jämställdhetsperspektiv i sina verksamheter. Resultat av arbetet med jämställdhet redovisas under respektive områdesavsnitt.

Hbtq-frågor

I januari 2014 presenterades en strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Syftet med strategin är att främja lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Strategin omfattar sex fokusområden där kulturområdet ingår. Statens kulturråd har fått i uppdrag att vara strategisk myndighet för kulturområdet.

Funktionshinderspolitik

Kulturutskottet lämnade i mars 2014 rapporten *För, med och av – en uppföljning av tillgängligheten inom kulturen (2013/14:RFR14)*. I rapporten görs bedömningen att det under lång tid genomförts omfattande insatser för att öka tillgängligheten inom kulturområdet. Det omfattande arbete som Statens kulturråd gör inom sitt ansvarsområde bedöms som positivt. Samma sak gäller för de förbättringar som gjorts av länsstyrelser och läns museer inom de områden som Riksantikvarieämbetet ansvarar för.

Rapporten visar samtidigt att det finns arbete kvar att göra för att uppnå det kulturpolitiska målet om att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. En bedömning i rapporten är att mer fokus behöver läggas på att personer med funktionsnedsättning ska betraktas som aktörer och inte bara som mottagare av kultur. Rapporten belyser även att de statliga kulturinstitutionerna behöver förbättra sin grundläggande tillgänglighet.

I maj 2014 presenterade Myndigheten för delaktighet rapporten *Hur är läget 2014? Uppföljning av funktionshinderspolitiken (2014:6)*. I den framgår att kulturområdet är det politikområde som har nått längst i sitt arbete med tillgänglighetsfrågor.

I Statens kulturråds uppföljning konstateras att det är många aktörer inom kulturlivet som, trots begränsade resurser, gör stora insatser för att nå och inkludera målgrupper som annars skulle ha svårigheter att få tillgång till kulturverksamhet. Inom ramen för kultursamverkansmodellen har samtliga kulturinstitutioner tagit fram handlingsplaner för ökad tillgänglighet. Detta innebär att ett av Kulturrådets tre delmål enligt funktionshindersstrategin 2011–2016 är uppnått. Av Kulturrådets uppföljning framgår att 96 procent av de kulturaktörer som svarat på Kulturrådets enkät helt eller delvis har inventerat enkelt avhjälpna hinder. Endast 17 procent av dessa anger dock att enkelt avhjälpna hinder är fullständigt avhjälpna. Vidare framgår att sammanlagt 37 procent följer den internationella standarden för tillgänglighet på webben, WCAG 2.0, helt eller delvis, se tabell 3.7.

Tabell 3.7 Kulturaktörers arbete för ökad tillgänglighet 2013 (inom Statens kulturråds bidragsgivning)

Andel (procent)

	2012	2013
Har en handlingsplan för ökad tillgänglighet	-	100
Inventerat enkelt avhjälpna hinder helt eller delvis	89	96
Åtgärdat enkelt avhjälpna hinder fullständigt eller till stor del	64	71
Webbplatsen följer helt eller till viss del internationell standard för tillgänglighet	35	37
Information finns på webbplats om tillgänglighet	45	43

Källa: Statens kulturråd, *Kultur för alla – inget hinder 2014*, *Kultur för alla – inget hinder 2013*

I Riksantikvarieämbetets uppföljning framgår bl.a. att myndigheten under 2013 har tagit fram

riktlinjer för digitalisering av kulturarvsmaterial, vilka spridit sig till andra i kulturarvssektorn. Under 2013 lanserades också den nya tjänsten Samla som syftar till att tillgängliggöra myndighetens öppna arkiv.

Riksantikvarieämbetets handbok Tillgängliga natur- och kulturområden (2013) har också spridits till samtliga länsstyrelser samt andra viktiga aktörer inom kulturarvsområdet.

Myndighetens uppföljning av länsstyrelsernas och läns museernas arbete med tillgänglighet visar sammantaget att det har skett en avsevärd förbättring sedan 2012, se tabell 3.8. Rapporten visar exempelvis att 56 procent av länsstyrelserna och läns museerna har genomgått kompetensutveckling på området under 2013. Vidare har 36 procent utsett en särskild ansvarig för tillgänglighetsfrågor och 47 procent svarar att enkelt avhjälpna hinder har åtgärdats.

Tabell 3.8 Läns museers och länsstyrelserns arbete för ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Andel (procent)

	2012	2013
Genomgått kompetensutveckling	8	56
Utsett särskild ansvarig för tillgänglighetsfrågor	11	36
Åtgärdat enkelt avhjälpna hinder	19	47
Har eller delvis har en handlingsplan för ökad tillgänglighet	15	15

Källa: Riksantikvarieämbetet, Kulturarv för alla 2013

Myndigheten för delaktighet genomför årliga öppna jämförelser av hur tillgängliga våra statliga myndigheter är. Uppföljningen visar att sju kulturmyndigheter förbättrat sig sedan föregående år samtidigt som sex myndigheter försämrat sig, se tabell 3.9. Detta uppmärksammades också i den ovan nämnda rapporten För, med och av – en uppföljning av tillgängligheten inom kulturen (2013/2014:RFR14).

Tabell 3.9 Statliga kulturmyndigheters grundläggande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning 2013

Maxpoäng 13

	2012	2013
Myndigheten för tillgängliga medier	12	13
Statens kulturråd	11	12
Forum för levande historia	10	11
Statens maritima museer	- ¹	11
Livruskammaren, Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet	8	10
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldermars udde	11	10
Riksantikvarieämbetet	4	10
Riksställningar	8	10
Statens försvarshistoriska museer	11	10
Statens centrum för arkitektur och design	9	9
Riksarkivet	7	9
Institutet för språk och folkminnen	9	8
Naturhistoriska riksmuseet	8	8
Statens musikverk	-	8
Moderna museet	7	7
Statens museer för världskultur	7	5
Statens historiska museer	6	6
Statens konstråd	4	3

Källa: Handisam

¹ Ett "-" innebär att uppgift saknas.

I mars 2013 lämnade Statens kulturråd rapporten Digitalisering och tillgänglighet till Kulturdepartementet. Rapporten ger exempel på hur digitala lösningar har ökat tillgången till kultur för personer med funktionsnedsättning. Exempel på digitala lösningar som lyfts fram i rapporten är digital distribution av konstnärliga scenkonstbaserade produktioner, e-böcker och tillgängliggörande av kulturarvets samlingar på webben. En slutsats i rapporten är att digitalisering kan öka tillgängligheten till kultur, men att digitala lösningar inte är tillgängliga per automatik. En förutsättning är ofta fysisk tillgänglighet.

Det civila samhället

Av den årliga uppföljningen av politiken för det civila samhället för 2013 framgår att de statliga insatserna inom kulturområdet liksom tidigare är är omfattande.

Kultursamverkansmodellen innebär att landstingen ska arbeta fram kulturplaner i samverkan med bl.a. det civila samhället. Denna samverkan

möjliggör för det civila samhällets organisationer att påverka kulturens utveckling i länen och samverka kring denna. Myndigheten för kulturanalys presenterade i november 2013 rapporten Samverkan ligger i tiden. Rapporten visar att samverkan ökat i och med kultursamverkansmodellen, men att samverkan med det civila samhället behöver vidareutvecklas.

Från och med 2014 får Statens kulturråd fördela medel från anslaget 1:6 *Bidrag till regional kulturverksamhet* till det civila samhällets organisationers medverkan i arbetet med framtagande av och genomförande av regionala kulturplaner.

Flertalet av civilsamhällets organisationer inom kulturområdet är medlemmar i paraplyorganisationen Ideell kulturallians. I december 2012 beviljade regeringen Ideell kulturallians medel för vissa utvecklingsprojekt vad gäller det civila samhällets medverkan i kultursamverkansmodellen. Medlen användes bl.a. till att arbeta fram den rapport som redogörs för under rubriken Kultursamverkansmodellen ovan.

Stiftelsen Arbetets museum erhöll 2013 ett statligt bidrag om 1 miljon kronor per år i tre år för en försöksverksamhet med ett kunskapscentrum för arbetslivsmuseer. Syftet med bidraget är att uppmärksamma det ideella arbete som bedrivs av de närmare 1 500 arbetslivsmuseerna runt om i landet. Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2016.

Riksantikvarieämbetet har under ett antal år fördelat bidrag till ideella organisationer inom kulturmiljöområdet. Som ett led i arbetet med att de bidrag som går till det civila samhällets organisationer bör regleras genom förordningar trädde en ny förordning om statsbidrag till ideella organisationer inom kulturmiljöområdet i kraft den 1 juni 2014.

Kulturbryggan

Kommittén Kulturbryggan har sedan 2011 fördelat 25 miljoner kronor årligen till nyskapande kultur, se tabell 3.10 nedan. Bidragsgivningen ska främst inriktas på det fria kulturlivet. Kommittén har även i uppgift att främja samverkan med andra finansiärer.

Tabell 3.10 Kulturbryggans bidrag 2011–2013

	2011	2012	2013
Antal ansökningar	1251	630	829
Antal beviljade ansökningar	147	101	138
Andel beviljade ansökningar (%)	12	16	17
Medfinansiering (i mnkr)	42,8	31,7	34,5

Källa: Kulturbryggan

Av tabellen ovan framgår att söktrycket är stort och medfinansieringen god.

Även det ekonomiska söktrycket är högt. Under 2013 omfattade det totala söktrycket dryga 160 miljoner kronor, vilket innebär att det beviljade beloppet på 25 miljoner kronor utgör 16 procent av de sökta medlen.

Den geografiska fördelningen visar att 23 procent av bidragen fördelas utanför de tre storstadsområdena.

Nationella minoritetens kultur

Statens kulturråd fördelar särskilda medel för att främja det samiska folkets och övriga nationella minoritetens kulturverksamhet. Merparten av bidragen fördelades 2013 som verksamhetsbidrag till fem verksamheter, Uusi Teatteri, Tornedalsteatern, Sverigefinska biblioteket i Stockholm, Judiska biblioteket samt Romska kulturcentret i Malmö. Övriga medel fördelades som projektbidrag där barn- och ungdomsverksamhet och insatser som stärker de nationella minoriteternas egna kulturella strukturer har prioriterats. Utöver dessa medel har verksamheter med utgångspunkt i nationella minoritetens kultur även beviljats medel via andra stödformer, t.ex. inom den fria scenkonsten. Summan av beviljade bidrag till nationella minoritetens kulturverksamhet, kulturtidskrifter och litteratur uppgick 2013 till ca 12,3 miljoner kronor, att jämföra med ca 9,5 miljoner kronor för 2012.

Under 2013 har Statens kulturråd genom enkäter följt upp effekterna av den konferens om romsk kultur som myndigheten genomförde 2012. Av enkätsvaren framgår att konferensen inspirerat kulturinstitutioner till aktiviteter samt bidragit till ökad kunskap och breddade nätverk. Det framgår också att verksamheterna är spridda runt om i landet och att ambitionen att synliggöra romsk kultur inte är begränsad till storstadsregionerna. Samtidigt är det svårt att visa

om effekterna är ett resultat av konferensen eller om även andra skeenden påverkat utvecklingen.

Statens kulturråd bevakar och främjar de nationella minoriteternas språk och kultur bl.a. genom kultursamverkansmodellen. Frågan tas upp i den dialog som Kulturrådet kontinuerligt för med länen. Det finns också skrivningar om de nationella minoriteternas kultur i missivet till besluten om stöd till landstingen.

Bidrag till samisk kultur fördelas även av Sametinget vars bidragsgivning 2013 uppgick till ca 14,2 miljoner kronor. Bidraget används för verksamhet med en samisk bibliotekskonsulent, för bidrag till Sámi Teáther (Giron Sámi Teáther) samt till bidrag inom samiskt konst- och kulturliv.

Regional fördelning av statligt stöd

Statens kulturråd redovisar årligen det regionala utfallet av myndighetens bidragsgivning. År 2013 uppgick detta stöd till ca 1,2 miljarder kronor. Det regionala utfallet för 2012 och 2013 framgår av tabell 3.11 nedan. Den regionala fördelningen 2013 visar att storstadslänen Västra Götaland, Skåne och Stockholm tilldelas mest bidrag mätt i kronor medan stödet per invånare är högst i Västerbotten, Gotland och Jämtland. I snitt ligger det statliga stödet 2012 och 2013 på 165 respektive 172 kronor per invånare. Ökningen i Västerbottens län mellan 2012 och 2013 speglar det ökade statliga stödet inför genomförandet av Umeå som en av EU:s kulturhuvudstäder 2014.

Tabell 3.11 Statliga medel till kulturverksamheter, fördelat per län och per invånare 2012–2013.*Tusental kronor (totalt) och kronor (per invånare), löpande priser.*

Län	2012		2013	
	Totalt	Kr/inv.	Totalt	Kr/inv.
Stockholm	180 465	85	185 359	86
Uppsala	49 950	137	48 586	141
Södermanland	32 372	118	32 295	116
Östergötland	83 461	192	86 950	199
Jönköping	43 574	128	42 602	125
Kronoberg	38 269	206	40 578	217
Kalmar	35 007	150	38 130	163
Gotland	24 168	422	24 431	427
Blekinge	20 129	132	20 599	135
Skåne	234 145	185	236 934	186
Halland	35 4845	117	37 490	122
Västra Götaland	360 286	225	370 240	229
Värmland	54 583	200	59 285	217
Örebro	43 133	152	45 765	160
Västmanland	35 695	139	38 423	148
Dalarna	37 188	134	41 159	148
Gävleborg	42 890	155	44 683	161
Västernorrland	49 297	204	49 678	205
Jämtland	31 912	253	33 414	264
Västerbotten	95 539	367	131 432	503
Norrbottnen	50 208	202	53 925	216
Summa	1 574 754	165	1 661 955	172
Medel som inte har fördelats regionalt	358 910		325 384	
Totalt	1 933 644		1 987 339	

Källa: Statens kulturråd

3.4.3 Analys och slutsatser

Barn och unga

Den forskningsutvärdering som Myndigheten för kulturanalys har redovisat avseende Skapande skola visar att bidraget fått stort genomslag på relativt kort tid. Myndigheten fastslår att modellen är utformad för att nå alla barn i skolan men att det kan finnas skäl att göra vissa justeringar för att bättre nå de uppsatta målen. Bland annat lämnar myndigheten förslag om att Skapande skola-medel ska kunna beviljas för längre tid än ett år. Regeringen föreslår att riksdagen fattar ett beslut om bemyndigande för anslaget 1:3 *Skapande skola*.

Kulturdepartementet har genomfört en uppföljning av det uppdrag som inför 2011 gavs till institutioner och myndigheter på Kulturdepartementets område om att utforma och därefter arbeta efter strategier på barn- och ungdomsområdet. Uppföljningen visar att uppdraget gett frågorna ökad förankring och att man i organisationen fått en förbättrad implementering och effektivitet. I enkäten framkom idéer om hur institutionerna skulle kunna arbeta vidare med frågan och flera institutioner och myndigheter har ställt sig positiva till ett ökat samarbete dem emellan. Kulturdepartementet planerar för ett uppföljningsmöte med samtliga institutioner och myndigheter under våren 2015.

Kultursamverkansmodellen – kulturen närmare medborgarna

Regeringen bedömer att kultursamverkansmodellen har mottagits väl i hela landet. Alla län förutom Stockholms län ingår i modellen, som bidragit till ökad samverkan mellan aktörer och till att kulturen kommit högre upp på de regionala politiska dagordningarna. Modellen bidrar till att kulturen kommer närmare medborgarna och de regionala prioriteringarna och variationerna kan ges ökat genomslag.

Regeringen anser att statliga, regionala och lokala aktörer tillsammans gör viktiga insatser för kulturens utveckling inom modellen. Det är viktigt att vinna erfarenheter av modellarbetet som pågått sedan 2011 tas tillvara och vidareutvecklas för att modellen i fortsatt ökad grad ska bidra till de nationella kulturpolitiska målens uppfyllelse, med hänsyn till regionala prioriteringar och variationer.

Kulturlivets internationalisering

Det svenska kulturlivet är i hög grad beroende av internationella kontakter och samarbeten för att fortsatt kunna utvecklas. Kulturskapare inom de olika fälten får genom internationella kontakter inte bara en ny publik och därmed exponering på nya marknader utan även kunskap och influenser att ta med sig hem.

Regeringen bedömer att de utsända kulturrådens verksamhet utgör en viktig länk mellan kulturlivet i Sverige och de länder som kulturråden är stationerade i. Den nyinrättade kulturrådstjänsten i Istanbul bedöms bidra till intensifierade kontakter på kulturområdet mellan Sverige och Turkiet.

Internationellt samarbete

EU-programmet Kreativa Europa har genomgått en policy- och inriktningsförändring där de kulturella och kreativa näringarna inlemmats i programmet på ett tydligare sätt än tidigare.

För att fullt ut utnyttja de möjligheter för stöd och utveckling som programmet erbjuder har här Statens kulturråd och Stiftelsen Svenska Filminstitutet en särskild roll. Samtidigt är det viktigt att alla berörda myndigheter utvecklar och ökar sin kunskap inom området.

Arbetet med kulturfrågorna inom ramen för den s.k. öppna samordningsmetoden har konstaterats vara framgångsrikt. Kulturfrågor som behandlats har kunnat tydliggöras och resultaten har kunnat tas tillvara. Det kommande EU-arbetet inom ramen för nästa arbetsplan för kultur kommer därför att fortsatt innefatta den öppna samordningsmetoden.

Det svenska medlemskapet i Unescos styrelse 2014–2017 ökar förväntningarna på Sveriges arbete och engagemang. I enlighet med den svenska Unescostrategins mål för kulturområdet ska Unesco vid utgången av 2017 bl.a. ha moderniserat och effektiviserat arbetsmetoderna i styrelserna och kommittéerna för de centrala kulturkonventionerna, väsentligt ha stärkt kvaliteten i beslutsfattandet i Världsarvskommittén, och ha stärkt sitt arbete för kulturskapares arbetsförhållanden och rättsäkerhet.

Genom att Statens kulturråd representerar Sverige i regeringskommittén för konventionen om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar har det nationella arbetet med dessa mångfaldsfrågor fått en närmare koppling till det internationella samarbetet.

Kulturella och kreativa näringar

Under 2015 kommer det att vara nödvändigt att implementera och följa upp arbetet med utveckling av de kulturella och kreativa näringarna inom ramen för det nya EU-programmet Kreativa Europa och inom eventuella projekt finansierade via de europeiska struktur- och investeringsfonderna. Vidare är det viktigt att inleda arbetet för att ta tillvara den potential som EU:s nya lånegarantiinstrument erbjuder från 2016. Sammantaget bedömer regeringen att de olika insatserna bidrar till att skapa en hållbar och långsiktig utveckling av de kulturella och kreativa näringarna.

Forskning inom kulturområdet

Forskning och kunskapsuppbyggnad är centrala och grundläggande frågor för statligt finansierade kulturinstitutioner och kanske i synnerhet för minnesinstitutionerna. Kulturinstitutionerna bedöms generellt sett ha ett gott samarbete med universitet och högskolor, men det finns ett behov av att stärka samverkan mellan kulturområdet och relevanta forskningsdiscipliner. En indikation på att sådan samverkan finns är den relativt omfattande externt finansierade forskning som initieras av kulturinstitutionerna. Anslaget 1:4 *Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet* har, enligt regeringens bedömning, en strategisk betydelse inte bara för förutsättningarna att bygga verksamheterna utifrån aktuellt kunskapsläge, utan skapar också en grund för den externa finansieringen och därmed sambanden med universitet och högskolor.

Kultur och hälsa, kultur för äldre

I vård och omsorg kan kulturen bidra till personlig utveckling, höjd livskvalitet och välbefinnande. När det gäller kultur för äldre visar den utvärdering som lämnats till den förra regeringen att de verksamheter som beviljats stöd från Statens kulturråd har haft en rad effekter som är eftersträfvansvärda inom äldreården. Verksamheten har bidragit till att bryta isolering och ge en känsla av delaktighet samt utvecklat samverkan mellan nya parter.

Jämställdhet

Regeringen bedömer att arbetet med jämställdhetsintegrering i myndigheter inom kulturområdet samt de särskilda satsningarna på jämställdhet har bidragit till att utvecklingen inom områ-

det går i rätt riktning och att medvetenheten om jämställdhetsfrågorna har ökat.

Myndigheten för kulturanalys har i rapporten Bland förebilder och föreställningar utvärderat flera av de särskilda satsningarna på jämställdhet 2011–2014. Till de goda resultat som lyfts fram hör bl.a. Stiftelsen Svenska Filminstitutets arbete med att förbättra möjligheterna för unga kvinnor att göra film och skapa egna nätverk (se avsnitt 12, Film).

Resultatet av arbetet med jämställdhet redovisas under respektive områdesavsnitt.

Funktionshinderspolitik

Uppföljningar visar att tillgängligheten till kultur för personer med funktionsnedsättning förbättrats avsevärt de senaste åren. De sektorsansvariga myndigheterna på kulturområdet, Statens kulturråd och Riksantikvarieämbetet, har arbetat strategiskt och systematiskt under året för att nå respektive delmål enligt funktionshindersstrategin 2011–2016. Detta har bl.a. resulterat i att Kulturrådet uppnått ett av sina tre delmål och att läns museerna och länsstyrelserna förbättrat sig avsevärt under 2013 när det gäller tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Myndigheten för delaktighets uppföljning av de statliga kulturmyndigheternas grundläggande tillgänglighet visar dock att det återstår mycket arbete för att uppnå målet att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Resultatet av uppföljningen har analyserats inom Regeringskansliet.

Det civila samhället

Det civila samhället är en förutsättning för ett mångfacetterat och vitalt kulturliv i hela landet. Statens bidrag till och samverkan med det civila samhället har stor betydelse både för den utövande kulturen och kulturarvsområdet och bidrar till att de nationella kulturpolitiska målen uppnås. Regeringen anser att det är viktigt att formerna för samråd och dialog mellan det civila samhället, kommunerna, landstingen och staten fortsätter att utvecklas.

Kulturbryggan

Kommittén Kulturbryggans verksamhet har bidragit till att nya idéer och innovationer prövas, vilket främjar kulturens återväxt och utveckling i hela landet. Söktrycket på kulturbryggans bidragsgivning visar att det finns ett stort behov av denna typ av tidig finansiering inom kulturområdet.

Nationella minoriteters kultur

De nationella minoriteternas kultur ska beaktas i kulturpolitiken. Genomförandet av kultursamverkansmodellen har skapat större möjligheter för nationella minoriteters kulturverksamhet på regional nivå. Även om länen har kommit olika långt i sitt arbete med att främja de nationella minoriteternas språk och kultur kunde Statens kulturråd under 2013 se att både intresse och kompetens stigit på regional nivå.

Regional fördelning av Statens kulturråds bidragsgivning

Statens kulturråds fördelning visar att statens medel kommer hela landet till del. Bidragens storlek varierar vilket återspeglar olika regionala förutsättningarna för att driva kulturverksamheter, samt även på demografiska och geografiska skillnader.

Redovisning av vissa kulturinstitutioners hyreskostnader

Tabell 3.12 Hyreskostnader m.m. för vissa kulturinstitutioner 2011–2013

Tusental kronor

Myndighet/Institution	Hyreskostnad inkl. uppvärmning och el			Anslag/bidrag			Hyreskostnad inkl. uppvärmning och el, andel av anslag/bidrag			Förändring i procent 2011–2013 ¹
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	
Riksteatern	29 555	31 481	27 521	251 889	253 353	256 028	11,7 %	12,4 %	10,7 %	-1,0
Kungliga Operan AB	51 600	51 700	53 800	432 206	433 408	435 497	11,9 %	11,9 %	12,4 %	+0,5
Kungliga Dramatiska teatern AB	34 751	34 197	33 712	217 306	221 042	222 588	16,0 %	15,5 %	15,1 %	-0,9
Dansens hus	8 657	8 901	8 557	22 642	22 921	23 158	38,2 %	38,8 %	37,0 %	-1,2
Riksarkivet och landsarkiven	108 263	108 975	110 210	343 653	346 188	361 804	31,5 %	31,5 %	30,5 %	+1,0
Institutet för språk och folkminnen	6 266	6 970	6 952	52 855	53 379	54 672	11,9 %	13,1 %	12,7 %	+0,8
Riksantikvarie-ämbetet	57 012	56 797	55 440	210 510	213 657	215 241	27,1 %	26,6 %	25,3 %	-1,8
Statens historiska museer	23 747	25 326	23 034	83 493	84 617	85 262	28,4 %	29,9 %	27,0 %	-1,4
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	36 080	39 237	29 564	110 891	127 443	138 486	32,5 %	30,8 %	21,3 %	-11,2
Naturhistoriska riksmuseet	49 485	49 720	53 456	157 545	158 965	160 408	31,4 %	31,3 %	33,3 %	+1,9
Statens museer för världskultur	61 233	59 551	60 905	152 225	152 271	154 576	40,2 %	39,1 %	39,4 %	-0,8
Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet	14 180	13 797	13 898	41 393	41 762	42 083	34,3 %	33,0 %	33,0 %	-1,3
Statens maritima museer	64 489	62 967	67 011	113 636	114 483	117 475	56,8 %	55,0 %	57,0 %	+0,2
Statens centrum för arkitektur och design	13 521	13 121	14 196	44 935	45 501	49 736	30,1 %	28,8 %	28,5 %	-1,6
Statens musikverk	20 665	23 434	22 857	84 444	104 062	104 699	24,5 %	22,5 %	21,8 %	-2,7
Statens försvars-historiska museer	36 357	37 138	37 824	106 143	106 966	109 051	34,3 %	34,7 %	34,7 %	+0,4
Moderna museet	46 200	46 400	46 600	122 671	124 612	128 315	37,7 %	37,2 %	36,3 %	-1,4
Nordiska museet	36 101	29 806	32 933	108 942	110 145	111 209	33,1 %	27,1 %	29,6 %	+2,5
Tekniska museet	16 466	16 105	15 790	44 903	45 339	45 694	36,7 %	35,5 %	34,6 %	-2,1
Arbetets museum	2 581	2 473	3 900	14 105	14 237	14 378	18,3 %	17,4 %	27,1 %	+8,8
Dansmuseet	4 002	4 032	5 295	8 743	8 376	9 476	41,6 %	48,1 %	55,9 %	+14,3
Drötningsholms slottsteater	501	478	487	10 777	10 881	11 516	4,7 %	4,4 %	4,2 %	-0,5
Forum för levande historia	5 054	5 452	5 054	43 345	43 747	44 069	11,7 %	12,6 %	11,5 %	-0,2

Källa: uppgifter kommer från respektive myndighet/institution.

¹ Hyreskostnadens andel av anslaget.

Ovan framgår hyreskostnader m.m. för vissa kulturinstitutioner i förhållande till det anslag eller bidrag som respektive institution erhåller. Variationen är stor avseende institutionernas hyreskostnader som andel av anslag eller bidrag, vilket bl.a. beror på skiftande lokaliseringar, lokalernas karaktär och ålder samt verksamheternas specifika behov. Vid en jämförelse av utvecklingen över tid från 2011 till 2013 är förändringarna avseende hyreskostnadernas andel med några få undantag små. De institutioner som skiljer ut sig är Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde och Dansmuseet. Nationalmuseums minskade hyreskostnad 2013 beror på en hyresreduktion på 6,5 miljoner kronor avseende avräkning för tidigare år enligt kostnadshyresmodellen. Dansmuseets ökade hyreskostnad 2013 beror på flytt till nya lokaler.

3.5 Budgetförslag

3.5.1 1:1 Statens kulturråd

Tabell 3.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2013	Utfall	50 948	Anslags-sparande	411
2014	Anslag	46 676 ¹	Utgifts-prognos	45 912
2015	Förslag	42 559		
2016	Beräknat	43 026 ²		
2017	Beräknat	43 820 ³		
2018	Beräknat	44 995 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 42 442 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 42 445 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 42 448 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens kulturråds förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 3.14 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:1 Statens kulturråd

Tusental kronor				
	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	46 676	46 676	46 676	46 676
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	425	1 074	1 951	3 251
Beslut	-4 542	-4 724	-4 807	-4 932
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	42 559	43 026	43 820	44 995

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Statens kulturråd har utsetts till att vara strategisk myndighet i enlighet med regeringens strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Från utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet, anslaget 2:2 *Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.*, överförs 500 000 kronor till utgiftsområde 17, anslaget 1:1 *Statens kulturråd* fr.o.m. 2015.

Anslaget minskas med 5 000 000 kronor till följd av en omprioritering inom utgiftsområdet. Statens kulturråd ges dock ökad möjlighet att inom ramen för respektive sakanslag utveckla myndighetens egna insatser för bedömning, uppföljning och främjande.

Anslaget minskas med 42 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minskningen till 162 000 kronor, 162 000 kronor respektive 162 000.

Regeringen föreslår att 42 559 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Statens kulturråd* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 43 026 000 kronor, 43 820 000 kronor respektive 44 995 000 kronor.

3.5.2 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tabell 3.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2013	Utfall	244 718	Anslags-sparande	179
2014	Anslag	243 668 ¹	Utgifts-prognos	237 566
2015	Förslag	382 488		
2016	Beräknat	393 039 ²		
2017	Beräknat	397 735 ³		
2018	Beräknat	404 278 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 391 786 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 392 594 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 392 612 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete. Anslaget får användas för utgifter för administration, uppföljning och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 3.16 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	243 668	243 668	243 668	243 668
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	0	779	3 191	7 240
Beslut	138 820	148 592	150 877	153 370
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	382 488	393 039	397 735	404 278

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Regeringen beräknar att anslaget tillförs 100 000 000 kronor årligen mellan 2015–2018 för att stärka verksamheten inom de kommunala musik- och kulturskolorna.

Regeringen beräknar att anslaget tillförs 50 000 000 kronor 2015 och 60 000 000 kronor årligen mellan 2016–2018 för att främja kulturverksamhet i miljonprogramsområden.

Regeringen beräknar att anslaget tillförs 20 000 000 kronor årligen fr.o.m. 2015 för en förstärkning av allianserna inom teater-, dans- och musikområdena.

Anslaget tillförs 10 000 000 kronor årligen mellan 2015–2018 för framtagandet av och arbetet med en nationell biblioteksstrategi.

Anslaget minskas med 41 000 000 kronor till följd av att satsningen på Umeå kulturhuvudstad 2014 och Bokens ställning löper ut.

Anslaget minskas med 179 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minskningen till 691 000 kronor, 688 000 kronor respektive 682 000 kronor.

Regeringen föreslår att 382 488 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 393 039 000 kronor, 397 735 000 kronor respektive 404 278 000 kronor.

3.5.3 1:3 Skapande skola

Tabell 3.17 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2013	Utfall	169 444	Anslags-sparande	-361
2014	Anslag	172 755 ¹	Utgifts-prognos	168 092
2015	Förslag	198 571		
2016	Beräknat	206 609 ²		
2017	Beräknat	210 622 ³		
2018	Beräknat	215 686 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 202 532 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 202 543 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 202 557 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Skapande skola för barn i förskoleklass, grundskola och motsvarande skolformer. Ansla-

get får även användas för utgifter för administration, främjande, uppföljning och genomförande av verksamheten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:3 *Skapande skola* besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2016.

Skälen för regeringens förslag: Inom anslaget fördelas stöd till kulturverksamhet i skolan som innefattar ett samarbete mellan konstnärer eller institutioner och skolan. För att ge skolhuvudmän och kulturaktörer bättre planeringsförutsättningar föreslås ett bemyndigande för anslaget 1:3 *Skapande skola*.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:3 *Skapande skola* besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2016.

Tabell 3.18 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Skapande skola

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
Ingående åtaganden	–	–	–	–	–	–
Nya åtaganden	–	–	100 000	–	–	–
Infriade åtaganden	–	–	–	-100 000	–	–
Utestående åtaganden	–	–	100 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	–	–	100 000	–	–	–

Regeringens överväganden

Tabell 3.19 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:3 Skapande skola

Tusental kronor				
	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	172 755	172 755	172 755	172 755
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	970	4 467	7 900	12 230
Beslut	24 846	29 387	29 967	30 701
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	198 571	206 609	210 622	215 686

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget ökar med 25 000 000 kronor för 2015 för att förstärka insatsen Skapande skola. Anslaget tillförs 30 000 000 kronor årligen 2016–2018 för att ytterligare förstärka och utveckla verksamheten. Syftet är att bredda och fördjupa insatsen och skapa möjligheter för kommunal musik- och kulturskola att fungera som samarbetspart.

Anslaget minskas med 154 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minskningen till 613 000 kronor, 614 000 kronor respektive 614 000 kronor.

Regeringen föreslår att 198 571 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Skapande skola* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 206 609 000 kronor, 210 622 000 kronor respektive 215 686 000 kronor.

3.5.4 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Tabell 3.20 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2013	Utfall	36 082	Anslags- sparande	625
2014	Anslag	37 636 ¹	Utgifts- prognos	37 305
2015	Förslag	37 979		
2016	Beräknat	38 181 ²		
2017	Beräknat	38 812 ³		
2018	Beräknat	39 835 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 37 884 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 37 887 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 37 888 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet. Anslaget får även användas för utgifter för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 3.21 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Tusental kronor				
	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	37 636	37 636	37 636	37 636
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	377	675	1 306	2 330
Beslut	-34	-130	-130	-131
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	37 979	38 181	38 812	39 835

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget minskas med 34 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minsk-

ningen till 130 000 kronor, 130 000 kronor respektive 131 000 kronor.

Regeringen föreslår att 37 979 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Forsknings- och utvecklingsinsatser* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 38 181 000 kronor, 38 812 000 kronor respektive 39 835 000 kronor.

3.5.5 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tabell 3.22 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2013	Utfall	9 898	Anslags-sparande	0
2014	Anslag	9 884 ¹	Utgifts-prognos	9 637
2015	Förslag	9 875		
2016	Beräknat	9 851		
2017	Beräknat	9 851		
2018	Beräknat	9 852		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till icke-statliga kulturlokaler för ändring, tillbyggnad och handikappanpassning av sådana lokaler.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2016 och 2017.

Skälen för regeringens förslag: Projekt som ryms inom stödet till icke-statliga kulturlokaler kan sträcka sig över flera kalenderår. Stöd betalas ut när projekten är avslutade. Bemyndiganderamen föreslås vara oförändrad för 2015. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2016 och 2017.

Tabell 3.23 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
Ingående åtaganden	7 350	9 000	9 000	–	–	–
Nya åtaganden	9 000	5 000	5 000	–	–	–
Infriade åtaganden	-7 350	-5 000	-5 000	-7 350	-1 650	–
Utestående åtaganden	9 000	9 000	9 000	–	–	–
Erhållet/förslaget bemyndigande	9 000	9 000	9 000	–	–	–

Regeringens överväganden

Tabell 3.24 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	9 884	9 884	9 884	9 884
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-9	-33	-33	-32
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	9 875	9 851	9 851	9 852

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget minskas med 9 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minskningen till 33 000 kronor, 33 000 kronor respektive 32 000 kronor.

Regeringen föreslår att 9 875 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 9 851 000 kronor, 9 851 000 kronor respektive 9 852 000 kronor.

3.5.6 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet

Tabell 3.25 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2013	Utfall	1 286 137	Anslags-sparande	-366
2014	Anslag	1 313 461 ¹	Utgifts-prognos	1 279 963
2015	Förslag	1 293 948		
2016	Beräknat	1 316 065 ²		
2017	Beräknat	1 340 933 ³		
2018	Beräknat	1 372 191 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 290 615 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 290 695 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 290 801 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till regionala och lokala kulturverksamheter inom följande områden:

- professionell teater-, dans-, och musikverksamhet,
- museiverksamhet,
- bibliotek-, läs- och litteraturfrämjande verksamhet,
- konst- och kulturfrämjande verksamhet,
- regional enskild arkivverksamhet,
- filmkulturell verksamhet,
- främjande av hemslöjd,

Anslaget får användas för utgifter för tidsbegränsade utvecklingsinsatser samt för bidrag till det civila samhället och de professionella kulturskaparnas medverkan i arbetet med att ta fram och genomföra regionala kulturplaner. Anslaget får även användas för Kungl. bibliotekets

genomförande av det samlade ansvaret för statens stöd och samordning inom biblioteksväsendet. Anslaget får även användas för kvalitetsstärkande insatser inom scenkonstområdet samt för Statens kulturråds arbete med bedömning, uppföljning och främjande inom ramen för kultursamverkansmodellen.

Regeringens överväganden

Tabell 3.26 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet

Tusental kronor				
	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	1 313 461	1 313 461	1 313 461	1 313 461
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	7 372	33 418	58 782	90 656
Beslut	-26 885	-30 814	-31 310	-31 927
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	1 293 948	1 316 065	1 340 933	1 372 191

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget minskas med ca 25 000 000 kronor till följd av att den tidsbegränsade satsningen Hållbar tillväxt i alla delar av landet 2012–2014 löper ut.

Anslaget minskas med 1 146 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minskningen till 4 567 000 kronor, 4 569 000 kronor respektive 4 564 000 kronor.

Regeringen föreslår att 1 293 948 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Bidrag till regional kulturverksamhet* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 1 316 065 000 kronor, 1 340 933 000 kronor respektive 1 372 191 000 kronor.

3.5.7 1:7 Myndigheten för kulturanalys

Tabell 3.27 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2013	Utfall	12 391	Anslags-sparande	1 315
2014	Anslag	15 362 ¹	Utgifts-prognos	15 160
2015	Förslag	15 439		
2016	Beräknat	0 ²		
2017	Beräknat	0 ³		
2018	Beräknat	0 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 0 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 0 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 0 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för kulturanalys förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för forsknings- och utvecklingsinsatser.

Regeringens överväganden

Tabell 3.28 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:7 Myndigheten för kulturanalys

Tusental kronor				
	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	15 362	15 362	15 362	15 362
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	91	237	502	920
Beslut	-14	-15 053	-16 646	-17 083
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt		-546	782	801
Förslag/beräknat anslag	15 439	0	0	0

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget minskas med 14 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Eftersom Myndigheten för kulturanalys avvecklas under 2015 upphör anslaget vid utgången av 2015.

Regeringen föreslår att 15 439 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Myndigheten för kultur-analys* för 2015.

3.5.8 Bidrag till kulturverksamhet från AB Svenska Spel

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2015 verkar för att bolagsstämman beslutar om ett bidrag för konst, teater och andra kulturella ändamål som motsvarar 1/26 av bolagets överskott 2014 från Nya Penninglotten samt att bidraget ska fördelas enligt de närmare anvisningar som beslutas av regeringen.

4 Teater, dans och musik

4.1 Omfattning

Avsnittet omfattar statens bidrag till Kungliga Operan AB, Kungliga Dramatiska teatern AB,

Riksteatern, Stiftelsen Dansens hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen AS. Vidare omfattas det statliga stödet till den fria scenkonsten och Statens musikverk.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom Teater, dans och musik, utgiftsområde 17¹

Miljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen	958	979	979	984	981	985	993
2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	190	189	184	191	191	191	191
2:3 Statens musikverk	104	110	109	111	111	112	115
Summa Teater, dans och musik	1 251	1 278	1 272	1 285	1 282	1 288	1 299

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

4.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat.

4.4 Resultatredovisning

4.4.1 Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom teater, dans och musik utgår från:

- fördelade bidrag till statliga och regionala kulturinstitutioner samt till utövare inom den fria sektorn,
- statistik avseende utvecklingen av besöks-siffror, antalet föreställningar, andel besökare som utgörs av barn och unga och könsfördelning vad gäller bidragsgivning till den fria scenkonsten,
- fördelade bidrag och insatser kring internationell och interkulturell verksamhet.

Bedömningen görs vidare utifrån resultat relaterade till relevanta bedömningsgrunder gemensamma för kulturområdet (se avsnitt 3.4.1).

4.4.2 Resultat

Nationella scenkonstinstitutioner

Kungliga Operan AB och Kungliga Dramatiska teatern AB

Kungliga Operan AB (Operan) hade 291 043 besökare under 2013 och trots att institutionen hade en förlängd stängningsperiod under sommaren och därmed färre antal föreställningar lockade föreställningarna en stor publik. Beläggningen för opera- och balettföreställningarna uppgår till närmare hundra procent. Även föreställningar som riktar sig till barn och unga har hög beläggning. Antalet barn- och ungdomsföreställningar var färre än året innan men antalet besökare ökade med närmare 10 000 under 2013 jämfört med 2012. Operan hade fyra radioutsändningar och tre sändningar över det digitala biografnätet under 2013. Operan erbjuder en varierad repertoar av opera, klassisk balett och modern dans med såväl klassiska som nyskrivna verk. Operan arbetar med olika strategier för att

nå nya publikgrupper bl.a. genom differentierade priser, ändrade öppettider och närvaro inom olika medier och digitala plattformar.

Tabell 4.2 Prestationer Kungliga Operan AB 2011–2013

	2011	2012	2013
Antal föreställningar, stora scenen	204	220	194
Antal besökare (tusental)	260	290	291
Andel besökare barn och ungdomar	15%	14%	16%
Snittbeläggning opera	83%	87%	96%
Snittbeläggning balett	95%	98%	100%

Källa: Kungliga Operan AB

I december 2013 fick Statens fastighetsverk i uppdrag att i nära samarbete med Operan genomföra en förstudie för en renovering och ombyggnad av Kungliga Operans byggnad. En delrapport lämnades till Kulturdepartementet den 19 juni 2014 och i den formuleras mål för ombygganden och renoveringen. Vidare identifieras byggnadens och verksamhetens behov. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 maj 2015.

Antalet produktioner och antalet besökare samt föreställningarnas genomsnittliga beläggning befinner sig på en hög och jämn nivå vid Kungliga Dramatiska teatern AB (Dramaten). Sammanlagt har 252 144 personer besökt teatern under 2013. Dramaten hade två TV-utsändningar och två radioutsändningar under 2013. Dramaten erbjuder en varierad repertoar med såväl nyskriven dramatik som klassiska verk och med en repertoar som vänder sig till såväl barn och unga som vuxna. Antalet besökare till Unga Dramaten, som är Dramatens satsning på scenkonst för barn och unga, har ökat något efter föregående års nedgång. En genomtänkt rekrytering av personal till produktionerna, allt från upphovspersoner och skådespelare till hantverkare, är en del av Dramatens strategi i arbetet för att nå de mål om förnyelse och nyskapande som ingår i deras uppdrag. Dramaten driver ett aktivt arbete för att nå nya publikgrupper bl.a. genom en satsning på sociala medier och sändningar med ny teknik.

Tabell 4.3 Prestationer Kungliga Dramatiska teatern AB 2011–2013

	2011	2012	2013
Antal föreställningar	1061	1005	1069
Antal besökare (tusental)	238	262	252
Antal biljetter barn och ungdom	49 451	41 890	45 388
Snittbeläggning	75 %	81 %	77 %

Källa: Kungliga Dramatiska teatern AB

Statens musikverk

Statens musikverk ska främja utvecklingen av ett professionellt svenskt musikliv och bevara, utveckla och tillgängliggöra teaterns, dansens och musikens kulturarv. Under 2013 och 2014 deltar myndigheten i regeringens pilotsatsning JiM, jämställdhetsintegrering i myndigheter.

Antalet besökare till Musik- och teatermuseet har legat på en stabil nivå med ca 80 000 besökare per år under de senaste tre åren, se tabell 4.4 nedan. Från och med våren 2014 hålls museet stängt för ombyggnad i cirka två år. För det nya museet, som även fortsättningsvis kommer att inrymmas i fastigheten Kronobageriet, har en vision formulerats som innebär att museet ska omfatta hela scenkonstområdets kulturarv.

Tabell 4.4 Prestationer Statens musikverk: Besökare till Musik- och teatermuseet 2011–2013

	2011	2012	2013
Antal besökare (avrundat)	78 200	80 200	80 300
Antal visningar för barn och unga	706	788	717

Källa: Statens musikverk

Den årliga bidragsgivningen på ca 25 miljoner kronor till samverkansprojekt inom främst det fria kulturlivet har fördelats till 112 bidragstagare, se tabell 4.5.

Tabell 4.5 Prestationer Statens musikverk: Statsbidrag till musiklivet 2011–2013

	2011	2012	2013
Antal ansökningar	273	1 145	495
Sökta medel (mnkr)	88,6	254	132
Antal beviljade ansökningar	54	117	112
Beviljade medel totalt (mnkr)	10	27,6	25,3

Källa: Statens musikverk

Under 2013 har myndigheten även fördelat 2 miljoner kronor inom ramen för regeringens särskilda jämställdhetsatsning inom kulturlivet 2011–2014.

Stiftelsen Dansens Hus

Dansens Hus är en gästspelsscen för såväl svenska som utländska dansensembler inom samtida dans. Det totala antalet besökare har ökat under 2011–2013, se tabell 4.6 nedan. Var femte besökare var under 26 år under 2013. Av de verk som visades var hälften skapade av kvinnor och hälften av män. Nio grupper deltog i residensverksamhet.

Tabell 4.6 Prestationer Dansens Hus: Besökare och föreställningar 2011–2013

	2011	2012	2013
Antal besökare	93 600	99 200	108 800
Varav föreställningsbesökare	49 400	59 200	58 600
Antal gästspel	37	48	46
Varav utländska	18	20	20
Snittbeläggning (procent)	72	80	71

Källa: Dansens hus

Dansens Hus har en bred samverkan med aktörer på nationell och internationell nivå. Bland annat deltar Dansens Hus i två EU-projekt, ENPARTS och Modul Dance samt i den nordiska plattformen ICE HOT. Vidare har under 2013 en samverkan skett med aktörer i Sydafrika. Verksamheten för barn och unga har utvecklats, bl.a. genom skolföreställningar, Urban Connection och Söndagsbus för de allra minsta.

Dansens hus rymmer också kansliverksamhet för Dansnät Sverige som är ett nätverk för turnéer och aktiviteter inom samtida dans.

Tabell 4.7 Prestationer Dansnät Sverige/Dansens hus

	2011	2012	2013
Antal parter i nätverket	12	12	13
Antal besökare dansföreställningar	4 800	10 026	8 100
Antal besökare kringaktiviteter	1 079	14 171	10 700
Antal turnerande produktioner	9	15	13
Antal orter som tagit emot turnéer	22	27	27

Källa: Dansens hus

Drottningholms Slottsteater

Verksamheten vid Drottningholms Slottsteater omfattar både föreställningar på och visningar av teatern, som sedan 1991 är klassad som ett av Unescos världsarv. Teatern har under 2013 arbetat aktivt med att utveckla verksamheten och dess konstnärliga innehåll för att öppna teatern för nya publikgrupper. Arbetet med detta inleddes under 2012.

Det totala antalet besökare på föreställningar och evenemang har ökat från 15 031 personer 2012 till 16 431 personer 2013. Antalet besökare till visningar ökade med 189 personer till 21 966 personer. Beläggningsgraden ökade marginellt under 2013 och uppgick till 77 procent. Samtidigt har antalet föreställningar minskat från 37 stycken 2012 till 33 stycken 2013.

Tabell 4.8 Prestationer Drottningholms Slottsteater 2011–2013

	2011	2012	2013
Antal föreställningar	20	37	33
Publikantal föreställningar och evenemang (total)	10 238	15 031	16 431
- Antal besök till Esprit!	-	4 222	4 589
- Antal besök övriga arrangemang inkl. generalrepetitioner	2 556	3 220	3 268
Beläggningsgrad	92 %	74 %	77 %
Antal besök till visningar	25 490	21 777	21 966

Källa: Drottningholms Slottsteater

Publikarbetet har haft fokus på nya och yngre målgrupper, bl.a. genom Esprit!-evenemangen. Antalet besökare till Esprit! har ökat med 367 personer sedan 2012. Den nya strategin för barn och unga började tillämpas under säsongen, vilket bl.a. resulterat i en familjeföreställning och en visningsföreställning. Teatern har även utvecklat sina samproduktioner och samarbeten. Ett exempel är samarbetena med Sveriges Radio och Sthlm Early Music festival. Östersjöfestivalen är ytterligare ett exempel på nytt samarbete.

Nationalgåvan Voksenåsen

Voksenåsen, som är en kurs- och konferensanläggning i Oslo, är Norges nationalgåva till Sverige. Voksenåsen ska genom sin programverksamhet stärka samhörigheten mellan svenskar och norrmän samt öka den ömsesidiga kunskapen om ländernas samhällsliv, språk och kultur samt spegla Sveriges och Norges engagemang internationellt. Anläggningen ska erbjuda sina gäster en boendemiljö som hävdar sig väl i konkurrens med liknande anläggningar i Osloområdet med bibehållen respekt för Voksenåsens grundläggande syfte.

Programverksamheten under 2013 var varierad, vände sig till såväl ungdomar som vuxna och innehöll relevanta teman för båda länderna. Beläggningsgraden ökade 2013, men Voksenåsen har

fortsatt kommersiella utmaningar i hotellbranschen.

Riksteatern med Cullbergbaletten

Riksteaterns verksamhet når en publik på drygt en miljon besökare, se tabell 4.9 nedan. Den scenkonst som produceras av Riksteatern når en publik på ca 475 000 besökare. Den nationella scenkonstproduktionen når ca 226 000 barn och ungdomar.

Riksteaterns verksamhet har störst genomslag i Jämtland och Västerbotten där 16–17 procent av länsinvånarna tar del av Riksteaterns verksamhet. Minst andel invånare nås i Stockholms, Sörmlands och Gotlands län där 3–5 procent av befolkningen tar del av verksamheten, (exklusive Södra Teaterns publik).

Under 2013 har Riksteaterns ägardirektiv till det helägda dotterbolaget Södra Teatern AB förnyats och förtydligats.

Riksteatern driver ett brett och aktivt arbete för barn och unga, även i samverkan med skolvärlden. Vidare pågår många verksamheter som bidrar till ett integrerat internationellt och interkulturellt perspektiv.

Totalt har publiksiffrorna minskat med 16 procent mellan 2011–2013, se tabell 4.9.

Den förra regeringen har i samband med bidragstilldelningen för 2014 förtydligat uppgiften att Riksteatern ska vara en aktör för kompetensutveckling och expertstöd i frågor om scenkonst.

Cullbergbaletten turnerade 2013 med nio produktioner och gav 76 föreställningar. Riksteatern har våren 2014 lämnat en redovisning om Cullbergbalettens fortsatta utveckling. Arbetet har utförts i dialog med Statens kulturråd och Konstnärsnämnden.

Tabell 4.9 Prestationer Riksteatern 2011–2013 medlemmar, produktioner och publik

	2011	2012	2013
Lokala riksteaterföreningar	235	232	231
Anslutna föreningar	54	60	61
Publik totalt (tusental)	1 237	1 079	1 036
1 varav Södra teatern (tusental)	264,7	246,6	191,4
2 varav Cullberg	25 300	21 200	25 400
3 Varav Tyst teater	8 500	6 300	4 400

Källa: Riksteatern

I maj 2015 äger nästa kongress rum, där Riks-teatern beslutar om föreningens strategiska mål och riktlinjer för kommande fyra år.

Regionala scenkonstinstitutioner

Från och med 2013 är alla län utom Stockholms län med i kultursamverkansmodellen, se avsnitt 3.4.2. Till Stockholms åtta regionala institutioner fördelade Statens kulturråd totalt nära 90 miljoner kronor i verksamhetsbidrag, varav 80 miljoner kronor till scenkonstinstitutioner. Därutöver fördelades dryga 2,5 miljoner kronor i utvecklingsbidrag.

Den fria scenkonsten

Stöd till fria aktörer inom scenkonsten fördelas till produktion, presentation och främjande. De fria grupperna och aktörerna är en viktig del av det svenska scenkonstutbudet. Det statliga stödet till den fria scenkonsten uppgick 2013 till 189,5 miljoner kronor.

Av tabell 4.10 nedan framgår hur det statliga stödet har fördelats av Statens kulturråd på olika verksamheter under 2011–2013.

Tabell 4.10 Stöd till den fria scenkonsten 2011–2013

	2011	2012	2013
Vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse	19,2	19,1	22,8
Samarbete med tonsättare	6,7	8,1	7,7
Teatergrupper	51,0	50,6	47,7
Dansgrupper/koreografer	23	23,3	32,3
Musikgrupper	16,5	16,6	16,5
Arrangörs- och turnéstöd dans	7,4	16	-
Musikarrangörer och konstområdesövergripande arrangörer	26,8	37,3	32,2
Fonogramstöd	8,0	8,3	7,9
Projektstöd	7,9	10,2	22,4
Totalt	158,6	189,5	189,5

Källa: Statens kulturråd

En förstärkning med 26 miljoner kronor av det statliga stödet till den fria scenkonsten gjordes 2012, dvs. en ökning med 19,5 procent sedan 2011. Av dessa medel fördelas 3 miljoner kronor separat till internationellt utbyte. Under 2013 har söktrycket varit högst inom musikområdet

och då särskilt fonogramstödet. Från och med 2013 ingår arrangörstödet för dansen i den samlade bidragsgivningen. Skillnaden på siffrorna för dansgrupper/koreografer och projektstöd beror därför främst på den förändrade fördelingsmodellen.

Dansområdet befinner sig i ett starkt utvecklingskede runt om i landet där den fria sektorn har spelat och kommer att spela en stor roll för områdets utveckling. Detta konstaterar Statens kulturråd och Konstnärnämnden i en delrapport (dnr Ku2014/1036) till regeringen utifrån det uppdrag som gavs i regleringsbrevet 2014 om att se över de statliga insatserna inom dansområdet. Vidare belyser rapporten bl.a. att regionala infrastruktursatsningar i form av residens och gästspelsscener behöver spridas till fler delar av landet. Myndigheterna ska slutredovisa uppdraget i oktober 2014.

Barn och unga

Enligt Statens kulturråds strategi för barn- och ungdomskultur ska minst 30 procent av Kulturrådets totala bidragsgivning komma barn och unga till del. Under 2013 gick 37 procent av Kulturrådets direkta bidrag till denna målgrupp. Enligt tabellen nedan har andelen bidrag till barn- och ungdomsverksamhet inom dansen minskat något jämfört med tidigare år.

Tabell 4.11 Andel statligt bidrag till barn och ungdomsverksamhet fördelat på teater dans och musik

	2011	2012	2013
Teater	53 %	56 %	53 %
Dans	31 %	26 %	22 %
Musik	12 %	15 %	14 %

Källa: Statens kulturråd

Jämställdhet

Jämställdhetsperspektivet finns med som en bedömningsfaktor i Kulturrådets beslutsprocess kring bidragsgivningen där målet är att könsfördelningen ska ligga i intervallet 40–60 procent för de stöd som beviljats. Enligt tabellen nedan uppfylls det målet för danskoreografer och tonsättare. Inom fria musikgrupper har antalet medverkande kvinnor ökat något men uppfyller inte målet. Andelen kvinnor i konstnärlig ledning i de fria musikgrupperna har dock ökat bland de som beviljats stöd.

Tabell 4.12 Andel medverkande kvinnor i verksamheter som beviljats bidrag 2011–2013

	2011	2012	2013
Koreografer	63 %	69 %	58 %
Tonsättare	34 %	36 %	45 %
Fria musikgrupper	29 %	32 %	33 %
Musikarrangörers evenemang	29 %	33 %	-

Källa: Statens kulturråd.

Tillgänglighet

Enligt Statens kulturråds enkätundersökning av de fria gruppernas tillgänglighetsarbete 2013 framgår att 98 procent av aktörerna helt eller delvis inventerat enkelt avhjälpta hinder i de publika delarna av lokalerna. Av aktörerna anger 67 procent att enkelt avhjälpta hinder fullständigt eller till stor del är åtgärdade.

Vidare framgår att endast 25 procent av de fria grupperna följer den internationella standarden, WCAG 2.0, för tillgänglighetsanpassade webbplatser.

Ytterligare uppgifter om Kulturrådets arbete med tillgänglighetsfrågor finns i avsnitt 3.4.2.

Internationellt

Mot bakgrund av ett ökat intresse i kulturlivet för internationella satsningar har Statens kulturråd under 2013 fortsatt prioriterat det fria kulturlivets internationalisering, genom bl.a. medel till internationella turnéer och gästspel. Cirka 9,4 miljoner kronor eller 80 procent av Kulturrådets internationella bidrag riktades 2013 till den fria scenkonsten vilket är en ökning med 10 procent jämfört med året innan.

4.4.3 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer mot bakgrund av resultatet att den statligt stödda scenkonsten har en bredd, mångfald och kvalitet som lockar en stor och växande publik i hela landet och även internationellt.

Kungliga Operan AB och Kungliga Dramatiska teatern AB uppfyller sina uppdrag som nationalscener väl. Vid sidan om att erbjuda en repertoar i enlighet med de riktlinjer som gäller för verksamheten arbetar de för att nå nya publikgrupper, bl.a. genom nya medier.

Statens musikverk, Dansens Hus och Riksteatern är strategiska aktörer för medborgarnas tillgång till levande scenkonst och scenkonstens

kulturarv i hela landet. Regeringen anser att Riksteatern bör vidareutveckla genomförandet av riktlinjerna för det statliga bidraget. Av riktlinjerna framgår att verksamheten bl.a. ska vara ett expertstöd och en kompetensutvecklare samt en stödjande aktör inom spridning av scenkonst i hela landet.

Stiftelsen Drottningholms Slottsteater har fortsatt arbetet för förnyelse och utveckling av teaterns verksamhet. Regeringen avser att följa arbetet med att tillgängliggöra teatern för en bredare målgrupp och för att nå de uppsatta målen för teaterns verksamhet.

Den fria scenkonsten är ett viktigt komplement till institutionernas verksamhet och de internationella inslagen blir allt tydligare.

Statens kulturråd har beviljat vissa aktörer utvecklingsbidrag för att främja digitaliseringen inom scenkonsten. En ökad digitalisering bidrar till att scenkonsten kan nå ut till en ännu bredare publik i hela landet.

4.5 Budgetförslag

4.5.1 2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen

Tabell 4.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2013	Utfall	958 042	Anslags-sparande	0
2014	Anslag	978 904 ¹	Utgifts-prognos	978 904
2015	Förslag	983 660		
2016	Beräknat	980 932 ²		
2017	Beräknat	985 006 ³		
2018	Beräknat	992 753 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 981 199 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 981 262 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 981 343 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Kungliga Operan AB, Kungliga Dramatiska teatern AB, Riksteatern (ideell förening), Stiftelsen Dansens hus, Stiftelsen Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen AS. Anslaget får

även användas för kvalitetsstärkande insatser inom scenkonstområdet.

Regeringens överväganden

Tabell 4.14 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	978 904	978 904	978 904	978 904
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	5 627	5 359	9 383	17 074
Beslut	-871	-3 331	-3 281	-3 225
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	983 660	980 932	985 006	992 753

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget minskas med 871 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minskningen till 3 331 000 kronor, 3 281 000 kronor respektive 3 225 000 kronor. Se nedan för information om anslagsförändringarna institutionsvis.

Tabell 4.15 Sammanställning av medelstilldelningen 2014 och 2015 till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen

Tusentals kronor

	2014	2015
Operan	446 302	448 959
Dramaten	227 038	228 099
Riksteatern	260 122	261 009
Dansens hus	23 377	23 429
Drottningholms Slottsteater	11 666	11 732
Voksenåsen	10 399	10 432
Summa	978 904	983 660

Operan

Regeringen beräknar att bidraget till Operan ökar med 3 144 000 kronor till följd av pris- och löneomräkning.

Bidraget minskas med 487 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. Sammantaget uppgår bidraget till Operan till 448 959 000 kronor för 2015.

Dramaten

Regeringen beräknar att bidraget till Dramaten ökar med 1 255 000 kronor till följd av pris- och löneomräkning.

Bidraget minskas med 194 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. Sammantaget uppgår bidraget till Dramaten till 228 099 000 kronor för 2015.

Riksteatern

Regeringen beräknar att bidraget till Riksteatern ökar med 1 050 000 kronor till följd av pris- och löneomräkning.

Bidraget minskas med 163 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. Sammantaget uppgår bidraget till Riksteatern till 261 009 000 kronor för 2015.

Dansens Hus

Regeringen beräknar att bidraget till Dansens Hus ökar med 61 000 kronor till följd av pris- och löneomräkning.

Bidraget minskas med 9 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. Sammantaget uppgår bidraget till Dansens Hus till 23 429 000 kronor för 2015.

Drottningholms Slottsteater

Regeringen beräknar att bidraget till Drottningholms Slottsteater ökar med 78 000 kronor till följd av pris- och löneomräkning.

Bidraget minskas med 12 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. Sammantaget uppgår bidraget till Drottningholms Slottsteater till 11 732 000 kronor för 2015.

Voksenåsen

Regeringen beräknar att bidraget till Voksenåsen ökar med 39 000 kronor till följd av pris- och löneomräkning.

Bidraget minskas med 6 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. Sammantaget uppgår bidraget till Voksenåsen till 10 432 000 kronor för 2015.

Regeringen föreslår att 983 660 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens hus, Drottningholms*

Slottsteater och Voksenåsen för 2015. För 2016, 2017, och 2018 beräknas anslaget till 980 932 000 kronor, 985 006 000 kronor respektive 992 753 000 kronor.

4.5.2 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Tabell 4.16 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2013	Utfall	189 522	Anslags-sparande	-19
2014	Anslag	189 233 ¹	Utgifts-prognos	184 493
2015	Förslag	191 064		
2016	Beräknat	190 586		
2017	Beräknat	190 599		
2018	Beräknat	190 614		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till det fria kulturlivet, arrangörer, fonogramverksamhet och vissa andra aktörer av kulturpolitiskt intresse inom teater, dans och musik.

Anslaget får även användas för utgifter för administration, uppföljning och genomförande av verksamheten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 137 000 000 kronor 2016 och 2017.

Skälen för regeringens förslag: Inom anslaget beviljas bidrag till den fria scenkonsten samt fonogramstöd. För att skapa goda planeringsförutsättningar för de fria grupperna bör beslut om bidrag kunna fattas som medför utfästelser om utgifter för kommande år.

Anslaget används huvudsakligen för bidragsgivning till fria scenkonstgrupper. Dessa grupper är oftast små och har små ekonomiska resurser. Statens andel av deras offentliga finansiering är betydande och en viktig förutsättning för dem att finna övrig finansiering. Grupperna bedriver omfattande turnéverksamhet, både i Sverige och i utlandet, vilket medför behov av goda planeringsförutsättningar.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 137 000 000 kronor 2016 och 2017.

Tabell 4.17 Beställningsbemyndigande för 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans-, och musikändamål

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
Ingående åtaganden	85 855	102 970	107 000	–	–	–
Nya åtaganden	102 970	107 000	137 000	–	–	–
Infriade åtaganden	-85 855	-102 970	-107 000	-103 500	-33 500	–
Utestående åtaganden	102 970	107 000	137 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	107 000	137 000	137 000	–	–	–

Regeringens överväganden

Tabell 4.18 Härlledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	189 233	189 233	189 233	189 233
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	1 831	1 353	1 366	1 381
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	191 064	190 586	190 599	190 614

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget ökar med 2 000 000 kronor fr.o.m. 2015 till följd av att en tidsbegränsad neddragning av anslaget löper ut.

Anslaget minskar med 169 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minskningen till 647 000 kronor, 634 000 kronor respektive 619 000 kronor.

Regeringen föreslår att 191 064 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans-, och musikändamål* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 190 586 000 kronor, 190 599 000 kronor respektive 190 614 000 kronor.

4.5.3 2:3 Statens musikverk

Tabell 4.19 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2013	Utfall	103 673	Anslags-sparande	1 273
2014	Anslag	110 242 ¹	Utgifts-prognos	108 882
2015	Förslag	110 516		
2016	Beräknat	110 851 ²		
2017	Beräknat	112 456 ³		
2018	Beräknat	115 133 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 110 239 tkr i 2015 års prishnivå.

³ Motsvarar 110 247 tkr i 2015 års prishnivå.

⁴ Motsvarar 110 255 tkr i 2015 års prishnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens musikverks förvaltningsutgifter och för utgifter för statsbidrag till musiklivet. Anslaget får även användas för utgifter som uppkommer till följd av att Stiftelsen Svenska rikskonserter avvecklats, så som pensionskostnader som regleras retroaktivt.

Regeringens överväganden

Tabell 4.20 Härlledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:3 Statens musikverk

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	110 242	110 242	110 242	110 242
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	372	986	2 589	5 266
Beslut	-98	-377	-375	-375
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	110 516	110 851	112 456	115 133

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget minskar med 98 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minskningen till 377 000 kronor, 375 000 kronor respektive 375 000 kronor.

Regeringen föreslår att 110 516 000 kronor anvisas under anslaget 2:3 *Statens musikverk* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 110 851 000 kronor, 112 456 000 kronor respektive 115 133 000 kronor.

5 Litteraturen, läsandet och språket

5.1 Omfattning

Avsnittet omfattar Statens kulturråds och Kungl. bibliotekets bidragsgivning och verksamhet som rör bibliotek, litteratur och kultur-

tidskrifter. Vidare omfattas Myndigheten för tillgängliga medier, Institutet för språk och folkminnen och Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur (Centrum för lättläst).

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom Litteraturen, läsandet och språket, utgiftsområde 17

Milljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
<i>Litteraturen, läsandet och språket</i>							
3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	124	137	134	138	138	138	138
3:2 Myndigheten för tillgängliga medier	86	88	87	108	109	110	113
3:4 Institutet för språk och folkminnen	58	58	55	58	59	60	61
Summa Litteraturen, läsandet och språket	268	283	276	304	305	308	312
<i>Äldreanslag</i>							
2014 3:3 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	17	17	17	0	0	0	0
Summa Äldreanslag	17	17	17	0	0	0	0

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

5.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat.

Riksdagen har även antagit följande nationella mål för politiken för litteratur- och läsfrämjande (prop. 2013/14:3, bet. 2013/14:KrU4, rskr. 2013/14:117):

Alla i Sverige ska, oavsett bakgrund och med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar, ges möjlighet att utveckla en god läsförståelse och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet.

5.4 Resultatredovisning

5.4.1 Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom litteraturen, läsandet och språket utgår från:

- bidragsgivning till biblioteksverksamhet samt övriga biblioteksfrämjande insatser,
- bidragsgivning till litteratur och kulturtidskrifter och internationellt litteratursamarbete,
- insatser för att främja ett ökat läsande,
- produktion och utlåning av tillgängliga medier,
- insatser inom språkområdet med utgångspunkt bl.a. i språklagen (2009:600),
- Centrum för lättläst verksamhet för anpassad litteratur och nyhetsinformation,
- könsfördelning bland upphovspersoner som beviljats litteraturstöd.

Bedömningen görs vidare utifrån resultat relaterade till relevanta bedömningsgrunder gemensamma för kulturområdet (se avsnitt 3.4.1 Kulturområdesövergripande verksamhet).

5.4.2 Resultat

Bibliotek och tillgängliga medier

Ny bibliotekslag

Den 1 januari 2014 trädde en ny bibliotekslag (2013:801) i kraft. Lagen gäller både för de kommunala folkbiblioteken och för andra offentligt finansierade bibliotek. I lagen anges

bl.a. att biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Av lagen framgår att det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och åt personer som har annat modersmål än svenska, bl.a. genom att erbjuda litteratur på relevanta språk och på lättläst svenska. Folkbiblioteken ska också ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning. Grundläggande kvalitetskrav har införts när det gäller folkbibliotekens utbud av medier och tjänster – det ska präglas av allsidighet och kvalitet.

Bestämmelserna om avgiftsfrihet vid folkbiblioteken har utvidgats. Allmänheten ska avgiftsfritt få låna litteratur oavsett publiceringsform, det vill säga oavsett om den tillhandahålls i fysisk form eller digitalt som t.ex. e-böcker.

Bibliotekssamverkan

Kungl. biblioteket har sedan 2011 ett samverkan- och utvecklingsansvar för det allmänna biblioteksväsendet. I och med att den nya bibliotekslagen trädde i kraft den 1 januari 2014 är uppgiften lagreglerad.

Under 2013 har den samverkansgrupp som Kungl. biblioteket bildat med den regionala biblioteksverksamheten fokuserat sitt arbete på att ta fram idéskrifter (Biblioteksplan 2.0 och Nyckeltal 1.0) till de kommunala bibliotekens arbete med att ta fram biblioteksplaner. Kommuner och landsting ska, enligt bibliotekslagen, anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Omkring 15 procent av kommunerna har i dag ingen biblioteksplan och närmare hälften av kommunerna har en inaktuell plan.

Antalet folkbibliotek som vill delta i den nationella katalogen Libris har fortsatt att öka under 2013. Överenskommelser har träffats med 16 bibliotek under året och fler bibliotek har visat intresse för deltagande. Kungl. biblioteket har under 2013 också fått i uppdrag att inleda en försöksverksamhet med att tillgängliggöra e-böcker via Libris. Myndigheten tillfördes 2 miljoner kronor för uppdraget. Kungl. biblioteket har tidigare visat i en förstudie att det mest effektiva för både bibliotek och låntagare när det

gäller distribution av e-böcker är att utgå från Librissystemen.

Kungl. biblioteket har under 2013 fördelat närmare 15 miljoner kronor inom ramen för det nationella bibliotekssamverkansuppdraget. Internationella biblioteket och Sveriges depåbibliotek har fått en förstärkning för att arbeta med frågor om medieförsörjning och kataloger. Regionbibliotek Stockholm och Malmö stadsbibliotek är inte längre depåbibliotek utan har fått avgränsade uppdrag kring webbtjänster och metoder för kvalitetsutveckling. Därutöver har Staten kulturråd fördelat 1,9 miljoner kronor i utvecklingsbidrag till biblioteksområdet i syfte att stärka bibliotekens läs- och litteraturfrämjande.

Under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, avsnitt 8 Forskning redogörs för Kungl. bibliotekets uppdrag som nationalbibliotek och forskningsbibliotek m.m.

Biblioteksverksamhet i kultursamverkansmodellen
Statligt stöd till regional biblioteksverksamhet ingår sedan 2011 i kultursamverkansmodellen. Totalt fördelade landstingen ca 31,5 miljoner kronor i statliga medel till biblioteksverksamhet under 2013. Stockholms län, som inte ingår i kultursamverkansmodellen, fick 2,2 miljoner kronor för ändamålet. Därutöver har Statens kulturråd fördelat 1,9 miljoner kronor i utvecklingsbidrag till biblioteksområdet. Se vidare avsnitt 3.4.2 Kultursamverkansmodellen.

Myndigheten för tillgängliga medier

Myndigheten för tillgängliga medier har till uppgift att i samverkan med landets bibliotek tillgodose de behov av litteratur som personer med läsnedsättning har. Under 2013 lanserade myndigheten det digitala biblioteket legimus.se som genom en webbsida och en applikation för smarta telefoner och surfplattor fungerar som navet i biblioteksverksamheten.

Myndighetens samlade produktion och förvärv av talböcker uppgick under 2013 till 2 621 titlar för biblioteksservice och 1 753 titlar för studielitteratur, totalt 4 374 titlar. Samtliga titlar som producerats eller förvärvats har gjorts tillgängliga för nedladdning. Det totala antalet nedladdningar av talböcker under 2013 uppgick till 519 690 jämfört med 434 760 år 2012. Bibliotekens nedladdning har minskat med 4,3 procent, medan de enskilda låntagarnas nedladdningar genom legimus har ökat med 38 procent.

Tabell 5.2 Prestationer talböcker 2011–2013

	2011	2012	2013
Antal producerade och förvärvade talböcker	3 189	3 221	2 621
Antal förmedlande bibliotek och studerande som är registrerade vid MTM	14 393	12 780	13 786
Antal låntagare som lånar fysiskt från MTM	2 470	1 928	1 457
Antal enskilda låntagare som laddar ned från MTM	11 750	25 681	40 776

Källa: Myndigheten för tillgängliga medier Kommentar: Minskningen av produktion och förvärv 2013 beror på att externa förvärv av talböcker har minskat. (Detta beror på minskat inflöde av titlar från Celia och färre titlar av engelska talböcker från Royal National Institute for Blind People, RNIB.)

Myndighetens produktion och förvärv av punktskriftsböcker ökade 2013 med 16,1 procent till 765 titlar. Beståndet av taktila bilderböcker för barn ökade med 5 procent till 78 titlar. Utvecklingen på punktskriftsområdet redovisas i tabell 5.3. Under 2013 har 39 procent av punktskriftstitlarna för det allmänna biblioteket kunnat framställas internt genom en automatiserad process till en lägre kostnad och med förkortad produktionstid.

Tabell 5.3 Prestationer punktskriftsböcker 2011–2013

	2011	2012	2013
Antal producerade och förvärvade punktskriftsböcker	782	659	765
Antal utlånade punktskriftsböcker	18 170	19 432	18 499
– varav för barn	4 492	4 206	4 073
Bestånd av taktila bilderböcker	67	74	78

Källa: Myndigheten för tillgängliga medier

Litteratur, läsfrämjande och kulturtidskrifter

Läsa för livet

I september 2013 presenterade regeringen propositionen Läsa för livet, som senare antogs av riksdagen (prop. 2013/14:3, bet. 2013/14:KrU4, rskr. 2013/14:117). I propositionen lämnades en rad förslag och bedömningar gällande den nationella politiken för litteratur- och läsfrämjande. Bland annat föreslogs nya nationella mål för litteratur- och läsfrämjande som riksdagen antog i december 2013, se ovan avsnitt 5.3.

Litteraturstöd

Statens kulturråd fördelar flera bidrag som syftar till att dels stödja utgivning och distribution av litteratur och kulturtidskrifter, dels främja läsning och litteraturförmedling, särskilt bland barn och unga. Av tabell 5.4 nedan framgår att den största delen går till stöd för produktion av litteratur och kulturtidskrifter.

Tabell 5.4 Bidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande 2011–2013 (beviljade medel)

	2011	2012	2013
Efterhandsstöd till litteratur (tkr)	36 428	38 098	36 930
<i>Antal ansökningar om litteraturstöd</i>	<i>1 606</i>	<i>1 738</i>	<i>1 850</i>
<i>Antal beviljade ansökningar</i>	<i>755</i>	<i>803</i>	<i>793</i>
Läsfrämjandebidrag (tkr)	10 548	10 331	10 837
<i>Antal ansökningar om läsfrämjandebidrag</i>	<i>124</i>	<i>128</i>	<i>175</i>
<i>Antal beviljade ansökningar</i>	<i>70</i>	<i>74</i>	<i>87</i>
Litterära evenemang (tkr)	2 169	3 696	3 555
Inköpsstöd till folk- och skolbibliotek (tkr)	25 480	24 800	24 160
Internationellt litteratursamarbete (projektbidrag och översättningsstöd) (tkr)	5 420	4 665	5 311
Kulturtidskrifter (stöd till produktion, utveckling och tidskriftsverkstäder) (tkr)	22 255	21 352	21 575
Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne (Alma) (tkr)	5 000	5 000	5 000
Alla tiders klassiker (tkr)	1 248	527	73
Övrigt (planerad utgivning, fristadsförfattare, författarverkstäder m.m.) (tkr)	3 491	2 514	1 229
TOTALT (tkr)	112 039	110 983	108 670

Källa: Statens kulturråd

För att bidra till ökad spridning av kvalitetslitteratur distribueras samtliga litteraturstödda titlar till bl.a. landets huvudbibliotek. Under 2013 beviljades också tolv ansökningar om stöd till planerad utgivning, ett förhandsstöd för större särskilt kostnadskrävande utgivningsprojekt. Kulturrådet har under 2013 fortsatt att stödja digitalisering av förlagens äldre titlar för att stimulera den inhemska markanden och öka möjligheten att ta del av kvalitetslitteratur i digital form. Kulturrådet har också fördelat stöd till litterära evenemang i bokhandeln för att stödja

nya sätt att arbeta i bokhandeln där det fysiska rummets potential utnyttjas.

Män som upphovspersoner är överrepresenterade när det gäller såväl antal inkomna som beviljade ansökningar. Det gäller samtliga kategorier utom barn- och ungdomslitteratur där kvinnor utgör en majoritet. År 2013 var det endast inom facklitteratur som andelen verk som skrivits helt eller delvis av kvinnor understeg 40 procent av beviljat litteraturstöd.

Läsfrämjande insatser

Bidrag till läsfrämjande insatser fördelas huvudsakligen till projekt och verksamheter med barn och unga som målgrupp. Antalet ansökningar ökade under 2013 jämfört med året innan. Se tabell 5.4 för bidragets utveckling.

Statens kulturråd har enligt vad den förra regeringen aviserade i propositionen Läs för livet (prop. 2013/14:3) fått ett utökat uppdrag att ta initiativ till, samordna och följa upp läsfrämjande insatser av nationellt strategiskt intresse. Myndigheten har tillförts 15 miljoner kronor för uppdraget fr.o.m. 2014. I maj 2014 lämnade Kulturrådet en delrapport med anledning av det handlingsprogram som myndigheten ska ta fram för det läsfrämjade arbetet (dnr Ku2014/977). Arbetet med handlingsprogrammet har bedrivits i samverkan med en rad aktörer och Kulturrådet ser bl.a. insatser för att stödja små barns språkutveckling som ett viktigt strategiskt utvecklingsområde. Även insatser för att nå vuxna läsare lyfts fram i delrapporten.

I juni 2013 fick Kulturrådet i uppdrag att genomföra en läsfrämjande satsning där idrottsföreningar samverkar med bibliotek för att tillgängliggöra litteratur för idrottande pojkar och flickor. Totalt fördelas 4,9 miljoner kronor under 2013 och 2014. Satsningen har väckt stort intresse och ett samarbete har inletts med Riksidrottsförbundet.

Under 2013 utsågs författaren och bloggaren Johanna Lindbäck till ny läsambassadör med uppdrag att främja läslust och sprida medvetenhet om hur viktigt det är med litteratur för unga.

Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne

Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne (ALMA) uppgår till 5 miljoner kronor. Målet för ALMA-kansliets arbete med att utse pristagare är att stärka intresset för ungas läsande genom att ge priset och pristagarna ökad uppmärksamhet nationellt och internationellt.

Under 2013 har uppföljningen av ALMA-priset utvecklats.

År 2013 tilldelades priset bilderbokskonstnären Isol från Argentina och 2014 gick priset till den svenska författaren Barbro Lindgren.

Svensk litteratur i utlandet och internationellt litteratursamarbete

Statens kulturråd verkar för att stärka den svenska kvalitetslitteraturen i utlandet genom projekt- och översättningsstöd samt egeninitierad verksamhet. Se tabell 5.5 för fördelning av bidrag inom området.

Tabell 5.5 Kulturrådets bidrag till internationellt litteratursamarbete

<i>Tusental kronor</i>			
	2011	2012	2013
Internationellt översättningsstöd	3 587	2 958	3 207
Nordiskt översättningsstöd	781	514	561
Litterära projekt/evenemang i utlandet	1 052	1 193	1 461
Totalt	5 420	4 665	5 229

Källa: Statens kulturråd

Kulturrådet prioriterar insatser för att stärka och utöka översättarkåren genom att bl.a. stödja och i vissa fall arrangera översättarseminarier i olika delar av världen. Under hösten 2013 inleddes ett arbete med att stärka svensk dramatik i utlandet samt arbetet med en informationsskrift om svensk dramatik. Kulturrådet har fr.o.m. 2014 fått i uppdrag att hantera resestipendier till översättare av svensk litteratur, ett bidrag som tidigare hanterats av Sveriges författarfond.

Kulturrådet har under 2013 fortsatt arbetet med att stödja fristadsförfattare och verka för en utvidgning av fristadssystemet. Myndigheten ordnade bl.a. ett expertmöte inom ramen för Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet för att bredda fristadsfrågan.

Konstnärsnämnden har fått i uppdrag att utforma ett internationellt utbytesprogram för litterära upphovsmän. Konstnärsnämnden har lämnat en delredovisning av uppdraget (dnr Ku2014/960). Slutredovisning ska lämnas senast den 22 februari 2015.

Kulturtidskrifter

Under 2013 fördelades ca 19,8 miljoner kronor i stöd till kulturtidskrifter, se tabell 5.4 ovan. Andelen ansökningar och beviljade stöd till

elektroniskt utgivna tidskrifter har ökat under 2013 men utgör fortfarande en begränsad del.

Andelen kvinnliga skribenter vid tidskrifter med produktionsstöd var 47 procent under 2013. För att bidra till goda villkor för konstnärligt skapande har Kulturrådet särskilt beaktat ersättningar och arvoden till medverkande i kulturtidskrifterna.

Lättläst litteratur och nyhetsförmedling

Målet för statens bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur (Centrum för lättläst) är att personer med utvecklingsstörning och vissa andra grupper med lässvårigheter ska tillgodoses med nyhetsinformation och litteratur. Under 2013 har möjligheten att ta del av tidningen 8 SIDOR digitalt vidareutvecklats. Webbsidan 8sidor.se hade 367 626 unika besökare under 2013, vilket är en ökning med drygt 6,5 procent jämfört med 2012. Den tryckta upplagan av tidningen 8 SIDOR har dock fortsatt att minska.

LL-förlaget har haft en bred och varierad utgivning både i fråga om genrer och i svårighetsnivå. Förlaget har producerat totalt 34 titlar under 2013 (att jämföra med 26 titlar 2012). Försäljningen har dock sjunkit de senaste åren.

När det gäller utvecklingen av digitala medier har insatser gjorts under året med fler ljud- och e-böcker och med digitalt kommentarsfält till tidningen 8 SIDOR.

Språk och immateriellt kulturarv

Institutet för språk och folkminnen har i uppdrag att bl.a. följa tillämpningen av språklagen (2009:600), att bedriva språkvård samt att öka, levandegöra och sprida kunskaper om språk, dialekter, folkminnen, namn och immateriella kulturarv i Sverige. Under 2013 har t.ex. en ny modell för uppföljning av språklagen utvecklats, en lägesrapport om översättning och tolkning sammanställts och en språkpolitisk omvärldsrappport publicerats. Klarspråksarbetet har nått fler myndigheter, kommuner och landsting än tidigare.

Institutet för språk och folkminnen har verkat för att stärka det svenska teckenspråkets ställning och arbetet med språkvård för de nationella minoritetsspråken. Som exempel på insatser kan nämnas arbetet med en storordbok för meänkieli och sammanställningen av romska ordlistor med

samhällsord. I syfte att stärka de språkvårdande insatserna för de nationella minoritetsspråken, det svenska teckenspråket och för svenskar med annat modersmål än svenska, har anslaget för Institutet för språk och folkminnen höjts fr.o.m. 2014.

I arbetet med revitalisering av nationella minoritetsspråk har institutet bl.a. delat ut 3,5 miljoner kronor i projektbidrag för att bedriva språkvård för de nationella minoritetsspråken (Utgiftsområde 1, anslag 7:1 *Åtgärder för nationella minoriteter*). Insatserna syftar till att ge enskilda förutsättningar för att tillägna sig språk. Projekt riktade till barn och ungdomar samt läsfrämjande projekt har särskilt prioriterats.

I enlighet med budgetpropositionen för 2014 genomför Regeringskansliet en uppföljning av initiativ tagna efter språklagens ikraftträdande.

Institutet för språk och folkminnen har fortsatt att prioritera utvecklingen av forskningsarbetet, som utgör en integrerad del i alla delar av institutets verksamhet. De samlingar som Institutet för språk och folkminnen förvaltar utgör myndighetens infrastruktur för arbete med de immateriella kulturarven och för språkvårdens utveckling. Under 2013 har arbetet med att digitalisera samlingarna och stärka kvaliteten fortsatt. Äldre samlingar har kompletterats och gjorts tillgängliga för forskare och allmänhet.

Sverige ratificerade 2011 Unescos konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet. Den 14 februari 2014 avrapporterade Institutet för språk och folkminnen ett regeringsuppdrag om förslag till tillämpning av konventionen.

För att främja utveckling av en nationell språkinfrastruktur för talbaserade tjänster har den förra regeringen uppdragit åt Post- och telestyrelsen att, i dialog med bl.a. Institutet för språk och folkminnen och med Sveriges Television AB, genomföra ett pilotprojekt som ska utreda förutsättningarna för en heltäckande nationell språkresursbank samt utveckla en begränsad prototyp. Uppdraget finansieras med 10 miljoner kronor inom utgiftsområde 22 och ska redovisas senast den 31 mars 2016.

5.4.3 Analys och slutsatser

Att förbättra barns och ungdomars läsförmåga är en viktig för demokratin. Genom att tidigt i livet ta del av litteratur och utveckla den egna kreativiteten stärks kunskaps- och bildnings-

nivån. Litteratur och läsning hjälper oss också att förstå världen och oss själva. Statens kulturråds läsfrämjande arbete bidrar till målet att alla ska ges möjlighet att utveckla en god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet. Den nya bibliotekslagen har också tydliggjort bibliotekens uppgift att främja barns och ungas språkutveckling och stimulera till läsning. Kulturrådets stöd till litteratur och kulturtidskrifter har också stor betydelse för att främja utgivning och spridning av kvalitetslitteratur.

När det gäller att tillgängliggöra litteratur för personer med funktionsnedsättning har användningen av tillgängliga medier förändrats de senaste åren. Allt fler låntagare laddar ned sina talböcker själva och utlåningen av fysiska talböcker fortsätter att minska. Genom tjänsten Egen nedladdning har talböckerna nått nya låntagare. Det är också en tjänst som lockar yngre åldersgrupper, vilket visas av att det på folkbiblioteken är fler under 18 år än vuxna som laddar ned talböcker själva. Det kontinuerliga utvecklingsarbetet av sådana tjänster som genomförs av Myndigheten för tillgängliga medier är betydelsefullt, inte minst för arbetet med att tillgängliggöra litteratur för barn och unga.

Tillgång till språk är även det ytterst en fråga om demokrati. De insatser och det arbete som Institutet för språk och folkminnen bedriver har bidragit till att utveckla språkvården.

5.5 Budgetförslag

5.5.1 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor 2016.

Tabell 5.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2013	Utfall	123 694	Anslags- sparande	-12
2014	Anslag	137 182 ¹	Utgifts- prognos	133 747
2015	Förslag	138 060		
2016	Beräknat	137 715		
2017	Beräknat	137 724		
2018	Beräknat	137 735		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter, läsfrämjande och ett litteraturpris till Astrid Lindgrens minne. Anslaget får användas för utgifter för administration, uppföljning, främjande och genomförande av verksamheten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 3:1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor 2016.

Skälen för regeringens förslag: Inom anslaget fördelas stöd till utgivning och spridning av litteratur och kulturtidskrifter. För att skapa goda planeringsförutsättningar för aktörerna inom området bör beslut om bidrag kunna fattas som medför utfästelser om utgifter för kommande år. Statens kulturråd har också behov av att fatta beslut om översättningsstöd i förskott eftersom stödets konstruktion innebär att ingen del av det beslutade bidragsbeloppet betalas ut innan det aktuella stödbjektet (boken) är färdigproducerat.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 3:1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* besluta om bidrag som inklusive

Tabell 5.7 Beställningsbemyndigande för anslaget 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018–2020
Ingående åtaganden	19 000	19 025	25 000	–	–	–
Nya åtaganden	19 025	25 000	25 000	–	–	–
Infriade åtaganden	-19 000	-19 025	-25 000	-25 000	–	–
Utestående åtaganden	19 025	25 000	25 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	20 000	25 000	25 000	–	–	–

Regeringens överväganden**Tabell 5.8 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter**

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	137 182	137 182	137 182	137 182
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	878	533	542	553
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	138 060	137 715	137 724	137 735

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget ökar med 1 000 000 kronor fr.o.m. 2015 till följd av att en tidsbegränsad neddragning av anslaget löper ut.

Anslaget minskas med 122 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minskningen till 467 000 kronor, 458 000 kronor respektive 447 000 kronor.

Regeringen föreslår att 138 060 000 kronor anvisas under anslaget 3:1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 137 715 000 kronor, 137 724 000 kronor respektive 137 735 000 kronor.

5.5.2 3:2 Myndigheten för tillgängliga medier**Tabell 5.9 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

2013	Utfall	86 198	Anslags- sparande	1 014
2014	Anslag	88 173 ¹	Utgifts- prognos	86 962
2015	Förslag	108 189		
2016	Beräknat	108 719 ²		
2017	Beräknat	110 491 ³		
2018	Beräknat	113 390 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 107 924 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 107 930 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 107 940 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för tillgängliga mediers förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för kostnader relaterade till avvecklingen av Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur (Centrum för lättläst).

Regeringens överväganden

Tabell 5.10 Härlledning av anslagsnivån 2015–2018, för 3:2 Myndigheten för tillgängliga medier

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	88 173	88 173	88 173	88 173
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	965	1 622	3 080	5 466
Beslut	-94	-362	-362	-361
Överföring till/från andra anslag	19 145	19 286	19 599	20 112
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	108 189	108 719	110 491	113 390

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget tillförs ca 19 miljoner kronor fr.o.m. 2015 då myndigheten fr.o.m. den 1 januari 2015 ansvarar för statens insatser för lättläst litteratur och nyhetsförmedling. Av dessa medel är 2 miljoner en överföring från utgiftsområde 16.

Anslaget minskas med 94 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minskningen till 362 000 kronor, 362 000 kronor respektive 361 000 kronor.

Regeringen föreslår att 108 189 000 kronor anvisas under anslaget 3:2 *Myndigheten för tillgängliga medier* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 108 719 000 kronor, 110 491 000 kronor respektive 113 390 000 kronor.

5.5.3 3:4 Institutet för språk och folkminnen

Tabell 5.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2013	Utfall	57 888	Anslags- sparande	-2 717
2014	Anslag	57 623 ¹	Utgifts- prognos	54 999
2015	Förslag	57 993		
2016	Beräknat	58 537 ²		
2017	Beräknat	59 582 ³		
2018	Beräknat	61 170 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 57 847 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 57 851 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 57 856 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Institutet för språk och folkminnens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till terminologiskt arbete.

Regeringens överväganden

Tabell 5.12 Härlledning av anslagsnivån 2015–2018, för 3:4 Institutet för språk och folkminnen

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	57 623	57 623	57 623	57 623
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	421	1 113	2 157	3 745
Beslut	-51	-199	-198	-198
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	57 993	58 537	59 582	61 170

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget minskas med 51 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minskningen till 199 000 kronor, 198 000 kronor respektive 198 000 kronor.

Regeringen föreslår att 57 993 000 kronor anvisas under anslaget 3:4 *Institutet för språk och folkminnen* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 58 537 000 kronor, 59 582 000 kronor respektive 61 170 000 kronor.

6 Bildkonst, arkitektur, form och design

6.1 Omfattning

Avsnittet omfattar Statens kulturråds bidragsgivning inom bild- och formområdet samt Statens konstråds insatser för den konstnärliga gestaltningen av den gemensamma miljön. Vidare omfattas Statens centrum för arkitektur och design, vars verksamhet även redovisas i avsnitt 10, Svensk form och Nämnden för hemslöjdsfrågor.

Verksamhet inom bild- och formområdet bedrivs dessutom av Moderna museet,

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Riksutställningar och Konstnärsnämnden. Moderna museets och Nationalmuseums verksamheter redovisas dels i detta avsnitt, dels i avsnitt 10, Riksutställningars verksamhet redovisas endast i avsnitt 10 och Konstnärsnämndens verksamhet redovisas i avsnitt 7.

Statliga medel till bildkonst, form och design fördelas via kultursamverkansmodellen till bl.a. läns museer, konsthallar och andra regionala och lokala organisationer.

6.2 Utgiftsutveckling

Tabell 6.1 Utgiftsutveckling inom Bildkonst, arkitektur, form och design, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
4:1 Statens konstråd	8	8	8	8	8	8	9
4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	33	33	32	33	33	33	33
4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	11	11	11	11	11	12	12
4:4 Bidrag till bild- och formområdet	28	28	27	28	28	28	28
Summa Bildkonst, arkitektur, form och design	81	81	79	81	81	81	82

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

6.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges de nationella målen för kulturpolitiken som riksdagen beslutat.

Riksdagen har även antagit mål för statens arbete med arkitektur, formgivning och design (prop. 1997/98:117, bet. 1997/98:KrU14, rskr. 1997/98:225). Målen är följande:

- Arkitektur, formgivning och design ska ges goda förutsättningar för sin utveckling.
- Kvalitet och skönhetsaspekter ska inte underställas kortsiktiga ekonomiska överväganden.
- Kulturhistoriska och estetiska värden i befintliga miljöer ska tas till vara och förstärkas.
- Intresset för hög kvalitet inom arkitektur, formgivning, design och offentlig miljö ska stärkas och breddas.
- Offentligt och offentligt understött byggnad, inredning och upphandling ska på ett föredömligt sätt behandla kvalitetsfrågor.
- Svensk arkitektur, formgivning och design ska utvecklas i ett fruktbart internationellt samarbete.

6.4 Resultatredovisning

6.4.1 Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom bildkonst, arkitektur, form och design utgår från:

- främjande av intresse för och kunskap om bildkonst, arkitektur, form och design (t.ex. besöksstatistik, programverksamhet och forskningsprojekt),
- förvaltning av samlingar och tillgänglighet (bl.a. förvärv, konservering och digitalisering),
- insatser för att berika den gemensamma miljön med konst, form och design och för att stärka arkitekters och konstnärers medverkan i stadsutveckling,
- insatser för att stärka konstnärernas arbetsmarknad (konstinköp och uppdragsgivning eller beställning av nya konstverk med

utgångspunkt i en jämn könsfördelning mellan konstnärerna),

- bidragsgivning till konstnärliga organisationer med utgångspunkt i områdets förnyelse och utveckling.

Bedömningen görs vidare utifrån resultat relaterade till relevanta bedömningsgrunder gemensamma för kulturområdet (se avsnitt 3.4.1).

6.4.2 Resultat

Bildkonst

Moderna museet

Under 2013 hade Moderna museet totalt 614 000 besökare till museerna i Stockholm och Malmö, en ökning med 3 procent jämfört med föregående år. Däremot har antalet betalande besökare inte ökat jämfört med föregående år. Den uppmärksammade utställningen Hilma af Klint – abstrakt pionjär, som genomfördes 2013, är en av museets internationellt sett mest omskrivna produktioner hittills. Totalt genomförde museet 22 utställningar varav 12 i Stockholm och 10 i Malmö. För fjärde året i rad gjordes något fler separatutställningar med kvinnliga än med manliga konstnärer. Fem av utställningarna har gått på turné i Europa.

Under 2013 har antalet donationer och förvärv varit på en högre nivå än på mycket länge. Samlingen har utökats med 244 verk fördelat enligt följande:

Tabell 6.2 Förvärv och donationer vid Moderna museet

	2010	2011	2012	2013
Inköpta verk	12	14	67	126
Donationer	29	99	64	109
Överfört från Statens konstråd	4	8	2	9
SUMMA	45	121	133	244

Källa: Moderna museet

Det sammanlagda värdet på årets nyförvärv beräknas till 39 miljoner kronor (inklusive gåvor och donationer). Ökningen kan förklaras av ett gott samarbete med donatorer samt en god ekonomi.

Museet har fortsatt sin omfattande verksamhet för barn och unga och ökningen av antalet besökare under 19 år fortsätter. Antalet

visningar för besökare med olika funktionsnedsättningar har ökat och en projektgrupp har tillsatts för att lyfta tillgänglighetsperspektivet i museets verksamhet.

Verksamheten i Malmö bedrivs på ett aktivt sätt med stor bredd i egenproducerade utställningar och programpunkter.

Under sommaren 2013 genomfördes sammanläggningen av Fotografibiblioteket vid Moderna museet och Konstabiblioteket vid Nationalmuseum till ett gemensamt bibliotek för konst, fotografi och design som ska drivas av båda museerna. Öppnandet planeras till hösten 2014. Museet strävar efter att låta konstarna mötas i utställningarna och i annan programverksamhet. Som exempel kan nämnas Stockholm litteraturfestival, utställningen om Le Corbusier och museets årliga samarbete med festivalen Music & Arts.

Statens konstråd

Under 2013 har Statens konstråd genomfört en omvärldsanalys och påbörjat en omorganisation i syfte att möjliggöra utvecklingen av två nya verksamhetsgrenar, dels Tillfälliga projekt, dels Stadsutveckling, som är en vidareutveckling av regeringsuppdraget Samverkan om gestaltning av offentliga miljöer som gavs 2010 till Statens konstråd, Boverket, Statens centrum för arkitektur och design och Riksantikvarieämbetet. Uppdraget slutrapporterades i februari 2014 och resultatet presenterades i boken *Konsten att gestalta offentliga miljöer – Samverkan i tanke och handling* samt vid en stor konferens på Statens centrum för arkitektur och design. Myndigheterna har uttryckt sin avsikt att fortsätta sin samverkan på strategiska områden.

Under 2013 har tio byggnadsanknutna konstprojekt slutbesiktigats inom det statliga området och sex nya har anmälts. Inom ramen för uppdraget om Samverkan om gestaltning av offentliga miljöer har Konstrådet under 2013 fokuserat på metodutveckling och spridning av goda exempel. Tretton samverkansprojekt har genomförts.

Efterfrågan från statliga myndigheter på konstkollektioner är fortsatt hög. Totalt har 2 153 konstverk placerats på statliga myndigheter under 2013 till ett sammanlagt värde av 10,7 miljoner kronor. Antalet inköpta konstverk har minskat jämfört med 2012 och fokus har legat på att minska antalet lagerställda konstverk genom att placera flera av de långvarigt lager-

ställda konstverken (längre än tre år) i nya konstkollektioner. Statens konstråd strävar efter en jämn fördelning mellan kvinnliga och manliga konstnärer både vid uppdragsgivning och vid inköp av verk.

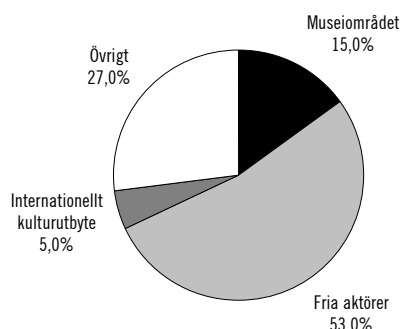
År 2013 fick Statens konstråd i uppdrag att kostnadsfritt överlåta viss grafisk konst ur myndighetens samlingar till kommunala och fristående skolor. Pilotprojektet Grafik i Dalarna har inletts för att undersöka formerna för uppdragets genomförande. Samtliga 15 kommuner i Dalarnas län har ingått i samarbetet och mottagit konst till 25 skolor. Projektet kommer att fortsätta under åren 2014 och 2015 och successivt utökas till att gälla hela landet. Med stöd av Riksantikvarieämbetet har Statens konstråd slutfört ett treårigt forsknings- och utvecklingsprojekt om 1900-talets offentliga konst som kulturarv, och presenterat resultatet vid ett antal konferenser.

Statens kulturråd

Statens kulturråd har fördelat bidrag som verksamhetsstöd till konsthantverkskooperativ, främjandeorganisationer, utställningsarrangörer och utrustningsbidrag till kollektivverkstäder. Under 2013 beviljades 21 ansökningar inom bild- och formområdet för internationellt utbyte till en summa om totalt 1 806 000 kronor. Andelen bidrag som riktas till barn och unga vid stöd till utställningsarrangörer har dock minskat.

Inom museiområdet har Statens kulturråd fördelat verksamhetsbidrag till de museer som inte ingår i kultursamverkansmodellen och utvecklingsbidrag till landets läns museer samt utvecklingsbidrag och forskningsbidrag till de statliga centrala museerna. Statens Kulturråds regionala museibidrag till museiområdet redovisas även under avsnitt 3.4.2 Kultursamverkansmodellen.

Bidrag till bild- och formområdet utgjorde cirka 3 procent eller cirka 61 miljoner kronor av Statens kulturråds totala bidragsgivning 2013, exklusive de medel som fördelas inom ramen för kultursamverkansmodellen. Inklusiva de medel som fördelas inom ramen för modellen utgjorde bidrag till området cirka 13 procent eller cirka 258 miljoner av Statens kulturråds bidragsgivning.

Diagram 6.1 Fördelning av de beviljade bidragen till området bild- och formkonst, museer och utställningar

Källa: Statens kulturråd

Statliga utställningsgarantier har beviljats 34 utställningar vilket är något fler än 2012. Av ansökningarna kom 55 procent från Stockholmsregionen och 30 procent från utställare utanför storstadsregionerna. Ingen utbetalning av garanti har blivit aktuell under året.

Bild- och formkonstnärernas ekonomiska förutsättningar har kunnat stärkas bl.a. genom medel för utställningsersättning som ingår i Statens kulturråds ordinarie bidragsgivning. Under året har myndigheten gjort en översyn av det statliga avtalet om konstnärers medverkan och ersättning (MU-avtalet) och fått i uppdrag av regeringen att omförhandla avtalet med berörda konstnärorganisationer. Regeringen har godkänt Statens kulturråds förslag på reviderat MU-avtal och det nya avtalet trädde i kraft den 1 juni 2014 (se även avsnitt 7 Kulturskaparnas villkor).

Arkitektur, form och design

Statens centrum för arkitektur och design

Myndigheten har en programverksamhet som ofta går utöver de traditionella gränserna för arkitektur-, form- och designområdet. Under 2013 samverkade myndigheten exempelvis med Lava Dansproduktion i ett projekt med barn boende på institutioner i Moldavien, Vitryssland och Ukraina.

Myndigheten har förbättrat klimat- och belysningsförhållandena i utställningslokalerna för att uppfylla de normer som krävs för att visa utställningar med originalmaterial. Under 2013 visades bl.a. den internationella utställningen *The Fashion World of Jean Paul Gaultier: From*

the Sidewalk to the Catwalk. Dessutom inleddes projektet *Blockholm – den fantastiska staden*, i vilket allmänheten fick bygga upp huvudstaden på nytt i dataspeliet *Minecraft*. Med tillhörande programverksamhet såväl på plats som digitalt, drog de båda projekten stor publik utanför de traditionella besöksgrupperna.

Under 2013 har Statens centrum för arkitektur och design visat elva utställningar, varav sju egenproduktioner. Med 152 359 besökare har myndigheten ökat sina besökstal jämfört med året innan.

År 2013 fick Statens centrum för arkitektur och design i uppdrag att, i samverkan med Riksställningar, utveckla sin kommunikativa verksamhet. Uppdraget, vilket bl.a. inkluderade arbete med en kommunikationsplattform och starten på en varumärkesprocess, slutfördes i december 2013.

I den nya instruktionen för Statens centrum för arkitektur och design som trädde i kraft i maj 2013 ges myndigheten uppdraget att vara en nationell mötesplats för aktörer inom sitt område samt att verka för att de mål för arkitektur, form och design som riksdagen fastställt uppnås.

Nämnden för hemslöjdsfrågor

Nämnden för hemslöjdsfrågor främjar utvecklingen av slöjden genom att göra strategiska insatser och svara för nationell samordning. Nämnden sitter i samverkansrådet för kultursamverkansmodellen vid Statens kulturråd.

Under 2013 har nämnden riktat fokus på näringsfrågor. Med särskilda resurser från Tillväxtverket och Jordbruksverket har målsättningen varit att förbättra förutsättningarna för företagsutveckling inom branschen. Ett annat fokusområde har varit barn och unga där nämnden bl.a. drivit Slöjdinkubator, en nationell platsbunden inkubator för unga slöjdare, designers och hantverkare.

Nämndens projekt *Den internationella och interkulturella slöjden* avslutades med slutrapporten *Den gränslösa slöjden* som ger verktyg för hur man kan arbeta med interkulturella frågor i slöjden. Medel som fördelats till projekt inom hemslöjdsområdet uppgick till 1 533 000 (1 425 000 under 2012). Fokus har legat på att stötta projekt som stärker förnyelsen och utvecklingen inom hemslöjden.

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde

Nationalmuseums huvudbyggnad stängde i februari 2013 för publik verksamhet och en stor del av verksamheten har därefter varit inriktad på att genomföra evakueringen av föremål till externa magasin. I juni öppnade museet en tillfällig verksamhet i Konstakademien i Stockholm för utställningar, barnverkstad och museibutik. Under evakueringsperioden genomför Nationalmuseum utställningssamarbeten med ett flertal institutioner inom och utom landets gränser. Till hösten 2014 planeras ytterligare en tillfällig utställningslokal att öppnas i Kulturhuset i Stockholm med inriktning på modern och samtida form och design. Som en följd av stängningen av huvudbyggnaden har antalet besökare till Nationalmuseums utställningar i Stockholm minskat. Återflyttning till och öppning av museet beräknas äga rum 2017. Prins Eugens Waldemarsudde, som består av flera delar – slottet med sin samling och tillfälliga utställningar, trädgården med växter, skulpturer och växthuset – har under 2013 utökats med en museipedagogisk verksamhet för barn och unga i Gamla husets nedre våning. Museet arbetar aktivt för att stärka intresset för verksamheten hos den yngsta publiken.

Svensk Form

Föreningen Svensk Forms fokus på internationisering under de senaste åren fortsätter. Under 2013 har ett flertal internationella samarbeten och satsningar ägt rum. Föreningen har, bl.a. i samverkan med privata och offentliga aktörer, genomfört den stora designsatsningen Swedish Design Goes Milan. Under London Design Festival i september gjorde Svensk Form i samarbete med Sveriges ambassad i London och Svenska institutet en satsning på svensk design och mode under namnet Swedish Design goes London. I New York bidrog Svensk Form till att uppmärksamma svenskt mode i samband med modemässan Capsule.

Svensk Form bjuder kontinuerligt in internationella tongivande aktörer inom designområdet till Sverige. Föreningen bedömer att synligheten för svensk design har ökat och att den efterfrågas internationellt i allt högre grad.

Föreningen arbetar övergripande med att främja, lyfta fram och synliggöra formgivare, designers och modeskapare samt verkar för att förbättra villkoren för dessa.

Svensk Form har ansvar för två priser, UNG och Design S samt förvaltar tre stipendieformer. Svensk Form har elva regionalföreningar.

6.4.3 Analys och slutsatser

Bildkonst

De statliga insatserna på bildkonstområdet bidrar till att medborgarna får ta del av konst av hög kvalitet. Detta möjliggörs genom en rik museiverksamhet, att den offentliga miljön berikas med konst och en bidragsgivning som utvecklar och förnyar området. Vidare bidrar de statliga insatserna inom området (bl.a. genom konstinköp, beställning av nya konstverk, uppdrag och bidrag) till att förbättra arbetsvillkoren för bildkonstnärer.

Statens konstråd bidrar till de offentliga rummens utveckling samt arbetar aktivt för att förnya sin verksamhet för att följa med den utveckling som sker i samtidskonsten. Inom ramen för huvudverksamheten Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön har Statens konstråd prorerat platser med hög offentlighet samt strävat efter att skärpa de processer som garanterar konstnärlig kvalitet. Regeringen kommer fortsatt att följa den viktiga utvecklingsverksamhet inom området Samverkan om gestaltning av offentliga miljöer som drivs tillsammans med Boverket, Statens centrum för arkitektur och design och Riksantikvarieämbetet och som syftar till att stärka den konstnärliga, arkitektoniska och formgivna kvaliteten och helhetsverkan i den byggda miljön.

Moderna museets arbete med att bygga broar mellan konstarna och att arbeta tvärdisciplinärt bidrar till en positiv utveckling på konstområdet. Antalet besökare ligger fortfarande på en hög nivå och verksamheten riktad till barn och unga är omfattande. Det är positivt att myndigheten arbetar aktivt med att lyfta fram kvinnliga konstnärer i utställningar och vid inköp av verk eftersom kvinnliga konstnärskap genom historien uppmärksammats i mindre utsträckning än manliga. Nedgången av besökstalet vid Moderna museet Malmö bör analyseras närmare av myndigheten.

Statens kulturråds bidragsgivning bidrar till att utveckla utbudet av och tillgängligheten till professionell bild- och formkonst i hela landet. Regeringen avser dock att fortsätta arbetet med

att modernisera aktuella bidragsförordningar i syfte att på ett bättre sätt kunna följa områdets utveckling och även erbjuda stöd för nya och oetablerade organisationer. Regeringen avser vidare att fortsätta arbeta med användningen och tillämpningen av det statliga avtalet för medverkans- och utställningsersättning till konstnärer (MU-avtalet).

Arkitektur, form och design

I budgetpropositionen för 2014 aviserades att regeringen kommer att se över de mål och det handlingsprogram som riksdagen beslutade om för området 1998. Regeringen beslutade i maj 2014 att tillsätta en utredning (dir. 2014:69) med uppdrag att föreslå en ny statlig politik för arkitektur, form och design. Syftet är att stärka arkitekturens, formens och designens värden och betydelse för individen, livsmiljön och den hållbara samhällsutvecklingen. Uppdraget berör flera politikområden och utgår från tvärsektoriella perspektiv och en helhetssyn på vår livsmiljö. Utredningen ska lämna sitt betänkande i oktober 2015.

Arkitektur-, form- och designområdet är dynamiskt och omfattar många olika intressen. Den förra regeringen har bedömt att det skulle stärka områdets utveckling om en stark, tydlig och tillgänglig aktör skulle kunna utgöra en mötesplats för områdets aktörer och gentemot en bredare allmänhet. Detta uppdrag gick 2010 till Statens centrum för arkitektur och design. I maj 2013 beslutades en ny instruktion och ett nytt namn för myndigheten för att förtydliga dess roll och uppgifter. Regeringen bedömer dock att det funnits brister i myndighetens ekonomistyrning och i samarbetet med andra aktörer inom området. Det är regeringens bedömning att det krävs bättre organisatoriska förutsättningar för verksamheten för att förvalta uppdraget på bästa sätt. Bland annat därför bedömer regeringen (i avsnitt 2.6 Politikens inriktning) att det eventuellt kan finnas fördelar med att samla uppgifterna för Moderna museet och Statens centrum för arkitektur och design i en gemensam myndighet.

Under året med stängd huvudbyggnad har Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde visat viktiga utställningar och verk ur samlingarna genom framgångrika samarbeten med Konstakademien och Kulturhuset/Stadsteatern i

Stockholm och i andra delar av landet. Detta innebär att verk ur samlingarna blir tillgängliga för besökare på nya platser och i nya sammanhang. Museet stärker också sin närvaro på internet, bl.a. inom sociala medier med flera nya projekt. Under renoveringsperioden står museet i nära kontakt med Statens fastighetsverk om utvecklingen av museibygnaden och bedriver ett internt arbete med analys av hur en förnyad museiverksamhet ska möta publiken 2017 när museet öppnar på nytt.

Nämnden för hemslöjdsfrågor har arbetat målinriktat för att utveckla sin roll som strategisk samordnare samt stödfunktion inom hemslöjdsområdet sedan kultursamverkansmodellen infördes. Nämndens fokus på näringsfrågor bedöms som mycket relevant eftersom området har en ekonomisk betydelse för den regionala tillväxten och rör frågor om företagsutveckling och entreprenörskap. Nämndens anslag disponeras av Tillväxtverket som är nämndens värdmyndighet. Nämnden undantas från att lämna resultaträkning. Med anledning av detta har Riksrevisionen inte kunnat revidera nämndens årsredovisning. Eftersom nämnden granskas inom ramen för Tillväxtverkets verksamhet finns det skäl att se över nämndens redovisning och rapportering till regeringen.

Föreningen Svensk form bedriver ett angeläget arbete för att uppmärksamma frågor om design och för att synliggöra svensk formgivning såväl nationellt, internationellt som regionalt. Föreningen är en aktör som har en stor kunskap om området vilken efterfrågas i allt högre grad. Regeringen bedömer även att föreningens verksamhet bidrar till att öka möjligheterna för svensk design och mode att synas i internationella sammanhang.

Svensk Forms insatser för affärsutveckling och främjande av medverkan för små modeföretag på internationella arenor bedöms ha bidragit till att efterfrågan på svenskt mode ökat.

Politiken, myndigheterna och institutionerna på området bildkonst, arkitektur, form och design stärker tillgången till samt intresset och förståelsen för de värden som området innebär för samhället, de offentliga rummen och livsmiljön.

6.5 Budgetförslag

6.5.1 4:1 Statens konstråd

Tabell 6.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2013	Utfall	7 967	Anslags- sparande	-151
2014	Anslag	8 086 ¹	Utgifts- prognos	7 800
2015	Förslag	8 130		
2016	Beräknat	8 187 ²		
2017	Beräknat	8 326 ³		
2018	Beräknat	8 547 ⁴		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 8 109 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 8 109 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 8 110 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens konstråds förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 6.4 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 4:1 Statens konstråd

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	8 086	8 086	8 086	8 086
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	51	129	269	489
Beslut	-7	-28	-29	-28
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	8 130	8 187	8 326	8 547

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget minskas med 7 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minskningen till 28 000 kronor, 29 000 kronor respektive 28 000 kronor.

Regeringen föreslår att 8 130 000 kronor anvisas under anslaget 4:1 *Statens konstråd* för 2015.

För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 8 187 000 kronor, 8 326 000 kronor respektive 8 547 000 kronor.

6.5.2 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön

Tabell 6.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2013	Utfall	32 984	Anslags- sparande	-783
2014	Anslag	33 054 ¹	Utgifts- prognos	32 177
2015	Förslag	33 025		
2016	Beräknat	32 942		
2017	Beräknat	32 944		
2018	Beräknat	32 947		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens konstråds utgifter för konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön. Anslaget får även användas för utgifter för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 6.6 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	33 054	33 054	33 054	33 054
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-29	-112	-110	-107
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	33 025	32 942	32 944	32 947

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget minskas med 29 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minskningen till 112 000 kronor, 110 000 kronor respektive 107 000 kronor.

Regeringen föreslår att 33 025 000 kronor anvisas under anslaget 4:2 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 32 942 000 kronor, 32 944 000 kronor respektive 32 947 000 kronor.

6.5.3 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor

Tabell 6.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2013	Utfall	11 497	Anslags-sparande	12
2014	Anslag	11 447 ¹	Utgifts-prognos	11 173
2015	Förslag	11 463		
2016	Beräknat	11 467 ²		
2017	Beräknat	11 638 ³		
2018	Beräknat	11 940 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 11 434 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 11 435 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 11 436 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Nämnden för hemslöjdsfrågors förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till Svenska Hemslöjdsföreningars Riksförbund, rikshemslöjdskonsulenternas verksamhet och för projekt inom hemslöjdsområdet.

Regeringens överväganden

Tabell 6.8 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor

Tusental kronor				
	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	11 447	11 447	11 447	11 447
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	26	59	230	532
Beslut	-10	-39	-39	-39
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	11 463	11 467	11 638	11 940

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget minskas med 10 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minskningen till 39 000 kronor, 39 000 kronor respektive 39 000 kronor.

Regeringen föreslår att 11 463 000 kronor anvisas under anslaget 4:3 *Nämnden för hemslöjdsfrågor* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 11 467 000 kronor, 11 638 000 kronor respektive 11 940 000 kronor.

6.5.4 4:4 Bidrag till bild- och formområdet

Tabell 6.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2013	Utfall	28 171	Anslags-sparande	28
2014	Anslag	28 160 ¹	Utgifts-prognos	27 457
2015	Förslag	28 135		
2016	Beräknat	28 065		
2017	Beräknat	28 067		
2018	Beräknat	28 069		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till organisationer inom bild- och formområdet,

utställare, konsthantverkskooperativ samt utrustningsbidrag till kollektivverkstäder. Anslaget får även användas för statsbidrag till folkparkerna och vissa samlingslokalhållande organisationer för konstförvärv.

Regeringens överväganden

Tabell 6.10 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 4:4 Bidrag till bild- och formområdet

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	28 160	28 160	28 160	28 160
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-25	-95	-93	-91
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	28 135	28 065	28 067	28 069

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget minskas med 25 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minskningen till 95 000 kronor, 93 000 kronor respektive 91 000 kronor.

Regeringen föreslår att 28 135 000 kronor anvisas under anslaget 4:4 *Bidrag till bild- och formområdet* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 28 065 000 kronor, 28 067 000 kronor respektive 28 069 000 kronor.

7 Kulturskaparnas villkor

7.1 Omfattning

Avsnittet omfattar de statliga ersättningar och bidrag som i huvudsak riktar sig till kultur-skapare samt andra insatser som har direkt inverkan på kulturskapares villkor. Området behandlar särskilt Konstnärsnämnden och dess ersättningar, stipendier och bidrag inom bild och form-, musik-, teater-, dans- och filmområdet. I avsnittet behandlas också nämndens internationella konstnärsutbytesverksamhet och

bevakning av konstnärernas sociala och ekonomiska villkor samt löpande bevakning av trygghetssystemens utformning i förhållande till konstnärlig verksamhet.

Vidare omfattas bl.a. Sveriges författarfonds verksamhet, med i första hand fördelning av biblioteksersättning till konstnärer inom ordområdet, och fördelning av den individuella visningsersättningen till bildkonstnärer som den ekonomiska föreningen Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS) ansvarar för.

7.2 Utgiftsutveckling

Tabell 7.1 Utgiftsutveckling inom Kulturskaparnas villkor, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
<i>Kulturskaparnas villkor</i>							
5:1 Konstnärsnämnden	19	20	20	19	19	19	20
5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	333	345	336	346	345	349	358
Summa Kulturskaparnas villkor	351	364	355	364	364	369	378

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

7.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat.

7.4 Resultatredovisning

7.4.1 Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom kulturskarnas villkor utgår från:

- fördelade bidrag och ersättningar inom de olika konstområdena nationellt och internationellt,
- arbete med att bevaka och informera om konstnärernas sociala och ekonomiska villkor,
- insatser för att stärka konstnärernas arbetsmarknad,
- fördelade stipendier och bidrag utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Bedömningen görs vidare utifrån resultat relaterade till relevanta bedömningsgrunder gemensamma för kulturområdet (se avsnitt 3.4.1).

7.4.2 Resultat

Konstnärsnämnden

Stipendier och bidrag

Under 2013 behandlades 8 233 ansökningar, vilket är i nivå med 2012 då det största antalet ansökningar någonsin togs emot. Cirka 18 procent av ansökningarna beviljades, vilket är ungefär samma andel som året innan.

Konstnärsnämnden beslutade om stipendier och bidrag till ett belopp om 124,9 miljoner kronor. Störst andel går till bild- och formområdet.

Antalet ansökningar har ökat inom alla konstområden utom inom dansen och musiken. Könsfördelningen är fortsatt jämn när det gäller antalet ansökningar sett till alla konstområden. Kvinnors andel av antalet ansökningar är 55 procent och av beviljade medel får kvinnor 53 procent. Liksom tidigare år skiljer det sig åt

mellan konstområdena. Inom musiken är flest män aktiva med 65 procent av ansökningarna och 62 procent av beviljade medel. Inom dansen kommer 75 procent av ansökningarna från kvinnor, som får 70 procent av beviljat belopp. Inom både musik och dans gör Konstnärsnämnden en mindre justering av beviljat bidrag i förhållande till andelen ansökningar för att stödja det underrepresenterade könet. Konstnärsnämnden har fått i uppdrag att bedriva ett utvecklingsarbete för jämställdhetsintegrering i syfte att verksamheten ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen. Genomförandet ska ske i enlighet med Konstnärsnämndens plan för jämställdhetsintegrering (dnr Ku2013/1850).

Konstnärsnämnden har undersökt myndighetens bidragsgivning 2001, 2006 och 2011 ur ett mångfaldsperspektiv men också fördelningen mellan män och kvinnor.

Undersökningen visar bl.a. att andelen beviljade ansökningar till personer med utländsk bakgrund har ökat sedan 2001. Andelen som har utländsk bakgrund bland ansökarna har alla tre åren varit ca 20 procent. Skillnaderna mellan könen har minskat sedan 2001.

Tabell 7.2 Konstnärnämnden stipendie- och bidragsärenden 2011–2013

Antal ansökningar

	2011			2012			2013		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Inkomna ansökningar	4 276	3 632	7 908	4 589	3 728	8 317	4 502	3 731	8 233
Beviljade ansökningar	715	683	1 398	775	682	1 457	779	707	1 486
Avslagna ansökningar	3 561	2 949	6 510	3 814	3 046	6 860	3 723	3 024	3 747

Källa: Konstnärnämnden

Tabell 7.3 Konstnärnämnden – beslutade stipendier och bidrag 2011–2013

Tusentalkronor

	2011	2012	2013
Bild och form	71 863	68 837	69 267
Musik	20 901	22 246	22 113
Teater	6 525	7 090	7 343
Dans	8 129	8 655	8 653
Film	8 507	9 188	9 416
Övrigt ¹	11 284	8 120	8 202
Totalt	127 210	124 137	124 994

¹ I övrigt ingår bl.a. statliga ålderspensionsavgifter, som varierar mellan åren på grund av förskottsinsbetalningar, och medel till Sveriges författarfond för långtidsstipendier till författare och översättare.

Särskilt om internationellt utbyte

Konstnärnämnden antog 2013 en strategi för Konstnärnämndens internationella arbete 2013–2015. Strategin betonar att ett internationellt och interkulturellt perspektiv ska prägla all verksamhet inom nämnden.

Intresset för internationellt kulturutbyte fortsätter att öka och området stod för 43 procent av myndighetens behandlade ansökningar under 2013. För 2012 var siffran 35 procent. Inom dansområdet utgör ansökningar som berör internationellt kulturutbyte 70 procent av det totala antalet ansökningar.

Intresset för utbyten med andra länder i Europa är fortsatt stort, men har minskat något till förmån för andra världsdelar. Intresset har ökat generellt för utbyte med Latinamerika, Mellanöstern och Asien. Stipendier har beviljats 120 konstnärer inom alla konstområden för resor eller utbyten i de länder där Sida har uppdrag.

Andelen kvinnliga sökande inom det internationella området är 56 procent, en minskning med 3 procentenheter jämfört med året innan.

Totalt omfattade den internationella verksamheten 37,6 miljoner kronor under 2013.

Största delen (ca 23,3 miljoner kronor) går till Iaspis, det internationella programmet för bild och form. Konstnärnämnden har också särskilda internationella program för dansområdet (KID) och musikområdet (KIM).

Under 2013 genomförde Konstnärnämnden en enkätundersökning med syfte att undersöka de långsiktiga effekterna av bidragen till internationellt utbyte. Omkring 96 procent svarade att utbytet påverkat det egna konstnärskapet. Nästan 57 procent svarade att utbytet inneburit kontakter som lett vidare till nya uppdrag eller samarbeten.

Analys- och bevakningsuppdraget

I december 2013 presenterade Konstnärnämnden rapport Ingen regel utan undantag – Enprocentregeln för konstnärlig gestaltning av den offentliga miljön. I arbetet deltog bl.a. Statens konstråd och Sveriges Kommuner och Landssting. Enprocentregeln är den ekonomiska principen som anger att en procent av den samlade kostnaden vid offentligt finansierad ny-, om- och tillbyggnad ska avsättas för konstnärlig gestaltning. Rapporten visar att en majoritet av kommunerna tillämpar enprocentregeln och nästan alla landsting, men det finns frågetecken kring hur den ska tillämpas. Rapporten visar bl.a. att konstnärlig gestaltning av offentlig miljö är en tydligt definierad och ekonomiskt betydelsefull arbetsmarknad för bild- och formkonstnärer. Enligt rapporten fick minst 300 konstnärer gestaltungsuppdrag och minst 50 konstnärer deltog i planerings- och byggprojektgrupper under 2011. Intresset för offentlig miljö, stora ombyggnadsbehov och kultursamverkansmodellen har också skapat ett nyväckt intresse för enprocentregeln. Rapporten utgör ett viktigt kunskapsunderlag för vidare diskussion kring hinder och möjligheter i implementeringen av regeln.

Konstnärsnämnden har under året också arrangerat en nordisk expertkonferens om konstnärspolitik inom ramen för Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet. Myndigheten har därutöver arbetat vidare med att komplettera Konstnärsguiden, en webbportal med information till konstnärer om trygghetssystemen m.m.

Insatser för att stärka kulturskaparnas arbetsmarknad

Scenkonstallianserna och centrumbildningarna

Under 2013 fördelades 62 miljoner kronor till teater-, dans- och musikallianserna i syfte att bl.a. öka frilansande scenkonstnärers sociala och ekonomiska trygghet, avlasta arbetslöshetskassan, utveckla matchning och förmedling samt stimulera den konstnärliga utvecklingen. Allianserna har ca 300 anställda.

Centrumbildningarna, som samlar drygt 8 000 fria professionella kulturutövare i Sverige, arbetar med arbetsförmedling genom att förmedla uppdrag och med kompetensutveckling. De spelar en viktig roll för frilansande konstnärliga yrkesutövarers arbetsmöjligheter. Statens kulturråd har under 2013 fördelat nästan 26 miljoner kronor till 13 centrumbildningar.

Medverkans- och utställningsersättning

Avtalet om medverkans- och utställningsersättning, MU-avtalet, trädde i kraft den 1 januari 2009 och reglerar vilka villkor och ersättningsnivåer som ska gälla då statliga institutioner ställer ut verk som ägs av konstnären.

Statens kulturråd har tillsammans med parterna genomfört en uppföljning av hur MU-avtalet tillämpats. Uppföljningen redovisades 2013 (dnr Ku2013/1327). Undersökningen visade bl.a. att det finns områden i MU-avtalet som kunde förbättras och förtydligas för att främja en ökad tillämpning. Utifrån enkätsvar kunde även konstateras att det fanns ett behov av fortsatta informationsinsatser om MU-avtalet främst till statliga och fria arrangörer samt regionala och lokala politiker och huvudmän. Undersökningen visade också att det finns behov av resursförstärkning på bred nivå för att arrangörer ska kunna tillämpa avtalet i högre grad. MU-avtalet bedömdes i övrigt fungera väl för större delen av de svarande som tillämpade avtalet.

Den förra regeringen gav därefter Kulturrådet i uppdrag att revidera avtalet för att bl.a. göra avtalet mer lättillämpat. Statens kulturråd inkom med förslag till reviderat avtal som skrevs under av alla berörda parter i december 2013 (dnr Ku2013/ 2363). Det nya avtalet trädde i kraft den 1 juli 2014.

Övriga ersättningar och bidrag till kulturskapare

Inom det kulturpolitiska området finns ett flertal ersättningar som syftar till att ge kulturskapare betalt för redan utfört konstnärligt arbete, men också stödordningar som leder till möjligheter att fördjupa och utveckla sitt konstnärskap. Utöver de ersättningar som redovisas nedan fördelas också talboksersättningen till författare och översättare för nyttjandet av deras verk i form av talböcker. Ersättningen fördelas av Sveriges Författarförbund och uppgick 2013 till 9 miljoner kronor.

Fonogramersättningen fördelas av STIM och SAMI som kompensation för att musikaliska verk på fonogram och i tryckt form lånas ut genom folk- och skolbibliotek. Under 2013 fördelades 5 miljoner kronor i fonogramersättning.

Bibliotekersättningen

Sveriges författarfond ansvarar för att fördela bibliotekersättningen till upphovsmän till litterära verk – författare, översättare, tecknare och fotografer – för användning av deras verk genom de svenska folk- och skolbiblioteken. Grundbeloppet per utlån för 2013 fastställdes till 1 krona och 37 öre och den totala bibliotekersättningen uppgick till 133 746 000 kronor. För 2014 har grundbeloppet fastställts till 1 krona och 41 öre. Den totala ersättningen uppgår till 139 229 000 kronor, vilket är en höjning med 5,5 miljoner kronor jämfört med 2013.

Under 2013 har 4 295 individuella ersättningar fördelats till ett belopp mellan 1 640 kronor och 233 835 kronor. Därutöver har 174 särskilda författarpenningar fördelats om 181 000 kronor per person.

Författarfonden fördelar även bidrag till författare, översättare, kulturjournalister och dramatiker om ca 9 miljoner kronor.

Riksdagen har mot bakgrund av propositionen Läs för livet (prop. 2013/14:3) beslutat att inriktningen för den framtida biblioteks-

ersättningen ska vara att de litterära upphovsmännen ska ersättas för att deras verk lånas ut vid folk- och skolbibliotek och att biblioteksersättningen ska bidra till att förbättra författarnas ekonomiska villkor (bet. 2013/14:KrU4, rskr. 2013/14:117).

Individuell visningsersättning

Individuell visningsersättning (IV) fördelas av Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS) till bild- och formkonstnärer som ersättning för att verk som ägs av offentliga institutioner visas för allmänheten. Under 2013 uppgick den totala ersättningen till cirka 35 miljoner kronor.

Under 2013 ökade antalet mottagare till totalt 3 673 konstnärer, vilket innebär att 50 fler konstnärer beviljats stöd jämfört med 2012. Av de som söker beviljades drygt 90 procent ersättning, med ett belopp mellan 500 kronor och 42 000 kronor.

Kvinnorna utgjorde cirka 58 procent av de sökande. Av de nya konstnärer som kommer in i systemet ökade kvinnliga sökanden tio gånger mer än manliga sökanden. När det gäller ersättningsnivån är kvinnorna fler i de lägre ersättningsnivåerna och männen dominerar i de grupperna med höga ersättningar. Skillnaderna har till stor del att göra med ålder, eftersom lång yrkesverksamhet ger fler möjligheter att sälja konstverk till offentliga institutioner. Kvinnorna dominerar bland de yngre ersättningsmottagarna och män i de äldre åldersspannen.

7.4.3 Analys och slutsatser

Konstnärsnämndens verksamhet har under 2013 fortsatt att utvecklas i positiv riktning genom ett målmedvetet arbete för att, utöver bidragsfördelningen, även öka det utåtriktade arbetet och analysverksamheten.

Myndighetens undersökningar visar bl.a. att bidrag och stipendier bidrar till konstnärlig utveckling och ökade möjligheter att försörja sig på sin konstnärliga verksamhet. De senaste åren har antalet ansökningar som rör internationellt utbyte ökat och området har prioriterats inom bidragsfördelningen. Gränserna för kulturskaparnas arbetsmarknad suddas ut allt mer och den ökade internationaliseringen är ett sätt att vidga nätverk och möjliggöra nya uppdrag och samarbeten.

Övriga ersättningsordningar spelar också en viktig roll för möjligheterna att bedriva och utveckla konstnärlig verksamhet.

MU-avtalet är en viktig insats för att tillförsäkra konstnärsgруппerna skäligen ersättning för att deras verk ställs ut vid statliga institutioner. Det reviderade avtal som trädde i kraft 1 juli 2014 är mer lättillämpat för både utställare och konstnärer. Det är angeläget att andelen offentliga och andra utställare som tillämpar MU-avtalets principer ökar.

Regeringen bedömer att scenkonstallianserna bidrar till att uppfylla både kulturpolitiska- och arbetsmarknadspolitiska målsättningar och ökar den sociala och ekonomiska tryggheten hos frilansande scenkonstnärer.

Riksdagen beslutade 2010 att inkomstgarantier för konstnärer successivt skulle avvecklas (prop. 2009/10:183, bet. 2009/10:KrU12, rskr. 2009/10:285). Konstnärsnämnden har därefter inkommit med förslag till ändring av regleringen kring inkomstgarantierna (dnr Ku2011/944). Eftersom inkomstgarantiordningen är under avveckling bedömer regeringen att det inte finns skäl att gå vidare med förslaget.

7.5 Budgetförslag

7.5.1 5:1 Konstnärsnämnden

Tabell 7.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2013	Utfall	18 633	Anslags-sparande	247
2014	Anslag	19 771 ¹	Utgifts-prognos	19 519
2015	Förslag	18 871		
2016	Beräknat	19 010 ²		
2017	Beräknat	19 336 ³		
2018	Beräknat	19 849 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 18 823 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 18 824 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 18 826 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Konstnärsnämndens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 7.5 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 5:1 Konstnärsnämnden

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	19 771	19 771	19 771	19 771
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	123	320	664	1 204
Beslut	-1 023	-1 081	-1 099	-1 126
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	18 871	19 010	19 336	19 849

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget minskas med 1 000 000 kronor till följd av att en tillfällig satsning på internationellt utbyte för litterära upphovsmän löper ut.

Anslaget minskas med 17 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minskningen till 65 000 kronor, 65 000 kronor respektive 65 000 kronor.

Regeringen föreslår att 18 871 000 kronor anvisas under anslaget 5:1 *Konstnärsnämnden* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 19 010 000 kronor, 19 336 000 kronor respektive 19 849 000 kronor.

7.5.2 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tabell 7.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2013	Utfall	332 589		-84
2014	Anslag	344 560	¹	Utgifts- prognos 335 962
2015	Förslag	345 601	²	
2016	Beräknat	344 508	³	
2017	Beräknat	349 204	⁴	
2018	Beräknat	358 125	⁵	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² För 2015 uppgår beräknad statlig ålderspensionsavgift till 0 kronor eftersom regleringsbeloppet för 2012 (- 4 513 628 kronor) överstiger den preliminära statliga ålderspensionsavgiften för 2015.

³ Motsvarar 344 734 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 344 754 tkr i 2015 års prisnivå.

⁵ Motsvarar 344 782 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag och ersättningar till konstnärer och upphovsmän inom bild-, form-, musik-, teater-, dans-, ord- och filmområdet. Anslaget får även användas för utgifter för administration och genomförande av verksamheten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 136 000 000 kronor 2016–2025.

Skälen för regeringens förslag: inom anslaget fördelar Konstnärsnämnden bidrag och stipendier som sträcker sig upp till tio år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 136 000 000 kronor 2016–2025.

Tabell 7.7 Beställningsbemyndigande för anslaget 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018–2025
Ingående åtaganden	117 050	125 544	136 000	–	–	–
Nya åtaganden	63 313	70 000	60 000	–	–	–
Infriade åtaganden	-55 819	-59 544	-60 000	-30 000	-30 000	-76 000
Utestående åtaganden	124 544	136 000	136 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	136 000	136 000	136 000	–	–	–

Regeringens överväganden

Tabell 7.8 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	344 560	344 560	344 560	344 560
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	3 446	3 218	7 938	16 913
Beslut	-2 405	-3 269	-3 294	-3 348
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	345 601	344 508	349 204	358 125

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget minskas med ca 2 miljoner kronor till följd av att en tidsbegränsad satsning på internationellt kulturutbyte på musikområdet löper ut.

Anslaget minskas med 306 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minskningen till 1 172 000 kronor, 1 168 000 kronor respektive 1 1167 000 kronor.

Regeringen föreslår att 345 601 000 kronor anvisas under anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 344 508 000 kronor, 349 204 000 kronor respektive 358 125 000 kronor.

8 Arkiv

8.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheten Riksarkivet och bidrag till regional arkivverksamhet.

8.2 Utgiftsutveckling

Tabell 8.1 Utgiftsutveckling inom Arkiv, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
<i>Arkiv</i>							
6:1 Riksarkivet	361	356	342	370	372	378	388
Summa Arkiv	361	356	342	370	372	378	388

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

8.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat.

Riksdagen har även antagit mål för den statliga arkivverksamheten som kommer till uttryck i arkivlagen (1990:782) (prop. 1989/90:72, bet. 1989/90:KrU29, rskr. 1989/90:307). Målen syftar bl.a. till

- att öka möjligheterna att ta del av allmänna handlingar och annat arkivmaterial,
- att tydliggöra och förstärka arkivens betydelse som källa till information och kunskap om samhället och dess utveckling,
- metod- och kunskapsutveckling inom arkivområdet.

8.4 Resultatredovisning

8.4.1 Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet för arkiv utgår från:

- Riksarkivets centrala uppgifter vad gäller att ha ett särskilt ansvar för den statliga arkivverksamheten och för arkivvården i landet,
- informationshantering och tillsynsverksamhet, t.ex. inspektioner, rådgivning, utbildning och utarbetande av föreskrifter,
- bevarande och tillgängliggörande av arkiv, t.ex. arkivleveranser, forskarbesök, framtagna volymer och besvarade förfrågningar,
- digitalisering och e-förvaltning.

Bedömningen görs vidare utifrån resultat relaterade till relevanta bedömningsgrunder gemensamma för kulturområdet (se avsnitt 3.4.1).

8.4.2 Resultat

Riksarkivet införde den 1 juli 2012 en ny organisation. Syftet har varit att skapa en enhetlig struktur med arbetsformer som gäller för hela den numera sammanslagna myndigheten och som bidrar till att uppfylla verksamhetens mål. Riksarkivet arbetar aktivt med att integrera ett jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv i verksamheten.

Riksarkivets strategi för barn- och ungdomsverksamhet 2012–2014 syftar till att öka arkivens tillgänglighet för barn och unga, såväl analogt som digitalt. Över hela landet tar myndighetens avdelningar emot besökande skolklasser och samverkar med grundskolan och lärarutbildningar. Inom arbetet med Svenskt biografiskt lexikon är jämställdhets- och mångfaldsperspektiv, t.ex. i urvalet av artiklar, ständigt aktuella.

God arkivhantering och tillsyn

Myndigheten har i sin nya organisation etablerat en tillsynsavdelning med inriktning på att införa ett samordnat tillsynsarbete. Under året har ett arbete inletts med att ta fram metoder för en breddad och effektiviserad tillsyn och med att identifiera dels interna mätbara indikatorer som ska vara ett stöd för uppföljningen av verksamheten, dels externa indikatorer för bedömningen av förvaltningens arkivhantering. Inom rådgivningsverksamheten har myndigheten utvecklat arbetet med att ta fram föreskrifter och vägledningar samt med att förmedla kunskaper om informationshantering till både statliga myndigheter och det kommunala området. För att sprida kunskap om myndighetens regelverk har ett flertal kurser och informationstillfällen hållits.

Tabell 8.2 Prestationer inom God arkivhantering och tillsyn 2011–2013

	2011	2012	2013
Antal inspektioner (tillsyn) vid statliga myndigheter	97	87	118
Antal besök med rådgivning	322	282	150
Antal kurser (statliga, kommunala, enskilda m.fl.)	21	20	27

Källa: Riksarkivet

Under treårsperioden 2011–2013 har antalet inspektioner hos statliga myndigheter ökat medan den uppsökande rådgivningen minskat. Arbetet har inriktats mer på generella föreskrifter och allmänna råd.

Samverkan med andra myndigheter och organisationer har utvecklats, t.ex. inom E-delegationen, med fokus på metodstöd för utveckling och genom samrådsgruppen för kommunala arkivfrågor gällande bl.a. gallring.

Myndighetens främjande arbete med arkivhantering har utvecklats och effektiviserats, bl.a.

har hanteringen av enskilda arkiv inom myndigheten kartlagts, en förvärvspolicy för enskilda arkiv tagits fram och utformandet av enhetliga rutiner för mottagande av enskilda arkiv inletts. Inom kultursamverkansmodellen för fördelning av bidrag till regional kulturverksamhet har myndigheten ingått i det samverkansråd för kultursamverkansmodellen som är knutet till Statens kulturråd.

Ta emot, bevara och värda

Riksarkivet har infört en enhetlig leveransprocess i hela organisationen, vilket lett till utvecklade rutiner både när det gäller e-arkiv och övriga handlingar. Vidare har ett leveransråd inrättats för ökad samordning och stöd.

Bestånden hos myndigheten av såväl statligt som enskilt arkivmaterial har ökat fortlöpande som en följd av inkommande leveranser. Under perioden 2011–2013 har det statliga materialet utgjort ca 90 procent av mängden pappersmaterial och det enskilda materialet drygt 10 procent. Arkivbestånden är av mycket skiftande omfattning och beskaffenhet och t.ex. mängden kartor och ritningar som levereras växlar betydligt. En långsiktig omfördelning från analoga till digitala handlingar kan förutses, men antalet leveranser av elektroniskt material är ännu ganska litet.

Tabell 8.3 Prestationer inom Ta emot, bevara och värda 2011–2013 (statligt material)

	2011	2012	2013
Antal leveranser av arkivmaterial	661	719	547
Mottagna pappershandlingar (hyllmeter)	8 605	7 126	12 262
Antal mottagna kartor och ritningar	26 412	76 256	26 004

Källa: Riksarkivet

Inom området långsiktigt digitalt bevarande samarbetar myndigheten med Centrum för långsiktigt digitalt bevarande vid Luleå tekniska universitet och det digitala bevarandet har utvecklats genom plattformen RADAR (Riksarkivets lösning för E-arkiv).

Tillhandahålla och tillgängliggöra

Insatserna under perioden 2011–2013 visar bl.a. att digitaliseringen ökat med nästan 25 procent mätt i antalet exponeringar. I samarbete med FamilySearch har t.ex. bouppteckningar från tiden före 1860 digitaliserats från mikrofilm och publicerats på Riksarkivets webbplats.

Tabell 8.4 Prestationer inom Tillhandahålla och tillgängliggöra

	2011	2012	2013
Digitalisering, antal exponeringar	23 945 125	20 176 504	29 564 072

Källa: Riksarkivet

Andra tydliga tendenser under treårsperioden är att antalet forskarbesök och antalet framtagna volymer minskar. En förklaring kan vara att många forskare nu ägnar sina besök åt att fotografera materialet i stället för att studera det på plats på arkivinstitutionen. Ambitionen är att vidareutveckla lokalerna till stimulerande mötes- och arbetsplatser för forskare och att ge mer plats åt besöksgrupper och utställningar.

På Riksarkivets nya webbplats finns en söktjänst som sammanför Nationella arkivdatabasen (NAD) och Svensk arkivinformatik (SVAR:s) digitala forskarsal med andra databaser. Avsikten är också att öka mängden information i NAD från andra arkivinstitutioner än Riksarkivet, och målet är även att ansluta samtliga medverkande arkivinstitutioner i NAD till Archives Portal Europe.

Samordningssektariatet Digisam

Samordningssektariatet för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande – Digisam – har under året fokuserat på arbetet med bl.a. myndighets- och institutionsvisa planer för digitalisering, infrastruktur, digitalt bevarande och fördjupad samverkan på nationell, nordisk och europeisk nivå. Arbetet har skett i nära samverkan med de statliga kulturarvsmyndigheterna och -institutionerna.

Digisam har lett en arbetsgrupp som tagit fram ett underlag som stöd för och koordination av myndigheternas och institutionernas arbete med att utarbeta planer för den egna organisationen. Ett nätverk med representanter för myndigheter och institutioner har bildats som stöd

för arbetet. Inom ramen för det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet arrangerade Digisam under våren 2013 en konferens på temat öppna länkade data, där samarbete mellan de nordiska länderna i frågor rörande digitalisering av kulturarvet initierades.

Samverkan

Riksarkivets samverkan, nationellt och internationellt, är en del i myndighetens dagliga verksamhet. Nationellt har Riksarkivet samverkan och erfarenhetsutbyte med hela den statliga sektorn, särskilt i samband med tillsyn, rådgivning, inkommande arkivleveranser och heraldiska frågor. Sedan 2011 samarbetar Riksarkivet med Svenska Migrationscentret i syfte att för enkla forskningen kring svensk migration. Samarbetet, vilket har utvidgats till att även omfatta Arbetsförmedlingen, förmedlar arbetskraft till registreringen av uppgifter i arkiven vilket bidrar till att kunskap sprids om svensk migrationshistoria och till att bryta utanförskap och främja integration. Samverkan med kommunerna sker t.ex. genom rådgivning, men även när det gäller heraldiska frågor och i samband med Arkivens dag. Riksarkivets avdelningar samverkar också med bibliotek, museer och släktforskar- och hembygdsrörelserna samt svarar på frågor från allmänheten gällande arkivmaterialet.

Internationellt arbete

Internationellt samverkar Riksarkivet med andra nationalarkiv, särskilt i Norden, samt med internationella arkivorganisationer.

Det internationella samarbetet är omfattande när det gäller digitalt bevarande, tillgängliggörande och tillhandahållande och Riksarkivet deltar bl.a. i EU-projekten APEX (Archives Portal Europe) och Linked Heritage. APEX-projektet är kopplat till den europeiska kulturarvsplattformen Europeana vars övergripande syfte är att samordna och sprida informationen om europeiska arkiv. Riksarkivet är koordinator för EU-projektet PREFORMA gällande samverkan om formatfrågor för digitalt bevarande.

Riksarkivet ingår också i det internationella projektet YEAH!, som finansieras av Vinnova och som är ett samarbetsprojekt mellan Luleå tekniska universitet och de svenska, isländska

och estniska riksarkiven. Projektet syftar till att utveckla e-tjänster som förbättrar medborgarnas tillgång till offentlig information som finns i våra arkiv.

8.4.3 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att Riksarkivet genom sitt arbete främjar att kulturarvet kan bevaras, användas och utvecklas. De statliga insatserna på arkivområdet gör det möjligt för allmänheten att ta del av allmänna handlingar och att behovet av information tillgodoses för t.ex. rättskipningen och forskningen. Myndighetens verksamhet bidrar även till att främja möjligheten till bildning och kulturupplevelser samt till att ge information och kunskap om samhällsutvecklingen.

Bedömningen är att Riksarkivet arbetar på ett ändamålsenligt sätt med bevarandefrågor, tillsyn och leveranser av arkivmaterial. Myndighetens kärnverksamhet kräver dock kontinuerligt ökande insatser, mycket beroende på den ökande volymen moderna arkivhandlingar.

Bedömningen är vidare att myndighetens arbete med att tillgängliggöra arkiv är bra och en stor del av det mest efterfrågade materialet finns numera tillgängligt i digital form. Myndigheten har lanserat en ny webbplats under året med utökad söktjänst och antalet besökare ökar på myndighetens webbplatser.

Inom kultursamverkansmodellen, som bl.a. syftar till att främja regional arkivverksamhet och att bättre integrera arkivområdet i den regionala kulturpolitiken, har Riksarkivets samarbete intensifierats, t.ex. med Folkrörelsernas arkivförbund och Näringslivsarkivens förening som representerar hundratals medlemsföreningar över hela landet.

Regeringen bedömer att Riksarkivet arbetar aktivt med att skapa förutsättningar för att nå ut till nya användargrupper.

8.5 Budgetförslag

8.5.1 6:1 Riksarkivet

Tabell 8.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Ändring	Belopp
2013	Utfall	361 492	Anslags-sparande	-13 562
2014	Anslag	356 359 ¹	Utgifts-prognos	341 617
2015	Förslag	370 001		
2016	Beräknat	371 945 ²		
2017	Beräknat	377 648 ³		
2018	Beräknat	387 610 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 369 082 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 368 682 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 368 714 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Riksarkivets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till restaurering, arkivering och arkivförvaltning av kulturhistorisk, försvarsanknuten film, för statsbidrag till enskilda arkiv samt för det svenska bidraget till Europeana.

Regeringens överväganden

Tabell 8.6 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 6:1 Riksarkivet

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	356 359	356 359	356 359	356 359
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	11 022	13 872	19 956	29 850
Beslut	2 620	1 714	1 333	1 401
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	370 001	371 945	377 648	387 610

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget ökar med 3 000 000 kronor fr.o.m. 2015 för bevarande och tillgängliggörande av

arkivmaterial från statliga verksamheter som en följd av att myndighetens särskilda räntekonto i Riksgälden ska avslutas och medlen betalas in till inkomsttitel på statens budget.

Anslaget minskas med 325 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minskningen till 1 254 000 kronor, 1 250 000 kronor respektive 1 252 000 kronor.

En omfördelning av 55 000 kronor görs från anslaget för finansiering av gemensam e-förvaltning under åren 2015–2018. Alla myndigheter med över 500 årsarbetare, exklusive universitet och högskolor m.fl. samt ett antal utpekade myndigheter med färre än 500 årsarbetare, ingår.

Anslaget minskar med 435 000 kronor fr.o.m. 2017 till följd av att tillskottet för förvaltningen av Estoniasamlingen upphör.

Regeringen föreslår att 370 001 000 kronor anvisas under anslaget 6:1 *Riksarkivet* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 371 945 000 kronor, 377 648 000 kronor respektive 387 610 000 kronor.

9 Kulturmiljö

9.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheten Riksantikvarieämbetet. Vidare omfattas bidragen till kultur-

miljövård och kyrkoantikvarisk ersättning samt i viss utsträckning det regionala kulturmiljöarbetet som bedrivs av länsstyrelserna.

9.2 Utgiftsutveckling

Tabell 9.1 Utgiftsutveckling inom Kulturmiljö, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
<i>Kulturmiljö</i>							
7:1 Riksantikvarieämbetet	221	220	215	216	217	221	227
7:2 Bidrag till kulturmiljövård	251	251	248	251	251	251	251
7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning	460	460	460	460	460	460	460
Summa Kulturmiljö	932	931	923	927	928	931	937

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

9.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat.

Riksdagen har även antagit nationella mål för kulturmiljöarbetet (prop. 2012/13:96, bet. 2012/13:KrU9, rskr. 2012/13:273). I enlighet med målen ska det statliga kulturmiljöarbetet främja

- ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas,
- människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön,
- ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser, och
- en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

9.4 Resultatredovisning

9.4.1 Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom kulturmiljöområdet utgår från det nationella och det regionala kulturmiljöarbetets verksamhet inom centrala uppgifter såsom:

- kunskapsupbyggnad,
- tillämpning av lagstiftning,
- bidragsgivning,
- arbete för att öka tillgängligheten till kulturmiljöer och kulturarvsinformation.

Bedömningen görs vidare utifrån resultat relaterade till relevanta bedömningsgrunder gemensamma för kulturområdet (se avsnitt 3.4.1).

9.4.2 Resultat

Riksantikvarieämbetets verksamhet handlar till stor del om samverkan med andra aktörer. Syftet är att öka kunskapen om och förståelsen för kulturarvet och kulturarvsarbetets förutsättningar i samhället. Samverkan med länsstyrel-

serna har fortsatt att utvecklas utifrån den modell som etablerats inom ramen för tidigare regeringsuppdrag. Ett annat exempel på utvecklade samverkansformer är en ny överenskommelse om regional utvecklingssamverkan som under 2013 ingåtts med länsstyrelsen och landstinget i Västernorrlands län.

Riksantikvarieämbetet har deltagit i internationellt samarbete och EU-anknutna nätverk. Dessa aktiviteter har bl.a. stärkt omvärldsbevakningen.

För forskning och utveckling har 14,7 miljoner kronor fördelats. Verksamheten har bedrivits inom ramen för Riksantikvarieämbetets FoU-program 2012–2016 (se även avsnitt 3.4.2).

En mångfaldsplan med titeln Det pluralistiska perspektivet – grunden för Riksantikvarieämbetets arbete med kulturmiljö och mångfald har tagits fram.

Riksantikvarieämbetet har som sektorsmyndighet ett särskilt ansvar för att genomföra funktionshinderspolitiken, vilket t.ex. får genomslag i bidragsgivningen och i verksamheten vid myndighetens besöksmål (se även avsnitt 3.4.2).

I samband med budgetpropositionen för 2012 genomfördes en satsning på utvecklingsanställningar inom Kulturarvslyftet för personer som lämnat sjukförsäkringen. Riksantikvarieämbetet har i enlighet med detta disponerat medel för bidrag enligt förordningen (2011:1560) om statsbidrag till kostnader för verksamheten Kulturarvslyftet. Riksantikvarieämbetet har under året informerat om projektet och fördelat bidrag.

Vid slutet av 2013 hade totalt 386 personer anvisats till en anställning inom Kulturarvslyftet. Utfallet av satsningen har därmed blivit väsentligt sämre än förväntat. (Kulturarvslyftet redovisas även i utg. omr. 14).

Kulturmiljöarbete

Riksantikvarieämbetet har varit ett centralt stöd för de regionala aktörerna inom kulturmiljöområdet. Insatserna har bl.a. handlat om fortsatt stöd och vägledning till länsstyrelsernas arbete och syftar till en mer enhetlig tillämpning av kulturmiljölagen (1988:950) och miljöbalken. Omfattande arbete har bl.a. genomförts med anledning av ikraftträdandet av ändringar i kulturmiljölagen. Arbetet har genomförts i

samråd och i samverkan med berörda aktörer, framför allt länsstyrelserna. Samarbetet med Skogsstyrelsen om kulturarv i skogen har utvecklats under året. Samarbetet har bl.a. handlat om samordnad och effektiviserad handläggning och att öka kunskapen om fornlämningar och kulturlämningar i skogsmark.

Riksantikvarieämbetet har färdigställt en ny vägledning för tillämpningen av 3 kap. kulturmiljölagen om byggnadsminnen. En överenskommelse har också träffats med Statens fastighetsverk för att stärka samverkan kring hanteringen av de statliga byggnadsminnena.

Samhällsbyggnad

Inom området samhällsbyggnad har insatser gjorts för att lyfta fram kulturarvsperspektivet i arbetet med bl.a. landsbygdsutveckling och planering av bebyggelse och transporter.

Under 2013 har bl.a. ett projekt pågått rörande hanteringen av kulturmiljövårdens riksintressen. Samverkan med andra myndigheter rörande kulturarvets bidrag till en hållbar samhällsutveckling har utvecklats och stärkts. Riksantikvarieämbetet har t.ex. tillsammans med Boverket tagit fram en webbaserad vägledning om kulturmiljön i samhällsbyggandet. Arbetet med aktuella och ändamålsenliga kunskapsunderlag har intensifierats.

Arkeologisk uppdragsverksamhet

Den arkeologiska uppdragsverksamheten (UV) vid Riksantikvarieämbetet har under 2013 genomfört flera omfattande undersökningar av stor betydelse för den arkeologiska kunskapsuppbyggnaden. Ett exempel är den undersökning som UV utfört i samarbete med flera andra aktörer i Gamla Uppsala med anledning av en järnvägsutbyggnad, och undersökningen av ett större gravfält från yngre järnåldern vid Bäckby i Västerås.

Det ekonomiska resultatet för UV under 2013 blev positivt med ett överskott om 5,2 miljoner kronor. Den totala omsättningen inom den arkeologiska uppdragsverksamheten uppgick till 169,5 miljoner kronor, vilket kan jämföras med 142 miljoner kronor under föregående år.

Riksantikvarieämbetet har initierat ett arbete för att stärka ekonomin inom den arkeologiska

uppdragsverksamheten så att kravet på full kostnadstäckning långsiktigt kan uppfyllas.

I propositionen Kulturmiljöns mångfald (prop. 2012/13:96) gjordes bedömningen att den statliga arkeologiska uppdragsverksamheten bör flyttas från Riksantikvarieämbetet till Statens historiska museer. Riksantikvarieämbetet får genom förändringen en renodlad myndighetsroll och därmed förbättrade förutsättningar för att genom vägledning, tillsyn och uppföljning arbeta med att stärka och utveckla det uppdragsarkeologiska området. De respektive myndigheterna har fått i uppdrag att genomföra förändringen den 1 januari 2015.

Kulturarvsförvaltning och besöksmål

Riksantikvarieämbetet har ett samordningsuppdrag för vård och konserveringsfrågor för byggnader, fornlämningar, föremål och annat kulturhistoriskt material.

Flera större konferenser har arrangerats och handböcker och informationsblad har publicerats. Genom webbforumet Kulturvårdsforum samlas över tusen aktörer för informations- och erfarenhetsutbyte och etablering av samarbeten. Myndigheten har också deltagit i flera nationella och internationella konferenser, dels som samarbetspartner, dels för att ta del av nya resultat inom forskning och metodutveckling.

Riksantikvarieämbetets verksamhet inom Svensk museitjänst är lokaliserad i Tumba, i två fastigheter som är utrustade för att kunna hyra ut högklassiga föremålsmagasin till i första hand museer.

Riksantikvarieämbetet förvaltar ca 70 kulturhistoriska platser, vilka till största delen består av mark och fornlämningsområden. I Gamla Uppsala och Glimmingehus bedriver Riksantikvarieämbetet omfattande publik verksamhet som bl.a. innefattar aktiviteter för barn och unga.

Från och med 2015 förs ansvaret för förvaltningen av dessa fastigheter över till Statens fastighetsverk.

Myndigheten avslutade 2013 projektet att konservera materialet från Riksantikvarieämbetets Gotlandsundersökningar. Arbetet har bedrivits under fyra år och totalt har över 11 000 fynd hanterats.

Tabell 9.2 Antal besökare Glimmingehus och Gamla Uppsala museum 2011–2013

Antal besökare

	2011	2012	2013
Glimmingehus	48 758	45 359	40 948
Gamla Uppsala museum	16 316	15 340	21 825

Källa: Riksantikvarieämbetet

Tillgänglig kulturarvsinformation

För att kulturarvsinformationen ska vara så tillgänglig och användbar som möjligt har Riksantikvarieämbetet flera e-tjänster. E-tjänsterna ska stödja såväl det professionella kulturarvsarbetet som medborgarnas möjlighet att vara delaktiga i kulturarvsarbetet genom att göra det lätt att söka, förstå, ladda hem och tillföra kulturmiljöinformation. Basen för e-tjänsterna är de informationssystem och databaser som myndigheten förvaltar. Myndighetens långsiktiga strategi är att satsa på öppna data för att nå fler användare oavsett vilka de är och var de befinner sig. Förvaltningen av K-samsök innebär att samhällsnytta skapas genom att information mer effektivt kan tillföras olika kunskapsprocesser och genom att många kan utnyttja och samverka kring gemensamma lösningar.

Under 2013 har arbete inletts med en rad förstudier rörande digitala arkeologiska processer. Arbetet syftar till att lösa kvalitetsfrågor, effektivisera handläggning och informationshantering samt öka användbarheten för den information som skapas inom arkeologin.

Arkiv- och bibliotekssamlingarna omfattar drygt sju hyllkilometer publikationer, fyra hyllkilometer arkivhandlingar och cirka fem miljoner foton och bilder. Samlingarna tillgängliggörs för närvarande i huvudsakligen analog form. Digitala sökregister och ingångar finns också för större delen av samlingarna.

Runt om i Europa arrangeras årligen kulturarvsdagar i Europarådets projekt European Heritage Days, med olika teman i respektive land. Riksantikvarieämbetet är samordnare för Kulturarvsdagen i samarbete med Sveriges Hembildningsförbund. Kulturarvsdagen 2013 genomfördes i september med temat Människors mötesplatser.

I över 30 år har det årliga höstmötet genomförts på området. Höstmötet är en viktig arena för dialog kring sektorns gemensamma frågor. Innehållet ska spegla både aktuella och långsik-

tiga frågor. Höstmötet handlade 2013 om kulturarvet i samhällsutvecklingen.

Regionalt kulturmiljöarbete

På den regionala nivån ansvarar länsstyrelserna för de statliga myndighetsuppgifterna inom kulturmiljöområdet. Även länsmuseumerna har en viktig roll i det regionala kulturmiljöarbetet, bl.a. rörande uppbyggnad och förmedling av kunskap.

Insatserna under 2013 visar sammantaget att det fortsatt finns en tydlig ambition inom länsstyrelserna att utveckla kulturmiljöarbetet för att möta utmaningarna i dagens samhälle. Länsstyrelserna har gemensamt arbetat för att hitta nya effektiva samverkansformer. Ett exempel på samverkan som länsstyrelserna arbetat med under en följd av år är projektet Kalejdoskop. Projektet har handlat om hur kulturarv skapas, förändras och används samt hur länsstyrelsen kan bidra till att fler människor inkluderas i dessa processer.

Bidrag till kulturmiljövård

Inom ramen för bidraget till kulturmiljövård har Riksantikvarieämbetet genom länsstyrelserna medverkat till finansiering av projekt inom följande områden; vård av byggnader, fornlämningar och landskap, information och tillgängliggörande, arkeologi samt kunskapsunderlag.

Av anslaget till bidrag för kulturmiljövård har 251 miljoner kronor betalats ut. Årets tillgängliga medel har uppgått till 250 miljoner kronor, vilket innebär att en anslagskredit på 1,1 miljoner kronor har tagits i anspråk.

Under året har en ny fördelningsmodell tillämpats för att möjliggöra en förenklad, mer förutsägbar och mer effektiv bidragsfördelning. Den nya modellen möjliggör ett långsiktigt och strategiskt arbetssätt för både länsstyrelserna och Riksantikvarieämbetet.

Exempel på kulturmiljöer där större projekt genomförts under 2013 med stöd av bidraget till kulturmiljövård är Nora veteranjärnväg i Örebro län, världsarvet Varbergs radiostation i Grimeton i Hallands län, Norrby kulturresevat i Gotlands län, Wrams Gunnarstorp i Skåne län och världsarvet Hällristningsområdet i Tanum i Västra Götalands län.

Under 2013 har Riksantikvarieämbetet även fördelat 6 miljoner kronor som bidrag till arbetslivsmuseer.

Kyrkoantikvarisk ersättning

Svenska kyrkan får ersättning från staten för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av kyrkliga kulturminnen. Den kyrkoantikvariska ersättningen uppgår till 460 miljoner kronor per år. Ersättningen bidrar till att det kyrkliga kulturarvet kan bevaras, användas och utvecklas långsiktigt och hållbart. I arbetet med den kyrkoantikvariska ersättningen samråder och samarbetar Svenska kyrkan med Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna.

Exempel på projekt som genomförts under 2013 med stöd av den kyrkoantikvariska ersättningen är renovering av taken till kyrkorna i Färila och Gnarp, Uppsala stift, konservering och stöldsäkring av skulptur i Steninge kyrka, Göteborgs stift och orgelrenovering i Östra Husby kyrka, Linköpings stift.

Regeringen lämnade den 18 mars 2014 en skrivelse till riksdagen om den kyrkoantikvariska ersättningen (skr. 2013/14:152). I skrivelsen redovisas hur den kyrkoantikvariska ersättningen har använts under perioden 2002–2012.

Riksdagen har behandlat skrivelsen (bet. 2013/14:KrU10, rskr. 2013/14:355).

9.4.3 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att de statliga insatserna på kulturmiljöområdet bidrar till att främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas.

Mot bakgrund av den verksamhet som redovisats för 2013 är bedömningen att Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna fortsatt har arbetat strategiskt för att utveckla kulturmiljöarbetet och dess samverkansformer.

I juni 2013 beslutade riksdagen om nya nationella mål för kulturmiljöarbetet. Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna har ett särskilt ansvar för målens uppfyllelse. I detta ansvar ingår att överväga hur målen kan brytas ned i uppföljningsbara delar och att använda målen som utgångspunkt i såväl planering som uppföljning av verksamheten.

9.5 Budgetförslag

9.5.1 7:1 Riksantikvarieämbetet

Tabell 9.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2013	Utfall	220 959	Anslags-sparande	-2 505
2014	Anslag	219 510 ¹	Utgifts-prognos	215 360
2015	Förslag	215 822		
2016	Beräknat	217 246 ²		
2017	Beräknat	220 936 ³		
2018	Beräknat	226 794 ⁴		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 215 269 tkr i 2015 års prismet.

³ Motsvarar 215 284 tkr i 2015 års prismet.

⁴ Motsvarar 215 302 tkr i 2015 års prismet.

Ändamål

Anslaget får användas för Riksantikvarieämbetets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till ideella organisationer inom kulturmiljöområdet, samt till utgifter för statsbidrag till löner för arbetsledare inom ramen för Kulturarvs-IT.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Myndighetens avgiftsinkomster uppgick under 2013 till ca 189 miljoner kronor, varav ca 164 miljoner kronor avser arkeologisk uppdragsverksamhet. Förutom dessa inkomster rör det sig framför allt om avgiftsinkomster avseende Svensk museitjänst samt entréavgifter och inkomster av försäljning.

Den arkeologiska uppdragsverksamheten inom Riksantikvarieämbetet innefattar undersökningar och utredningar som föranleds av kulturmiljölagen (1988:950) och som utförs av Riksantikvarieämbetets avdelning för arkeologiska undersökningar (UV) mot avgift.

Avgiftsfinansierad verksamhet vid Riksantikvarieämbetet

Tabell 9.4 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	189 187	183 556	5 630
Prognos 2014	180 242	180 242	0
Budget 2015 ¹	25 300	25 300	0

¹ Fr.o.m. 2015 överförs den arkeologiska uppdragsverksamheten till Statens historiska museer.

Regeringens överväganden

Tabell 9.5 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 7:1 Riksantikvarieämbetet

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	219 510	219 510	219 510	219 510
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	1 508	3 537	7 311	13 305
Beslut	-196	-755	-754	-754
Överföring till/från andra anslag	-5 000	-5 046	-5 131	-5 267
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	215 822	217 246	220 936	226 794

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget minskar med 5 000 000 kronor från och med 2015 när ansvaret för Riksantikvarieämbetets fastigheter överförs till Statens fastighetsverk.

Anslaget minskar med 196 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minskningen till 755 000 kronor, 754 000 kronor respektive 754 000 kronor.

Regeringen föreslår att 215 822 000 kronor anvisas under anslaget 7:1 Riksantikvarieämbetet för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 217 246 000 kronor, 220 936 000 kronor respektive 226 794 000 kronor.

9.5.2 7:2 Anslag till kulturmiljövård

Tabell 9.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2013	Utfall	251 074	Anslags-sparande	-1 111
2014	Anslag	251 355 ¹	Utgifts-prognos	247 900
2015	Förslag	251 133		
2016	Beräknat	250 505		
2017	Beräknat	250 522		
2018	Beräknat	250 542		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kulturmiljövård. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till arbetslivsmuseer.

Regeringens överväganden

Tabell 9.7 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	251 355	251 355	251 355	251 355
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	0	0	0	0
Överföring till/från andra anslag	-222	-850	-833	-813
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	251 133	250 505	250 522	250 542

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget minskar med 222 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minskningen till 850 000 kronor, 833 000 kronor respektive 813 000 kronor.

Regeringen föreslår att 251 133 000 kronor anvisas under anslaget 7:2 Bidrag till kulturmiljövård för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 250 505 000 kronor, 250 522 000 kronor respektive 250 542 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 80 000 000 kronor 2016–2018.

Skälen för regeringens förslag: Projekt inom kulturmiljövårdsområdet sträcker sig ofta över flera kalenderår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 80 000 000 kronor 2016–2018.

Tabell 9.8 Beställningsbemyndigande för anslaget 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
Ingående åtaganden	73 277	70 750	77 978	–	–	–
Nya åtaganden	61 023	70 444	85 200	–	–	–
Infriade åtaganden	-63 550	-63 216	-85 200	-55 400	-12 000	-10 578
Utestående åtaganden	70 750	77 978	77 978	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	100 000	100 000	80 000	–	–	–

9.5.3 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning

Tabell 9.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2013	Utfall	460 000	Anslags- sparande	0
2014	Anslag	460 000 ¹	Utgifts- prognos	460 000
2015	Förslag	460 000		
2016	Beräknat	460 000		
2017	Beräknat	460 000		
2018	Beräknat	460 000		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för kyrkoantikvarisk ersättning enligt kulturmiljölagen (1988:950) i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Den kyrkoantikvariska ersättningen får användas till kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser, och ska fördelas av Svenska kyrkan efter samråd med myndigheter inom kulturmiljöområdet.

Regeringens överväganden

Tabell 9.10 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	460 000	460 000	460 000	460 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	460 000	460 000	460 000	460 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 460 000 000 kronor anvisas under anslaget 7:3 *Kyrkoantikvarisk ersättning* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 460 000 000 kronor, 460 000 000 kronor respektive 460 000 000 kronor.

10 Museer och utställningar

10.1 Omfattning

Avsnittet omfattar statens stöd till museer och utställningsverksamhet. De myndigheter som är verksamma inom detta område är Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet, Moderna museet (se även avsnitt 6), Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde (se även avsnitt 6), Naturhistoriska riksmuseet, Statens centrum för arkitektur och design (se även avsnitt 6), Statens försvarshistoriska museer, Statens historiska museer, Statens maritima museer och Statens museer för världskultur. I avsnittet behandlas även Forum för levande historia och Riksutställningar och

delar av verksamheten inom Statens musikverk (se även avsnitt 4).

Därutöver ingår statlig bidragsgivning till följande institutioner; Stiftelsen Arbetets museum, Stiftelsen Nordiska museet, Stiftelsen Skansen, Stiftelsen Tekniska museet, Stiftelsen Dansmuseifonden för Dansmuseet, Stiftelsen Carl och Olga Milles Lidingöhem, Stiftelsen Thielska galleriet, Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna, Stiftelsen Strindbergsmuseet, Åjtte – Svenskt fjäll- och samemuseum, Nobelmuseet AB, Judiska museet, Bildmuseet, Zornsamlingarna, Röhsska museet och Riksförbundet Sveriges museer.

Även stödet till inköp av vissa kulturföremål omfattas av detta avsnitt.

10.2 Utgiftsutveckling

Tabell 10.1 Utgiftsutveckling inom Muser och utställningar, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
<i>Museer och utställningar</i>							
8:1 Centrala museer: Myndigheter	991	1 006	988	1 091	1 096	1 113	1 139
8:2 Centrala museer: Stiftelser	240	245	245	246	245	248	255
8:3 Bidrag till vissa museer	47	48	48	49	48	49	71
8:4 Riksutställningar	44	43	43	43	43	45	46
8:5 Forum för levande historia	45	44	44	54	55	50	47
8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	0	0	0	0	0	0	0
Summa Museer och utställningar	1 365	1 387	1 368	1 483	1 488	1 505	1 557

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

10.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat.

10.4 Resultatredovisning

10.4.1 Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom museer och utställningar utgår bl.a. från:

- publik verksamhet, t.ex. i form av utställningar, pedagogisk verksamhet, digital kommunikation, programaktiviteter och besöksstatistik,
- förvaltning av samlingarna.

Bedömningen görs vidare utifrån resultat relaterade till relevanta bedömningsgrunder gemensamma för kulturområdet (se avsnitt 3.4.1).

10.4.2 Resultat

Museerna är kunskapsintensiva institutioner som utgör en väsentlig del av samhällets kollektiva minne. De är samtidigt platser för reflektion kring samhällets utveckling och framtid. En viktig demokratifråga är att museer kan vara en angelägenhet för alla genom att olika perspektiv beaktas och återspeglas.

I dag står museisektorn inför en rad utmaningar som ytterst har sin grund i pågående och snabba samhällsförändringar. En utredning har därför fått i uppdrag att se över den statliga museipolitiken (Ku2014:01).

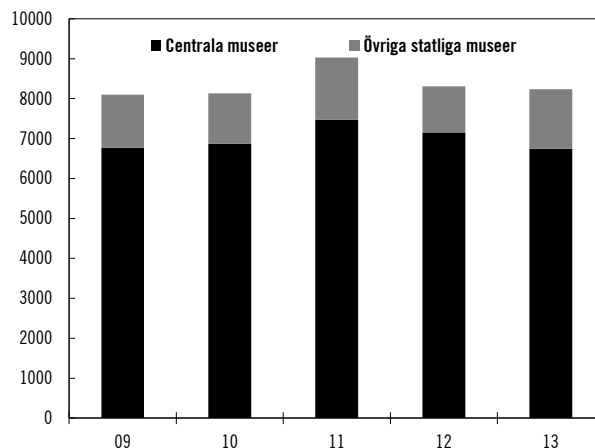
Besöksutveckling och publik verksamhet

Museerna under anslag 8:1 *Centrala museer: Myndigheter* och 8:2 *Centrala museer: Stiftelser* har tillsammans redovisat 6,7 miljoner besök under 2013, vilket är en minskning med 364 000 besök jämfört med 2012. Minskningen under 2013 kan förklaras av att Vasamuseet och Nationalmuseum har varit stängda under längre perioder för ny- och ombyggnation. Det innebär att övriga centrala museer sammantaget har upprätthållit samma besöksnivå som 2012. Övriga museer med statligt anslag (anslag 8:3 *Bidrag*

till vissa museer) har rapporterat in drygt 700 000 besök (Dansmuseet har p.g.a. flytt varit stängt under delar av året).

Diagram 10.1 Utveckling museibesök 2009–2013

Antal besök i tusental

Källa: Myndigheten för kulturanalys. Övriga statliga museer innefattar statligt förvaltade museer som inte räknas som centrala museer. Hit räknas t.ex. verksmuseer och universitetsmuseer.

Av Myndigheten för kulturanalys rapport Besöksutveckling för de centrala museerna, Forum för levande historia och Riksantikvarieämbetets besöksmål 2013 om besöksutvecklingen framgår att besökarnas medianålder är 35 år och medelåldern är 38 år. I analysen har myndigheten kompenenserat för att enkätsvar från barn under 15 år är underrepresenterade i publikundersökningarna. Viktningen resulterar bl.a. i lägre medianålder och medelålder än tidigare rapporterat.

Publikt framgångsrika tillfälliga utställningar har bl.a. varit Hilma af Klint – en abstrakt pionjär (Moderna museet), utställningen om Jean Paul Gaultiers modeskapande (Statens centrum för arkitektur och design) och utställningen Game On (Tekniska museet).

Exempel på programaktiviteter som erbjudits vid de centrala museerna under 2013 är bl.a. Skeppen kommer! om vikingaskepp och medeltida båtar (Statens maritima museer) och Confusion – ett tredagarskonvent kring östasiatisk populärkultur (Statens museer för världskultur).

Den digitala utvecklingen har lett till att museerna alltmer använder digital teknik och media och det blir allt svårare att definiera gränserna mellan det fysiska erbjudandet och det digitala. Den digitala kommunikationen är viktig för att både enskilda och specifika målgrupper, särskilt barn och unga, i hela landet ska kunna ta del av de centrala museernas verksamhet. Wikipedia, Flickr, Facebook, Instagram, Skype m.fl. tjänster

används av museerna parallellt med den egna webbplatsen.

Riksställningar bidrar till utvecklingen av utställningsmediet och bistår museisektorn med omvärldsbevakning både nationellt och internationellt. Myndigheten var under 2013 bl.a. medarrangör till konferensen Nodem om digitala medier och teknik i museer och utställningar. Inom ramen för Riksställningars samtidskonstuppsdrag har bl.a. Samtidskonstdagarna genomförts i samband med Göteborgs internationella konstbiennial.

De centrala museerna har haft drygt en miljon besök till verksamhet i andra kommuner än Stockholm. Till museer under anslag 8:3 *Bidrag till vissa museer* har drygt 400 000 besök (uppgift saknas från Åttio svenskt fjäll- och samemuseum) gjorts utanför Stockholms kommun. Därutöver rapporterar Nationalmuseum att drygt 400 000 besök har gjorts till besöksmål, framför allt kungliga slott, där stora delar av inventarierna och visade föremål hör till museets samlingar.

Med anledning av riksdagens tillkännagivande (bet. 2011/12:KrU1 s. 94–95, rskr. 2011/12:74) har Myndigheten för kulturanalys studerat besöksmönstren vid de centrala museerna under 2012 i relation till besöksmönstren under fri entré-reformen 2005 och 2006 och redovisar resultatet i rapporten *Vem besöker de centrala museerna?*

Barns och ungas rätt till kultur

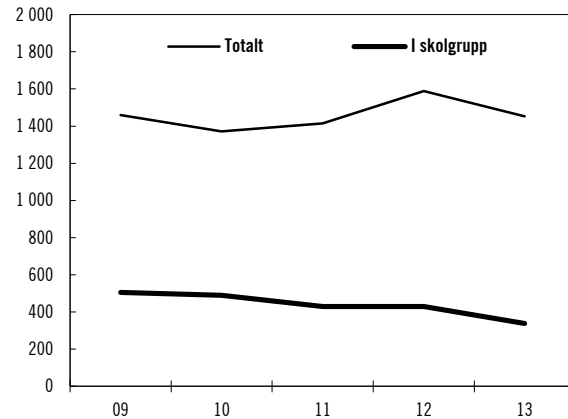
Samtliga centrala museer anordnar särskilda aktiviteter riktade till barn och unga. Skolan är en prioriterad målgrupp och museerna vänder sig både till lärare och direkt till eleverna genom pedagogiska visningar, kompetensutveckling och tillhandahållande av pedagogiskt material som lärare kan använda i sin egen undervisning. Under 2013 har även en större internationell konferens om barn och museer – *Explore!* – genomförts i Stockholm. Sammanlagt har det enligt Myndigheten för kulturanalys under 2013 gjorts ca 1,5 miljoner besök av barn och unga under 19 år vid de centrala museerna (69 procent av dessa har varit vid något av följande museer: Skansen, Naturhistoriska riksmuseet, Tekniska museet och Vasamuseet) varav ca 340 000 besök gjordes genom ett skolgruppsbesök. Totalt har antalet besök minskat med ca 120 000 jämfört med 2012

varav 90 000 kan hänföras till färre besök av skolgrupper.

Barn eller barnfamiljer är primär målgrupp för flera av museerna, bl.a. Naturhistoriska riksmuseet och Tekniska museet, där i båda fallen mer än hälften av besöken gjorts av barn och unga under 19 år. Störst andel barn och unga har Forum för levande historia där andelen utgjorde 72 procent under 2013.

Diagram 10.2 Besöksutveckling barn och unga vid de centrala museerna 2009–2013

Antal i tusental

Uppgift om totalt antal besök av barn och unga under 19 år saknas samtliga år för Arbetets museum.

Källor: Uppgifter från Myndigheten för kulturanalys för åren 2010–2013 och Statens kulturråd, för år 2009 samt egna beräkningar.

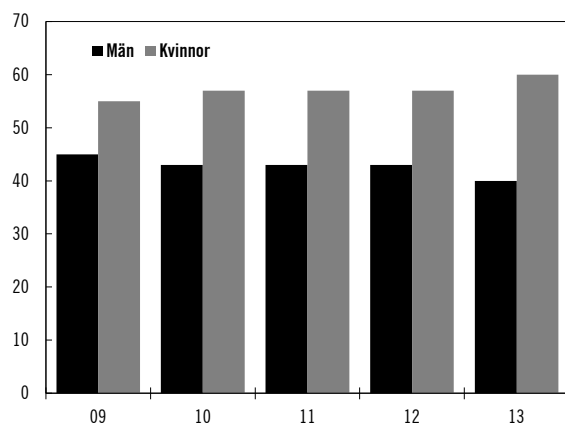
Forum för levande historia har funnits i tio år som egen myndighet. Lärare är en prioriterad målgrupp för Forum för levande historias arbete för att nå fram till eleverna och myndighetens lärarfortbildning är en angelägen och efterfrågad verksamhet. Under 2013 genomfördes 36 fortbildningar med sammanlagt 1 687 deltagare.

Jämställdhet

Kvinnor stod enligt Myndigheten för kulturanalys i likhet med tidigare år för en något högre andel (60 procent) av samtliga museibesök än män och andelen har ökat något under de senaste fem åren. Andelen varierar från ca 15 procent till närmare 80 procent mellan olika museer. Det är bara vid tre museer – Marinmuseum, Flygvapenmuseum och Armémuseum – och vid Forum för levande historia som andelen män överstiger kvinnornas andel.

Diagram 10.3 Könsfördelning museibesökare 2009–2013

Andel i procent

Källor: Uppgifter från Myndigheten för kulturanalys för åren 2012-2013. Statens kulturråd för åren 2009, 2010 och 2011.

Myndigheten för kulturanalys har under 2013 utvärderat de satsningar som gjorts på jämställdhet inom kulturområdet, däribland projekt initierade av arbetsgruppen JÄMUS vid Statens historiska museer. Myndigheten konstaterar i sin rapport *Bland förebilder och föreställningar, Jämställdhetsarbete på kulturområdet* att positiva effekter är att arbetet har stärkt och synliggjort det ordinarie arbetet med jämställdhet både inom den egna myndigheten och inom museisektorn i stort. Erfarenheter och kunskaper av genomförda projekt har fortsatt att spridas efter redovisningen av uppdraget.

Undanröjande av funktionshinder

Av Myndigheten för delaktighets öppna jämförelser 2012 och 2013 framgår att det för många av de centrala museerna kvarstår arbete med att undanröja funktionshinder. Ingen av museimyndigheterna uppfyller samtliga tretton kriterier för grundläggande tillgänglighet. Av uppföljningen för 2013 framgår dock att de statliga museerna arbetar bättre och mer systematiskt med tillgänglighet till lokaler, information och verksamhet än vissa andra myndigheter. Åtta av tio museimyndigheter har åtgärdat alla hinder i den fysiska miljön i samtliga sina publika lokaler.

Projektet HAIKU (Handikapphistoria i kulturarvet, ett samarbete mellan Stiftelsen Nordiska museet och Handikapphistoriska föreningen) med den digitala insamlingen av levnadsberättelser i Livsbild lyfts fram som ett viktigt bidrag för att ge personer med funktionsnedsättning en tydligare plats i museernas dokumenterande och kommunicerande verksamhet.

Förvaltning av samlingarna

Magasin med goda klimatförhållanden är avgörande för museernas förmåga att långsiktigt bevara sina samlingar. Inför renoveringen av Nationalmuseums lokaler har hela byggnaden under 2013 tömts och en total genomgång av samlingarna har genomförts. Större insatser med flytt till nya magasin, eller iordningställande av magasin, har även gjorts vid Flygvapenmuseum, Naturhistoriska riksmuseet, Nordiska museet och Statens maritima museer.

Etnografiska museet har under hela 2013 arbetat med renoverings- och konserveringsåtgärder efter de brand- och vattenskadorna som inträffade hösten 2012. Tekniska museet drabbades 2013 av en vattenläcka i ett magasin, vilket krävt konservering av föremål samt rivning och återuppbyggnad av lokalen.

Av de centrala museernas samlingar förvaltas ca två tredjedelar av Statens historiska museer och Naturhistoriska riksmuseet. Digitaliseringsläget vid dessa museer ger därmed stor effekt på det sammanvägda resultatet. Vid dessa myndigheter pågår arbete som syftar till att öka både digitaliserings takt och kvalitet.

Flera centrala museer uppger att föremålsamlingarna i stor utsträckning är digitalt registrerade, men att posterna behöver kompletteras med bilder eller omarbetas för att höja kvaliteten på informationen.

Statens maritima museer och Statens historiska museer har under 2013 förberett övergång till nya system för sin samlingsförvaltning som bl.a. medger webbpublicering av samlingsinformation. De svenska naturhistoriska museerna har lanserat en gemensam sökpportal, naturarv.se, utvecklad av Naturhistoriska riksmuseet. Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet har via webben öppnat sitt bildarkiv med ca 40 000 bilder för fri användning.

Flera centrala museer, bl.a. Statens musikverk, Naturhistoriska riksmuseet och Statens centrum för arkitektur och design, har under året anlitat Riksarkivets Mediekonverteringscentrum i Fränsta för digitaliseringsuppdrag.

Anslaget för inköp av vissa kulturföremål har inte utnyttjats under året.

Kunskapsuppbyggnad och forskning

Kunskapsuppbyggnad och forskning är tillsammans med samlingarna grundläggande för att museerna ska kunna utföra sitt uppdrag.

Verksamhetens omfattning och förutsättningar skiljer sig stort mellan de centrala museerna, men gemensamt är att samlingarna utgör grunden genom att föremålen kan tillföra information som inte finns i skriftliga källor. Som en internationellt framgångsrik forskningsinstitution har Naturhistoriska riksmuseet en särställning bland museerna. Inom det humanistiska området bedrivs forskning bl.a. vid Statens historiska museer, Nationalmuseum, Statens maritima museer och Tekniska museet.

Samverkan

De centrala museerna samverkar inom ett stort antal områden och har under 2013 bl.a. genomfört en gemensam upphandling av bevakningstjänster. Ett annat exempel är att Nationalmuseum och Moderna museet under 2013 har slagit samman sina bibliotek till ett gemensamt specialbibliotek.

Riksförbundet Sveriges museer är en samlande kraft för museisektorn och har under 2013 arbetat med bl.a. mångfalds- och toleransfrågor och vägledning för gallring. Riksförbundet har också påbörjat ett gemensamt visionsarbete för museisektorn.

10.4.3 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att resultatet avseende de centrala museernas publika verksamhet under året är bra och speglar en stor bredd i utbudet. Det kvarstår dock arbete för att de centrala museerna ska nå grupper som är tydligt underrepresenterade bland museibesökarna. Införande av fri entré på vissa statliga museer kommer att underlätta museernas arbete genom att det undanröjer en av de faktorer som kan utgöra ett hinder för den som är museiovan. Regeringen bedömer att även andra museer på sikt kommer att gynnas av en sådan reform eftersom den kan få fler personer att upptäcka museer som besöksmål. Vidare ger fri entré en viktig signal om att kulturarvet ska vara tillgängligt för alla.

Antalet besök i skolgrupp visar en stadig minskande trend under de senaste fem åren trots att skolan är en prioriterad målgrupp för de centrala museerna med många riktade insatser. Centralmuseerna bör särskilt överväga vilka insatser som krävs för att vända denna trend.

Mot bakgrund av resultaten från Myndigheten för delaktighets uppföljning av myndigheternas arbete med att undanröja funktionshinder bedömer regeringen att det finns anledning för flera av de centrala museerna att öka sitt fokus på att förbättra tillgängligheten.

De centrala museerna gör omfattande insatser med ett förebyggande arbete för att säkerställa samlingarnas långsiktiga bevarande, t.ex. genom att förbättra lokalerna. Regeringens bedömning är att de centrala museerna har uppnått ett bra resultat inom detta område 2013.

Regeringen vill även framhålla vikten av att museerna fortsatt verkar för ökad kunskap grundad på forskning och samverkan med bl.a. universitet och högskolor. Kvalificerad kunskap har byggts upp inom museerna under lång tid. Att denna kunskap förvaltas och att fortsatt kunskapsutveckling sker på vetenskaplig grund är nödvändigt. Centralmuseerna har ett särskilt ansvar för detta.

Regeringen ser positivt på en ökande grad av samverkan mellan de centrala museerna och på utvecklingen inom Riksförbundet Sveriges museer.

10.5 Budgetförslag

10.5.1 8:1 Centrala museer: Myndigheter

Tabell 10.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2013	Utfall	990 934		8 719
2014	Anslag	1 006 469 ¹	Utgifts- prognos	987 798
2015	Förslag	1 090 957		
2016	Beräknat	1 096 089 ²		
2017	Beräknat	1 112 570 ³		
2018	Beräknat	1 139 327 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 087 820 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 086 620 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 084 738 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för förvaltningsutgifter för följande centrala museer som är myndigheter: Statens historiska museer, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet, Statens maritima museer, Statens centrum för arkitektur och design, Statens försvarshistoriska museer och Moderna museet. Anslaget får även användas av nämnda myndigheter för utgifter för statsbidrag till ändamål inom museiområdet.

Tabell 10.3 Sammanställning över medelstillelningen till Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor

	2014	2015
Statens historiska museer	91 420	91 706
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	142 115	142 826
Naturhistoriska riksmuseet	163 749	164 472
Statens museer för världskultur	156 646	157 160
Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet	43 952	44 141
Statens maritima museer	119 644	120 433
Statens centrum för arkitektur och design	50 488	50 724
Statens försvarshistoriska museer	110 231	110 865
Moderna museet	128 224	128 630
Till regeringens disposition för fri entré vid vissa centrala museer	–	80 000
Summa	1 006 469	1 090 957

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.4 Sammanställning över avgiftsintäkterna¹ till Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor

	2012	2013
Statens historiska museer	12 680	15 347
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	57 895	44 222
Naturhistoriska riksmuseet ²	31 500	33 561
Statens museer för världskultur	20 866	18 315
Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet	17 291	17 856
Statens maritima museer ³	33 088	27 810
Statens centrum för arkitektur och design	5 649	8 502
Statens försvarshistoriska museer	19 334	20 033
Moderna museet	55 103	63 607
Summa	253 406	249 253

¹ I myndigheternas avgiftsintäkter ingår bl.a. entré- och visningsintäkter samt intäkter av försäljning, ev. sponsring och lokaluthyrning m.m.

² Intäkterna för Cosmonovas verksamhet redovisas i separat tabell 10.5.

³ Intäkterna för Vasamuseets verksamhet redovisas separat i tabell 10.6.

Tabell 10.5 Uppdragsverksamhet Cosmonova

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	13 364	13 635	-271
Prognos 2014	15 000	16 208	-1 208
Budget 2015	15 000	15 000	0

Tabell 10.6 Uppdragsverksamhet Vasamuseet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	102 603	95 54	7 549
Prognos 2014	106 900	106 900	0
Budget 2015	110 000	110 000	0

Regeringens överväganden

Tabell 10.7 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 8:1 Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	1 006 469	1 006 469	1 006 469	1 006 469
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	5 383	13 072	29 547	56 304
Beslut	79 105	77 156	78 465	80 580
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	1 090 957	1 096 089	1 112 570	1 139 327

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Regeringen beräknar att anslaget tillförs 80 000 000 kronor årligen fr.o.m. 2015 för att finansiera fri entré vid vissa centrala museer som är myndigheter.

Anslaget minskas med 895 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minskningen till 3 452 000 kronor, 3 446 000 kronor respektive 3 447 000 kronor.

Regeringen föreslår att 1 090 957 000 kronor anvisas under anslaget 8:1 *Centrala museer: Myndigheter* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 1 096 089 000 kronor, 1 112 570 000 kronor respektive 1 139 327 000 kronor.

10.5.2 8:2 Centrala museer: Stiftelser

Tabell 10.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2013	Utfall	239 538	Anslags- sparande	0
2014	Anslag	244 614 ¹	Utgifts- prognos	244 614
2015	Förslag	245 877		
2016	Beräknat	245 040 ²		
2017	Beräknat	248 365 ³		
2018	Beräknat	254 715 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 245 261 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 245 275 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 245 296 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för statsbidrag till följande centrala museer som är stiftelser: Nordiska museet, Skansen, Tekniska museet och Arbetets museum.

Tabell 10.9 Sammanställning över medelstillelningen till Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor

	2014	2015
Nordiska museet	113 373	113 983
Skansen	69 981	70 367
Tekniska museet	46 634	46 845
Arbetets museum	14 626	14 682
Summa	244 614	245 877

Avgiftsintäkterna för de centrala museerna som är stiftelser uppgick 2013 till ca 204,5 miljoner kronor.

Tabell 10.10 Sammanställning över avgiftsintäkterna¹ till Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor

	2012	2013
Nordiska museet	34 332	31 098
Skansen	128 688	138 821
Tekniska museet	26 499	28 645
Arbetets museum	6 082	5 900
Summa	195 601	204 464

¹ I stiftelsernas avgiftsintäkter ingår bl.a. entré- och visningsintäkter samt intäkter av försäljning, ev. sponsring och lokaluthyrning m.m.

Regeringens överväganden

Tabell 10.11 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 8:2 Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	244 614	244 614	244 614	244 614
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	1 481	1 260	4 582	10 931
Beslut	-218	-834	-831	-830
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	245 877	245 040	248 365	254 715

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget minskas med 218 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minskningen till 834 000 kronor, 831 000 kronor respektive 830 000 kronor.

Regeringen föreslår att 245 877 000 kronor anvisas under anslaget 8:2 *Centrala museer: Stiftelser* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 245 040 000 kronor, 248 365 000 kronor respektive 254 715 000 kronor.

10.5.3 8:3 Bidrag till vissa museer

Tabell 10.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2013	Utfall	46 639	Anslags- sparande	0
2014	Anslag	48 392 ¹	Utgifts- prognos	48 392
2015	Förslag	48 617		
2016	Beräknat	48 457 ²		
2017	Beräknat	49 117 ³		
2018	Beräknat	71 094 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 48 495 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 48 498 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 68 453 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till museer och liknande institutioner.

Tabell 10.13 Sammanställning över medelstilldelningen för Bidrag till vissa museer¹

Tusental kronor

	2014	2015
Dansmuseet	10 095	10 137
Millesgården	4 030	4 049
Thielska galleriet	5 990	6 003
Föremålsvård i Kiruna	13 773	13 915
Nobelmuseet	4 952	4 952
Svensk Form	3 420	3 929
Röhsska museet	1 002	502
Strindbergsmuseet	581	581
Judiska museet	1 602	1 602
Bildmuseet	743	743
Zornsamlingarna	204	204
Åttte, Svenskt fjäll- och samemuseum	500	500
Riksförbundet Sveriges museer	1 500	1 500
Summa	48 392	48 617

¹ Medelstilldelningen för 2015 är preliminär.

Regeringens överväganden

Tabell 10.14 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 8:3 Bidrag till vissa museer

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	48 392	48 392	48 392	48 392
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	268	230	889	2 146
Beslut	-43	-165	-164	20 556
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	48 617	48 457	49 117	71 094

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget minskas med 43 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minskningen till 165 000 kronor, 164 000 kronor respektive 232 000 kronor.

Regeringen beräknar att anslaget tillförs 20 000 000 kronor under åren 2018–2020 för det nya Nobel Prize Center.

Regeringen föreslår att 48 617 000 kronor anvisas under anslaget 8:3 *Bidrag till vissa museer* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 48 457 000 kronor, 49 117 000 kronor respektive 71 094 000 kronor.

10.5.4 8:4 Riksställningar

Tabell 10.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2013	Utfall	43 550	Anslags-sparande	928
2014	Anslag	43 163 ¹	Utgifts-prognos	42 991
2015	Förslag	43 261		
2016	Beräknat	43 388 ²		
2017	Beräknat	44 578 ³		
2018	Beräknat	45 743 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.² Motsvarar 43 153 tkr i 2015 års prismetod.³ Motsvarar 43 654 tkr i 2015 års prismetod.⁴ Motsvarar 43 658 tkr i 2015 års prismetod.

Ändamål

Anslaget får användas för Riksställningars förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 10.16 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 8:4 Riksställningar

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	43 163	43 163	43 163	43 163
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	136	372	1 053	2 204
Beslut	-38	-147	362	376
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	43 261	43 388	44 578	45 743

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget minskas med 38 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade sats-

ningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minskningen till 147 000 kronor, 149 000 kronor respektive 149 000 kronor.

Anslaget ökar med 512 000 kronor fr.o.m. 2017 när medel som tidigare omprioriterats inom utgiftsområdet förs tillbaka till anslaget.

Regeringen föreslår att 43 261 000 kronor anvisas under anslaget 8:4 *Riksställningar* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 43 388 000 kronor, 44 578 000 kronor respektive 45 743 000 kronor.

10.5.5 8:5 Forum för levande historia

Tabell 10.17 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2013	Utfall	44 850	Anslags-sparande	434
2014	Anslag	43 787 ¹	Utgifts-prognos	44 121
2015	Förslag	54 416		
2016	Beräknat	54 663 ²		
2017	Beräknat	50 315 ³		
2018	Beräknat	46 506 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 54 304 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 49 195 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 44 311 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Forum för levande historias förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för såväl prissumma som omkostnader för prisutdelning för ett pris för humanitära och demokratiframjande insatser.

Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till den fond som inrättats av Task Force for International Cooperation on Holocaust Education, Research and Remembrance, fr.o.m. 2013 benämnt International Holocaust Remembrance Alliance.

Tabell 10.18 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 8:5 Forum för levande historia

Tusental kronor				
	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	43 787	43 787	43 787	43 787
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	668	962	1 680	2 871
Beslut	9 961	9 914	4 848	-152
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	54 416	54 663	50 315	46 506

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Forum för levande historia tillförs 10 miljoner kronor per år för åren 2015 och 2016 samt 5 miljoner för 2017, sammanlagt 25 miljoner kronor, för att genomföra en utbildningsinsats om olika former av rasism.

Anslaget minskas med 39 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minskningen till 152 000 kronor, 151 000 kronor respektive 151 000 kronor.

Regeringen föreslår att 54 416 000 kronor anvisas under anslaget 8:5 *Forum för levande historia* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 54 663 000 kronor, 50 315 000 kronor respektive 46 506 000 kronor.

10.5.6 8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål

Tabell 10.19 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2013	Utfall	-79	Anslags- sparande	159
2014	Anslag	80 ¹	Utgifts- prognos	78
2015	Förslag	80		
2016	Beräknat	80		
2017	Beräknat	80		
2018	Beräknat	80		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för utställningsgarantier. Anslaget får även användas för utgifter för inköp av kulturföremål som har sådant konstnärligt, historiskt eller vetenskapligt värde att det är av synnerlig vikt att de införlivas med offentliga samlingar.

Regeringens överväganden

Tabell 10.20 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	80	80	80	80
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	80	80	80	80
Anvisat 2014¹	80	80	80	80

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 80 000 kronor anvisas under anslaget 8:6 *Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 80 000 kronor, 80 000 kronor respektive 80 000 kronor.

11 Trossamfund

11.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheten Nämnden för statligt stöd till trossamfunds verksamhet och stödet till trossamfunden.

11.2 Utgiftsutveckling

Tabell 11.1 Utgiftsutveckling inom Trossamfund, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
<i>Trossamfund</i>							
9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund	7	7	7	8	8	8	9
9:2 Stöd till trossamfund	72	78	76	71	64	53	46
Summa Trossamfund	79	85	83	79	72	61	55

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

11.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges målen för det statliga stödet till trossamfund som riksdagen beslutat.

11.4 Resultatredovisning

11.4.1 Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet utgår från statligt stöd till andra trossamfund än Svenska kyrkan som lämnas i form av statsbidrag och avgiftshjälp, se lagen om stöd till trossamfund. Bedömningen baseras på uppgifter om bl.a.:

- fördelat stöd i form av organisations-, verksamhets- och projektbidrag,
- trossamfundens roll i krisberedskapssamordning,
- samverkan med andra myndigheter och organisationer i frågor som rör trossamfund.

Bedömningen utgår vidare från gjorda insatser för att främja kvalitet och förmågan att förnya och utveckla verksamheten.

11.4.2 Resultat

Statligt stöd till andra trossamfund än Svenska kyrkan lämnas i form av statsbidrag och avgiftshjälp, se lagen om stöd till trossamfund. Nämnden för statligt stöd till trossamfund (SST) fördelade under 2013 ca 75 miljoner kronor som stöd till trossamfund och samverkansorgan i form av organisations-, verksamhets- och projektbidrag.

SST har under året fördelat bidrag till 41 trossamfund med ca 750 000 bidragsgrundande personer.

År 2000 inrättades Regeringens råd för kontakt med trossamfund. Syftet med rådet är att det ska vara ett forum för löpande kontakter samt ett utbyte av kunskap och erfarenheter. Ordförande i rådet är det statsråd som ansvarar för frågor om trossamfund. Rådet består av representanter för staten och trossamfund. Vid sina sammanträden under 2013 har aktuella frågor med koppling till trossamfund diskuterats, t.ex. frågeställningar om det religiösa landskapet

i Sverige och trossamfundens roll i det civila samhället.

Den ökade efterfrågan på kunskap om trossamfund och deras verksamhet och villkor i olika sammanhang har även inneburit att SST i fortsatt stor omfattning varit remissinstans när det gäller t.ex. utredningsförslag men även anlitas som expert när det gäller allmänna trossamfunds- och religionsfrågor.

För att tillgodose behovet av expertkunskap i allmänna religions- och trossamfundsfrågor har SST bl.a. förstärkt kansliet med en handläggartjänst med fördjupad kompetens inom de muslimska och ortodoxa trossamfund.

SST har en konsulenttjänst för lokal krisberedskap som har till uppgift att utveckla och samordna trossamfundens lokala organisation inom krisberedskap samt att uppmärksamma kommuner på behovet av kontaktnät som även omfattar församlingar knutna till SST. Inriktningen är att hitta lokala arbetsmodeller och lyfta fram goda exempel. I Södertälje har arbetet med att bygga upp ett trossamfundsråd påbörjats och utbildningsinsatser genomfördes under hösten 2013 i samverkan med myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

För att möta det ökande behovet att stödja trossamfund tillfördes anslaget 9.2 *Stöd till trossamfund* 15 miljoner kronor fr.o.m. 2013.

11.4.3 Analys och slutsatser

Den religiösa mångfalden i samhället, liksom engagemanget för etiska och existentiella frågor, medför ökad uppmärksamhet för och förväntningar på insatser från trossamfund. Trossamfund kan genom sin verksamhet bidra till större kunskap, förståelse och respekt för olika trosinriktningar. Kontakter och samverkan mellan olika trossamfund, liksom trossamfundens egen medverkan inom olika samhällsområden, är värdefull. Trossamfund erbjuder värdefulla mötesplatser där människor kan få ge uttryck för andliga och existentiella behov och frågeställningar. Trossamfundens roll och arbete i krisberedskap är mycket betydelsefull och SST:s uppgift att samordna lokal krisberedskap fyller en viktig roll.

Regeringen bedömer att statens stöd till trossamfund bidrar till att främja den religiösa mångfalden och att statens stöd till trossamfund används i enlighet med målen för stödet.

11.5 Budgetförslag

11.5.1 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Tabell 11.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2013	Utfall	7 230		-39
2014	Anslag	7 196 ¹	Utgifts- prognos	6 978
2015	Förslag	8 242		
2016	Beräknat	8 294 ²		
2017	Beräknat	8 432 ³		
2018	Beräknat	8 655 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 8 223 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 8 223 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 8 224 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Nämnden för statligt stöd till trossamfunds förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 11.3 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	7 196	7 196	7 196	7 196
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	52	114	236	432
Beslut	-6	-25	-25	-25
Överföring till/från andra anslag	1 000	1 009	1 025	1 052
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	8 242	8 294	8 432	8 655

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Nämnden för statligt stöd till trossamfund kommer fr.o.m. 2015 att hantera bidragsfördelningen till andlig vård i sjukvården. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att 1 000 000 kronor årligen fr.o.m. 2015 tillförs anslaget för att finansiera samordningen av arbetet med den

andliga vården inom sjukvården. Förslaget finansieras genom att anslag 9:2 *Stöd till trossamfund* minskas med motsvarande belopp.

Anslaget föreslås minska med 6 000 kronor 2015 och beräknas minska med 25 000 kronor fr.o.m. 2016 per år för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 8 242 000 kronor anvisas under anslaget 9:1 *Nämnden för statligt stöd till trossamfund* under 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 8 294 000 kronor, 8 432 000 kronor respektive 8 655 000 kronor.

11.5.2 9:2 Stöd till trossamfund

Tabell 11.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2013	Utfall	71 651		3 581
2014	Anslag	77 662 ¹	Utgifts- prognos	75 724
2015	Förslag	71 092		
2016	Beräknat	63 894		
2017	Beräknat	52 913		
2018	Beräknat	45 919		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till trossamfund. Anslaget får användas för utgifter för Skatteverkets avgiftshjälp.

Kompletterande information

I förordningen (1999:974) finns bestämmelser om statsbidrag till trossamfund.

Regeringens överväganden

Tabell 11.5 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 9:2 Stöd till trossamfund

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	77 662	77 662	77 662	77 662
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	-	-	-	-
Beslut	-5 570	-12 768	-23 749	-30 743
Överföring till/från andra anslag	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	71 092	63 894	52 913	45 919

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10).
Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 1 000 000 kronor från anslaget 9:2 *Stöd till trossamfund* förs till anslag 9:1 *Nämnden för statligt stöd till trossamfund* för att finansiera samordningen av arbetet med den andliga vården inom sjukvården.

Regeringen föreslår att anslaget minskas med 5 570 000 kronor 2015, 12 768 000 kronor 2016, 23 749 000 kronor 2017 och 30 743 000 kronor från och med 2018 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 71 092 000 kronor anvisas under anslaget 9:2 *Stöd till trossamfund* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 63 894 000 kronor, 52 913 000 kronor respektive 45 919 000 kronor.

12 Film

12.1 Omfattning

Avsnittet omfattar statens stöd till filmproduktion och filmkulturella insatser som fördelas via Stiftelsen Svenska Filminstitutet samt Konstnärsnämndens filmstöd.

12.2 Utgiftsutveckling

Tabell 12.1 Utgiftsutveckling inom Film, utgiftsområde 17

Milljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
<i>Film</i>							
10:1 Filmstöd	332	317	302	310	295	295	295
Summa Film	332	317	302	310	295	295	295

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

12.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat.

Inriktningen för filmpolitiken presenterades i propositionen Bättre villkor för svensk film (prop. 2012/13:22, bet. 2012/13:KrU2, rskr. 2012/13:112). Utgångspunkten är att de statliga insatserna för filmen bör ha kvalitet, förnyelse och tillgänglighet som övergripande inriktning och syfta till att främja

- produktion och utveckling av värdefull svensk film,
- spridning och visning av värdefull film i olika visningsformer i hela landet,
- ett levande filmarv som bevaras, används och utvecklas,
- internationellt utbyte och samverkan på filmområdet,
- barns och ungas kunskap om film och rörlig bild och deras eget skapande, och
- jämställdhet och mångfald på filmområdet.

12.4 Resultatredovisning

12.4.1 Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom film utgår från:

- insatser för att sprida, visa och tillgängliggöra film t.ex. i form av fördelade statsbidrag till digitalisering av biografer, stöd för att underlätta tillgången till film för personer med funktionsnedsättning, stöd till filmpedagogiska projekt samt stöd till lansering av film i utlandet,
- antalet filmer ur det svenska filmarvet som har gjorts tillgängliga genom t.ex. digitalisering och på webbplatsen filmarkivet.se,
- fördelning av stöd inom ramen för 2013 års filmavtal,
- könsfördelningen när det gäller mottagare av produktionsstöd,
- fördelning av stöd för att främja unga kvinnors filmskapande samt utvärderingar av satsningar för ökad jämställdhet inom filmområdet,

- Statskontorets analys av Filminstitutets verksamhet.

Bedömningen görs vidare utifrån resultat relaterade till relevanta bedömningsgrunder gemensamma för kulturområdet (se avsnitt 3.4.1).

12.4.2 Resultat

Den statliga filmpolitiken består av två delar; filmavtalet och filmkulturella insatser. Genom det avtal som ingåtts mellan staten, filmbranschen och flera tv-företag bidrar staten med medel – 200 miljoner kronor 2013 – till svensk filmproduktion samt till viss distribution och visning av film i hela landet. Insatser för olika filmkulturella ändamål – ca 117 miljoner kronor 2013 – sker helt genom statlig finansiering. De filmpolitiska insatserna genomförs främst av Stiftelsen Svenska Filminstitutet (Filminstitutet), men visst stöd fördelas även av Konstnärskommittén.

Utvecklingen på filmområdet

År 2013 var ett jubileumsår för svensk film; filmavtalsmodellen fyllde femtio år, liksom Filminstitutet, som sedan 1963 har främjat svensk film, bl.a. genom fördelning av stöd. Filmåret 2013 kännetecknades också av att ett nytt filmavtal, 2013 års filmavtal, började gälla och att svensk film stod stark i konkurrensen.

Som första svenska långfilm sedan Ingmar Bergmans *Fanny och Alexander* belönades dokumentären *Searching for Sugarman* av Malik Bendjelloul med en Oscar. Antalet biobesök på svensk film (drygt 4,1 miljoner) och svensk films marknadsandel (25 procent) nådde de högsta nivåerna sedan 2009. *Monica Z* var årets mest sedda svenska film, med nära 517 000 besök.

Antalet svenska premiärfilmer var 49 stycken (35 spelfilmer och 14 dokumentärer), det högsta antalet under hela 2000-talet. Filmerna utgjorde knappt 20 procent av det totala antalet premiärfilmer, vilket är en liten förbättring jämfört med 2012. Cirka 63 procent av filmerna hade fått del av filmavtalets förhandsstöd. Andelen debuterande regissörer var hög, över 50 procent.

Det totala antalet premiärsatta långfilmer på biograf 2013 var 248 stycken, det högsta antalet sedan 2009. Det gjordes totalt ca 16,6 miljoner

biobesök, vilket är en minskning jämfört med 2012 (knappt 18 miljoner) men fler än 2011 och 2010. Antalet långfilmer som varje person i genomsnitt ser på bio per år är fortfarande knappt två, övriga 78 filmer ses på tv, filmkanaler, beställtjänster etc.

De stora teknikförändringarna präglade 2013 i hög grad och fortsätter att göra så. När digitaliseringen av bioograferna i stort sett hade slutförts i början av året upphörde i princip distributionen av analoga filmkopior.

Medan läget på biografmarknaden är relativt stabilt fortsätter marknaden för hyr- och köpfilm på dvd och BluRay att minska i snabb takt och intäkterna har nästan halverats jämfört med 2009. Olika digitala beställtjänster, både legala och illegala, tar över, men intäkterna därifrån kompenserar inte bortfallet för dvd och BluRay.

Tillgänglighet till film

Digitalisering av bioografer

Vid årsskiftet 2013/14 var drygt 91 procent av alla biografialonger i Sverige digitala, jämfört med 82 procent ett år tidigare och 17 procent vid årsskiftet 2010/11. Ungefär 61 procent av de digitaliserade salongerna kan visa filmer i 3D-format.

Den förra regeringen inledde 2011 en satsning på digitalisering av bioografer. Statsbidraget hanteras av Filminstitutet och under 2011–2013 har ca 33 miljoner kronor beviljats till 130 salonger.

Filminstitutet har genomfört riktade insatser för att nå de ca 75 salonger som fortfarande inte har övergått till digital visning. Bioografernas arbete med att ordna den egna delen av finansieringen har ofta tagit längre tid än beräknat. Denna försening, i kombination med sänkta kostnader för den tekniska utrustningen, har påverkat utfallet under 2012 och 2013.

Utbudet av film i hela landet

Den nya tekniken påverkar även utbudet av film i Sverige. Filminstitutet presenterar i rapporten Efter digitaliseringen en första studie av digitaliseringens effekter. Tillgången till film har ökat på både större och mindre orter, framför allt har antalet premiärsalonger ökat markant. Antalet titlar i utbudet och antalet speldagar för varje film minskade 2012 jämfört med tidigare år. Under 2013 ökade antalet titlar igen, medan den negativa utvecklingen när det gäller antalet spel-

dagar bestod. Det återstår för den lokala bioografen att hitta en balans mellan en ökad tillgång till nya filmer och möjligheten till flexibilitet i programsättning och utbud.

Den hårda konkurrensen om bioografernas repertoar har ökat efterfrågan på stöd till lanseringsinsatser. I och med att distributionen av analog film i stort sett upphört minskade behovet av stöd till s.k. paralleldistribution. Genom en ändring i filmavtalet överfördes en del av medlen i stället till stödet till lansering och spridning av svensk film, bl.a. i syfte att gynna film för barn och unga.

Tabell 12.2 Premiärsatta långfilmer på biograf 2011–2013

Procent			
	2011	2012	2013
USA	46,2	41,1	45,2
Europa	30,0	36,1	28,6
Sverige	15,8	19,2	19,7
Övriga världen	7,9	3,7	6,5

Källa: Filminstitutet och egna beräkningar

Amerikansk film dominerar fortfarande utbudet och besöken, medan europeisk film har minskat. Antalet premiärfilmer från övriga världen dubblerades dock jämfört med 2012, från åtta till sexton, och återgick därmed till en nivå jämförbar med perioden 2009–2011. För att balansera utbudet av importerad film ger Filminstitutet stöd främst till icke-engelskspråkig film, med särskild prioritet åt film för barn och unga.

Filmfestivaler och visningsorganisationer är betydelsefulla för en mångfald i utbudet av film i hela landet, inte minst för filmer från övriga världen. Filminstitutet har därför under 2013 förstärkt stödet till visningsorganisationer, för att satsa särskilt på projekt om mångfald, jämställdhet och barn och ungdom.

Textning och syntolkning

Det har skett en avsevärd förändring på kort tid när det gäller textning av svensk film. Både antalet textade visningar och besöksiffrorna har mer än tredubblats mellan 2012 och 2013. Textade versioner av film kan ligga på samma kopia som de otextade, vilket har gjort textningen betydligt billigare för distributörerna. Den flexibla programsättning som är möjlig med den nya tekniken, förbättrar dessutom förutsättningarna för ett aktivt och målgruppsanpassat publikarbete. Ett nytt krav för att filmer ska kunna få produktionsstöd enligt 2013 års film-

avtal är att de ska kunna visas med svensk text. Effekten av detta krav kan dock inte utläsas ännu.

Tabell 12.3 Textade och syntolkade visningar på biograf 2011–2013

Antal visningar och besökare

		2011	2012	2013
Textning	Visningar	1 356	3 202	9 873
	Besökare	24 829	91 166	280 389
Syn-tolkning	Visningar	99	147	160
	Besökare	1 300	1 600	1 570

Källa: Filminstitutet

Syntolkad film har blivit mer lättillgänglig, både på dvd och på biograf, även om antalet biografvisningar har ökat i relativt begränsad omfattning eftersom det är en resurskrävande verksamhet att ha en syntolk närvarande.

Den digitala tekniken inspirerar också till nya lösningar för att göra film tillgänglig för personer med olika funktionsnedsättningar. Filminstitutet och Post- och telestyrelsen redovisade i maj 2013 resultaten av regeringsuppdraget Tillgänglig bio (dnr Ku2011/977), som syftade till att utveckla de tekniska förutsättningarna för syntolkning på digitala biografier (dnr Ku2013/1357). Inom uppdraget utformades tre tekniska lösningar för visningar med syntolkning och uppläst textremsa. Målgruppen är personer med synnedsättningar och/eller läs- och skrivsvårigheter. En viktig del av projektet var att involvera berörda parter, både målgrupperna och aktörer i filmbranschen från produktionsdelen, distributörer och biografägare, för att skapa ömsesidig förståelse och lägga grunden för ett framtida samarbete.

I november 2013 fick Filminstitutet och Post- och telestyrelsen i uppdrag (dnr Ku2013/1813) att fortsätta arbetet med att skapa förutsättningar för reguljära visningar med syntolkning och uppläst svensk text på biograf, bl.a. genom att vidareutveckla tekniska lösningar. Uppdraget ska redovisas i mars 2015.

Film för barn och unga

Den försiktigt positiva utvecklingen för svensk film för barn och unga fortsätter. Antalet filmer ökade under året och nådde i flera fall även en stor publik: Lasse-Majas detektivbyrå – von Broms hemlighet hade nära 220 000 besök. Flera barnfilmer har haft framgångar i utlandet på festivaler och i försäljning.

Filminstitutets första analyser av digitaliseringsens effekter visar att barnfilm är den enda genre som har ökat antalet speldagar på biograf (2012). Flera av de aktuella filmerna har varit publikdragande titlar, men utvecklingen visar också att barnfilmer generellt fungerar bra för den digitala biografens flexiblare repertoar där filmer kan få en längre livslängd.

Intresset för film i skolan är fortsatt stort, både när det gäller att se på film och som en del av skolornas arbete med medie- och informationskunskap. Svensk barn- och ungdomsfilm är särskilt efterfrågad. De senaste årens trend av filmvisning i skolan i stället för på biograf har förstärkts och antalet biografvisningar för skolor har minskat kraftigt i hela landet under 2013. De flesta ansökningarna till Filminstitutet om stöd till filmkulturell verksamhet för barn och unga handlar i dag om lärarfortbildning och eget skapande.

För att möta det ökade intresset för filmpedagogik har Filminstitutet fördjupat sitt arbete med tematiska satsningar, t.ex. Boken på duken, som har ett läsfrämjande syfte, och 15plus, om tonåringar i dagens Sverige.

Internationellt

Antalet förfrågningar om att få visa svensk film vid internationella festivaler har ökat ytterligare under 2013, i synnerhet för dokumentärfilm.

I linje med filmavtalets mål fokuserar Filminstitutet sitt lanseringsarbete på att svensk film ska vara representerad vid de tio högst prioriterade internationella filmfestivalerna. Målet uppfylldes under 2013 och flera av filmerna har dessutom vunnit priser, t.ex. Anna Odells Återträffen.

Lång spelfilm visades vid 218 festivaler (177 festivaler 2012), dokumentärfilm visades vid 122 festivaler (110 festivaler 2012) och kortfilm vid 172 festivaler (170 festivaler 2012).

Exporten av ny svensk film fortsätter att vara framgångsrik och även målet att sälja minst 20 svenska titlar till utlandet uppfylldes. Kina, Tyskland, Frankrike och Brasilien var de starkaste marknaderna.

EU:s Mediaprogram avslutades 2013. Insatserna för utveckling, distribution och marknadsföring av europeisk film i syfte att stärka den europeiska audiovisuella branschens konkurrenskraft och öka spridningen av europeiska verk ligger nu inom ramprogrammet Kreativa Europa. Under 2013 tilldelades svenska projekt

knappt 2,4 miljoner euro, vilket är ett ovanligt lågt resultat (för 2012 och 2011 var summan knappt 3,4 respektive 3,2 miljoner euro). Särskilt inom ramen för producentstöd minskade antalet ansökningar. En första analys pekar på att det har varit svårt att få ihop nationell medfinansiering.

Två positiva resultat är att svenska aktörer för första gången på flera år fått stöd inom ramen för pilotprojekt; Cinetopia, en sorts beställtjänst för filmvisningar samt för marknadsstöd – Finansieringsforum för barnfilm i Malmö.

Ett filmarv som bevaras, används och utvecklas

I budgetpropositionen för 2014 aviserades en satsning om 40 miljoner kronor under perioden 2014–2018 för att säkra digitaliseringen av minst 500 filmer ur det svenska filmarvet. Film för barn och unga ska prioriteras.

Filminstitutet har under 2013 förberett det intensifierade digitaliseringsarbetet genom att se över sin tillgång på teknisk utrustning och personalkompetens, samt fastställa kriterier för det redaktionsråd som tar hand om urvalet av de filmer som ska prioriteras. Under året digitaliserades 18 filmer, bland andra *Barnen från Frostmofjället* av Rolf Husberg (1945) och *Hugo och Josefin* av Kjell Grede (1967).

Det fotokemiska laboratorium som Filminstitutet har byggt upp i Rotebro är i dag ett av få i världen av sitt slag. Förutom att hantera filmarkivets egna samlingar utförs beställningar från flera utländska arkiv. För att föra vidare kompetensen till nya generationer har ett praktikantprogram och en lärlingsplats införts vid laboratoriet.

Filminstitutet gör filmarvet tillgängligt genom utlåning av arkivets filmer, både analoga och digitala, samt av material från Sveriges enda specialbibliotek för film. Cinematekets visningsverksamhet bygger till stor del på arkivets filmer och besökssiffrorna har ökat på alla tre visningsorterna; Stockholm, Göteborg och Malmö. Webbplatsen filmarkivet.se har uppnått sitt mål att lägga ut ca 300 nya filmer (kort-, dokumentär-, journal- och reklamfilm) per år. Filmarkivet.se innehöll vid årsskiftet nära 900 filmer, tre gånger så många som vid invigningen i februari 2011. En särskild satsning på aktivt publikarbete via t.ex. sociala medier har gett resultat; antalet unika besökare nära fördubbla-

des under 2013. En användarundersökning gav också positiv respons.

Jämställdhet och mångfald

Att främja jämställdheten och mångfalden i filmbranschen och i filmutbudet är en central del av filmpolitiken. Det krävs dock ett aktivt och uthålligt arbete för att bättre återspegla den mångfald som råder i samhället och i filmpubliken avseende exempelvis ålder, kön, könsidentitet eller könsuttryck, sexuell läggning, livsåskådning, social, etnisk och kulturell bakgrund eller funktionsnedsättning.

Filminstitutet tog 2012 fram en handlingsplan för ökad jämställdhet och under 2013 har arbetet med en mångfaldsplan inletts och ska avslutas under 2014. Mångfald är dock redan ett viktigt begrepp i stödgivningen, t.ex. för stöd till distribution och visning, och i olika urvalsprocesser för exempelvis skolbiofilmer, Cinemateket och digitalisering av filmarvet.

I 2013 års filmavtal har jämställdhetsmålet skärpts jämfört med tidigare avtal till att förhandsstöden, räknat i antalet projekt som får stöd, vid avtalsperiodens slut ska ha fördelats jämnt mellan kvinnor och män. Målet gäller för var och en av filmkategorierna långfilm, barn- och ungdomsfilm respektive kort- och dokumentärfilm.

När det gäller de 13 långa spelfilmer som fick förhandsstöd av konsulent under 2013 var andelen kvinnor bland regissörerna 38 procent, manusförfattarna 46 procent och producenterna 60 procent. Det är en klar förbättring jämfört med föregående år för alla kategorier. Även för dokumentärfilm (lång och kort) syns samma positiva trend. För kortfilm har könsfördelningen legat stabilt mellan 40 och 55 procent för alla kategorier under senare år.

Tabell 12.4 Andel kvinnor som fått produktionsstöd till lång spelfilm 2011–2013¹

Procent			
	2011	2012	2013
Regi	29	32	38
Manus	38	35	46
Producent	48	33	60
Antal filmer	21	23	13

¹ Avser det är produktionsstöd erhållits. Automatiskt förhandsstöd ingår inte.
Källa: Filminstitutet

Filmavtalets nya automatiska förhandsstöd till filmer med förväntad stor publik godkändes av EU-kommissionen i januari 2014 och kunde då delas ut till fem filmer. Dessa filmer ingår inte i statistiken i tabell 12.4. Ingen av filmerna hade en kvinna som regissör eller manusförfattare, däremot var andelen kvinnor bland producenterna 40 procent. Detta ligger i linje med resultatet från de senaste två filmavtalsperioderna (2000–2005 och 2006–2012), som visar att andelen kvinnor i de tre kategorierna är betydligt lägre för filmer som inte har fått konsulentstöd. Andelen kvinnor har till och med minskat om man jämför de två avtalsperioderna, med undantag för producentkategorin.

Regeringens satsning om totalt ca 8,3 miljoner kronor på unga kvinnors filmskapande under åren 2010–2014 syftar till att öka jämställdheten i filmbranschen. Under 2013 fördelades ca 1,5 miljoner kronor av Filminstitutet till nio regionala projekt riktade till unga, filmintresserade kvinnor. Myndigheten för kulturanalys presenterade under våren 2014 en rapport där bl.a. Filminstitutets jämställdhetsprojekt utvärderades. Trots att projektet ännu inte är slutfört konstaterades ett antal positiva resultat i rapporten, bl.a. ett lyckat samarbete mellan Filminstitutet och de regionala aktörerna och förbättrade möjligheter för unga kvinnor att pröva på att göra film och skapa egna nätverk. En nära koppling till jämställdhetsmålet i filmavtalet och till Filminstitutets ordinarie jämställdhetsarbete bedöms också som betydelsefullt.

Filminstitutets jämställdhetsarbete har även kommit till uttryck i ett förändringsprogram, *Movement*, där femton kvinnor som regisserat minst en långfilm eller tv-serie får tillfälle till individuell utveckling och ömsesidigt utbyte och lärande. I samband med femtioårsjubileet lyftes jämställdhetsfrågor fram, t.ex. vid filmfestivalen i Cannes där Filminstitutets handlingsplan presenterades för en internationell publik.

12.4.3 Analys och slutsatser

Regeringens samlade bedömning är att resultaten av de statliga insatserna är i linje med den inriktning som har fastställts för filmpolitiken.

Statsbidraget till digitalisering av biografier har bidragit till att biografier i alla delar av Sverige fått möjligheten att ställa om till den nya visningstekniken. Utmaningen är nu att använda sig av

tekniken på ett sätt som gynnar tillgängligheten till film i hela landet, en bredd och mångfald i utbudet samt en utveckling av det lokala publikarbetet.

Tillgängligheten till film för personer med funktionsnedsättning har förbättrats i och med digitaliseringen. Antalet textade visningar och antalet besökare vid sådana visningar har ökat väsentligt. Digitaliseringen har också drivit på utvecklingen av tekniska lösningar som kan underlätta för personer med synnedsättningar och läs- och skrivsvårigheter, t.ex. de lösningar som utformas inom ramen för Filminstitutets och Post- och telestyrelsens projekt.

Det fokus på barn och unga som uttalas i filmpolitikens inriktning, i 2013 års filmavtal och i Filminstitutets handlingsplan för barn och unga har fått genomslag i hela organisationen och kommer till uttryck i satsningar på fler produktioner, prioritering av målgruppen överlag i stödgivningen och utveckling av Filminstitutets arbete med filmpedagogik och Cinemateksverksamhet.

Framtidens filmskapare har också stärkts av satsningen på jämställdhet i filmbranschen, där unga kvinnor – amatörer och professionella, skolbarn och högskoleutbildade – deltagit i kurser, byggt nätverk och fått mentorsstöd. Jämställdhetsarbetet har, på samma sätt som arbetet med fokus på barn och unga, generellt fått en framträdande plats i Filminstitutets arbete både internt och externt. Regeringens bedömning är att arbetet har gett ett tydligt resultat.

12.5 Budgetförslag

12.5.1 10:1 Filmstöd

Tabell 12.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2013	Utfall	332 084	Anslags- sparande	-14 940
2014	Anslag	317 144 ¹	Utgifts- prognos	302 144
2015	Förslag	309 644		
2016	Beräknat	294 644		
2017	Beräknat	294 644		
2018	Beräknat	294 644		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Regeringen föreslår att 309 644 000 kronor anvisas under anslaget 10:1 *Filmstöd* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 294 644 000 kronor, 294 644 000 kronor respektive 294 644 000 kronor.

Ändamål

Anslaget får användas för statsbidrag till svensk filmproduktion i enlighet med 2013 års filmavtal. Anslaget får även användas för statsbidrag till filmkulturella åtgärder.

Regeringens överväganden

Tabell 12.6 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 10:1 Filmstöd

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	317 144	317 144	317 144	317 144
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-7 500	-22 500	-22 500	-22 500
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	309 644	294 644	294 644	294 644

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget minskas med 15 miljoner kronor från 2015 då satsningen på digitalisering av biografier avslutas 2014. Anslaget tillförs 7,5 miljoner kronor årligen för perioden 2015–2018 för digitalisering av filmarvet. Eftersom filmavtalet har förlängts att gälla t.o.m. 2016 avser regeringen att återkomma i budgetpropositionen för 2016 angående finansieringen av detta.

13 Medier

13.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheterna Presstödsnämnden, Myndigheten för radio och tv och Statens medieråd samt presstödet och stödet till taltidningar. Avsnittet omfattar även Sveriges

Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB. Budgetförslagen avseende Presstödsnämnden, presstödet och Myndigheten för radio och tv redovisas dock under utgiftsområde 1.

13.2 Utgiftsutveckling

Tabell 13.1 Utgiftsutveckling inom Medier, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland	21	22	21	22	22	22	22
11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	2	3	3	3	3	3	3
11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet	0 ²	0 ³	0 ⁴	0⁵	0 ⁵	0 ⁵	0 ⁵
11:4 Statens medieråd	17	17	17	17	17	17	18
11:5 Stöd till taltidningar	122	83	77	60	75	82	82
Summa Medier	163	125	118	102	117	124	125

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Utfallet för 2013 var 295 000 kronor.

³ Budget för 2014 är 383 000 kronor.

⁴ Prognos för 2014 är 373 000 kronor.

⁵ Förslag för 2015 och beräknat fr.o.m. 2016 är 383 000 kronor.

13.3 Mål

Resultatredovisningen görs med utgångspunkt i målen för området, vilka är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i massmedierna (prop. 2008/09:1 utg.omr. 17, bet. 2008/09:KrU1, rskr. 2008/09:92).

13.3.1 Ändring av målet för mediepolitiken som avser att motverka skadliga inslag i massmedierna

Ärendet och dess beredning: I Myndigheten för radio och tv:s regleringsbrev för 2012 gavs myndigheten ett särskilt uppdrag att dels ta fram förslag till resultatindikatorer för att följa upp de riksdagsbundna målen inom medieområdet, dels att bedöma de föreslagna indikatorernas konsekvenser för de berörda myndigheternas arbete. Uppdraget redovisades till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) den 31 oktober 2012 genom slutrapporten Resultatindikatorer för medieområdet (dnr Ku2012/1658).

Med utgångspunkt i bl.a. slutrapporten från Myndigheten för radio och tv utarbetade Kulturdepartementet promemorian Ändring av målet för mediepolitiken som avser att motverka skadliga inslag i massmedierna. Promemorian har remissbehandlats. En remissammanställning finns tillgänglig i Kulturdepartementet (dnr Ku2014/772).

Regeringens förslag: Ett mål för området medier ska vara att motverka skadlig mediepåverkan. Målet att motverka skadliga inslag i massmedierna ska upphöra att gälla.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget i promemorian.

Skälen för regeringens förslag: Målen för området Medier är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i massmedierna (prop. 2000/01:1, utg.omr. 17, bet. 2000/01:KrU1, rskr. 2000/01:59 och prop. 2008/09:1, utg.omr. 17, bet. 2008/09:KrU1, rskr. 2008/09:92). Målen är beslutade av riksdagen.

Det är regeringens uppfattning att det nu gällande målet att motverka skadliga inslag i massmedierna kan uppfattas som en vilja att påverka ett faktiskt medieinnehåll. Genom att i stället formulera ett mål om att motverka skadlig mediepåverkan betonas att det handlar om att motverka effekterna av ett medialt innehåll, inte innehållet i sig.

Utgångspunkten för regeringens arbete med att skydda barn och unga mot skadlig mediepåverkan är barnkonventionen. Den föreskriver att barn har en generell rätt till yttrande- och informationsfrihet, men samtidigt att barn ska skyddas mot information och material som är till skada för deras välbefinnande. Den föreslagna ändringen av målet överensstämmer väl med barnkonventionens krav. Den stämmer också, i högre grad än nu gällande mål, överens med Statens medieråds uppdrag att verka för att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare och skydda dem från skadlig mediepåverkan liksom med uppdraget för granskningsnämnden för radio och tv vid Myndigheten för radio och tv att granska om tv-program följer reglerna som rör bl.a. ingående våldsskildringar och pornografiska bilder.

Målet att motverka skadliga inslag i massmedierna bör därför ändras på så sätt att det tar sikte på att motverka skadlig mediepåverkan.

13.4 Resultatredovisning

13.4.1 Bedömningsgrunder

Huvuddelen av resultatinformationen som bedömningarna grundar sig på utgörs av återrapporteringar, uppföljningar och utvärderingar från myndigheter och institutioner.

Bedömningen av resultatet inom medier utgår från

- granskningsnämndens bedömning av om programföretagen i allmänhetens tjänst har uppfyllt sina public service-uppdrag,
- antalet ärenden i granskningsnämnden för radio och tv, samt andelen fällande beslut,
- antalet tillstånds- och tillsynsärenden rörande radio och tv,
- antalet ärenden om utgivningsbevis för databaser,

- utbetalat presstöd i form av driftsstöd och distributionsstöd, fördelat på antalet tidningar,
- antalet utgivna taltidningar samt kostnader och antalet abonnenter för dessa,
- hur tillgängligheten till tv för personer med funktionsnedsättning utvecklats,
- insatser för att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare och skydda dem mot skadlig mediepåverkan.

Myndigheterna på medieområdet har i maj 2014 redovisat de uppdrag som gavs i regleringsbrevet för 2014 att föreslå resultatindikatorer för att följa upp de mediepolitiska målen inom sina respektive ansvarsområden.

13.4.2 Resultat

Radio och tv i allmänhetens tjänst

Den nuvarande tillståndsperioden för programföretagen Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) inleddes den 1 januari 2014 och löper till och med den 31 december 2019.

Enligt programföretagens sändningstillstånd ska verksamheten präglas av oberoende och stark integritet och bedrivs självständigt i förhållande till såväl staten som olika ekonomiska, politiska och andra intressen och maktsfärer i samhället. Sändningarna ska vara tillgängliga i hela landet och programmen ska utformas så att de genom tillgänglighet och mångsidighet tillgodoser skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen i hela landet. Programföretagen ska beakta programverksamhetens betydelse för den fria åsiktsbildningen och utrymme ska ges åt en mångfald av åsikter och meningsyttringar. Hänsyn ska tas till mediets särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen. Dessa övergripande villkor ingick även i föregående periods sändningstillstånd.

SR, SVT och UR följer varje år upp hur uppdraget genomförts i redovisningar som lämnas till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) och granskningsnämnden för radio och tv. De senaste redovisningarna avser 2013 och är kopplade till de då gällande sändningstillstånden och anslagsvillkoren.

Sveriges Radio AB

SR sänder analog FM-radio i fyra rikstäckande och 25 lokala radiokanaler samt ytterligare tre kanaler i Stockholm och Malmö. Dessutom sänder SR ett antal kanaler via digitalradio (DAB) som kan nås av ungefär 35 procent av befolkningen. Härutöver har SR ett omfattande programutbud tillgängligt via webben, för lyssning såväl direkt som i efterhand.

SR har 35 nyhetsredaktioner. Av allmänproduktionen producerades 56 procent utanför Stockholm 2013. Företaget använde 439 miljoner kronor till inköp av rättigheter och utomstående medverkan, vilket är något mindre än 2012.

Tabell 13.2 Sveriges Radios programutbud i FM-radio, fördelat på programområden

Sänd tid i timmar	2012	2013
Nyheter	16 657	16 275
Samhälle	14 893	14 738
Livsstil	3 796	3 735
Kultur	6 907	7 211
Sport	4 226	4 058
Underhållning	5 574	5 568
Musik	61 970	61 918
Service	3 065	3 058
Totalt	117 088	116 561

Källa: Sveriges Radios public service-redovisning 2013

Av tabell 13.2 framgår hur SR:s förstasändningar i FM fördelade sig på olika programområden 2012 och 2013. SR sände därutöver 6 012 timmar repris i FM under 2013. Musik är den största kategorin och utgjorde 2013, liksom föregående år, ca 53 procent av utbudet i FM. Antalet sända timmar inom områdena nyheter, samhälle och sport har minskat något, medan kulturutbudet har ökat, bl.a. genom fler sändningar av nyhetsprogrammet Kulturnytt.

Utbudet för barn och unga har minskat totalt sett de senaste åren, framför allt på grund av att tre webbexklusiva kanaler har lagts ned.

SR:s förstasändningar på nationella minoritetsspråk i FM och DAB uppgick till totalt 8 453 timmar 2013. Utbudet på samiska har ökat.

En central del av SR:s verksamhet för att öka tillgängligheten till programmen för personer med funktionsnedsättning är att öka hörbarheten, vilket har fortsatt under 2013 bl.a. genom olika tekniska åtgärder.

Sveriges Television AB

SVT sänder tv-program i fem kanaler; SVT1, SVT2, SVT24, Barnkanalen och, tillsammans med UR, Kunskapskanalen. Kanalerna sänds till hela landet via marknät, satellit och sedan början av 2013 över det öppna internet. Samtliga kanaler vidaresänds via kabel och ip-tv. SVT1 och SVT2 sänds även i högupplöst kvalitet (hd-tv) i marknätet. Därutöver sänds kanalen SVT World till utlandet via satellit och ip-tv. Sändningarna av SVT World till Finland ingår i ett särskilt utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland som också ger tv-tittare i Storstockholm, Uppsala och Västerås möjlighet att fritt ta emot Sverigefinska Riksförbundets sändningar av TV Finland. För kanalens innehåll ansvarar det finska programföretaget YLE. I början av 2014 upphörde direktsända program, bl.a. nyhetssändningar, i TV Finland. Efter kritik från berörda har nyhetssändningar delvis återinförts. YLE:s nyhetssändningar finns även tillgängliga via webben för alla i Sverige som har tillgång till internet.

Majoriteten av SVT:s utbud finns tillgängligt som beställ-tv genom webbtjänsten SVT Play. Under 2013 har en ökande andel av SVT:s äldre tv-program gjorts tillgängliga via tjänsten Öppet arkiv på internet.

Tabell 13.3 Sveriges Televisions programutbud, fördelat på utbudskategorier

Sänd tid i timmar	2012	2013
Rikssänt utbud		
Fiktion	5 999	6 430
Underhållning	3 526	2 998
Sport	1 852	1 391
Kultur och musik	1 712	1 896
Fakta	6 760	7 051
Nyheter	2 114	2 182
Övrigt	1 490	1 538
Totalt rikssänt utbud	23 454	23 486
Totalt regionalt utbud	2 500	2 549
Totalt SVT World	8 784	8 760

Källa: Sveriges Televisions public service-redovisning 2013

Som framgår av tabellen ovan sändes totalt 23 486 timmar rikstäckande utbud i de fem programkanalerna under 2013. Av dessa var 8 250 timmar förstasändningar, varav 62 procent utgjordes av egenproduktion, en ökning jämfört med 2012. Av allmänproduktionen har

53 procent sitt ursprung från produktionsorter utanför Stockholm.

Av tabellen framgår också hur det rikssända utbudet fördelade sig på olika utbudskategorier 2013. Under året ökade framför allt utbudet av fiktion och fakta, medan underhållnings- och sportutbudet minskade.

Under 2013 sände SVT 5 319 timmar program för barn och ungdom, vilket är ungefär i nivå med 2012. Detta inkluderar 133 timmar på minoritetsspråk. Totalt sändes 559 timmar på nationella minoritetsspråk och teckenspråk 2013, vilket är en ökning med 28 timmar jämfört med 2012.

Det har också skett en förbättring när det gäller att tillgodose behoven hos personer med funktionsnedsättning. Totalt textades 74 procent av utbudet på svenska 2013, att jämföra med 71 procent 2012. Andra tillgänglighetstjänster som erbjuds är teckenspråkstolkning, uppläst textremsa och syntolkning. Dessutom bedrivs ett aktivt arbete för ökad hörbarhet.

Sveriges Utbildningsradio AB

UR producerar utbildnings- och folkbildningsprogram. Programverksamheten ska bedrivas inom utbildningsområdena barn- och ungdomsutbildning samt högskole- och annan utbildning och inriktas på att förstärka, bredda och komplettera de insatser som görs av andra på dessa områden. UR sänder sina program i SR:s och SVT:s kanaler. Sändningstiderna fastställs genom överenskommelser mellan bolagen. I Kunskapskanalen, som är en av UR och SVT gemensamt driven kanal, svarade UR för 67 procent av utbudet under 2013, att jämföra med 57 procent under föregående år.

UR:s radio- och tv-program finns också tillgängliga på webben. Med hjälp av en extra tilldelning från rundradiokontot 2012 har företaget kunnat öka tillgängligheten till programmen via denna plattform. Skolor och andra utbildningsanordnare har även tillgång till materialet via mediecentraler och slutna nätverk.

UR utökade under 2013 sändningstiden för såväl radio- som tv-programmen. Totalt sändes 3 932 timmar tv, varav 27 procent förstasändningar, och 376 timmar radio, varav 59 procent förstasändningar.

Under 2013 sände UR 253 timmar nyproducerade radio- och tv-program för barn och unga, vilket är något lägre än 2012. Av dessa var andelen egenproduktion ca 62 procent. UR sände

totalt 76 timmar program i radio och tv på nationella minoritetsspråk och teckenspråk under 2013, vilket är mer än 2012.

Av den totala sändningsvolymen i tv textades 95,5 procent på svenska 2013, vilket är en ökning jämfört med 2012. UR har liksom SVT även sänt syntolkade och teckenspråkstolkade tv-program och arbetat aktivt med frågor om hörbarhet.

Granskningsnämndens bedömningar

Granskningsnämnden för radio och tv vid Myndigheten för radio och tv granskar SR:s, SVT:s och UR:s s.k. public service-redovisningar och bedömer om företagen har uppfyllt sina uppdrag i allmänhetens tjänst. Granskningsnämndens senaste rapport (dnr Ku2014/1157) avser företagets redovisningar för 2013.

Vid en sammantagen bedömning finner granskningsnämnden att programföretagen får anses ha uppfyllt sina uppdrag i allmänhetens tjänst 2013. På vissa specifika områden anser nämnden dock att villkoren inte är uppfyllda. Enligt nämnden har SVT inte uppfyllt kravet på utbud av nyheter samt kulturella och konstnärliga upplevelser för ungdomar. UR och SR har enligt nämnden inte särskilt prioriterat tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning. Inget av programföretagen bedöms ha uppfyllt kravet på utbud till barn och unga inom språkgruppen romani chib. Vidare bedömer nämnden att UR och SVT inte har uppfyllt kravet på särställning för meänkieli och romani chib i programverksamheten. SVT har inte nått målet att texta alla program på svenska. SVT har inte heller uppfyllt kravet på att andelen av allmänproduktionen som produceras utanför Stockholm ska vara minst 55 procent.

Nämnden finner att SVT och UR med viss tvekan har uppfyllt kravet på särskild hänsyn till språkliga behov hos barn och ungdomar som har teckenspråk som första språk, samt att SVT med viss tvekan har uppfyllt kravet på att särskilt prioritera tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning. Nämnden anser vidare att SVT med viss tvekan har uppfyllt kraven på mångsidighet och spegling av hela landet.

Nämnden redovisar, liksom föregående år, att programföretagens verksamhet på internet inte beaktas av nämnden mot bakgrund av gällande reglering.

Slutligen konstaterar granskningsnämnden att den under hela tillståndsperioden 2010–2013 har ansett att programföretagen huvudsakligen har uppfyllt sina uppdrag i allmänhetens tjänst.

Kommersiell radio och tv m.m.

Under 2013 återkallades fyra tillstånd att sända analog kommersiell radio på tillståndshavarens egen begäran. Dessa tillstånd kommer att utlysas på nytt. Antalet tillstånd vid årets slut var 99 (föregående år 103).

I oktober 2014 meddelade Myndigheten för radio och tv 25 tillstånd att sända digital kommersiell radio. Av dessa var 21 nationella och fyra regionala/lokala. Tillstånden fördelas på totalt sex olika bolag. Enligt tillståndsvillkoren ska sändningarna ha inletts senast den 1 oktober 2015, för att sedan stegvis byggas ut fram till och med den 1 juli 2018, då de nationella sändningarna ska kunna tas emot i områden där minst 70 procent av Sveriges befolkning är bosatt.

Nya tillstånd att sända tv i marknätet för andra än SVT och UR gäller för perioden 1 april 2014–31 mars 2020. Tillstånd har getts av Myndigheten för radio och tv till sändningar av 51 nationella och sex regionala/lokala tv-kanaler. Sex av de nationella kanalerna ska sändas med högupplöst bild (hd-tv), övriga med standardupplöst bild. Ytterligare kanaler kommer att få börja sändas som hd-tv under tillståndsperioden.

Myndigheten för radio och tv har tidigare beslutat om skyldigheter för kommersiella programföretag att tillgängliggöra tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning under perioden 1 juli 2011–30 juni 2016. För programtjänster med en tittartidsandel över en procent gäller särskilda skyldigheter, för övriga generella skyldigheter. Beslutet omprövas varje år beträffande vilka programtjänster som ska omfattas av respektive skyldighet. På regeringens uppdrag har myndigheten även kartlagt vilka tekniska lösningar som finns för att tillgängliggöra interaktiva televisionstjänster för personer med funktionsnedsättning samt hur samarbetet mellan leverantörer av tjänster och utrustning ser ut. Myndigheten har även utvärderat olika lösningars användarvänlighet samt vilka förutsättningar de har att nå användarna. Uppdraget redovisades i rapporten Tillgänglig tv den 1 oktober 2013 och kommer att utgöra underlag vid myndighetens fortsatta arbete med tillgänglighetsfrågor.

Myndigheten för radio och tv prövar även frågor om utgivningsbevis för databaser eller webbplatser. Under 2013 kom det in 245 ärenden, vilket är 99 ärenden fler än föregående år. Av det totala antalet ärenden rörde 127 ansökningar om utgivningsbevis. Vid utgången av 2013 fanns 883 gällande utgivningsbevis, vilket är en ökning med 40 stycken jämfört med 2012.

Lokal icke-kommersiell radio och tv

Närradion är det lokala föreningslivets radio. Vid utgången av 2013 hade 806 föreningar sändningstillstånd, en minskning med 25 sedan 2012. Antalet tillståndshavare har minskat successivt sedan 2004, då det fanns 1 164 stycken. Tillstånden 2013 fördelades på 153 sändningsområden, en ökning med två områden sedan föregående år. Det fanns vid årsskiftet 24 förordnade kabelsändarorganisationer i Sverige, vilket är oförändrat jämfört med 2012.

Granskning av program

Granskningsnämnden för radio och tv har till uppgift att, genom granskning i efterhand, övervaka om program som har sänts i radio och tv eller tillhandahållits i beställ-tv står i överensstämmelse med radio- och tv-lagen (2010:696) och de programrelaterade villkor som gäller för tjänsterna. Innehållsregler i sändningstillstånd finns för public service-företagen och, i begränsad utsträckning, för TV4 AB och de övriga svenska kanaler som sänder i marknätet, bl.a. regler om saktighet och skydd för privatlivet. För public service-företagen finns därutöver särskilda bestämmelser för sändningsverksamheten i allmänhetens tjänst.

Under 2013 har 1 307 granskningsärenden diarietförts, varav 1 296 avser anmälningar och 11 egna initiativ från nämnden. Cirka 84 procent (1 096 ärenden) gäller de tre public service-företagens sändningar, vilket är ungefär i nivå med tidigare år.

Totalt har 1 318 ärenden avgjorts under 2013, varav 166 ärenden beslutades vid sammanträde i nämnden. Övriga beslut har fattats av nämndens ordförande. Granskningsnämnden beslutade i 49 procent av inkomna ärenden att dessa inte skulle leda till någon prövning. Andelen fällande beslut av den totala mängden ärenden var fyra procent,

vilket är något lägre än tidigare år, då andelen har uppgått till mellan fem och tio procent.

Under 2013 ansökte granskningsnämnden om påförande av särskild avgift i tolv fall, vilket är två fler än året innan.

Efter att från 2010 ha ökat kraftigt minskade åter antalet anmälningar från 2 892 stycken 2012 till 2 421 stycken 2013.

Presstödet

Syftet med presstödet är att värna mångfalden på dagstidningsmarknaden. Presstödet lämnas i form av driftsstöd och distributionsstöd.

Presstödet har under 2013 uppgått till totalt ca 518 miljoner kronor.

Tabell 13.4 Antal dagstidningar med driftsstöd 2011–2013

Frekvens	2011	2012	2013
1-2 nr/vecka	66	67	68
3-5 nr/vecka	5	5	5
6-7 nr/vecka	18	16	14
Samtliga	89	88	87

Källa: Presstödsnämnden

Driftsstödet har för 2013 uppgått till ca 460 miljoner kronor (474 miljoner kronor 2012) och betalats ut till 87 tidningar, varav 19 är hög- och medelfrekventa och 68 är lågfrekventa. Tre nya tidningar med utgivning en gång per vecka har beviljats stöd under året.

Tabell 13.5 Antal dagstidningar och exemplar med distributionsstöd samt kostnader 2011–2013

	2011	2012	2013
Antal tidningar	135	135	134
Antal exemplar (miljoner)	764	725	673
Kostnad (mnkr)	65,3	61,3	57,6

Källa: Presstödsnämnden

Under 2013 betalades 57,6 miljoner kronor ut i distributionsstöd till 134 tidningar, varav 95 är hög- och medelfrekventa och 39 lågfrekventa.

År 2013 fanns det, enligt TS Mediefakta AB, 176 unika dagstidningstitlar på den svenska marknaden. Antalet tidningstitlar uppgick till 178 under 2012 och 181 under 2011.

Under 2013 har flera omfattande redaktionella samarbeten ingåtts bland högfrekventa driftsstödstitidningar med samma ägare på samma utgivningsort. Numera finns det endast tre från lokala konkurrenter helt fristående andratidningar med 6- eller 7-dagarsutgivning.

Dagstidningarnas sammanlagda upplaga har minskat under flera år. Trenden har fortsatt under 2013.

Nedgången i dagspressens vinstnivåer har förstärkts ytterligare under 2013, som är det sämsta året under de 38 år som mätningarna gjorts. Under 2013 har den genomsnittliga rörelsemarginalen för första gången slutat på minus även för de tidningsföretag som inte får driftsstöd. Resultatnivåerna för landets andratidningar är betydligt sämre än i övriga grupper.

Utgifterna för presstödet var under 2013 cirka 18 miljoner kronor lägre än under 2012. Utgifterna för driftsstöd har minskat med 14 miljoner kronor 2013 jämfört med 2012. De minskade kostnaderna förklaras bl.a. av nedtrappningen av stödet till storstadstidningar och sjunkande upplagor för många tidningar. Utgifterna för distributionsstödet 2013 är 3,7 miljoner kronor lägre än för 2012. Av denna minskning förklaras 1,5 miljoner kronor av sjunkande upplagor. Resterande belopp åsyftar stöd som avser 2013 men som kommer att belasta 2014 eftersom det utbetalades efter årsskiftet.

Presstödsnämnden har gjort bedömningen att de tidningar som beviljats presstöd använt medlen för avsedda ändamål.

Presstödsnämndens uppföljning av kostnader för tidningsdistributionen samt distributionsföretagens prissättning av distributionstjänsten 2012 visar att distributionsstödet täcker drygt två procent av distributionskostnaderna.

Taltidningar

Taltidningarna täcker i det närmaste hela landet och mer än hälften av landets dagstidningar ges ut som taltidning. Utgifterna för taltidningsverksamheten uppgick 2012 till drygt 122 miljoner kronor, vilket var 4,5 miljoner kronor högre än 2013.

Tabell 13.6 Antal taltidningar 2011–2013

	2011	2012	2013
Radiotidningar	66	65	39
Cd-tidningar	14	12	6
Talsyntestidningar RATS	22	22	22
Taltidning med text	-	-	34
Totalt	102	99	101

Källa: Myndigheten för tillgängliga medier

Vid utgången av 2013 gavs sammanlagt 101 taltidningar ut (tabell 13.6). Av dessa gavs 45 ut som inlästa taltidningar (39 radiotidningar och 6 cd-tidningar), 22 som s.k. RATS-tidningar (en äldre typ av talsyntestidning) och 34 som taltidningar med text (en ny typ av talsyntestidning som togs i bruk 2013).

Tabell 13.7 Antal taltidningsabonnenter 2011–2013

	2011	2012	2013
Radiotidningar	6309	5759	2523
Cd-tidningar	400	392	207
Kassettidningar	87	109	0
Talsyntestidningar	852	782	731
Taltidning med text	-	-	2449
Totalt	7648	7042	5910

Källa: Myndigheten för tillgängliga medier

Antalet taltidningsabonnenter har fortsatt att minska. Den fortsatta minskningen av antalet taltidningsabonnenter kan bl.a. förklaras av att verksamheten befinner sig i ett förändringsskede med fokus på den kommande teknikomläggningen.

Könsfördelningen bland abonnenterna är relativt jämn, även om män är något överrepresenterade när det gäller talsyntestidningar.

I december 2013 slutredovisade Myndigheten för tillgängliga medier det uppdrag om den framtida taltidningsverksamheten som regeringen gav 2010. Redovisningen visade att kostnaden för det nya taltidningssystemet blir lägre än vad som först beräknats. Myndigheten utvecklar nu det nya taltidningssystemet baserat på produktion med talsyntes och distribution via internet. Med de nya taltidningarna blir hela dagstidningen tillgänglig och inte enbart en 90 minuters inläst version. Det nya systemet medför också större flexibilitet gällande hur, när och var prenumeranten kan ta del av sin taltidning. Myndigheten för tillgängliga medier inledde

under 2013 teknikskiftet och hade vid årets slut skiftat över 34 tidningar till det nya systemet. Regeringen beslutade den 17 januari 2013 förordningen (2013:9) om taltidningar och mottagarutrustning, som trädde i kraft den 1 mars 2013 och som reglerar förutsättningarna för taltidningsstöd.

Skydd av barn och unga mot skadlig mediepåverkan

Att skydda barn och unga mot skadlig mediepåverkan handlar i dag till stor del om att genom ökad medie- och informationskunnighet stärka dem som medvetna medieanvändare. Under 2013 fortsatte Statens medieråd detta arbete. En webbaserad läroplattform, MIK-rummet, utarbetades under året i samarbete med Sveriges Utbildningsradio, Konsumentverket och Svensk biblioteksförening i syfte att samla och sprida pedagogiskt material på området. Plattformen lanserades i januari 2014.

Inom ramen för samarbetet i Nordiska ministerrådet arrangerade myndigheten under 2013 ett nordiskt expertmöte i Stockholm om medie- och informationskunnighet.

Statens medieråd har också genomfört ett antal regeringsuppdrag, bl.a. en svensk version av Europarådets kampanj No Hate Speech Movement.

Av de 225 överklagningsbara beslut om fastställande av åldersgränser för film som myndigheten fattade under året med stöd av lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt överklagades tio, varav tre ändrades i högre instans.

Granskningsnämnden för radio och tv meddelade fyra fällande beslut på grund av att sändningarna innehöll våldsskildringar i strid med bestämmelsen om mediets särskilda genomslagskraft. Granskningsnämnden anmälde även till Justitiekanslern ett ärende som omfattade flera sändningar med våldsskildringar i strid med radio- och tv-lagens bestämmelse om ingående våldsskildringar av verklighetstrogen karaktär.

Sammanställning och spridning av information om utvecklingen inom medieområdet

Flera aktörer arbetar med att ta fram och sprida information om mediemarknadens aktörer och

utvecklingen inom medieområdet. Detta arbete bidrar till att öka kunskapen om såväl medieanvändningen i Sverige som mediebranschens utveckling och förutsättningar.

Nordiskt Informationscenter för Medie- och kommunikationsforskning (Nordicom) vid Göteborgs universitet följer medieutvecklingen, tar fram mediestatistik, kartlägger mediemarknaden samt analyserar aktuella trender. Nordicom genomför årligen den s.k. Mediebarometern.

Myndigheten för radio och tv har till uppgift att följa utvecklingen och branschstrukturen inom medieområdet och sprida kunskap om den till allmänheten. Som ett led i detta publicerar myndigheten varje år rapporterna Medieutveckling och Svenskt medieutbud för att informera om hur den svenska mediemarknaden ser ut.

Statens medieråd har ett särskilt ansvar att följa medieutvecklingen när det gäller barn och unga. Som en del i detta ger myndigheten bl.a. vartannat år ut publikationen Ungar och medier. Myndigheten har även särskilda uppdrag relaterade till handlingsplanen Värna demokratin mot våldsbejakande extremism (skr. 2011/12:44). Myndigheten överlämnade i juni 2013 rapporten Våldsbejakande och antidemokratiska budskap på internet som fick stort medialt genomslag och resulterade i att myndigheten fick ytterligare ett uppdrag med utgångspunkt i resultaten från studien. Inom ramen för det nya uppdraget har Statens medieråd tagit fram ett digitalt utbildningsmaterial med samlingsnamnet MIK för mig (Statens medieråd 2014) som syftar till att öka ungas medie- och informationskunnighet och därigenom stärka dem mot antidemokratiska budskap på internet och i sociala medier som uppmanar till våld och hot för en politisk eller ideologisk sak. På den förra regeringens uppdrag genomförde myndigheten under 2013 en kvalitativ studie av barns och ungas användning av sociala mötesplatser på internet ur ett jämställdhetsperspektiv, vilken redovisades i rapporten Duckface/Stoneface i januari 2014.

Internationellt samarbete

Europeiska unionen

Inom EU inleddes under året en bred allmän diskussion om konsekvenserna av den pågående omvandlingen av det audiovisuella medieland-

skapet genom grönboken Förberedelse för en helt konvergerad audiovisuell värld: tillväxt, skapande och värderingar. I grönboken ställer kommissionen frågor för att analysera vilket behov som finns av åtgärder för att främja ekonomisk tillväxt och företagsinnovation. Kommissionen försöker också utröna hur respekten för grundläggande värderingar som yttrandefrihet, mediemångfald, kulturell mångfald samt skydd av konsumenter, inklusive utsatta grupper som minderåriga och personer med funktionsnedsättning, ska kunna tillgodoses i det konvergerade medielandskapet.

Vid kulturministermötet i november 2013 antogs rådsslutsatser om mediefrihet och mediemångfald i den digitala miljön. I slutsatserna betonas vikten av skydd mot otillbörlig påverkan av journalister och källskydd. Rådsslutsatserna innehåller också formuleringar om mediekoncentration som tar sikte på behovet av transparens kring ägarförhållanden inom mediesektorn.

Europarådet

Arbetet med medier och information inom Europarådet sker sedan 2012 i styrkommittén för media och informationssamhället (CDMSI). Styrkommitténs mandat omfattar även ett ansvar för uppföljning av den strategi för internets styrning som antogs av ministerkommittén i mars 2012. Ett särskilt fokus läggs på rätten till yttrandefrihet på internet och rätten att meddela och ta emot information oberoende av gränser. Den 7 och 8 november 2013 hölls en konferens i Belgrad för ministrar ansvariga för medie- och informationssamhället. Vid konferensen, som förberetts av CDMSI, antog ministrarna en politisk deklaration om yttrandefrihet och demokrati i den digitala eran jämte tre resolutioner om frihet på internet, bevarande av medias väsentliga roll i den digitala eran och journalisters säkerhet.

13.4.3 Analys och slutsatser

Radio- och tv-lagen har skapat goda villkor för företag på radio- och tv-marknaderna vilket leder till större mångfald. Samtidigt har ny teknik och nya distributionsvägar medfört att den andel medieinnehåll, bl.a. i form av beställ-tv, som levereras direkt till konsumenterna från leverantörer i utlandet har ökat. Denna utveckling

innebär att det internationella samarbetet blir alltmer betydelsefullt.

Myndigheten för radio och tv arbetar fortsatt med att förbättra tillgängligheten till tv-innehåll för personer med funktionsnedsättning. Arbetet bedrivs främst genom myndighetens årliga beslut om tillgänglighet samt den kartläggning som sker av tekniska lösningar på området och hur samarbetet mellan olika teknik- och tjänsteleverantörer ser ut. Även om antalet föreningar som sänder närradio har minskat över tid är lokal icke-kommersiell radio och tv alltså betydelsefull för att olika intressen och åsikter ska kunna göra sig hörda och främjar på så sätt yttrandefrihet och mångfald i samhället.

Genom den efterhandsgranskning som granskningsnämnden gör säkerställs att radio- och tv-lagen samt bestämmelserna i sändningstillstånden följs. Den låga andelen fällande beslut tyder på att efterlevnaden av reglerna för radio och tv är god.

Radio och tv i allmänhetens tjänst

Utifrån granskningsnämndens rapport bedömer regeringen att SR, SVT och UR i huvudsak uppfyller sina uppdrag i allmänhetens tjänst.

Regeringen noterar dock att granskningsnämnden framför kritik på vissa punkter, när det gäller utbud för barn och unga, program på minoritetsspråk, SVT:s textning och hur stor del av SVT:s allmänproduktion som produceras utanför Stockholm. Som även nämnden konstaterar har vissa synpunkter varit återkommande under tillståndsperioden. Nämnden har ansett att SR och SVT bör utveckla redovisningen av uppdraget att spegla hela landet. Det har skett en positiv utveckling av programverksamheten för äldre barn och ungdomar, även om SVT fortfarande inte uppfyllt kravet på utbud av nyheter samt kulturella och konstnärliga upplevelser för ungdomar. Det har skett en ökning av tv-utbudet på meänkieli och romani chib, men utbudet är alltså begränsat. SVT har under tillståndsperioden ökat andelen textade program, men inte nått målet att samtliga program på svenska ska textas.

Under den nya tillståndsperioden 2014–2019 gäller skärpta villkor och krav på flera av de områden där granskningsnämnden framfört kritik. Det speglingsuppdrag som gäller för SR och SVT har i de nya sändningstillstånden ändrats så att det framgår att programutbudet ska spegla förhållanden i hela landet och den variation som

finns i befolkningen. Vidare ska programföretagens utbud på nationella minoritetsspråk öka årligen jämfört med 2013 och ökningen vara betydande. Regeringen har vidare fattat särskilda beslut med krav på tillgänglighet till tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning. Bland annat ska SVT och UR öka andelen textade och tolkade program.

Regeringen kommer att noga följa utvecklingen under den nya tillståndsperioden när det gäller de områden där nämnden påtalat brister.

Som redovisas i avsnitt 2.6.2 bereds i Regeringskansliet, med anledning av riksdagens tillkännagivande, frågan om möjligheten att inom ramen för nuvarande reglering låta programföretagen få tillgodoräkna sig verksamhet på internet som en del av public service-uppdraget.

Enligt regeringens bedömning fungerar utbytet av tv-sändningar mellan Sverige och Finland väl.

Presstödet

Dagspressen genomgår en svår ekonomisk situation och de driftsstödsberättigade tidningarna hör till de mest drabbade. Under 2013 har utvecklingen med fler redaktionella samarbeten fortsatt. Krav på redaktionell självständighet för att säkerställa en redaktionell mångfald har därför aktualiserats. Distributionsstödet har sjunkit under flera år, vilket innebär att stödets relativa betydelse har minskat. Regeringen bedömer att Presstödsnämndens arbete bidrar till att värna mångfalden på dagstidningsmarknaden. Det bör emellertid beaktas att det nuvarande presstödsystemet utformades i en tid då förutsättningarna för dagspressen var helt andra än i dag. Regleringens utformning är därför inte optimal. Regeringen avser återkomma med förslag för att säkra att vi har ett väl fungerande presstöd.

Presstödskommittén har haft i uppdrag att göra en översyn av det statliga stödet till dagspressen utifrån en bred genomlysning av dagens konkurrensförutsättningar på mediemarknaden och behoven av stöd till dagspressen (dir. 2011:112). Presstödskommittén lämnade i september 2013 sitt slutbetänkande Översyn av det statliga stödet till dagspressen (SOU 2013:66). Slutbetänkandet innehåller bl.a. förslag till utformning av framtida stödsystem. Betänkandet har remitterats och bereds inom Regeringskansliet.

Taltidningar

Stödet till taltidningar garanterar utgivning av och tillgång till taltidningar för synskadade, personer med funktionsnedsättning som inte förmår hålla i eller bläddra i en tidning, afatiker eller dyslektiker. Stödet fyller därför en viktig funktion i samhället och bidrar till att öka mediernas tillgänglighet.

Det nya systemet för produktion och distribution av taltidningar som börjat införas av Myndigheten för tillgängliga medier innebär en möjlighet att utveckla taltidningsverksamheten, förbättra tillgängligheten och nå fler användare till en lägre kostnad jämfört med tidigare system. Därmed kommer teknikomläggningen på sikt att leda till utgiftsminskningar för staten.

Skydd av barn

Statens medieråds och även Nordicoms verksamhet för att sprida kunskap ger lärare, lärarutbildare och andra som arbetar med barn och unga kunskap om barns och ungas medievanor och om hur man kan stärka dem som medvetna medieanvändare.

Åldersgränser för film är en viktig del av arbetet för att skydda barn och unga mot skadlig mediepåverkan. Statens medieråds beslut när det gäller att fastställa åldersgränser för film överklagas sällan. Av överklagandena är det en klar majoritet som avslås, vilket innebär att Statens medieråds beslut kvarstår.

Den fortsatta tillgången till högkvalitativ forskning och dokumentation om medieutvecklingen är väsentlig och det är av stor vikt att denna garanteras även i framtiden. Tillgång till ny kunskap på detta område skapar förutsättningar för beslut som åstadkommer en starkare mediemarknad präglad av tillgänglighet, mångfald och konkurrens.

Det är dessutom av största vikt att barn och ungdomar får tillgång till bra verktyg för att stärka sin medie- och informationskunnighet bl.a. för att stärka dem mot antidemokratiska budskap, främlingsfientlighet, sexism och liknande former av intolerans på internet eller i sociala medier.

13.5 Budgetförslag

13.5.1 11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland

Tabell 13.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	2013	Anslags-sparande	0
2013	Utfall	21 293		
2014	Anslag	21 793 ¹	Utgifts-prognos	21 249
2015	Förslag	21 774		
2016	Beräknat	21 710 ²		
2017	Beräknat	21 852 ³		
2018	Beräknat	22 123 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 21 719 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 21 721 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 21 723 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Sveriges Television AB och till Sverigefinska Riksförbundet för sändningsverksamhet för utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland.

Regeringens överväganden

Tabell 13.9 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	21 793	21 793	21 793	21 793
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	0	-9	132	402
Beslut	-19	-74	-73	-72
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	21 774	21 710	21 852	22 123

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget minskas med 19 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2016, 2017 och 2018 uppgår minsk-

ningen till 74 000 kronor, 73 000 kronor respektive 72 000 kronor.

Regeringen föreslår att 21 774 000 kronor anvisas under anslaget 11:1 *Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 21 710 000 kronor, 21 852 000 kronor respektive 22 123 000 kronor.

13.5.2 11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen

Tabell 13.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	2013	Anslags-sparande	0
2013	Utfall	2 193		
2014	Anslag	2 624 ¹	Utgifts-prognos	2 624
2015	Förslag	2 648		
2016	Beräknat	2 668 ²		
2017	Beräknat	2 714 ³		
2018	Beräknat	2 786 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 641 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 2 642 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 2 642 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för information om forskningsresultat för att utarbeta mediestatistik och dokumentera ägar- och marknadsförhållanden inom svenska massmedier vid den svenska avdelningen av Nordiskt informationscenter för Medie- och Kommunikationsforskning (Nordicom).

Regeringens överväganden

Tabell 13.11 Härlledning av anslagsnivån 2015–2018, för 11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	2 624	2 624	2 624	2 624
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	26	53	99	171
Beslut	-2	-9	-9	-9
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	2 648	2 668	2 714	2 786

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget minskas med 2 000 kronor för 2015 och med 9 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 2 648 000 kronor anvisas under anslaget 11:2 *Forskning och dokumentation om medieutvecklingen* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 2 668 000 kronor, 2 714 000 kronor respektive 2 786 000 kronor.

13.5.3 11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet

Tabell 13.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2013	Utfall	295		88
2014	Anslag	383 ¹	Utgifts- prognos	373
2015	Förslag	383		
2016	Beräknat	383		
2017	Beräknat	383		
2018	Beräknat	383		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Europeiska audiovisuella observatoriet.

Regeringens överväganden

Tabell 13.13 Härlledning av anslagsnivån 2015–2018, för 11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	383	383	383	383
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	383	383	383	383

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 383 000 kronor anvisas under anslaget 11:3 *Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 383 000 kronor, 383 000 kronor respektive 383 000 kronor.

13.5.4 11:4 Statens medieråd

Tabell 13.14 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2013	Utfall	17 115		74
2014	Anslag	17 023 ¹	Utgifts- prognos	16 868
2015	Förslag	17 101		
2016	Beräknat	17 205 ²		
2017	Beräknat	17 493 ³		
2018	Beräknat	17 956 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 17 059 tkr i 2015 års prismetod.

³ Motsvarar 17 059 tkr i 2015 års prismetod.

⁴ Motsvarar 17 061 tkr i 2015 års prismetod.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens medieråds förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 13.15 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor				
Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	6 399	0	3 557	2 842
Prognos 2014	3 500	0	3 600	-100
Budget 2015	4 000	0	4 000	0

För fastställande av åldersgränser ska Statens medieråd ta ut avgifter enligt lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt. Intäkterna redovisas på budgetens inkomstsida under inkomsttitel 2522 *Fastställande av åldersgränser för framställning i film*. Statens medieråd får inte disponera intäkterna. Avgiftsintäkterna ska motsvara kostnaderna för verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 13.16 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 11:4 Statens medieråd

Tusental kronor				
	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	17 023	17 023	17 023	17 023
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	93	240	528	991
Beslut	-15	-58	-58	-58
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	17 101	17 205	17 493	17 956

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget minskas med 15 000 kronor för 2015 och med 58 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 17 101 000 kronor anvisas under anslaget 11:4 *Statens medieråd* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 17 205 000 kronor, 17 493 000 kronor respektive 17 956 000 kronor.

13.5.5 11:5 Stöd till taltidningar

Tabell 13.17 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2013	Utfall	122 378	Anslags- sparande	-4 334
2014	Anslag	83 456 ¹	Utgifts- prognos	77 148
2015	Förslag	60 056		
2016	Beräknat	75 056		
2017	Beräknat	82 056		
2018	Beräknat	82 056		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till taltidningar. Anslaget får även användas för vissa förvaltningsutgifter samt för utgifter för införandet av ett nytt taltidningssystem.

Regeringens överväganden

Tabell 13.18 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 11:5 Stöd till taltidningar

Tusental kronor				
	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	83 456	83 456	83 456	83 456
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-23 400	-8 400	-1 400	-1 400
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	60 056	75 056	82 056	82 056

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget minskas med 23 400 000 kronor 2015 till följd av förväntade kostnadsminskningar med anledning av teknikutvecklingen på taltidningsområdet. För 2016, beräknas anslaget minskas med 8 400 000 kronor och för 2017 och 2018 med 1 400 000 kronor.

Regeringen föreslår att 60 056 000 kronor anvisas under anslaget 11:5 *Stöd till taltidningar* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 75 056 000 kronor, 82 056 000 kronor respektive 82 056 000 kronor.

13.6 Radio och tv i allmänhetens tjänst

Verksamheten i Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR), inklusive dotterbolagen, finansieras i huvudsak med radio- och tv-avgiftsmedel som anvisas av riksdagen från rundradiokontots resultatkonto (rundradiokontot). Även verksamheten i Myndigheten för radio och tv finansieras delvis med radio- och tv-avgiftsmedel.

Medelsberäkningar för 2015

Regeringens förslag: Från rundradiokontot tilldelas Sveriges Radio AB 2 787 000 000 kronor, Sveriges Television AB 4 566 000 000 kronor och Sveriges Utbildningsradio AB 403 100 000 kronor för 2015. För den verksamhet som bedrivs av Myndigheten för radio och tv anvisas 8 700 000 kronor från rundradiokontot till budgetens inkomstsida.

Skälen för regeringens förslag: För 2015 föreslås att de tre programföretagen i allmänhetens tjänst tilldelas sammanlagt 7 756 100 000 kronor från rundradiokontot. Enligt förslaget fördelas de samlade medlen med 2 787 000 000 kronor till SR, 4 566 000 000 kronor till SVT och 403 100 000 kronor till UR.

Medelstilledningen för SR och UR har räknats upp med 2 procent i förhållande till 2014 i enlighet med riksdagens beslut med anledning av propositionen Bildning och tillgänglighet – radio och tv i allmänhetens tjänst 2014–2019 (prop. 2012/13:164, bet. 2013/14:KrU3, rskr. 2013/14:60).

SVT har i ett kompletterande budgetunderlag äskat en extra nivåhöjning om 1,25 procent för medelstilledningen 2015. Begäran motiveras av de merkostnader för utsändningen av SVT och UR som uppkommer under tillståndsperioden till följd av den förra regeringens beslut den 27 februari 2014 om sändningsutrymme för tv (dnr Ku2014/486). Regeringen bedömer att beslutet medför merkostnader för SVT vilka inte kunde förutses vid riksdagens beslut om medelstilledning. Med anledning av osäkerhet om rundradiokontots utveckling och med hänsyn till att merkostnaderna huvudsakligen

torde uppkomma efter 2015, avser regeringen att återkomma i frågan om eventuell kompensation till SVT.

En förutsättning för den 2-procentiga uppräkningen av medelstilledningen ska enligt riksdagens beslut vara att antalet radio- och tv-avgifter inte minskar i någon större omfattning. Högsta förvaltningsdomstolens dom den 13 juni 2014, vilken innebär att innehav av dator med internetuppkoppling inte medför en skyldighet att betala radio- och tv-avgift, har fått konsekvensen att ett stort antal personer har sagt upp sitt tv-innehav och slutat betala avgift. Mot bakgrund av prognoser från Radiotjänst i Kiruna AB bedömer regeringen dock att antalet avgifter inte kommer att minska i någon större omfattning under 2014. Den förutsättning som riksdagen har angett kommer därmed att vara uppfylld detta år.

Myndigheten för radio och tv finansieras delvis över statens budget, delvis med medel från rundradiokontot som anvisas till budgetens inkomstsida. Regeringens förslag till medelstilledning till Myndigheten för radio och tv lämnas under utgiftsområde 1 Rikets styrelse anslaget 8:3 *Myndigheten för radio och tv*. Regeringen föreslår att 8 700 000 kronor ska anvisas från rundradiokontot till budgetens inkomstsida.

Regeringen avser att återkomma när det gäller radio- och tv-avgiftens nivå de kommande åren.

Distributionskonto för finansiering av kostnader för tv-distribution

Riksdagen beslutade 2001 att införa ett särskilt distributionskonto för finansiering av kostnader för tv-distribution (prop. 2000/01:94, bet. 2000/01:KrU8, rskr. 2000/01:268). Bakgrunden var att distributionskostnaderna för televisionen i allmänhetens tjänst under en övergångsperiod skulle bli höga på grund av att distributionen förväntades ske parallellt med både äldre analog och ny digital sändningsteknik. Till distributionskontot har förts medel från rundradiokontot som motsvarar kostnaderna för SVT:s och UR:s tidigare analoga distribution. Från distributionskontot har det under perioden 2002–2007 förts medel till programföretagen som motsvarar kostnaderna för tv-distribution via både analoga och digitala marksändningar för SVT och UR. Det successivt ökande underskottet på distributionskontot som har upp-

kommit under uppbyggnadsskedet har täckts genom lån i Riksgäldskontoret.

Återbetalningen av skulden inleddes under 2008 då övergången från analog till digital tv var helt genomförd. Betalningarna från rundradio-kontot till distributionskontot har fortsatt till utgången av 2013 då underskottet, enligt den plan som tidigare redovisats, var återbetalt. I tabell 13.19 redovisas distributionskontots utveckling under perioden 2010–2013.

Tabell 13.19 Distributionskontots utveckling 2010–2013

Miljoner kronor

	2010	2011	2012	2013
Medel från rundradio-kontot	520	530	541	335
Medel till SVT och UR	260	265	271	276
Årligt resultat	260	265	270	59
Ränte-kostnader	3	8	3	1
Utgående skuld	583	326	58	0

Då underskottet på distributionskontot har återbetalts används kontot inte längre. Medel för SVT:s och UR:s tv-distributionskostnader tilldelas från och med 2014 direkt från rundradio-kontot (prop. 2012/13:164 s. 84).

14 Ungdomspolitik

14.1 Omfattning

Ungdomspolitikerna omfattar frågor om unga kvinnors och unga mäns levnadsvillkor. Ungdomspolitikerna omfattar också statsbidrag och visst övrigt stöd till nationell och internationell ungdomsverksamhet, bl.a. ett ungdomspolitiskt handlingsprogram.

Arbetet med ungdomspolitikerna är sektorsövergripande och omfattar alla statliga beslut och insatser som berör ungdomar mellan 13 och 25 år. Det ungdomspolitiska arbetet förutsätter insatser på såväl nationell, regional och lokal som internationell nivå. Till området hör Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (f.d. Ungdomsstyrelsen).

14.2 Utgiftsutveckling

Tabell 14.1 Utgiftsutveckling inom område Ungdomspolitik, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
Ungdomspolitik							
12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	32	33	33	33	34	34	35
12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	249	260	254	260	260	260	260
Summa Ungdomspolitik	281	293	287	294	294	295	296

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

14.3 Mål

Målet för ungdomspolitikerna återfinns i den inledande sammanfattningen i avsnitt 2.4, Utgiftsområde 17, Kultur, medier, trossamfund och fritid.

14.4 Resultatredovisning

14.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Bedömningen av resultat inom ungdomspolitikerna utgår från:

- Statistik som presenteras inom de fem huvudområdena för analys.
- Rapporter från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF), bl.a. Unga med attityd 2013 – Ungdomsstyrelsens attityd- och värderingsstudie (2013:3), som presenterades i slutet av 2013.

I propositionen Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande (prop. 2013/14:191), som överlämnades till riksdagen den 14 mars 2014, anges att en utveckling av vilka indikatorer som ska ingå i uppföljningen av ungdomars levnadsvillkor, attityder och värderingar ska ske. Arbete med detta pågår på Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

I enlighet med förslaget i propositionen har riksdagen beslutat att de fem huvudområdena för analys, samordning och redovisning som ungdomspolitikerna tidigare redovisats mot inte längre ska gälla (prop. 2013/14:191, bet. 2013/14:KrU9, rskr. 2013/14:354). Därför kommer redovisningen i kommande budgetpropositioner inte längre att utgå utifrån dessa huvudområden utan i stället ge en mer översiktlig bild av ungas levnadsvillkor i förhållande till det ungdomspolitiska målet, bl.a. utifrån indikatorer.

I förevarande budgetproposition, där resultaten för 2013 redovisas, används dock de huvudområden som hittills har gällt som grund för redovisningen. Dessa är utbildning och lärande, arbete och försörjning, hälsa och utsatthet, inflytande och representation samt kultur och fritid.

14.4.2 Resultat

Unga kvinnor och unga män i Sverige har i dag i många avseenden goda levnadsvillkor. Rapporter från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen visar att unga kvinnors och unga mäns hälsa och sociala förhållanden generellt är goda, särskilt jämfört med andra länder, även om det finns vissa skillnader mellan olika grupper. Samtidigt finns det utmaningar som möter unga kvinnor eller unga män eller grupper av ungdomar.

Utbildning och lärande

Av de elever som avslutade grundskolans årskurs 9 läsåret 2012/13 var totalt 87,6 procent behöriga till ett yrkesprogram. Av flickorna var 89 procent behöriga och av pojkarna 86,3 procent.

Av de elever som fick slutbetyg från gymnasieskolan läsåret 2012/13 var det totalt 86,9 procent (90,2 procent bland unga kvinnor och 83,7 procent bland unga män) som uppnådde grundläggande behörighet till högskoleutbildning på grundnivå (Statens skolverk, Sveriges officiella statistik, se vidare utgiftsområde 16, kap. 4).

Enligt betänkandet Ungdomar utanför gymnasieskolan – ett förtydligt ansvar för stat och kommun (SOU 2013:13) är det årligen cirka 30 000 ungdomar som avbryter sin gymnasieutbildning. Gruppen utgörs av ungefär lika många unga män som unga kvinnor.

Studien Unga med attityd 2013 – Ungdomsstyrelsens attityd- och värderingsstudie (2013:3) visade att unga (16–29 år) vill studera vidare främst för att få ett bra arbete.

Arbete och försörjning

Arbete

Bland ungdomar i åldern 20–24 år är 59 procent av männen och 58 procent av kvinnorna sysselsatta. Med sysselsatta avses personer som arbetar eller deltar i vissa arbetsmarknadspolitiska program. Unga kvinnor och unga män som studerar ingår inte i denna grupp. Tidsbegränsade anställningar är vanligast förekommande bland unga. I den yngsta åldersgruppen, 15–19 år, är nära

80 procent av anställningarna tidsbegränsade. I åldersgruppen 20–24 år uppgår andelen till omkring 50 procent. Motsvarande siffra för arbetstagare i åldersgruppen 35–64 år är under 10 procent. De som har en tidsbegränsad anställning har en mer osäker plats på arbetsmarknaden än de med tillsvidareanställning.

Under 2013 var arbetslösheten i genomsnitt 23,6 procent i åldersgruppen 15–24 år. Andelen arbetslösa unga män var något högre än andelen arbetslösa unga kvinnor. Drygt hälften av de unga i åldern 15–24 år som var arbetslösa under 2013 var heltidsstuderande som sökte arbete, t.ex. extraarbete under helger och lov. Det finns dock ungdomar som står utanför studier och arbetsmarknaden. Under 2013 var det enligt Arbetskraftsundersökningarna i genomsnitt 7,5 procent av alla ungdomar i åldern 15–24 år som varken arbetade eller studerade. Denna grupp utgörs av ungefär lika många unga kvinnor som unga män. Utrikes födda ungdomar samt ungdomar som saknar fullföljd gymnasieutbildning är överrepresenterade bland de unga som varken arbetar eller studerar. Enligt utredningen *Unga som varken arbetar eller studerar – statistik, stöd och samverkan* (SOU 2013:74) var det under 2012 endast 35 procent av dem i åldern 20–24 år som varken arbetade eller studerade som hade slutbetyg från gymnasieskolan.

Att skaffa sig ekonomisk trygghet och tillsvidareanställning är viktigt för majoriteten av de unga. Enligt rapporten *Unga med attityd – Ungdomsstyrelsens attityd- och värderingsstudie* (2013:3) anser 65 procent av personer mellan 16 och 29 år att detta är mycket viktigt eller allra viktigast just nu. Det är i princip lika viktigt för unga män som för unga kvinnor. De unga som studerar lägger minst vikt vid detta (53 procent) medan unga som är arbetslösa lägger mest vikt vid detta (83 procent). Det finns också en tydlig skillnad mellan inrikes födda och utrikes födda. 64 procent av unga inrikes födda anser att det är mycket viktigt eller allra viktigast att skaffa sig ekonomisk trygghet och fast arbete medan 73 procent av unga utrikes födda har denna uppfattning.

Boende

Ungdomar har ofta svårt att etablera sig på bostadsmarknaden. I 2014 års upplaga av Boverkets bostadsmarknadsenkät bedömer över hälften av landets kommuner att de har brist på bostäder som ungdomar efterfrågar. Kommunerna iden-

tifierar ett behov av små och billiga bostäder. Enligt Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor rapport *Ung idag 2013* (2013:2), bodde 34 procent av unga i åldern 20–25 år kvar i föräldrahemmet åren 2010–2011. Bland unga kvinnor var 30 procent kvarboende i föräldrahemmet och bland unga män var det 38 procent. Bland unga utrikes födda var andelen kvarboende 45 procent och bland unga inrikes födda var det 32 procent. Vidare visar Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor tematiska analys Fokus 12 att unga med funktionsnedsättning har flyttat hemifrån i mindre utsträckning än andra unga.

Hälsa och utsatthet

De flesta ungdomar mår bra. Andelen unga i åldern 16–24 år som enligt Statistiska centralbyråns undersökningar av levnadsförhållanden (ULF) uppskattade sitt hälsotillstånd som bra uppgick 2012–2013 i genomsnitt till 90,6 procent bland unga kvinnor och till 92,5 procent bland unga män. Dock upplevde 27 procent av unga kvinnor i åldern 16–24 år besvär av ängslan, oro eller ångest jämfört med 15 procent av männen i samma ålder. Av de unga kvinnorna upplevde 8 procent svåra besvär av ängslan, ångest eller oro jämfört med 5 procent av de unga männen. Andelen unga med upplevda psykiska besvär hade minskat något sedan 2010–2011 medan andelen med svåra psykiska besvär hade ökat. Enligt rapporten *Hon hen han – en analys av hälsosituationen för homosexuella och bisexuella ungdomar samt för unga transpersoner* (Ungdomsstyrelsen 2010:2) har unga hbt-personer generellt sett sämre hälsa än övriga unga i befolkningen.

Enligt studien *Unga med attityd 2013 – Ungdomsstyrelsens attityd- och värderingsstudie* (2013:3) hade 40 procent av unga i gruppen 16–29 år 2013 känt sig stressade varje dag eller flera gånger i veckan det senaste halvåret. Bland kvinnorna i denna ålder hade 51 procent känt sig stressade jämfört med 29 procent bland männen.

Inflytande och representation

Formerna för det politiska engagemanget bland unga har förändrats under senare år. Det är framför allt färre unga som väljer att bli med-

lemmar i politiska partier. Unga använder däremot i större utsträckning än andra internet och sociala medier för politiska aktiviteter.

Av unga i åldern 16–25 år var 3,9 procent medlemmar i en politisk organisation 2010/11. Andelen var 3,7 procent bland unga män och 4,2 procent bland unga kvinnor. Andelen som var medlemmar i en politisk organisation var högre bland unga med utländsk bakgrund och bland boende i storstadsområden. Andelen unga medlemmar i politiska organisationer har sjunkit sedan början av 1990-talet (1992/93 låg siffran på 5,2 procent), men ligger sedan drygt tio år relativt stabilt från år till år.

Andelen unga som deltog i politiska aktiviteter under 2012 var 71 procent. Att stötta en åsikt i en samhällsfråga på internet var den vanligaste politiska aktiviteten. Av unga i åldern 16–25 år angav 50 procent att de hade gjort det.

När det gäller inflytande i skolan anser 33 procent av eleverna i grundskolans årskurs 7–9 samt i gymnasieskolan att de kan vara med och bestämma om vad de ska lära sig. Redovisningen baseras på Statens skolverks attitydundersökning för grundskola och gymnasieskola som genomförs vart tredje år.

Undersökningen Ung idag 2013 (Ungdomsstyrelsen 2013:2) visar att det stora flertalet unga upplever att de inte kan utöva något inflytande över politiska beslut i Sverige eller i sina hemkommuner. Andelen unga som upplever att de kan påverka beslut har emellertid inte minskat under senare år. Upplevelsen av att kunna utöva inflytande skiljer sig mellan olika ungdomsgrupper. Unga med föräldrar som har en ekonomiskt utsatt situation har ett betydligt svagare politiskt självförtroende. Detta gäller även unga med funktionsnedsättning. Det politiska självförtroendet skiljer sig dock inte mellan unga kvinnor och unga män.

Vad gäller inflytande i arbetslivet visar Ung idag 2013 att över hälften av alla unga upplever att de har litet inflytande över sin arbetsituation. Den visar även att det bland både kvinnor och män är vanligare att yngre anser sig ha möjlighet att varje vecka lära sig nya saker och utvecklas i yrket än äldre.

Kultur och fritid

Studien Unga med attityd – Ungdomsstyrelsens attityd- och värderingsstudie (2013:3) visar att

unga på flera sätt värderar sin fritid högt. På frågan om vad som är viktigast just nu bland unga 16–19 år och 20–24 år värderas fritiden högst tillsammans med andra områden som parförhållanden, fast arbete och att bilda familj. Rapporten Fokus 13 – Unga och jämställdhet (Ungdomsstyrelsen 2013:4) visar att 67 procent av de unga i åldern 16–25 år minst en gång i veckan ägnar sig åt idrott och motion utanför organiserade idrottsföreningar. Andra aktiviteter som många unga uppger att de ägnar sig åt minst en gång i veckan är idrott och motion inom idrottsföreningar, kulturaktiviteter som sång, musik, dans och teater samt läsning. Tre femtedelar av 10–18-åringar uppger att de deltar i idrottsaktiviteter minst en gång i veckan. Här syns socioekonomiska skillnader, då barn i familjer med låg inkomst och högst förgymnasial utbildning mer sällan deltar i idrottsaktiviteter.

Fler unga kvinnor än unga män ägnar sig åt att läsa och skriva på sin fritid. Rapporten visar också att av de unga i åldern 16–25 år är det 8 procent av de unga kvinnorna och 14 procent av de unga männen som besöker en fritidsgård eller ett ungdomens hus minst en gång i veckan. Samma undersökning visar att 61 procent av de unga kvinnorna och 57 procent av de unga männen aldrig deltar i föreningsverksamhet.

Det finns tecken på att föreningsdeltagande bland unga har minskat över tid och är lägre än bland äldre. Enligt Statistiska centralbyråns Undersökning av levnadsförhållandena (ULF) från 2010–2011 var andelen som var medlem i en förening 50 procent bland unga 16–25 år och 81 procent bland 35–74-åringar. År 2004–2005 var det 64 procent bland de unga som var med i en förening och 88 procent bland dem över 35 år.

När det gäller mötesdeltagande i föreningar, bortsett från politiska och fackliga möten, är det 32 procent av de unga som har varit på ett sådant möte under de senaste 12 månaderna. Andelen unga män som går på sådana möten är högre än andelen unga kvinnor. Utrikes födda unga kvinnor och unga män deltar generellt sett i mindre grad än inrikes födda i föreningsmöten. Det är cirka 15 procent av de unga kvinnorna och 20 procent av de unga männen bland utrikes födda som deltar i föreningsmöten.

Antalet medlemmar är en grund för bidragsgivningen till barn- och ungdomsorganisationer. Sammanlagt har organisationerna uppgivit att de har drygt 663 000 medlemmar (en person kan

vara medlem i flera organisationer). Av de som var bidragsgrundande medlemmar i de barn- och ungdomsorganisationer som fick statsbidrag från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor under 2013, uppgavs 55 procent vara unga män och 43 procent vara unga kvinnor (två procent av medlemmarna angav inte kön). 2010 var 53 procent av organisationernas medlemmar unga män och 47 procent unga kvinnor.

Insatser inom politikområdet

Ungdomspolitikerna är sektorsövergripande och behandlar frågor om ungdomars villkor inom områden som utbildning, arbete, försörjning, bostad, hälsa, inflytande, kultur och fritid. Utöver det sektorsövergripande arbetet omfattar ungdomspolitikerna vissa frågor inriktade specifikt mot gruppen unga kvinnor och unga män, såsom inflytande och delaktighet, organisering och fritidsverksamhet. Att ha detta dubbla angreppssätt med såväl sektorsövergripande som sektors-specifikt arbete är nödvändigt för att effektivt bidra till uppfyllelse av målet.

I enlighet med vad som aviserats i det handlingsprogram som ingår i den ungdomspolitiska propositionen (prop. 2013/14:191) har insatser för att stärka unga kvinnor och mäns inflytande genomförts. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor fördelar bidrag enligt förordningen (2011:65) om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer. Denna förordning tillämpades för första gången under bidragsåret 2013. Syftet med bidraget är att stödja barns och ungdomars självständiga organisering och inflytande i samhället. Under 2014 beviljades 102 organisationer organisationsbidrag från myndigheten.

I samband med både EU-valen i maj 2014 och riksdagsvalet i september 2014 har stöd lämnats för skolval och andra insatser för demokrati och inflytande. Kommuner och landsting som arbetar på innovativa sätt för att stärka unga kvinnors och unga mäns inflytande i den lokala demokratin kan efter ansökan få särskilt stöd för denna verksamhet av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, som ska fördela statsbidrag för sådan verksamhet under 2014 och 2015. Myndigheten har även fått i uppdrag att sprida ett stödmaterial till lärare i grund- och gymnasieskolan för att hantera politisk information och närvaro av politiska partier i skolan. Vidare har

myndigheten fått i uppdrag att lämna stöd till unga politiker och att verka för förbättrad kännedom bland unga om medborgarförslag.

I syfte att bl.a. se över individens möjligheter till deltagande och inflytande i politiska beslutsprocesser under mellanvalsperioder, utvärdera befintliga former för deltagardemokrati och se över frågor om ungas deltagande och inflytande har en utredning tillsatts (dir. 2014:111).

Den 1 april 2014 bytte Ungdomsstyrelsen namn till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. Under 2013 presenterade myndigheten ett antal viktiga utredningar och rapporter inom ungdomspolitikerna. Utredningarna har bidragit med kunskap om unga kvinnors och unga mäns levnadsvillkor och har identifierat viktiga kunskapsluckor och utvecklingsbehov. I Fokus 13 – Unga och jämställdhet (Ungdomsstyrelsen 2013:4) görs en bred beskrivning av jämställdhet bland unga. Rapporten visar att situationen bland unga kvinnor och unga män i flera avseenden inte är jämställd. Det är svårt att tala om entydiga trender då det finns både positiva och negativa förändringar på jämställdhetsområdet för unga.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har under 2013 arbetat med att öka kunskapen om pojkars och unga mäns attityder och värderingar till jämställdhet, maskulinitet och våld. För att förebygga pojkars och unga mäns utsatthet för och användning av våld har myndigheten tagit fram kunskap inom området, informerat andra myndigheter samt utbildat yrkesverksamma som möter unga om förekomsten av våld, ungas attityder och användbara metoder för att förebygga våld bland unga. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor fortsatte även under 2013 arbetet med att förebygga och motverka att unga blir sexuellt utnyttjade på internet eller via andra interaktiva medier. Inom ramen för uppdraget tar myndigheten fram kunskap inom området och utbildar personer som möter unga i sin vardag om möjligheter och risker med internet. Vidare genomför myndigheten en kartläggning av föreningslivets arbete med att förebygga sexuella övergrepp och kränkningar mot flickor och pojkar. Kartläggningen ska även innefatta vilka insatser som vidtas inom föreningar i olika delar av föreningslivet för att stödja barn och unga när övergrepp mot någon medlem i föreningen har uppdragats samt i vilken omfattning

övergrepp anmäls till socialtjänsten och till polisen. Uppdraget pågår t.o.m. 2014.

Mot bakgrund av rapporten Hon hen han – en analys av hälsosituationen för homosexuella och bisexuella ungdomar samt för unga transpersoner (Ungdomsstyrelsen 2010:2) hade myndigheten t.o.m. 2013 i uppdrag att genomföra utbildningsinsatser för personal som arbetar inom fritidsverksamheter i syfte att stärka kompetensen för att skapa öppna och fördomsfria fritidsverksamheter för unga. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor ska i samråd med Statens skolverk genomföra insatser för att skapa en öppen och inkluderande miljö i skolan för unga hbt-personer (dnr U2013/7806). Vidare är Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor sedan 2014 strategisk myndighet för att främja ungas rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor genomför en kartläggning av unga kvinnors och unga mäns självupplevda psykiska hälsa (dnr S2013/6261). Flickor och unga kvinnor, unga hbt-personer och ungdomar som tillhör de nationella minoriteterna ska särskilt uppmärksammas eftersom psykisk ohälsa förekommer i högre utsträckning i dessa grupper. Uppdraget ska redovisas i mars 2015.

Bland ungdomar som varken arbetar eller studerar förekommer upplevd psykisk ohälsa i högre grad än bland andra ungdomar. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor ska därför föreslå en eller flera modeller för att organisera samhällets stöd till unga kvinnor och unga män med psykisk ohälsa och som varken arbetar eller studerar för att de ska återkomma i aktivitet (dnr S2014/6311).

Unga som inte fullgör en gymnasieutbildning har sämre möjligheter att etablera sig i arbetslivet. För att stärka insatserna för denna grupp föreslogs i den ungdomspolitiska propositionen vissa ändringar i skollagen för att förtydliga kommunernas ansvar för de ungdomar som inte går i gymnasieskolan. Lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2015. Det så kallade informationsansvaret för icke skolpliktiga ungdomar benämns istället aktivitetsansvar för ungdomar. Ansvar innebär att kommunerna har i uppgift att erbjuda berörda ungdomar lämpliga individuella åtgärder. Dessa åtgärder ska i första hand motivera till utbildning. Kommunerna ska även föra register över de ungdomar som omfattas av ansvaret och

dokumentera sina insatser på lämpligt sätt. För att ge kommunerna bättre möjligheter att fullgöra sitt ansvar ska också huvudmän för gymnasieskolor och gymnasiesärskolor snarast meddela hemkommunen om en elev utan giltigt skäl är frånvarande i betydande utsträckning.

Internationellt samarbete

Sverige deltar i internationellt ungdomspolitiskt samarbete inom EU, FN, Europarådet, Nordiska ministerrådet och Barentsrådet. Samarbetet i EU har under 2013 främst präglats av förhandlingarna om ett nytt integrerat utbildnings-, ungdoms- och idrottsprogram som ersätter EU-programmet Ung och aktiv i Europa, vilket avslutades 2013. Beslut om det nya EU-programmet, Erasmus+, fattades den 11 december 2013. Under det avslutande programåret för EU-programmet Ung och aktiv i Europa deltog totalt 5 200 unga och ungdomsledare i programmets aktiviteter. Totalt beviljades under 2013 medel för 186 projekt. Av dessa projekt riktade sig 61 procent till unga med begränsade möjligheter.

Det ungdomspolitiska arbetet inom EU ska genomföras i dialog med unga och ungdomsorganisationer. Detta görs genom den så kallade strukturerade dialogen. Den nationella arbetsgruppen för den strukturerade dialogen leds av Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer (LSU). Arbetsgruppen har under 2013 samordnat arbetet med konsultationer om ungas sociala integration med inriktning på kvalitativt ungdomsarbete och ungdomar som varken arbetar eller studerar.

Nordiska barn- och ungdomskommittén (NORDBUK) är Nordiska ministerrådets rådgivande och samordnande organ i barn- och ungdomspolitiska frågor. NORDBUK har under 2013 haft särskilt fokus på att alla barn och unga ska ha goda uppväxtvillkor samt att inflytande och ungas aktiva deltagande ska främjas i samhället. Den nuvarande handlingsplanen för NORDBUK har utvärderats och ett förslag till en ny handlingsplan för perioden 2014–2017 har beslutats.

14.4.3 Analys och slutsatser

Ungdomspolitiken ska vara utformad så att den ger unga kvinnor och unga män samma möjligheter och förutsättningar till goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över sam-

hällsutvecklingen. Den 14 mars 2014 överlämnades propositionen Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande (prop. 2013/14:191) till riksdagen. Riksdagen har beslutat i enlighet med de förslag som lämnades i propositionen (bet. 2013/14:KrU9, rskr. 2013/14:354). Därmed har riksdagen fastställt att ungdomspolitiken är sektorsövergripande och ska behandla frågor om ungdomars villkor inom områden som utbildning, arbete, försörjning, bostad, hälsa, inflytande, kultur och fritid. De fem huvudområdena för analys, samordning och redovisning av politiken som tidigare har funnits har upphävts. I propositionen anges att alla insatser som berör ungdomar bör ha ett ungdomsperspektiv. Genomförandet, samordningen och uppföljningen av ungdomspolitiken bör utvecklas.

Förändringarna innebär också att uppgifterna för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor utvecklas på flera sätt. Myndighetens uppdrag förtydligas gentemot kommuner och landsting på så sätt att myndighetens rapporter ska bli mer användbara för kommuner och landsting och i högre grad beskriva metoder och konkreta erfarenheter från lokala förhållanden. Att arbeta mer strukturerat med metodfrågor blir ett nytt uppdrag för myndigheten. Kunskapen om insatser och metoder som främjar ungdomars levnadsvillkor, makt och inflytande bör fördjupas och spridas. Myndigheten får vidare som ny uppgift att arbeta med frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), med fokus på rättighetsfrågorna. Slutligen ska uppföljningssystemet inom ungdomspolitiken utvecklas.

Unga kvinnor och unga män står i dag inför ett antal utmaningar som påverkar deras möjligheter till goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Exempelvis är arbetslösheten bland unga betydligt högre än bland den övriga befolkningen. Egen försörjning är, utöver dess uppenbara ekonomiska betydelse, avgörande för socialiseringen och påverkar individers politiska självförtroende, benägenheten att rösta och intresse för inflytande. Unga kvinnors och unga mäns självupplevda psykiska ohälsa har ökat under de senaste decennierna samtidigt som det inte har tagits fram någon systematisk kunskap som klargör hur ungdomar själva ser på sin psykiska ohälsa. Därför innehåller propositionen även ett ungdomspolitiskt handlingsprogram med insatser

inom tre områden – ungdomars inflytande, egen försörjning och psykiska hälsa.

14.5 Budgetförslag

14.5.1 12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor¹

Tabell 14.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2013	Utfall	31 840	Anslags-sparande	854
2014	Anslag	32 663 ¹	Utgifts-prognos	32 681
2015	Förslag	33 336		
2016	Beräknat	33 594 ²		
2017	Beräknat	34 177 ³		
2018	Beräknat	35 086 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 33 254 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 33 256 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 33 258 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors förvaltningsutgifter.

¹ Anslaget ändrar från och med 2015 namn från Ungdomsstyrelsen.

Regeringens överväganden

Tabell 14.3 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	32 663	32 663	32 663	32 663
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	202	538	1 112	2 008
Beslut	471	393	402	415
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	33 336	33 594	34 177	35 086

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget används för förvaltningsutgifter för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor har utsetts till att vara strategisk myndighet i enlighet med regeringens strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Med anledning härav föreslår regeringen att 500 000 kr överförs från utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet, anslaget 2:2 *Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.* till anslaget 12:1 *Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor* fr.o.m. 2015.

Anslaget föreslås minskas med 29 000 kronor 2015 och beräknas minskas med 112 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 33 336 000 kronor anvisas under anslaget 12:1 *Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 33 594 000 kronor, 34 177 000 kronor respektive 35 086 000 kronor.

14.5.2 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tabell 14.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2013	Utfall	248 843	Anslags- sparande	1 597
2014	Anslag	260 440 ¹	Utgifts- prognos	253 941
2015	Förslag	260 440		
2016	Beräknat	260 440		
2017	Beräknat	260 440		
2018	Beräknat	260 440		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till ungdomsorganisationer. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag och visst övrigt stöd till nationell och internationell ungdomsverksamhet för ungdomspolitikens genomförande. Anslaget får användas för sådana administrativa utgifter som är en förutsättning för genomförandet av insatser inom området.

Kompletterande information

Reglerna för statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer finns i förordningen (2011:65) om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2016.

Skälen för regeringens förslag: För att nå en ökad förutsägbarhet och effektivitet i medelstilldelningen som avser statsbidrag i form av organisationsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer bör Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor kunna handlägga stödet för 2016 under 2015. Detta innebär att åtaganden om bidrag till nationell och internationell ung-

domsverksamhet beslutas under 2015 för det kommande året och därmed medför behov om framtida anslag. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 12:2 *Bidrag för*

nationell och internationell ungdomsverksamhet besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2016.

Tabell 14.5 Beställningsbemyndigande för anslaget 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018–2019
Ingående åtaganden	–	–	–	100 000	–	–
Nya åtaganden	–	–	100 000	–	–	–
Infriade åtaganden	–	–	–	-100 000	–	–
Utestående åtaganden	–	–	100 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	–	–	100 000	–	–	–

Regeringens överväganden

Tabell 14.6 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	260 440	260 440	260 440	260 440
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	260 440	260 440	260 440	260 440

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget ökades med 10 000 000 kronor permanent 2014 för genomförandet av handlingsprogrammet i den ungdomspolitiska propositionen som presenterades 2014 (prop. 2013/14:191).

Regeringen föreslår att 260 440 000 kronor anvisas under anslag 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* för 2015. För 2016–2018 beräknas anslaget till 260 440 000 kronor årligen.

15 Politik för det civila samhället

15.1 Omfattning

Det civila samhället är en arena, skild från staten, kommuner, landsting, marknaden och det enskilda hushållet, där människor organiserar sig och agerar tillsammans för gemensamma intressen. I det civila samhället ingår allt från nätverk, tillfälliga sammanslutningar och frivilliga insatser till ideella föreningar, registrerade trossamfund, stiftelser, kooperativ m.m. Politiken på området omfattar generella frågor om det civila samhället och dess villkor, bl.a. möjligheter att bilda organisationer, att erhålla statligt stöd, att bedriva ideell verksamhet och att göra människor delaktiga. Vidare omfattas organisationernas samverkan med den offentliga sektorn genom dialog och samråd och arbetet med regeringens över-

enskommelser med idéburna organisationer och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Området omfattar även forskning samt annan kunskapsutveckling om det civila samhällets omfattning, roll, sammansättning, verksamhet och utveckling.

Idrottspolitiken utgör en specifik del av politiken för det civila samhället. Idrottsfrågorna inrymmer verksamheter som främjar idrott och motion och som samtidigt bidrar till förbättrad folkhälsa.

Politiken för det civila samhället omfattar dessutom stöd till allmänna samlingslokaler och till friluftorganisationer, bidrag för kvinnors organisering samt bidrag till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer.

15.2 Utgiftsutveckling

Tabell 15.1 Utgiftsutveckling inom område Politik för det civila samhället, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
Politik för det civila samhället							
13:1 Stöd till idrotten	1 705	1 705	1 705	1 706	1 706	1 706	1 706
13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	31	32	31	32	32	32	32
13:3 Bidrag för kvinnors organisering	28	28	27	28	28	28	28
13:4 Stöd till friluftorganisationer	28	28	28	28	28	28	28
13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15	15	15	15	15	15	15
13:6 Insatser för den ideella sektorn	23	25	24	25	25	25	25
Summa Politik för det civila samhället	1 830	1 833	1 831	1 834	1 834	1 834	1 834

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

15.3 Mål

Målet för politiken för det civila samhället återfinns i den inledande sammanfattningen i avsnitt 2.4, Utgiftsområde 17, Kultur, medier, trossamfund och fritid.

15.4 Resultatredovisning

15.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatredovisningen sker med utgångspunkt i målet för politiken för det civila samhället. Uppföljningen av politiken för det civila samhället genomförs utifrån de sex principer som är centrala inom politiken för det civila samhället; självständighet och oberoende, dialog, kvalitet, långsiktighet, öppenhet och insyn samt mångfald (prop. 2009/10:55, bet. 2009/10:KrU7, rskr. 2009/10:195).

15.4.2 Resultat

En rad faktorer påverkar villkoren för det civila samhällets organisationer och deras möjligheter att utvecklas och verka. De effekter som insatser inom politiken för det civila samhället ger på dessa villkor är svåra att mäta och avgränsa från effekterna av insatser som görs inom andra verksamhetsområden.

En arbetsgrupp inom Regeringskansliet har bl.a. till uppgift att följa utvecklingen och utgöra en referensgrupp för beredningen av generella frågor om det civila samhället och dess villkor. Arbetsgruppen genomför en årlig uppföljning av politiken för det civila samhället i förhållande till politikens mål och de sex principer som behandlas närmare nedan. Denna uppföljning används som grund för resultatredovisningen. Uppföljningen ska följa utvecklingen över tid vad gäller statlig bidragsgivning, dialog och samråd med det civila samhällets organisationer, samt övriga insatser för att förbättra det civila samhällets villkor.

Statistiska centralbyrån (SCB), Vetenskapsrådet och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (f.d. Ungdomsstyrelsen) lämnar viktiga underlag för bedömningen av politikområdets måluppfyllelse. Huvuddelen av resultat-

informationen utgörs av återrapporteringar från dessa myndigheter samt från Regeringskansliets egen uppföljning.

Självständighet och oberoende

Principen om självständighet och oberoende avspeglar det civila samhällets centrala betydelse för demokratin och innebär att organisationerna inom det civila samhället självständigt ska kunna formulera sitt uppdrag i samhället utifrån sina egna värdegrunder.

För att det civila samhällets organisationer både självständigt och långsiktigt ska kunna upprätthålla funktioner utan något större inslag av offentlig styrning bör en övervägande del av bidragen till det civila samhällets organisationer vara organisationsbidrag och liknande generella bidrag, dock med utrymme för flexibilitet med hänsyn till varje bidragssystem och områdeskaraktär (prop. 2009/10:55). Drygt 10,9 miljarder kronor fördelades under 2013 i statligt stöd till det civila samhällets organisationer, vilket är likvärdigt med tidigare år.

Dialog och samråd med det civila samhällets organisationer

Principen om dialog mellan regeringen och det civila samhällets organisationer syftar bl.a. till att bredda och fördjupa underlag för offentligt beslutsfattande.

Det formella remissförfarandet behöver ibland kompletteras genom att information och synpunkter inhämtas även på andra sätt från det civila samhällets organisationer. Under 2013 fanns i Regeringskansliet 50 fasta forum för samråd med det civila samhällets organisationer. Omkring 800 organisationer medverkade i mer än 100 möten. Utöver de fasta forumen för samråd anordnade Regeringskansliet också under 2013 ett stort antal möten (konferenser, hearings, m.m.) för samråd med det civila samhällets organisationer i specifika frågor. Ett stort antal organisationer har medverkat.

Partsgemensamt forum

Partsgemensamt forum utgör en plattform för dialog på nationell nivå mellan regeringen och det civila samhällets organisationer. Ett syfte med forumet är att följa upp och utveckla politi-

ken för det civila samhället. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har sedan 2011 haft i uppdrag att genomföra Partsgemensamt forum för dialog mellan regeringen och det civila samhället. I forumet ingår representanter från ett sextontal idéburna organisationer från olika områden. Vidare inbjuds Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) att delta. Under 2013 genomfördes fem möten i detta forum. För varje möte fanns ett övergripande tema. Bland annat behandlades det civila samhällets demokrati- och röstbärrroll, särart och kvalitet, dialog och jämbördighet samt kunskap om det civila samhället.

Samverkan inom kulturområdet

Kultursamverkansmodellen innebär att landstingen ska arbeta fram kulturplaner i samverkan med bl.a. det civila samhället (se avsnitt 3.4.2). Denna samverkan möjliggör för det civila samhällets organisationer att påverka kulturens utveckling i länen och samverka kring denna. Myndigheten för kulturanalys presenterade i november 2013 rapporten Samverkan ligger i tiden. Rapporten visar att samverkan har ökat i och med kultursamverkansmodellen, men att samråd med det civila samhället behöver vidareutvecklas.

Förändringar i instruktioner för myndigheter på kulturområdet

För att betona det civila samhällets betydelse för kulturområdet har det uppdrag om samverkan med det civila samhället som tidigare funnits i det årliga regleringsbrevet för flera myndigheter förts in i 19 kulturmyndigheters instruktioner. Förändringarna i instruktionerna trädde i kraft den 15 maj 2014.

Kvalitet

Principen om kvalitet syftar till att belysa den särskilda kvalitet som det civila samhällets organisationer har vid bl.a. utförandet av välfärds-tjänster. Principen omfattar också frågor om kunskap om det civila samhället.

Utredningen Ett stärkt civilsamhälle (dir. 2014:40) har bl.a. i uppdrag att analysera och bedöma om organisationernas särart och ställning i förhållande till nationell lagstiftning och EU-rätt kan och bör utvecklas eller tydliggöras.

Frågan om den särskilda kvaliteten i de tjänster som organisationerna tillhandahåller blir

ofta aktuell i samband med upphandling. Utredningen ska därför även lämna förslag om hur organisationernas möjligheter att delta i offentlig upphandling kan förbättras.

Forskning och statistik

Vetenskapsrådet ansvarar sedan 2009 för ett flervetenskapligt forskningsprogram om det civila samhället. Inom ramen för forskningsprogrammet pågår för närvarande 15 forskningsprojekt. Under 2013 anordnades en internationell vetenskaplig konferens inom ramen för programmet och en utlysning av projektbidrag med relevans för det civila samhället genomfördes. Av totalt 56 inkomna ansökningar beviljades fyra nya projektbidrag. De beviljade projekten omfattade olika forskningsinriktningar. Ett exempel är ett filosofiskt projekt som studerar fackföreningars dubbla roll som frivilligorganisationer och politiska aktörer.

Vidare fördelade Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor under 2013 medel till studier inom identifierade behovsområden avseende det civila samhället. De 39 ansökningar som kom in från 15 universitet prövades av en vetenskaplig beredningsgrupp. Tre ettåriga projekt fick stöd med teman som pensionärsorganisationernas inflytande på äldreomsorgen, civilsamhällets roll i socialt utsatta bostadsområden samt hur väl intresseorganisationer representerar medborgares åsikter i sin kommunikation med den nationella politiken. Ett projekt om jämställdhetsarbete inom idéburna organisationer tilldelades utvecklingsstöd.

Under året genomförde Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor även ett kunskapsseminarium i syfte att sprida forskning och annan vetenskapligt grundad kunskap om det civila samhället.

Statistiska centralbyrån (SCB) lämnade 2012 rapporten Det civila samhället 2010 – ett rege-ringsuppdrag med undersökningar från Statistiska centralbyrån. I rapporten redovisas statistik om organisationernas ekonomi på ett sätt som anpassats till FN:s statistiksystem för satellit-räkenskaper om ideella organisationer, International Classification of Non Profit Organisations (ICNPO), för att bättre beskriva det civila samhället. Det finns anledning att använda denna statistik för fördjupad analys och jämförelser mellan områden inom det civila samhället samt att ge statistiken en vidare spridning. SCB har

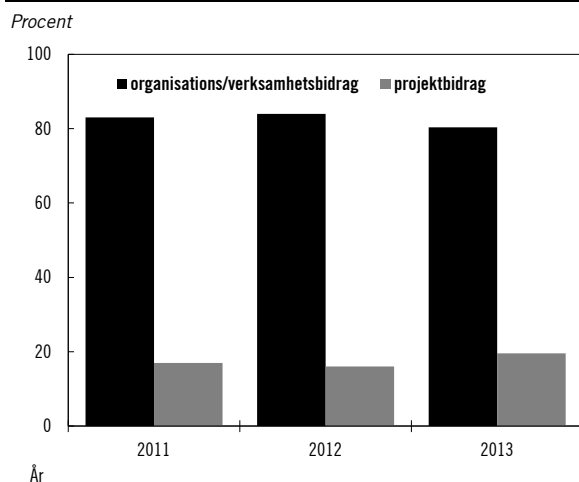
under 2013 fortsatt att utveckla statistiken om det civila samhället och kommer att redovisa en uppdaterad version av sin statistikrapport under 2014.

Långsiktighet

Principen om långsiktighet syftar till att förbättra organisationernas möjligheter att planera, bedriva och utveckla sin verksamhet på ett långsiktigt sätt.

Ett generellt stöd, såsom organisations- och verksamhetsbidrag, gör det möjligt för det civila samhällets organisationer att på ett långsiktigt sätt upprätthålla basfunktioner utan något större inslag av offentlig styrning.

Diagram 15.1 Fördelning av organisations- och verksamhetsbidrag respektive projektbidrag

Statligt stöd till det civila samhällets organisationer

Statsbidrag om sammanlagt cirka 10,9 miljarder kronor fördelas till det civila samhällets organisationer inom flertalet verksamhetsområden. I området politiken för det civila samhället ingår stöd till idrotten, bidrag till allmänna samlingslokaler, bidrag för kvinnors organisering, stöd till friluftorganisationer samt bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer. I avsnitten 15.5 respektive 15.6 redogörs närmare för stödet till idrotten och bidraget till friluftorganisationerna.

Boverkets samlingslokaldelegation fördelar medel som investeringsbidrag. Investeringsbidrag kan ges till nybyggnad, ombyggnad och inköp av allmän samlingslokal, samt till stan-

dardhöjande reparationer och tillgänglighets-skapande åtgärder. Sammanlagt 90 föreningar med projekt spridda över hela landet beviljades bidrag under 2013. Stödet gick i första hand till åtgärder som är miljövänliga, sparar energi och förbättrar tillgängligheten samt höjer lokalernas standard. 51 procent av projekten syftade till att förbättra tillgängligheten genom åtgärder för personer med funktionshinder.

Boverkets samlingslokaldelegation fördelade även bidrag till 16 projekt för utveckling av ungdomsverksamhet i allmänna samlingslokaler 2013. Vidare fördelades bidrag till samlingslokalhållande föreningars riksorganisationer, dvs. Riksorganisationen Folkets Hus och Parker, Bygdegårdarnas Riksförbund och Våra Gårdar.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har i uppdrag att årligen lämna en sammanfattande redogörelse för vissa av de bidrag som myndigheten hanterar. Redogörelsen omfattar bl.a. statsbidrag för kvinnors organisering, bidrag till jämställdhetsprojekt och bidrag till verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans. Organisationer på nationell nivå kan söka organisationsbidrag från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor för sin ordinarie verksamhet. Sammanlagt 264 organisationer lämnade in ansökningar och 221 av dem beviljades organisationsbidrag 2013.

Av statsbidraget till kvinnors organisering som Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor fördelade under 2013 utbetalades 74 procent som organisations- eller etableringsbidrag, vilket är en högre andel än tidigare. Vidare fördelade Partibidragsnämnden stöd till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer 2013. Stödet fördelades till samtliga åtta riksdagspartiers kvinnoorganisationer.

En ny förordning (2014:108) om statsbidrag till ideella organisationer inom kulturmiljöområdet trädde i kraft den 1 juni 2014.

Öppenhet och insyn

Principen om öppenhet och insyn betonar det civila samhällets viktiga roll som opinionsbildare i demokratin. Det är angeläget att viktigare beslut föregås av en transparent process där det civila samhället har möjlighet till insyn och dialog, särskilt i frågor som rör det civila samhällets villkor.

Remissförfarandet

Remissförfarandet är en samrådsform som används för att uppfylla regeringsformens krav på beredning av regeringsärenden. Synpunkter inhämtas från myndigheter, kommuner och landsting men även från det civila samhällets organisationer. Totalt har 200 remisser skickats ut till fler än 4 000 organisationer under 2013. 44 procent av organisationerna svarade på remisserna. Utöver de inbjudna inkom ytterligare sammanlagt 210 organisationer med synpunkter.

Europarådets kod för idéburna organisationer

År 2009 utvecklade Europarådet tillsammans med idéburna organisationer en kod för främjande av idéburna organisationers medverkan i offentliga beslutsprocesser, Code of Good Practice on Civil Participation. Koden ger exempel på hur medborgare genom engagemang i idéburna organisationer kan delta i den politiska beslutsprocessen. Den är ett verktyg som myndigheter, kommuner och föreningar kan använda för att planera och utvärdera sin samverkan. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har under 2013 spridit ytterligare information till idéburna organisationer och offentliga aktörer om koden. Som exempel kan nämnas Myndigheten för delaktighet (tidigare Handisam) som har använt koden som utgångspunkt för den överenskommelse myndigheten har slutit med funktionshindersorganisationerna för att bl.a. definiera ramarna för samråd i myndighetens funktionshindersråd. Myndigheten har även tagit fram en vägledning för samråd med funktionshindersrörelsen.

Överenskommelserna

I oktober 2008 slöts en överenskommelse mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting (dnr IJ2008/2110). Drygt 70 organisationer från det civila samhället har anslutit sig till den nationella överenskommelsen och ställt sig bakom de gemensamma åtaganden och principer som överenskommelsen innehåller.

Under 2014 har bidrag fördelats av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor till nio projekt för att idéburna organisationer med lokal förankring tillsammans med kommuner och landsting ska kunna stimulera framväxten av lokala och regionala överenskommelser.

En överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och idéburna

organisationer inom integrationsområdet har också ingåtts 2010. Till denna överenskommelse har över 40 nationella organisationer anslutit sig, däribland ett flertal paraplyorganisationer.

Riksrevisionen har granskat i vilken mån staten har lyckats undanröja hinder och skapat förutsättningar för det civila samhällets medverkan på integrationsområdet. (Staten och det civila samhället i integrationsarbetet, RiR 2014:3) och lämnat rekommendationer om det fortsatta arbetet. Riksrevisionens rapport har föranlett en skrivelse till riksdagen (skr. 2013/14:244).

Mångfald

Principen om mångfald handlar om mångfald både av och inom organisationer i det civila samhället. Principen betonar att det civila samhället i sig bör ge utrymme för mångfald och erbjuda lika möjligheter till delaktighet och inflytande för människor oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan livsåskådning, funktionsned-sättning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning eller ålder.

Engagemangsguider för ökad delaktighet

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har under 2013 fördelat stöd till engagemangsguider (dnr U2014/2392). Av totalt 37 ansökningar beviljades 13 bidrag. Riksteatern beviljades stöd för fjärde året för att sprida och ta fram erfarenheter som gjorts i satsningen. Dessa erfarenheter och exempel redovisas nu på en särskild webbplats. Exempel på effekter av bidraget är att det har bildats nya organisationer som ungdomar själva driver och att utbudet av aktiviteter för målgruppen har ökat i de bostadsområden som omfattats av verksamheterna. Uppskattningsvis har 1 700 personer engagerat sig lokalt på ett organiserat sätt utan att bli medlemmar.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Den 1 april 2014 bytte Ungdomsstyrelsen namn till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. Därmed överensstämmer myndighetens namn även med dess uppgift att ansvara för frågor som rör det civila samhället.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har i uppdrag att varje år ta fram en rapport om det civila samhällets villkor. Hösten 2012 genomfördes en enkätstudie som riktade sig till 1 600 ideella föreningar. Den har legat till grund för den uppföljningsrapport av det civila samhällets villkor som redovisades i april 2013. I rapporten Dialog, självständighet och långsiktiga förutsättningar – en uppföljning med ideella föreningar i fokus (Ungdomsstyrelsen, 2013) följs tre av principerna inom politiken för det civila samhället upp. Undersökningen visar att föreningar med offentliga uppdrag inte i någon större utsträckning upplever sig vara styrda av myndigheter. Två tredjedelar av föreningarna har haft kontakt med den offentliga sektorn. De har då diskuterat frågor som rör den egna verksamheten men har också deltagit i samråd, varit remissinstanser och deltagit i samverkansprojekt. Undersökningen visar vidare att de allra flesta föreningar upplever att deras ekonomi är tillräckligt god för organisationers kärnverksamhet. Däremot anser föreningarna att det är svårare att få ekonomin att räcka till utveckling av verksamheten. Nästan 40 procent av föreningarna anser att det ekonomiska läget har försämrats de senaste tre åren. Offentliga bidrag och medlemsintäkter dominerar föreningarnas inkomster. Ett antal indikatorer lyfts fram i rapporten som syftar till att ge en tydligare bild av föreningarnas villkor.

I en uppföljande rapport, Villkor för organisationer inom det civila samhället som bedriver näringsverksamhet, avseende verksamhetsåret 2013 har Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor särskilt fokuserat på aktörer inom det civila samhället som bedriver näringsverksamhet. En enkät har skickats till 1 800 stiftelser, aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning, ekonomiska föreningar och näringsidkande ideella föreningar. Enligt de preliminära resultaten är det en något större andel, cirka 40 procent, av stiftelserna, aktiebolagen och de ekonomiska föreningarna som bedriver verksamhet på offentligt uppdrag jämfört med knappt 30 procent av de näringsidkande ideella föreningarna. Drygt hälften av stiftelserna och föreningarna uppger att de är beroende av offentliga medel för att bedriva sin kärnverksamhet. Bland aktiebolagen är det en något mindre andel som uppger ett sådant beroende. Generellt sett svarar kring 70 procent av företagen och organisationerna i under-

sökningen att de haft ekonomiska förutsättningar att genomföra sin kärnverksamhet under 2013. Stiftelser avviker dock genom att en något större andel, 80 procent, uppger sig ha sådana förutsättningar. Mellan 60 och 70 procent av de näringsidkande civilsamhällesorganisationerna har fört någon form av dialog med myndigheter under 2013. Aktiebolagen avviker här genom att en något större andel, drygt 80 procent, har haft dialog med myndigheter under året.

15.4.3 Analys och slutsatser

Självständighet och oberoende

En jämn nivå på det statliga stödet ger en stabil grund för bidragsberättigade organisationer att bedriva sin verksamhet. Den höga andelen organisationsbidrag och liknande generella bidrag innebär goda förutsättningar för organisationerna att verka fritt och självständigt. Enligt Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors rapport Dialog, självständighet och långsiktiga förutsättningar – en uppföljning med ideella föreningar i fokus upplever sig det civila samhällets organisationer inte styrda av staten.

I Partsgemensamt forum förs en dialog där parterna utbyter erfarenheter och synpunkter med varandra för att följa upp och utveckla politiken för det civila samhället. En fråga som idéburna organisationer har lyft fram i Partsgemensamt forum är önskemålet om en statlig utredning för att genomlysna villkoren för det civila samhällets organisationer att verka och växa. I mars 2014 beslutades kommittédirektivet Ett stärkt och självständigt civilsamhälle (dir. 2014:40). En särskild utredare ska undersöka möjligheterna att underlätta för det civila samhällets organisationer att bedriva sin verksamhet, att utvecklas och att därigenom bidra till demokrati, välfärd, folkhälsa, gemenskap och social sammanhållning.

Dialog

Det kan konstateras att Regeringskansliet under de senaste sju åren har genomfört en stor mängd dialoger och samråd med det civila samhällets organisationer. Dialogen är både tät och omfattande. Tre exempel som särskilt kan lyftas fram är de dialoger som genomförts med anledning av överenskommelserna mellan staten, idéburna organisationer och SKL på det sociala området

respektive på integrationsområdet, samt en bred dialog på kulturområdet.

Kvalitet

Jämfört med vissa andra statliga forskningsanslag är anslaget för forskning om det civila samhället relativt litet, men kan ändå betraktas som ett viktigt steg i riktning mot en samlad och ökad kunskap om det civila samhället. Här kan också tilläggas att SCB har fått i uppdrag att utveckla och förbättra statistiken om det civila samhället. Arbetet genomförs i samarbete med en referensgrupp med representanter från bl. a. det civila samhällets organisationer. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors bidrag för behovsriktad forskning är också en satsning för att förstärka ett forskningsfält under utveckling.

Långsiktighet

En övervägande del av bidragen till det civila samhällets organisationer bör vara generella bidrag (prop. 2009/10:55). 80,4 procent av de statliga bidragen är generella bidrag, såsom verksamhets- och organisationsbidrag. Utvecklingen av förhållandet mellan å ena sidan de generella bidragen av mer långsiktig karaktär och å andra sidan projektfinansiering av mer kortsiktiga insatser, visar att andelen generella bidrag ligger på en jämn och hög nivå över tid.

Öppenhet och insyn

Organisationerna inom det civila samhället utnyttjar i hög utsträckning de möjligheter som finns för att göra sin röst hörd och vara med och påverka inför t.ex. regeringsbeslut.

De överenskommelser som ingåtts med idéburna organisationer och SKL följs upp regelbundet. Den nationella överenskommelsen på det sociala området har också inspirerat lokala och regionala efterföljare.

Den enkätundersökning som Regeringskansliet genomfört visar att många myndigheter samverkar i hög grad med det civila samhällets organisationer, men att det samtidigt finns en möjlighet att förtydliga detta samverkansarbete ytterligare.

Mångfald

Satsningen på stöd till engagemangsguider har pågått under 2010–2013 och har nu avslutats. Under de år som satsningen pågick har olika typer av organisationer med skilda verksamheter bedrivit projekt och nått bl.a. kvinnor, nyanlända

eller ensamkommande unga kvinnor och män. Personer som deltagit i projekten anser sig ha hittat meningsfull verksamhet tack vare den matchning som engagemangsguiderna har gjort mellan deras intressen och föreningslivet (Breddat engagemang – verksamheter med engagemangsguider, Ungdomsstyrelsen, 2013). Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har genomfört en utvärdering av satsningen som har redovisats i september 2014 (dnr U2014/5179). Utvärderingen visar att föreningsrepresentanter i de lokala projekten hittat metoder för att sänka trösklarna för att kunna engagera fler. Det civila samhällets betydelse och kapacitet har synliggjorts och jämställdhetsfrågorna har ställts i fokus.

15.5 Idrottsfrågor

15.5.1 Mål

I avsnitt 2.4 anges målen för den statliga idrottspolitiken som riksdagen beslutat.

15.5.2 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet utgår främst från rapporten Statens stöd till idrotten, uppföljning 2013, från Centrum för idrottsforskning vid Gymnastik- och idrottshögskolan (CIF) och statistikuppgifter från Riksidrottsförbundet (RF). CIF har i uppdrag att årligen följa upp statens stöd till idrotten. I sin rapport för 2013 redovisar CIF sammanlagt 22 indikatorer, fördelade över fem målområden. Resultatredovisningen nedan utgår från dessa fem målområden, där de mest centrala indikatorerna redovisas. Indikatorsystemet är i huvudsak uppbyggt på befintlig statistik från olika källor. CIF:s rapport för 2013 baseras på statistik från 2012.

Bedömningen baseras bl.a. på uppgifter om

- medlemskap och det ideella engagemanget i idrottsrörelsen,
- aktivitetsnivån och könsfördelningen bland barn och unga inom idrottsrörelsen,
- barns och ungas förutsättningar för deltagande inom idrottsrörelsen,

- svenska folkets motionsvanor,
- könsfördelningen i idrottsförbundens styrelser,
- ideella ledares utbildning,
- insatser mot dopning,
- RF:s strategiska arbete,
- etiken inom idrottsrörelsen.

Resultat

Statens stöd till idrotten uppgick 2013 till 1 705 miljoner kronor, vilket är en liten ökning i jämförelse med 2012.

Idrotten som folkrörelse

Medlemmar i idrottsrörelsen

Idrottsrörelsen har en betydelsefull roll i vårt samhälle. RF består av ca 20 000 föreningar spridda över hela landet, organiserade i 70 specialidrottsförbund. Skateboardförbundet var det sjuttionde förbundet som röstades in på RF:s stämma 2013.

År 2012 uppgavs 3,2 miljoner människor vara medlemmar i en idrottsförening. Detta motsvarar 42,3 procent av befolkningen i åldersspannet 7–70 år. Av dessa uppgavs 2,4 miljoner vara aktiva såsom idrottsutövare, ledare eller funktionärer. Antalet medlemmar har enligt detta underlag minskat sedan 2002. Minskningen har dock främst skett inom gruppen passiva medlemmar medan det totala antalet aktiva idrottsutövare har legat förhållandevis konstant.

Könsfördelningen bland medlemmarna 2012 var 47 procent flickor eller kvinnor respektive 53 procent pojkar eller män. Fördelningen bland de medlemmar som var aktiva som idrottsutövare, ledare eller funktionärer var jämn mellan könen.

Det finns aktiva och passiva medlemmar i alla åldersgrupper, men andelen aktiva är störst bland barn och ungdomar och minskar sedan i takt med stigande ålder. En jämförelse mellan åren 2002 och 2012 indikerar framför allt ett minskat aktivt medlemskap inom idrottsrörelsen i ålderskategorin unga vuxna (20–39 år).

En jämförelse av den könsmässiga fördelningen mellan olika idrotter och förbund visar att ridsport, konstakning och gymnastik är tre idrotter där andelen kvinnliga medlemmar uppgår till mellan 77 och 90 procent. Flest antal

kvinnliga medlemmar återfinns inom friidrott och fotboll. På motsvarande sätt är antalet manliga medlemmar högst inom fotboll och golf. Andelen manliga medlemmar är däremot störst i idrotter som ishockey, amerikansk fotboll och flygsport, där mer än 90 procent är män. Denna könsfördelning mellan idrotterna har varit tämligen konstant under senare år.

Aktivitetsnivån i barn- och ungdomsidrotten

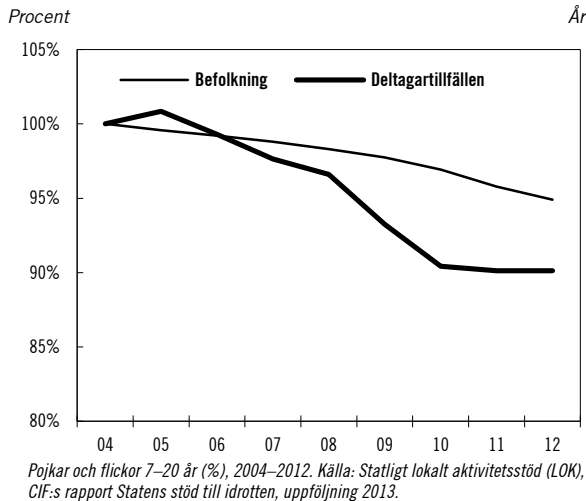
Den tidigare regeringen har genom Idrottslyftet fortsatt satsningen Handslaget med svensk idrott, som inleddes 2003 och pågick till 2007. Idrottslyftet har sedan 2007 uppgått till 500 miljoner kronor årligen och det främsta syftet är att få fler barn och ungdomar att idrotta och att idrotta högre upp i åldrarna. Idrottslyftet utgår ifrån ett barnrättsperspektiv och inom ramen för Idrottslyftet har barn och unga fått möjlighet att prova på olika idrotter. RF har bl.a. som mål att idrottsrörelsen ska öka i antalet aktiviteter och utövare, samt att tillgången till anläggningar och idrottsmiljöer ska öka. Inom ramen för Idrottslyftet erbjuder RF stöd till sina förbund och föreningar så att de kan utveckla sin barn- och ungdomsverksamhet för att uppnå målen. När Idrottslyftet startade 2007 var könsfördelningen jämnare bland de barn och ungdomar som deltog i Idrottslyftets aktiviteter än vid mätningen 2011/2012.

I arbetet med Idrottslyftet uppmanas special- och distriktsidrottsförbunden att stimulera sina föreningar att initiera samverkan med andra organisationer för att bredda verksamheten. Det är vanligast att samverkan sker med kommunal verksamhet och då framförallt skola och fritidsgård, men även t.ex. gruppboenden. I övrigt sker samverkan med andra ideella föreningar inom det civila samhället, exempelvis Friluftsrådet, Scouterna, invandrarföreningar och andra lokala sammanslutningar. Andra samverkanspartners som förekommer i föreningarnas/förbundens verksamhet är kyrka, polis och Migrationsverket.

Bidraget till idrottsrörelsens barn- och ungdomsverksamhet i form av lokalt aktivitetsstöd (LOK-stöd) uppgick 2013 till drygt 614 miljoner kronor, vilket var något lägre än föregående år. Bidraget utgår för antal deltagartillfällen och sammankomster. De data som finns angående LOK-stödet utgår således från antalet deltagartillfällen, inte från antalet enskilda deltagare.

Fram till 2013 gällde att bidragsberättigade deltagare var barn och ungdomar i åldern 7–20 och ledare i åldern 13–20 år. För deltagare och ledare inom handikappidrott finns ingen övre åldersgräns. Riksidrottsförbundet beslutade om nya regler för stödet fr.o.m. 2014, däribland att åldern för bidragsberättigade deltagare höjs från 20 till 25 år.

Diagram 15.2 Aktivitetsnivån i barn- och ungdomsidrotten i relation till förändringar i befolkningen

Under en följd av år har antalet redovisade LOK-stödsberättigade deltagartillfällen minskat vilket inte kan förklaras av minskade barnkullar. Sedan 2010 går det att urskilja en viss utplanningstendens såtillvida att antalet deltagartillfällen har förblivit relativt oförändrat, trots att barnkullarna har fortsatt att krympa. Enligt 2012 års LOK-statistik beviljades idrottsföreningar aktivitetsbidrag för knappt 53 miljoner deltagartillfällen, vilket är en nedgång jämfört med 2004. I fråga om sammankomster har det skett en motsvarande minskning med drygt 15 procent från 2004 till 2012.

En granskning uppdelat efter kön av antalet deltagartillfällen 2012 visar att flickor svarade för 39 procent och pojkar för 61 procent. Denna fördelning har varit förhållandevis konstant sedan 2002, även om könsfördelningen bland de rapporterade deltagartillfällena utjämnades något mellan 2003 och 2008. Därefter har skillnaderna åter ökat. Statistiken indikerar att pojkar redan i unga år är mer aktiva inom idrottsrörelsen än flickor och att skillnaderna därefter tilltar under ungdomsperioden. Detta betyder inte nödvändigtvis att det är fler pojkar än flickor som idrottar inom idrottsrörelsen, utan det kan bero

på att pojkar är aktiva fler gånger per vecka än flickor.

Den totala nedgången i antalet deltagartillfällen kan förklaras av en minskad aktivitetsnivå hos äldre ungdomar (17–20 år). Minskningen av deltagartillfällen är större bland flickor än bland pojkar. Redan i åldern 13–16 år går det att se ett minskat deltagande bland flickor som inte enbart kan förklaras med förändringar i ålderspopulationen. Denna nedgång tilltar därefter i åldern 17–20 år.

Minskningen i antalet deltagartillfällen inom idrottsrörelsen de senaste åren sker från höga nivåer. Studier visar dock att ungdomar i de nordiska länderna ägnar sig åt idrott och fysisk aktivitet i betydligt större utsträckning än det europeiska genomsnittet.

Ideellt ledarskap

Ett av de mest grundläggande kännetecknen på en folkrörelse är förekomsten av frivilligt och oavlönat föreningsarbete. Detta är inte minst tydligt på idrottens område.

År 2012 hade 655 000 personer i åldern 7–70 år ett uppdrag i en idrottsförening som ledare, tränare eller styrelseledamot. Den största andelen idrottsledare finns i åldersgrupperna 15–19 år och 40–49 år. Andelen med ledaruppdrag ökar till viss del med utbildningsnivå. Den könsmässiga fördelningen var 43 procent kvinnor och 57 procent män.

Enligt 2013 års Särskilda Eurobarometer 412 om idrott och fysisk aktivitet, EU:s andra mätning av vuxnas motions- och idrottsvanor inom medlemsstaterna, ligger Sverige i topp när det gäller ideellt engagemang inom idrotten. Av den svenska befolkningen engagerar sig 25 procent ideellt inom idrottsrörelsen. Nivån kan jämföras med Nederländerna som kom på andra plats, där motsvarande siffra var 18 procent. EU-genomsnittet i den aktuella mätningen var sju procent. Eurobarometerens fråga är mer öppet ställd än i de svenska mätningarna och omfattar därför andra former av engagemang än bara uppdrag som ledare, tränare och styrelseledamot.

Idrottens betydelse för folkhälsa

Fysisk aktivitet har positiva effekter för folkhälsa. Enligt Folkhälsomyndigheten skulle svenska folkets hälsa förbättras och sjukvårds-

kostnaderna minska om alla följde rådet att ägna sig åt minst en halvtimmes motion varje dag.

Personer som motionerar regelbundet

Att undersöka människors motionsvanor är svårt. Svaren varierar beroende på hur deltagaren definierar den fysiska aktivitetens ansträngningsgrad och regelbundenhet. Av RF:s enkätstudie Svenska folkets tävlings- och motionsvanor 2012, som undersöker personers deltagande i organiserade motionsaktiviteter, framgår att 44 procent av de tillfrågade mellan 7–70 år deltog i tre motionsaktiviteter (på minst 20 minuter vardera) i veckan. Den nivån har varit konstant sedan 2002. Kvinnor motionerar i högre utsträckning än män. Tre av fyra personer uppgav i undersökningen att de motionerar minst en gång i veckan. Yngre sade sig motionera i högre utsträckning än äldre. Dessutom framkom socioekonomiska skillnader såtillvida att motionerandet ökar i takt med hushållsinkomsten.

I Eurobarometerens mätning av medborgarnas motions- och idrottsvanor 2013 rankades Sverige högst av alla medlemsstater. Av den vuxna befolkningen i Sverige uppgavs 70 procent motionera minst en gång i veckan. Undersökningen visar dock på stora socioekonomiska skillnader i deltagandet, samt på en låg aktivitetsnivå bland män i åldersgruppen 17–25 år.

Fysisk aktivitet hos vuxna på fritiden

Folkhälsomyndigheten genomför årligen en rikstäckande undersökning om folkhälsa, Nationella folkhälsoenkäten. Undersökningen visar hur befolkningen mår och följer upp förändringar i hälsa över tid. Frågeställningarna om fysisk aktivitet på fritiden är medvetet brett formulerade, med följd att fysisk aktivitet inbegriper alltifrån rena idrotts- och träningsaktiviteter till trädgårdsarbete och tyngre hushållsarbete.

Graden av fysisk aktivitet är som störst i unga år. I de yngsta och äldsta åldersgrupperna, 16–29 år respektive 65–84 år, uppgav sig män vara mer fysiskt aktiva än kvinnor. Det här resultatet skiljer sig från Eurobarometerens resultat. I intervallet 30–64 år är skillnaderna mindre. Förhållandevis många i den svenska befolkningen – mer än hälften i varje ålderskategori – säger sig leva upp till rekommendationen om måttlig fysisk aktivitet på minst 30 minuter om dagen. Betydligt färre säger sig vara fysiskt aktiva på hög nivå, motsvarande minst 60 minuter om dagen.

I genomsnitt är det cirka 13 procent som uppger sig ha en i huvudsak stillasittande fritid. En jämförelse av olika redovisningsgrupper visar på socioekonomiska mönster. Andelen aktiva ökar tydligt i takt med ökad utbildningsnivå, bättre ekonomi och position i arbetslivet. Likaså är andelen med stillasittande fritid högre hos personer med utländskt ursprung.

Allas lika förutsättningar för deltagande

Barns och ungdomars deltagande i föreningsidrott
Statistiska centralbyrån (SCB) genomför sedan 1975 årliga undersökningar av det svenska folkets levnadsförhållanden (ULF). Syftet är framför allt att belysa välfärdens fördelning mellan olika grupper i befolkningen. Sedan 2001 har ULF kompletterats med intervjuer av barn i åldrarna 10–18 år rörande deras levnadsförhållanden (Barn-ULF).

När det gäller barns idrottande i relation till faktorer som hushållens ekonomi, utbildningsnivå och utländsk bakgrund indikerar statistiken att barn till högskoleutbildade idrottar i större utsträckning än barn till föräldrar med endast gymnasieutbildning. Vidare idrottar barn i tjänstemannahushåll i högre omfattning än barn i företag- eller arbetarhushåll. Det framkommer inga skillnader i idrottsdeltagande för pojkar med svensk respektive utländsk bakgrund. Flickor med utländsk bakgrund uppger sig dock idrotta i mindre utsträckning än flickor med svensk bakgrund.

Kvinnor och män på ledande positioner

År 2012 var det endast 18 av RF:s då 69 specialidrottsförbund som hade en jämställd förbundsstyrelse, det vill säga att båda könen uppgår till minst 40 procent bland ledamöterna. Tre förbund – Svenska Skolidrottsförbundet, Svenska Konståkningsförbundet och Svenska Handikappidrottsförbundet – var kvinnodominerade såtillvida att andelen män understeg 40 procent. I resterande 48 förbund var situationen den motsatta, det vill säga att andelen kvinnor understeg 40 procent.

Sett till styrelsemedlemmarnas kön och ålder kan konstateras att kvinnor dominerar i den yngsta ålderskategorin men att män i övriga ålderskategorier utgör majoriteten. Det kan noteras att könsfördelningen i de yngre ålderskategorierna var mer jämnt fördelad 2009. Bland

ledamöter över 60 år finns det endast 14 kvinnliga ledamöter jämfört med 81 manliga ledamöter. Detta är dock en förbättring från 2009.

Tabell 15.2 Styrelseledamöter i specialidrottsförbundens styrelser

Styrelseledamöter fördelat på ålder och kön i absoluta tal och procent av ålderskategori (anges inom parentes) år 2012.

Ålder	Kvinnor	Män	Totalt
< 30 år	27 (68)	13 (32)	40
30 – 45 år	61 (36)	109 (64)	170
46 – 60 år	81 (33)	165 (67)	246
> 60 år	14 (15)	81 (85)	95
Totalt	183 (33)	368 (67)	551

Källa: Specialidrottsförbunden, Clf:s rapport Statens stöd till idrotten, uppföljning 2013.

Skolning i demokrati, ansvarstagande och etik

En utgångspunkt för statens idrottspolitik är antagandet att föreningsidrotten genererar positiva externa effekter i form av demokratisk skolning och delaktighet, jämställdhet och sunda etiska ideal. Det är dock svårt att belägga direkta orsakssamband mellan föreningsidrott och dessa önskade effekter.

Ungdomar och uppdrag som ledare

I RF:s årliga undersökning Svenska folkets tävlings- och motionsvanor från 2012 angav 88 000 unga att de hade olika former av ledaruppdrag inom idrotten. Det var framför allt äldre ungdomar som gjorde insatser som ledare. I ungdomsgruppen 15–19 år var 10,5 procent av ungdomarna aktiva som ledare.

Ideella ledares utbildning

Studieförbundet SISU Idrottsutbildarna är idrottens studie-, bildnings- och utbildningsorganisation. Omfattningen på SISU:s studieverksamhet, som främst riktar sig till förbund och föreningar inom RF, är ett intressant mått på idrottsrörelsens insatser för att utbilda sina ideella ledare. SISU:s studieverksamhet har ökat markant och kontinuerligt sedan 2009. År 2012 var antalet arrangemang, deltagare och studietimmar det högsta under 2000-talet.

Dopning

I Sverige är det RF som ansvarar för antidopningsarbetet inom idrottsrörelsen. Alla specialidrottsförbund har egna antidopningsprogram

och RF:s 21 distriktsförbund arbetar förebyggande mot dopning. RF:s statistik i fråga om dopningsprover och bestraffningar speglar i första hand den egna antidopningsverksamheten – det är inte ett mått på det allmänna bruket av dopningsmedel varken inom idrottsrörelsen eller i det omgivande samhället.

Antalet utförda kontroller 2012 var 3 668 stycken vilket ungefär motsvarar det genomsnittliga antalet utförda kontroller sedan 2002. Totalt fälldes 2012 sammanlagt 34 personer för dopningsförseelser, jämfört med nio personer 2002. Ökningen beror troligen på att fler kontroller görs på motionsnivå, främst på gym- och träningsanläggningar i föreningar anslutna till Svenska Friidrottsförbundet. Av de idrottare som fällt för dopningsbrott under den senaste tioårsperioden har 98 procent varit män och två procent kvinnor. Fortfarande ligger dock andelen fällda av det totala antalet testade på en låg nivå, mellan 0,5 och 1 procent.

Arbetet med att förbereda en från RF fristående nationell antidopningsorganisation fortgår. Som grund för det arbetet finns betänkandet Antidopning Sverige – En ny väg för arbetet mot dopning (SOU 2011:10). Betänkandet bereds i Regeringskansliet. RF har medverkat i utformningen av en ny världsantidopningskod som antogs i anslutning till världsantidopningskonferensen 2013. Den nya koden träder i kraft 2015 och ersätter den nuvarande koden som gäller sedan 2009. Koden är det internationella regelverk som styr arbetet mot dopning inom den organiserade idrotten. Såväl RF som Sveriges Olympiska Kommité har skrivit under och därigenom förpliktat sig att följa koden. Under året har frågor relaterade till den nya koden fått särskild uppmärksamhet.

Idrottens internationella konkurrenskraft

Medaljer i internationella mästerskap

Det är svårt att jämföra idrottsliga prestationer såväl mellan nationer som mellan idrotter. Många idrotter anordnar inte världsmästerskap (VM) eller andra mästerskap varje år. Möjligheten att tävla och utmärka sig varierar därmed över tid. Med den reservationen kan följande nämnas. År 2012 deltog 140 landslagstrupper i ett VM eller motsvarande. Totalt vanns 216 medaljer varav 67 guld, 74 silver och 75 brons.

Internationellt samarbete

Inom EU har det nya programmet för utbildning, ungdom och idrott, Erasmus+, beslutats. Under den sjuåriga programperioden 2014–2020 är 265 miljoner euro avsatta för insatser inom idrottsområdet med en särskild inriktning mot idrott på gräsrotsnivå. Stödberättigad verksamhet är bl.a. gränsöverskridande samarbetspartnerskap och ideella europeiska idrottsevenemang. Det nya programmet innebär att idrott för första gången ges ett permanent budgetutrymme i EU. Regeringens hållning om att idrottspolitikerna först och främst är en nationell angelägenhet kvarstår.

Riksidrottsförbundets arbete

Hbtq och mångfald

Den idrott som bedrivs med statligt stöd ska vara öppen för alla. Studier visar dock att hbtq-personer föreningsidrottar i lägre utsträckning än andra. I mars 2014 presenterade RFSL – Riksförbundet för homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter en studie som de gjort på uppdrag av RF över hur hbtq-ungdomar upplever föreningsidrotten, Hbtq och idrott – ungdomars erfarenheter och villkor inom svensk idrott. Studien, som är den första kvalitativa studien på området, visar att idrotten i många avseenden utan reflektion utgår från att de aktiva och ledarna är heterosexuella, vilket får negativa konsekvenser för hbtq-personer. Med utgångspunkt i studien har RF i samarbete med SISU Idrottsutbildarna tagit fram ett diskussionsunderlag riktat till idrottsföreningarna.

En arbetsgrupp som har arbetat med mångfaldsfrågor har i en rapport definierat fem områden som är angelägna för RF att arbeta mer aktivt med, för att öka mångfalden inom idrotten. Områdena är flickor födda utanför Europa, tränare och ledare, förtroendevalda och anställda, tävlingsregler samt ensamkommande barn.

Uppgjorda matcher

Under våren 2013 inledde RF ett samarbete med Svenska Spel för att stärka det förebyggande arbetet mot uppgjorda matcher.

Fokus har under året varit att sprida kunskap och information, ge stöd till specialidrottsförbunden samt att öka samverkan med polis

och åklagare och andra aktörer genom återkommande möten och seminarier.

Strategiarbetet

Mot bakgrund av de förändrade förutsättningarna för föreningsidrotten har RF tillsammans med samtliga 70 förbund inlett ett strategiarbete kring föreningsidrottens framtida förutsättningar. Uppdraget beslutades på Riksidrottsstämman 2013 och siktet är inställt på 2025. Arbetet syftar till att utveckla svensk idrotts verksamhet och organisation för att möta människors önskemål och behov, utan att göra avkall på idrottsrörelsens grundläggande värderingar. Vidare avser RF att inom ramen för arbetet titta närmare på hur fler, oavsett socioekonomiska förhållanden, kan få del av föreningsidrotten, samt öka kännedomen om demokrati- och föreningskunskap för att få fler medlemmar att delta och aktivt engagera sig i föreningarna.

Centrum för idrottsforskningens fördjupade analys

God etik inom idrotten

Under 2013 har CIF haft i uppdrag att genomföra en fördjupad analys av vad som kännetecknar god etik inom idrotten. Regeringen noterar att CIF i sin analys uttyder en viss tröghet i idrottens och samhällets bemötande av etiska utmaningar, men betonar att olika frågor dock kräver olika lösningar.

CIF bedömer att det inte finns några enskilda problem eller utmaningar som skulle kunna rasera förtroendet för idrotten i sin helhet. Den mångfald och bredd som kännetecknar den svenska idrottsrörelsen är så pass omfattande att hela dess samhällslegitimitet inte faller med enskilda missförhållanden. Däremot menar CIF att idrottsrörelsen måste uppvisa en genuin strävan efter att komma till rätta med de etiska problemen. Om idrottsrörelsen uppvisar en ovilja eller oförmåga att ta sig an sina etiska utmaningar kan det utmynna i en mer djupgående idrottslig förtroendekris. CIF:s uppmaning till idrottsrörelsen är därför att inte tveka inför svåra frågor, synliggöra de frågor och problem som uppstår och uppmuntra till dialog och debatt.

Föreningsidrottens småskalighet

I en undersökning som CIF har låtit göra bland landets idrottsföreningar svarar drygt två av tio att de har högst 50 medlemmar och en majoritet att de har färre än 200 medlemmar. Huvuddelen

av verksamheten vänder sig till barn och ungdomar samt till vuxna som utövar idrott för att det är roligt och stimulerande. Knappt en fjärdedel svarar att de bedriver elitverksamhet på seniornivå och en ungefär lika stor andel att de bedriver elitverksamhet på ungdomsnivå.

Studien visar också att idrottsföreningarnas professionaliseringsgrad i allmänhet är låg. Åtta av tio föreningar omsätter högst en miljon kronor om året. För många är omsättningen betydligt lägre än så. En majoritet av föreningarna verkar dessutom på helt ideell basis. Endast tre av tio har anställd personal. Sex av tio föreningskassörer säger sig även sakna professionell erfarenhet av att arbeta med ekonomi och bokföring.

I en enkätundersökning som CIF lät göra bland landets idrottsföreningar uppgav 54 procent av de tillfrågade kassörerna att de tror att det är mycket eller ganska vanligt med omedvetna regelbrott som är orsakade av t.ex. okunskap, slarv eller brist på tid. Det resultatet bör kopplas till att de tillfrågade kassörerna har uppgett att de har en låg formell kompetens i frågor som rör ekonomi och bokföring. Av kassörerna uppgav 23 procent att de tror att det är vanligt med medvetna regelbrott i syfte att gynna den egna föreningen. Vidare uppgav 6 procent att de tror att det är mycket eller ganska vanligt med medvetna regelbrott för personlig vinnings skull.

Nationell samordning för att stärka den positiva supporter-kulturen och motverka idrottsrelaterad brottslighet

Den förra regeringen tillsatte 2011 en särskild utredare (nationell samordnare) med uppdrag att motverka brottslighet i samband med idrottsarrangemang (dir. 2011:22). Utredaren lämnade i april 2012 delbetänkandet Mindre våld för pengarna (SOU 2012:23). I mars 2013 lämnades slutbetänkandet Mera glädje för pengarna (SOU 2013:19) och en hearing för att diskutera betänkandet genomfördes i oktober 2013.

Med anledning av delbetänkandets förslag vidtog den förra regeringen ett antal åtgärder. Den 1 januari 2014 togs ersättningsskyldigheten för kostnader för polisbevakning bort (prop. 2013/14:1). Ändringen innebär att den som anordnar match i normalfallet inte längre behöver betala för polisens insatser. Statskontoret har

fått i uppdrag att utvärdera effekterna av reformen.

Den längsta tid som ett tillträdesförbud vid idrottsarrangemang kan meddelas har förlängts från ett år till tre år (prop. 2013/14:68). Lagändringen trädde i kraft den 1 april 2014.

Den förra regeringen har i september i år överlämnat en proposition med förslag om ett nationellt register över tillträdesförbud vid idrottsarrangemang (prop. 2013/14:254). Lagändringen föreslås träda ikraft den 1 april 2015. Enligt förslaget ska idrottsorganisationer ha rätt att ta del av och behandla uppgifter som finns i registret i syfte att hindra att personer med tillträdesförbud kommer in på arenorna. Vidare har en utredare fått i uppdrag att utreda om det bör införas ett maskeringsförbud för att förhindra ordningsstörningar vid idrottsarrangemang. Uppdraget ska redovisas i december 2014.

I september 2013 utsågs en nationell samordnare för att stärka den positiva supporter-kulturen och motverka idrottsrelaterad brottslighet. En redovisning av det genomförda arbetet ska lämnas senast den 31 december 2014.

Analys och slutsatser

Sveriges största folkrörelse, idrotten, fortsätter att engagera på bred front. Det ideella arbetet är omfattande och andelen barn och unga som är med i en idrottsförening är stort.

Statens stöd till idrotten har varit stabilt under de senaste fyra åren. Av stödet har 500 miljoner kronor årligen varit öronmärkt till Idrottslyftet med syfte att attrahera fler barn att delta i föreningsidrotten. Mot bakgrund av det statistiska underlag som LOK-stödet ger kan konstateras att antalet deltagartillfällen har minskat och det är främst flickors deltagande som har minskat. Det underlag som finns att tillgå ger ingen tydlig bild, men en förklaring till detta kan vara att pojkar deltar vid fler tillfällen i veckan än flickor.

En anledning till att deltagandet inom föreningsidrotten över tid minskar bland ungdomar kan vara att utbudet och deltagandet i icke-föreningsdrivna motionsaktiviteter ökar. Av RF:s mätningar framgår att de tio mest populära motions- och idrottsaktiviteterna för barn och ungdomar 2013 var löpning, promenad/power walk, fotboll, styrketräning, cykling/mountain-bike, simning, gruppträning/aerobics, dans,

skidor/snowboard och innebandy. En stor del av dessa motionsaktiviteter bedrivs enskilt eller i andra former än föreningsform. Detta kan bero på att föreningsidrotten inte alltid erbjuder verksamhet på en nivå som passar ungdomsgruppens förändrade ambitioner och livssituation.

Regeringen noterar även att kostnaderna för att delta i barn- och ungdomsidrotten har ökat, bl.a. genom tillkommande avgifter för exempelvis cuper och träningsläger. Det kan även vara så att föreningarnas krav på det idrottsliga engagemanget hos den enskilde deltagaren har ökat.

Ur ett folkhälsoperspektiv är det positivt att människor motionerar, oavsett form. Föreningsidrotten har dock andra mervärden, så som demokratisk delaktighet, social gemenskap och idealitet, vilket färre får ta del av om deltagandet inom föreningsidrotten minskar. Idrottsrörelsen fyller även en mycket viktig funktion genom att lägga en grund för framtida motionsvanor. Därför är det viktigt att så många som möjligt får möjlighet att delta inom idrotten. CIF ska i maj 2015 rapportera till regeringen resultatet av en fördjupad analys av i vilken utsträckning idrottsrörelsen gör det möjligt för alla människor att utöva idrott och motion. I det ingår att särskilt analysera utifrån vilka kriterier och synsätt olika delar av idrottsrörelsen väljer att fastställa nivån på sina medlems- och träningsavgifter. Idrottsrörelsens egen inriktning på verksamheten är betydelsefull för att få fler att delta och motionera längre upp i åldrarna.

Ur ett europeiskt perspektiv rör svenska befolkningen på sig i stor utsträckning och det är förhållandevis många som väljer att motionera flera gånger i veckan.

En av utgångspunkterna för statens stöd till idrotten är att idrotten ska vara öppen för alla, oavsett ålder, kön, könsidentitet, könsuttryck, sexuell läggning samt social, etnisk och kulturell bakgrund och funktionsnedsättning. Trots detta är det många grupper som inte deltar i föreningsidrotten. Det finns en tendens att socioekonomiskt svaga grupper redan i unga år faller utanför idrottsrörelsens verksamhet. Mot bakgrund av det minskande deltagandet, den fortsatta ojämställdheten och ojämlikheten inom föreningsidrotten bedömer regeringen att det strategiska arbete som RF har påbörjat är mycket angeläget. Arbetet för att stärka barnrättsperspektivet inom barn- och ungdomsidrotten och arbetet med att attrahera personer från socioekonomiska grupper som i dag är

underrepresenterade inom föreningsidrotten, samt arbetet med hbt-frågor, bedömer regeringen vara av särskild vikt.

Idrottens föreningar och förbund är olika i storlek och förutsättningar. Enligt CIF:s analys är svensk idrott alltjämt en påtagligt småskalig och ideell folkrörelse. CIF konstaterar att den svenska idrottsrörelsen har en rad frågor som måste hanteras för att undvika en förtroendekris för den svenska föreningsidrotten. Den upplevda nivån av regelbrott i samband med hanteringen av föreningarnas ekonomi, vilket i stor utsträckning verkar bero på bristande kunskap bland kassörer, är en allvarlig signal. Information och utbildning är viktiga redskap för att minska risken för ekonomiska regelbrott i idrottsföreningar. Idrottsrörelsen bör öppet och aktivt diskutera och arbeta för att stävja de negativa konsekvenserna för både idrottsrörelsen och samhället av ekonomiska regelbrott. Regeringen kommer att följa utvecklingen på området.

Den förhållandevis jämställda fördelning som kännetecknar idrottsrörelsens aktiva medlemmar återspeglas inte i styrelserummen. Som ett led i idrottsrörelsens arbete med att förverkliga målsättningarna om demokrati, delaktighet och allas rätt att vara med är denna fråga något som idrotten måste fortsätta att arbeta med.

Idrottens antidopningsarbete är viktigt för att stärka idrottens grundläggande värden där dopning är ett oacceptabelt fusk, som förutom att skada idrottens själ och trovärdighet även hotar utövares liv och hälsa. RF pekar på att brist på resurser medför att antalet dopningskontroller fortsätter att minska och att bildandet av en ny nationell antidopningsorganisation är angeläget. Vidare pågår ett intensivt arbete med att införa den nya världsantidopningskoden i idrottens regelverk. Det är viktigt att idrottens antidopningsverksamhet fortsätter och utvecklas.

Den nationella samordnaren har arbetat för att stärka den goda supporter-kulturen och att motverka brottslighet i anslutning till idrottsarrangemang. Rikspolisstyrelsen har tillsammans med samordnaren och andra berörda intressenter utarbetat en nationell strategi för att bekämpa idrottsrelaterad brottslighet. Den nationella strategin ska gälla mellan 2014-2017. Brottslighet i anslutning till idrottsevenemang har varit ett stort problem under lång tid. Frågan är alltjämt aktuell.

Mot bakgrund av den senaste tidens rapporter om uppgjorda matcher bedömer regeringen att

det fortsatta arbetet för att stävja detta problem är av stor vikt. Ett brett samarbete mellan här berörda aktörer, såväl nationellt som internationellt, bedöms nödvändigt.

Avslutningsvis konstaterar regeringen att det statliga stöd som RF har att fritt disponera ger idrottsrörelsen ett utrymme och ett ansvar att aktivt arbeta med ovanstående frågor. Regeringen kommer mot denna bakgrund att följa det fortsatta arbetet med dessa frågor.

15.6 Friluftslivspolitik

Riksdagen antog i december 2010 mål för friluftslivspolitikerna (prop. 2009/10:238, bet. 2010/11:KrU3, rskr. 2010/11:37 och 2010/11:38). Friluftslivspolitikens övergripande mål är att stödja människors möjligheter att vistas i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund för friluftslivet. Alla människor ska ha möjlighet till naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö. Riksdagen gav den förra regeringen i uppdrag att komplettera det översiktliga målet för friluftslivspolitikerna med ett antal mätbara mål. Den förra regeringen återrapporterade till riksdagen i december 2012 i skrivelsen Mål för friluftslivspolitikerna (skr. 2012/13:51, bet. 2012/13:KrU4, rskr. 2012/13:278).

Naturvårdsverket är ansvarig myndighet för friluftslivsfrågor. Naturvårdsverkets roll har stärkts och myndighetens uppdrag att samordna friluftslivet på myndighetsnivå har förtydligats. Naturvårdsverket ska enligt förordningen (2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket verka för att förutsättningarna för friluftslivet bevaras och utvecklas. Naturvårdsverket ska vidare samordna myndigheternas arbete när det gäller friluftsliv och samverka med andra berörda organisationer. Naturvårdsverket redovisar årligen till Regeringskansliet hur arbetet med samordningen av berörda myndigheters friluftslivsarbete utvecklas, liksom utvecklingen av samverkan med andra aktörer såsom friluftslivsorganisationerna.

Vad gäller statsbidragens användning har riksdagen beslutat (prop. 2009/10:238, bet. 2010/11:KrU3, rskr. 2010/11:37 och 2010/11:38) att hanteringen av ansvaret för fördelning och utbetalning av statsbidrag till fri-

luftsorganisationer ska ligga hos samarbetsorganisationen Svenskt Friluftsliv. Lagen (2010:1539) om överlämnande av vissa förvaltningsuppgifter till den ideella föreningen Svenskt Friluftsliv trädde i kraft den 1 januari 2011. Syftet med statsbidraget är att stödja att människor organiserar sig för vistelse i naturen och utövande av friluftsliv med allemansrätten som grund samt att ge alla människor möjlighet att genom friluftsliv få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om naturen och miljön.

15.6.1 Mål för friluftslivspolitikerna

Den förra regeringen fastställde tio mål för friluftslivspolitikerna:

- Tillgänglig natur för alla.
- Starkt engagemang och samverkan där personligt och ideellt engagemang står i centrum.
- Allemansrätten är grunden för friluftslivet.
- Tillgång till natur för friluftslivet.
- Att det finns attraktiv tätortsnära natur för friluftslivet.
- Friluftslivet bidrar till en hållbar landsbygdsutveckling och regional tillväxt.
- Skyddade områden är en resurs för friluftslivet.
- Ett rikt friluftsliv i skolan.
- Goda förutsättningar skapas för att människor kan vara regelbundet fysiskt aktiva i natur- och kulturlandskapet.
- Att det finns god kunskap om friluftslivet.

Som ett stöd i genomförandet och uppföljningen av friluftslivsmålen anges ett antal preciseringar. Genom preciseringarna förtydligas innebörden av målen. Preciseringarna utgör även ett underlag för såväl mätbarhet och uppföljning som det fortsatta arbetet med att utveckla friluftslivspolitikerna.

Riksdagen har beslutat om ett generationsmål för miljöarbetet och om 16 miljö kvalitetsmål som uttrycker den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling (prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25, rskr. 2009/10:377). Flera av miljö kvalitetsmålen har även preciseringar som

rör friluftslivet (se utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård).

Varje friluftslivsmål berör flera olika myndigheter och organisationer. För vart och ett av dem utpekas en till två myndigheter som ansvariga för uppföljning och utveckling av respektive mål. Regeringen anser att alla involverade myndigheter och organisationer bör ta aktiv del i att nå målen genom att genomföra olika delar av åtgärderna (skr. 2012/13:51). Naturvårdsverket är samordnande myndighet.

Uppföljning ska samordnas med miljömålsuppföljningen. Arbetet med måluppfyllelse och uppföljning behöver utvecklas kontinuerligt.

15.6.2 Resultatredovisning

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

De tio mätbara målen för friluftslivspolitiken redovisas ovan.

Första åiterrapporteringsåret för målen är hösten 2015. Då kommer berörda myndigheter rapportera om måluppfyllelse enligt de preciseringar som anges i regeringsskrivelse 2012/13:51 Mål för friluftslivspolitiken. I år används därför inga dataserier i resultatredovisningen. I år, i likhet med tidigare år, redovisas användningen och där så är möjligt effekterna av de utbetalade statsbidragen.

Den förra regeringen beslutade om preciseringar till de tio friluftslivsmålen (skr. 2012/13:51). Genom preciseringarna förtydligas innebörden av målen. Preciseringarna är inte indikatorer, utan de utgör även ett underlag för såväl mätbarhet och uppföljning som det fortsatta arbetet med att utveckla friluftslivsmålen och -politiken. Ett viktigt syfte med friluftslivsmålen och preciseringarna av dem är att de ska vara vägledande för arbetet med friluftslivsfrågor på alla nivåer i samhället.

Varje friluftslivsmål berör flera olika myndigheter och organisationer. För vart och ett av dem utpekas en till två myndigheter som ansvariga för uppföljning och utveckling av respektive mål. Ansvar för måluppfyllelsen bör dock delas mellan samtliga myndigheter som deltar i arbetet. I skrivelsen betonades att alla involverade myndigheter och organisationer bör

ta aktiv del i att nå målen genom att genomföra olika delar av åtgärderna (skr. 2012/13:51).

Naturvårdsverket är ansvarigt för att samordna uppföljning och utvärdering av friluftslivsmålen. Uppföljningen ska samordnas med miljömålsuppföljningen. Den första rapporteringen sker 2015. Arbetet med måluppfyllelse och uppföljning behöver utvecklas kontinuerligt.

Naturvårdsverket redovisar årligen till Regeringskansliet hur arbetet med samordningen av berörda myndigheters friluftslivsarbete utvecklas, liksom samverkan med andra aktörer såsom friluftslivsorganisationerna.

Resultat

Resultatredovisningen för statsbidragens användning görs med utgångspunkt i förordningen (2010:2008) om statsbidrag till friluftslivsorganisationer och det övergripande målet för friluftsliv som riksdagen beslutat för den statliga friluftslivspolitiken (prop. 2009/10:238, bet. 2010/11:KrU3, rskr. 2010/11:37 och 2010/11:38). Syftet med bidraget är att stödja att människor organiserar sig för vistelse i naturen och utövande av friluftsliv med allemansrätten som grund samt att ge alla människor möjlighet att genom friluftsliv få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om naturen och miljön.

Under 2013 tog Statens jordbruksverk tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten fram en strategi för att främja utvecklingen av fritidsfiske och fisketurism. Strategin syftar även till att stödja ett hållbart nyttjande av fiskeresurserna i hav, sjöar och vattendrag. Åtgärder kommer att konkretiseras i en handlingsplan 2015.

I propositionen Framtidens friluftsliv (prop. 2009/10:238) aviserades satsningar för att fortsätta att utveckla friluftslivspolitiken. I skrivelsen Mål för friluftslivspolitiken (skr. 2012/13:51) redovisades åtgärder som utförts och initiativ som tagits av regering och myndigheter och som berör friluftslivspolitikens utveckling och genomförande.

Resultat – friluftslivsorganisationernas arbete

Statsbidrag till friluftslivsorganisationer fördelas och betalas ut av samarbetsorganisationen Svenskt

Friluftsliv. Statsbidrag lämnas antingen som organisationsbidrag eller verksamhetsbidrag. Med organisationsbidrag avses stöd till organisationer i förhållande till organisationens medlemsantal och aktivitetsnivå och med verksamhetsbidrag avses stöd till organisationer för en specifik verksamhet efter särskild prövning.

År 2013 fördelade Svenskt Friluftsliv 27,8 miljoner kronor i bidrag till sammantaget 25 friluftorganisationer, varav 18,9 miljoner kronor avsåg organisationsbidrag till 14 organisationer och 8,9 miljoner kronor avsåg verksamhetsbidrag till projekt vid 19 organisationer. Sju organisationer fick endast organisationsbidrag, elva andra organisationer fick endast verksamhetsbidrag, och åtta organisationer fick bidrag till både organisationen och verksamheter. Organisationsbidragen ger nödvändig grund för friluftorganisationerna att kunna erbjuda sina medlemmar service och stöd. 32 procent av bidragen fördelades som verksamhets- eller projektbidrag vilka är förenade med resultatkrav.

Under 2013 har organisationsbidrag och verksamhetsbidrag lämnats till Friluftsrådet, Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund, Svenskt Friluftsliv, Svenska Livräddningssällskapet, Svenska Turistföreningen, Riksförbundet Hälsofrämjandet, Naturskoleföreningen och Kryssarklubben. Endast organisationsbidrag har lämnats till Cykelfrämjandet, Båtunionen, Sveriges Ornitologiska Förening, Svenska Botaniska Föreningen, Svenska Folksportförbundet och Cykelsällskapet. Endast verksamhetsbidrag har lämnats till Fältbiologerna, Svenska Scoutrådet (Scouterna), Svenska Gång- och Vandrarförbundet, Svenska Orienteringsförbundet, Riksförbundet Sveriges 4H, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenska Klätterförbundet, Svenska Kanotförbundet, Svenska Jägareförbundet, Förbundet Skog och Ungdom och Hembygdsförbundet.

Genom bidragsverksamheten nås stora grupper av människor som ges möjlighet att få ett upplevelserikt friluftsliv. Organisationsbidragen till friluftorganisationerna möjliggör stor verksamhet med många deltagare i olika aktiviteter. Till exempel har Svenska Livräddningssällskapets sommarsimskolor besökts av över 20 000 barn, en ökning med 2 500 deltagare jämfört med år 2012. Därutöver har 358 simlärare utbildats. Arbetshäftet Barnens livräddningsskola har skickats ut i 56 000 exemplar till skolor. Sportfiskarna bedömer att 10 000-tals barn och unga

engageras i fiske genom de nästan 400 till förbundet anslutna föreningarna. Cykelfrämjandet har med organisationsbidragets stöd arbetat för att förbättra cykelvägar till skolor och arbetsplatser samt för att få bra motions- och rekreationscykelvägar.

År 2013, i likhet med tidigare år, prioriterades särskilt satsningar på verksamheter för barn och ungdomar. Nyskapande projekt har lyfts fram och försök har gjorts att nå nya föreningar för att få fler aktörer inom friluftslivet. Några projekt har syftat till att utbilda ledare vilket gynnar möjligheten att i följande aktiviteter öka antalet deltagare. En positiv medlemsutveckling rapporteras av flera organisationer. Bland andra Sportfiskarna, Fältbiologerna, Svenska Livräddningssällskapet och Förbundet Skog och Ungdom har ökat medlemsantalen för de som är under 19 år. Fältbiologerna, i samarbete med skolor i Malmö, har i projektet Mötesplats i Naturen gett barn och unga en introduktion till vistelse i naturen. Vidare har Svenska Jägarförbundet genom projektet Nya svenskar i naturen nått cirka 600 ungdomar i åldern 15–19 år.

Flera projekt fokuseras på förskole- och skolverksamhet i utomhusmiljö eller på fortbildning av lärare. Till exempel har 181 pedagoger i 15 kommuner genom Naturskyddsföreningens projekt Mer friluftsliv i skolan fått fortbildning i utomhuspedagogik. Därutöver har Naturskyddsföreningen genomfört fortbildningsdagar för pedagoger i projektet Skogen som klassrum. Öppna skogsgläntan är ett projekt, startat av Friluftsrådet, som kan jämföras med Öppna förskolan, fastän bedrivet utomhus. Genom pilotprojektet år 2013 utbildades 29 ledare och 190 familjer (cirka 250 barn) deltog i projektet. Friluftsrådet bedömer att Öppna skogsgläntan kommer att bli en ordinarie del av deras verksamhet. Vidare har Orienteringsförbundet genomfört fortbildningsdagar för 256 lärare för att kunna bedriva enkel och rolig kartkunskap i skolan. Inom Sportfiskarnas projekt Klassdraget, där 350 skolklasser har deltagit, ges en lärarhandledning.

Dialog

Våren 2014 anordnade Naturvårdsverket tillsammans med Miljödepartementet och ett tjugotal myndigheter en tvådagars tankesmedja om friluftsliv på temat Vägar ut – Friluftslivets för-

utsättningar. Tankesmedjan fokuserade på tre olika förutsättningar: Fysiska – om leder, anläggningar, planering och tätortsnära natur. Rättsliga – om lagarnas möjligheter för att främja friluftsliv. Känslomässiga – om kunskapen och känslan för naturen.

Årets tankesmedja syftade till att diskutera vad som kan göras för att underlätta för fler människor att komma ut i friluftslivet och vad som behöver utvecklas som stöd. Tankesmedjan ska återkomma och vara en mötesplats där friluftslivets aktörer samlas till dialog i syfte att utveckla friluftslivet och friluftslivspolitikerna.

Analys och slutsatser

Det är viktigt att förutsättningarna för människor att utöva friluftsliv utvecklas och stärks, oavsett ålder, kön, sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck, livsåskådning, etnisk eller social bakgrund, eller funktionshinder. Vistelse i natur och grönområden skapar förutsättningar för avkoppling och gemenskap. Det är även viktigt att tillgänglighet till naturen skapas för fler besökare. En av grundförutsättningarna för friluftslivet är att naturen ska vara tillgänglig för alla. Alla människor, oavsett förutsättningar, ska ha möjligheter att vistas i naturen och utöva friluftsliv med allemansrätten som grund.

Det är av stor betydelse att det finns attraktiva och upplevelserika naturmiljöer i alla delar av landet, inte minst i tätorternas närhet. Länsstyrelsernas program för skydd av tätortsnära natur bidrar bl.a. till detta.

Friluftorganisationerna är viktiga för att skapa intresse och möjlighet för såväl barn och ungdomar som vuxna att utöva friluftaktiviteter. De bedriver en verksamhet som bl.a. främjar folkhälsan och möjliggör för olika grupper av människor att få del av motion och naturupplevelser. Andra viktiga uppgifter är att skapa mötesplatser i naturen för människor med olika etnisk bakgrund och med olika förutsättningar att vistas ute i naturen samt att uppmuntra barns utevistelse.

Vad gäller statsbidragens effekt har Svenskt Friluftslivs medlemsorganisationer nära två miljoner medlemmar som är aktiva och erbjuds ett rikt friluftsliv av dessa föreningar och organisationer. En undersökning som Svenskt Friluftsliv utförde 2011 visar att organisationerna skapar åtminstone 50 miljoner aktivitetstimmar för

medlemmarna och ytterligare cirka 10 miljoner aktivitetstimmar åt övriga samhället.

Sammanfattningsvis konstaterar regeringen att Svenskt Friluftslivs bidrag till friluftsgenerationer under 2013 väl uppfyller bidragens syfte och, att anslaget ger goda effekter för samhället. Bidragen har möjliggjort verksamhet som organiserat stora grupper människor, särskilt barn och ungdomar. Regeringen bedömer att bidraget ger stor nytta.

Se även utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

15.6.3 Politikens inriktning

Friluftsliv är ett allmänt intresse som har stor samhällsnytta. Målet för friluftslivspolitikerna är att stödja människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund för friluftslivet. Alla människor ska ha möjlighet att få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö (prop. 2009/10:238). Staten har ett ansvar att skapa förutsättningar för ett rikt och varierat friluftsliv och att försäkra tillgång och förbättra tillgänglighet till naturen. Allemansrätten är av avgörande betydelse för ett fritt friluftsliv och är en unik grundlagsfäst rätt som ska värnas. Den ger oss tillgång till naturen och en möjlighet att ta del av det som Sveriges natur erbjuder på ett ansvarsfullt sätt. Allemansrätten är en viktig tillgång för både stad och land, regional utveckling och lokala turism- och friluftsentreprenörer. En grundförutsättning för rekreation och friluftsliv är tillgång till attraktiva natur- och kulturmiljöer. En rik tillgång och mångfald på natur, allemansrätt, individens intresse och ideella organisationers engagemang är grunden för människors möjligheter att bedriva friluftsliv i alla delar av landet. Sveriges stora arealer av skogar, våtmarker, fjäll, sjöar, skärgårdar och unika tillgång till stadsnära natur ger stora möjligheter för ett aktivt friluftsliv.

Alla människor, oavsett förutsättningar, ska ha möjlighet att få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö. Friluftslivspolitikerna ska stödja alla människors möjligheter att vistas i naturen och utöva friluftsliv. Det är angeläget att förutsättningarna för människor att utöva friluftsliv utvecklas och stärks, oavsett ålder, kön, etnisk tillhörighet och eventuellt funktionshinder.

I statens arbete med att utveckla friluftslivspolitik har mål för friluftslivet etablerats. Dessa rapporterades till riksdagen i december 2012 i skrivelsen Mål för friluftslivspolitik (skr. 2012/13:51).

Friluftslivet är brett och spänner över flera politikområden, där naturvårdspolitik, regional tillväxtpolitik, folkhälsopolitik, näringspolitik, jordbruks- och skogspolitik, politik för landsbygdens utveckling, kulturpolitik samt utbildnings- och forskningspolitik är några exempel. Regeringen anser att friluftslivets folkhälsoaspekter är en mycket central del av det hälsofrämjande arbetet. Även kulturlivet och samhällsplaneringen är viktiga delar. För att värna tätortsnära natur har den kommunala planeringen en nyckelroll, inte minst när det gäller upprättande av naturreservat. Kommunalt arbete för att bevara och vårda naturmiljöer ökar den lokala delaktigheten i naturvårdsarbetet, skapar förankring och bidrar till att integrera värnandet av biologisk mångfald och naturmiljöer i planarbetet. I skogsområden av stor betydelse för rekreation och friluftsliv bör större hänsyn tas till dess sociala värden. Friluftsliv samt exempelvis natur-, eko-, mat-, kulturturism samt samisk turism bidrar till att stärka den lokala och regionala attraktiviteten och medverkar till en stark och hållbar utveckling.

Friluftsliv tillsammans med rekreation, turism, estetiska värden och kulturarv, är exempel på värdet av naturen och dess ekosystemtjänster. Ekosystemtjänsternas betydelse för samhället har belysts i propositionen En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (prop. 2013/14:141). Friluftslivet utgör en viktig del i det samhällsekonomiska värde ekosystemtjänsterna har.

Friluftslivsorganisationernas verksamhet är mycket viktig för möjligheten att bedriva friluftsliv. Det är bl.a. genom att människorna utövar friluftsliv som kunskap och intresse för naturvård, kulturmiljöer och folkhälsa upprätthålls och utvecklas. Därför är det också en angelägenhet för staten att stödja organisationer och enskilda i friluftslivsarbetet.

Svenskt Friluftsliv, som är en samarbetsorganisation för 24 ideella friluftslivsorganisationer, fördelar fr.o.m. 2011 statsbidragen till friluftslivsorganisationer. Regeringen konstaterar att de fördelade bidragen till friluftslivsorganisationer under 2013 väl uppfyller bidragens syfte, att

anslaget ger goda effekter för samhället och att bidragen ger stor nytta.

15.7 Budgetförslag

15.7.1 13:1 Stöd till idrotten

Tabell 15.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2013	Utfall	1 705 145	Anslags-sparande	6
2014	Anslag	1 705 451 ¹	Utgifts-prognos	1 705 451
2015	Förslag	1 705 751		
2016	Beräknat	1 706 051		
2017	Beräknat	1 706 051		
2018	Beräknat	1 706 051		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till idrotten. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till specialidrott inom gymnasieskolan, idrottsforskning och insatser mot dopning.

Regeringens överväganden

Tabell 15.4 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 13:1 Stöd till idrotten

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	1 705 451	1 705 451	1 705 451	1 705 451
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	300	600	600	600
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	1 705 751	1 706 051	1 706 051	1 706 051

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget ökar med 300 000 kronor i nivå årligen 2015–2016 för platser för funktionshindrade elever vid riksrekryterande idrottsgymnasier.

Regeringen föreslår att 1 705 751 000 kronor anvisas under anslaget 13:1 *Stöd till idrotten* för

2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 1 706 051 000 kronor, 1 706 051 000 kronor respektive 1 706 051 000 kronor.

15.7.2 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tabell 15.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	31 355	Anslags-sparande	809
2013	Utfall	31 355	Anslags-sparande	809
2014	Anslag	32 164 ¹	Utgifts-prognos	31 361
2015	Förslag	32 164		
2016	Beräknat	32 164		
2017	Beräknat	32 164		
2018	Beräknat	32 164		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till allmänna samlingslokaler. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till Bygdegårdarnas Riksförbund, Folkets Hus och Parker och Riksföreningen Våra Gårdar för organisationernas information, rådgivning, utvecklingsarbete och arbete gällande ansökningar om statligt stöd.

Kompletterande information

I förordningen (1996:1593) om bidrag till allmänna samlingslokaler finns bestämmelser om bidrag till allmänna samlingslokaler.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 32 000 000 kronor 2016–2019.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för investeringsbidrag till fleråriga projekt. Detta innebär att bidragen betalas ut ett eller flera år efter det år då projektbidrag beslutas. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 32 000 000 kronor 2016–2019.

Tabell 15.6 Beställningsbemyndigande för anslaget 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018–2019
Ingående åtaganden	–	26 560	28 037	–	–	–
Nya åtaganden	–	22 894	25 380	–	–	–
Infriade åtaganden	–	-21 417	-21 417	-18 000	-9 000	-5 000
Uttestående åtaganden	26 560	28 037	32 000	–	–	–
Erhållet/förslaget bemyndigande	32 000	32 000	32 000	–	–	–

Regeringens överväganden

Tabell 15.7 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	32 164	32 164	32 164	32 164
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	32 164	32 164	32 164	32 164

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen bedömer att anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* 2015 bör ligga på oförändrad nivå jämfört med innevarande år.

Regeringen föreslår att 32 164 000 kronor anvisas under anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* för 2015. För 2016–2018 beräknas anslaget till 32 164 000 kronor årligen.

15.7.3 13:3 Bidrag för kvinnors organisering

Tabell 15.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Notering	Belopp
2013	Utfall	27 679	Anslags-sparande	484
2014	Anslag	28 163 ¹	Utgifts-prognos	27 460
2015	Förslag	28 163		
2016	Beräknat	28 163		
2017	Beräknat	28 163		
2018	Beräknat	28 163		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för kvinnors organisering.

Kompletterande information

I förordningen (2005:1089) om statsbidrag för kvinnors organisering finns bestämmelser om statsbidrag för kvinnors organisering.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 13:3 *Bidrag för kvinnors organisering* besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 29 000 000 kronor 2016.

Skälen för regeringens förslag: För att nå en ökad förutsägbarhet och effektivitet i medelstilldelningen till kvinnors organisering bör Myndigheten för ungdoms- och civilsambällesfrågor kunna handlägga stödet för 2016 under 2015. Detta innebär att åtaganden om bidrag för kvinnors organisering beslutas under 2015 för det kommande året och därmed medför behov om framtida anslag. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 13:3 *Bidrag för kvinnors organisering* besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 29 000 000 kronor 2016.

Tabell 15.9 Beställningsbemyndigande för anslaget 13:3 Bidrag för kvinnors organisering

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018–2019
Ingående åtaganden	–	–	–	29 000	–	–
Nya åtaganden	–	–	29 000	–	–	–
Infriade åtaganden	–	–	–	-29 000	–	–
Utestående åtaganden	–	–	29 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	–	–	29 000	–	–	–

Regeringens överväganden**Tabell 15.10 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 13:3 Bidrag för kvinnors organisering**

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	28 163	28 163	28 163	28 163
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	28 163	28 163	28 163	28 163

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen bedömer att anslaget 13:3 *Bidrag för kvinnors organisering* 2015 bör ligga på oförändrad nivå jämfört med innevarande år.

Regeringen föreslår att 28 163 000 kronor anvisas under anslaget 13:3 *Bidrag för kvinnors organisering* 2015. För 2016–2018 beräknas anslaget till 28 163 000 kronor årligen.

15.7.4 13:4 Stöd till friluftslivsorganisationer**Tabell 15.11 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

År	Utfall/Anslag/Förslag/Beräknat	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2013	Utfall	27 785		0
2014	Anslag	27 785 ¹		27 785
2015	Förslag	27 785		
2016	Beräknat	27 785		
2017	Beräknat	27 785		
2018	Beräknat	27 785		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till friluftslivsorganisationer.

Kompletterande information

I förordningen (2010:2008) om statsbidrag till friluftslivsorganisationer finns bestämmelser om statsbidragens hantering.

Regeringens överväganden**Tabell 15.12 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 13:4 Stöd till friluftslivsorganisationer**

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	27 785	27 785	27 785	27 785
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	27 785	27 785	27 785	27 785

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 27 785 000 kronor anvisas under anslaget 13:4 *Stöd till friluftslivsorganisationer* under 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 27 785 000 kronor, 27 785 000 kronor respektive 27 785 000 kronor.

15.7.5 13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer

Tabell 15.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2013	Utfall	15 000	Anslags-sparande	0
2014	Anslag	15 000 ¹	Utgifts-prognos	15 000
2015	Förslag	15 000		
2016	Beräknat	15 000		
2017	Beräknat	15 000		
2018	Beräknat	15 000		

¹ Inklusiva beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer i enlighet med lagen (2010:473) om statligt stöd till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 13:5 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor 2016.

Skälen för regeringens förslag: För att Parti-bidragsnämndens administration ska kunna bedrivas effektivt bör stödet till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer handläggas samtidigt som stödet till de politiska partierna enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier. Detta innebär att åtaganden om stöd till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer beslutas under hösten för det kommande året och därmed medför behov om framtida anslag. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 13:5 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor 2016.

Tabell 15.14 Beställningsbemyndigande för anslaget 13:5 Bidrag till allmänna riksdagspartiers kvinnoorganisationer

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018–2019
Ingående åtaganden	–	15 000	15 000	15 000	–	–
Nya åtaganden	–	15 000	15 000	–	–	–
Infriade åtaganden	–	-15 000	-15 000	-15 000	–	–
Utestående åtaganden	15 000	15 000	15 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	15 000	15 000	15 000	–	–	–

15.7.6 13:6 Insatser för den ideella sektorn

Tabell 15.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utfall
2013	Utfall	22 700	58
2014	Anslag	24 758 ¹	Utgifts- prognos 24 140
2015	Förslag	24 758	
2016	Beräknat	24 758	
2017	Beräknat	24 758	
2018	Beräknat	24 758	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för bidrag till forskning samt annan kunskapsutveckling som avser det civila samhället. Anslaget får även användas för utgifter för uppföljning och annan verksamhet för genomförandet av politiken för det civila samhället samt för sådana administrativa utgifter som är en förutsättning för genomförandet av insatser inom området.

Regeringens överväganden

Tabell 15.16 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 13:6 Insatser för den ideella sektorn

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	24 758	24 758	24 758	24 758
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	24 758	24 758	24 758	24 758

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn* ökades med 2 000 000 kronor permanent fr.o.m. 2014.

Regeringen föreslår att 24 758 000 kronor anvisas under anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn* för 2015. För 2016–2018 beräknas anslaget till 24 758 000 kronor årligen.

16 Folkbildning

16.1 Omfattning

Till folkbildningen räknas folkhögskolor, studieförbund och studerandeorganisationer inom folkhögskolan. Inom folkbildningen lämnas

dessutom särskilda statsbidrag för viss tolkutbildning.

16.2 Utgiftsutveckling

Tabell 16.1 Utgiftsutveckling inom Folkbildning, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
<i>Folkbildning</i>							
14:1 Bidrag till folkbildningen	3 547	3 625	3 625	3 671	3 689	3 739	3 835
14:2 Bidrag till kontakttolkutbildning	17	17	17	17	17	17	17
Summa Folkbildning	3 563	3 642	3 642	3 688	3 706	3 756	3 852

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

16.3 Mål

Målet för folkbildningspolitiken återfinns i den inledande sammanfattningen i avsnitt 2.4, Utgiftsområde 17, Kultur, medier, trossamfund och fritid.

16.4 Resultatredovisning

16.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

De resultatindikatorer som används för folkbildningens område är i huvudsak kvantitativa och beskriver främst den verksamhet som genomförs i form av bl.a. antal deltagare vid folkhögskolor och studieförbund. Underlag för de befintliga indikatorerna samt för övriga bedömningar av folkbildningens verksamhet har hämtats från Folkbildningsrådets och SISU:s årsre-

dovisningar samt från de utvärderingar som Folkbildningsrådet genomför inom folkbildningens områden. Vidare har uppgifter inhämtats från vissa myndigheters årsredovisningar, bl.a. årsredovisningar som lämnats av Myndigheten för yrkeshögskolan och Specialpedagogiska skolmyndigheten.

I enlighet med förslag i propositionen Allas kunskap – allas bildning (prop. 2013/14:172, bet. 2013/14:KrU8, rskr. 2013/14:379) har riksdagen i juni 2014 beslutat om en ny modell för statlig utvärdering av folkbildningen. Utvärderingarna ska syfta till att ge svar på i vilken utsträckning syftena med statens stöd till folkbildningen uppnås. Under 2015 kommer därmed ett arbete att inledas med att utveckla resultatredovisningen.

I tabellen nedan redovisas aktuella indikatorer i förhållande till de syften som riksdagen fastställt för statens bidrag till folkbildningen (prop. 2013/14:172, bet. 2013/14:KrU8, rskr. 2013/14:379).

Tabell 16.2 Indikatorer för att mäta hur folkbildningens syften uppnås

1. Bidra till att stärka och utveckla demokratin.	2. Bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen.	3. Bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället.	4. Bidra till att bredda intresset för och delaktigheten i kulturlivet.
Antalet folkhögskolor och studieförbund i landet. 2013 (liksom 2012 och 2011) fanns det 150 folkhögskolor och 11 studieförbund inkl. SISU Idrottsutbildarna.	Deltagare i folkhögskolekurs efter ålder och kön. 2013 var medelåldern bland deltagarna på allmän kurs 27,7 år (22,7 år på extraplatser på allmän kurs) och 33,1 år på särskild kurs. 2012 var medelåldern 27,6 resp. 33 år och 2011 var medelåldern 28,3 resp. 32,4 år. På folkhögskolans långa kurser var 61 procent av deltagarna kvinnor och 39 procent män 2013. 63 procent av deltagarna var kvinnor och 37 procent män i folkhögskolans långa kurser 2012 och 2011.	Andel deltagare utan gymnasieutbildning. 2013 (ht) hade 81 procent av deltagarna i allmän kurs endast förgymnasial utbildning (grundskola eller folkskola). På särskild kurs gällde detta för 17 procent av deltagarna och bland studiecirkeldeltagare för 20 procent. 2012 (ht) hade 80 procent av deltagarna i allmän kurs och 19 procent av deltagarna i särskild kurs förgymnasial utbildning. Bland studiecirkeldeltagare gällde detta för 22 procent. Ht 2011 hade 78 procent av deltagarna i allmän kurs och 17 procent av deltagarna i särskild kurs förgymnasial utbildning. Bland studiecirkeldeltagare gällde detta för 22 procent.	Antal deltagare i folkhögskolors och studieförbunds kulturprogram. 2013 anordnade studieförbunden 359 000 kulturprogram med 19 milj. deltagare och 242 600 deltagare (ej unika personer) deltog i kulturprogram anordnade av folkhögskolor. 2012 anordnade studieförbunden 340 900 kulturprogram med 18 milj. deltagare och 236 920 deltagare (ej unika) deltog i kulturprogram anordnade av folkhögskolor. 2011 anordnade studieförbunden 331 800 kulturprogram med 17,2 milj. deltagare och 239 160 deltagare (ej unika) deltog i kulturprogram anordnade av folkhögskolor.
Fördelning av folkhögskolor och studieförbund i landet. 2013 erbjöd folkhögskolorna långa kurser i 137 kommuner och studieförbunden hade studiecirkelar i alla kommuner. 2012 erbjöd folkhögskolor långa kurser i 138 kommuner och studieförbunden studiecirkelar i alla kommuner. 2011 erbjöd folkhögskolor långa kurser i 137 kommuner och studieförbunden studiecirkelar i alla kommuner.	Unika studiecirkeldeltagare efter ålder och kön. 2013 var medelåldern bland unika studiecirkeldeltagare 51,8 år och 42,1 år i annan folkbildningsverksamhet. 2013 var 62 procent av unika studiecirkeldeltagare kvinnor och 38 procent män. 2012 och 2011 var 63 procent av unika studiecirkeldeltagare kvinnor.	Antal utfärdade intyg om grundläggande behörighet bland deltagare på folkhögskolans långa kurser. 2013 utfärdades 2 245 intyg om grundläggande behörighet. 2012 uppgick detta antal till 2 145 och 2011 till 2 388.	Andel kvinnor resp. män i kulturprogram. Av deltagarna i studieförbundens kulturprogram var 56 procent kvinnor och 44 procent män 2013, 57 procent kvinnor och 43 procent män 2012 samt 56 procent kvinnor och 44 procent män 2011 (ej unika personer). På folkhögskolornas kulturprogram var andelen kvinnor 57 procent 2013, 56 procent 2012 och 53 procent 2011 (ej unika personer).

1. Bidra till att stärka och utveckla demokratin.	2. Bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen.	3. Bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället.	4. Bidra till att bredda intresset för och delaktigheten i kulturlivet.
	<p>Andel utlandsfödda deltagare i folkhögskolans långa kurser och i studiecirkelar.</p> <p><i>Andelen utlandsfödda uppgick 2013 (ht) till 38 procent bland unika deltagare i allmän kurs, 7 procent bland unika deltagare i särskild kurs och 17 procent bland unika studiecirkeldeltagare.</i></p> <p><i>2012 (ht) uppgick andelen utlandsfödda personer till 30 procent i allmän kurs, 8 procent i särskild kurs och 16,2 procent bland studiecirkeldeltagarna (unika).</i></p> <p><i>2011 (ht) var andelen utlandsfödda 30 procent i allmän kurs, 7 procent i särskild kurs och 15,6 procent av studiecirkeldeltagare (unika).</i></p>	<p>Antal utfärdade intyg om avslutad eftergymnasial yrkesutbildning på särskild kurs.</p> <p><i>Bland deltagarna i de särskilda kurserna fick 1 282 personer intyg om avslutad eftergymnasial utbildning 2013. 2012 fick 1 209 personer ett sådant intyg och 2011 fick 1 363 personer ett sådant intyg.</i></p>	
	<p>Andel deltagare med funktionsnedsättning i långa kurser resp. studiecirkelar.</p> <p><i>2013 (ht) uppgick andelen deltagare med funktionsnedsättning (ej unika) i folkhögskolans långa kurser till 31 procent. 2012 gällde motsvarande för 31 procent och 2011 för 30 procent. Andelen deltagare med funktionsnedsättning bland deltagare i studieförbundens studiecirkelar uppgick till 7,8 procent 2013, 8,1 procent 2012 och 8,2 procent 2011 (ej unika).</i></p>		

16.4.2 Resultat

Proposition om folkbildningspolitiken

Genom att riksdagen i juni 2014 beslutade i enlighet med förslagen i propositionen Allas kunskap – allas bildning (prop. 2013/14:172) gäller nu ett särskilt mål för folkbildningspolitiken och en ny modell för statlig utvärdering av folkbildningen ska införas. I propositionen aviserades även andra åtgärder, bl.a. en översyn av regleringen av Folkbildningsrådets roll och uppgifter och hur dessa kan tydliggöras.

Statens stöd till folkbildningen

För statens stöd till folkbildningen anvisade riksdagen 3 625 miljoner kronor 2014, en ökning med 78 miljoner kronor jämfört med 2013. Folkbildningsrådet fördelade för 2013 års verksamhet 1 667 miljoner kronor till folkhögskolorna och 1 670 miljoner kronor till studieförbunden. SISU Idrottsutbildarna får inte del av det bidrag till studieförbunden som Folkbildningsrådet fördelar utan får ett särskilt verksamhetsstöd. SISU fördelade 2013 totalt 115 miljoner kronor till idrottens statsbidragsberättigade studie-, bildnings- och utbildningsverksamhet.

Under 2013 deltog i genomsnitt 28 465 personer per termin i folkhögskolans långa kurser. Vidare deltog i genomsnitt 42 715 personer per termin i korta kurser. Av dessa var det 6 490 personer som deltog i olika slag av uppdragsutbildning, t.ex. studiemotiverande folkhögskolekurs.

Under 2013 deltog 648 700 unika personer i olika former av studiecirkelverksamhet. Vidare deltog 380 500 personer i annan folkbildningsverksamhet anordnad av studieförbunden. 2013 anordnade studieförbunden 271 200 studiecirklar, 59 200 arrangemang i form av annan folkbildningsverksamhet och 359 100 kulturprogram.

Tabell 16.3 Folkbildningsrådets fördelning av bidrag till studieförbunden 2011–2013 (tkr)

Tusental kronor			
Studieförbund	2011	2012	2013
Arbetarnas bildningsförbund	466 772	469 071	468 892
Studieförbundet Bilda	105 546	106 898	107 701
Folkuniversitetet	107 635	108 410	107 222
Ibn Rushd studieförbund	14 157	15 342	15 637
Studieförbundet Medborgarskolan	136 396	137 119	136 601
Nykerhetsrörelsens Bildningsverksamhet	104 285	105 937	106 657
Sensus Studieförbund	166 505	164 266	161 707
Studieförbundet Vuxenskolan	313 942	318 886	327 224
Kulturens Bildningsverksamhet	9 900	13 200	15 032
Summa	1 643 936	1 659 789	1 670 294

Stärka och utveckla demokratin

Statens stöd till folkbildningen har till syfte att bidra till att stärka och utveckla demokratin, vilket bygger på att folkhögskolor och studieförbund har en god spridning över landet och att de utövar en pedagogik som deltagare med olika bakgrund och förutsättningar kan tillgodogöra sig.

I landet finns det totalt 150 folkhögskolor. Hösten 2013 erbjöd folkhögskolorna långa kurser i 137 av landets kommuner. Detta är en minskning med sju kommuner sedan 2003 och med en sedan 2012. Vidare finns det 11 studieförbund i landet (inklusive SISU idrottsutbildarna). Studieförbunden har cirkelverksamhet i alla kommuner även om de olika studieförbunden har olika spridning över landet. I relation till kommunernas invånarantal är antalet deltagare i studiecirklar och långa folkhögskolekurser störst i landets glesbygdskommuner.

Nästan 90 procent av folkhögskolornas pedagogiska personal har eftergymnasial utbildning och nästan två tredjedelar är lärarutbildade.

Av de 23 nya folkhögskolor som har startats under den senaste 20-årsperioden har 13 etablerats i någon av landets större städer. Dessutom har åtta av folkhögskolorna flyttat sin verksamhet från landsbygd till stad och jämförelsevis många folkhögskolor har etablerat filialer i städer. Sedan 2009 har antalet deltagare och delta-

garveckor i allmän kurs ökat i landets förortskommuner och minskat i de glesbefolkade delarna av landet. Deltagarveckorna har blivit fler i glesbygden, i storstäder och förortskommuner och minskat i övriga kommuner. Sammantaget har denna utveckling lett till att 50 procent av folkhögskolornas deltagare 2013 fanns på långa kurser i storstäder, förortskommuner eller större städer.

Folkbildningsrådet har inrättat Folkhögskolornas studeranderättsliga råd i syfte att stärka det studeranderättsliga arbetet inom folkhögskolan. År 2013 var totalt 118 folkhögskolor anslutna till det studeranderättsliga rådet. Folkbildningsrådet har 2013 infört ett villkor om att folkhögskolor ska ha en tydlig ordning för studeranderättsliga frågor för att få statsbidrag.

Påverka livssituationen och delta i samhällsutvecklingen

Statens stöd till folkbildningen syftar också till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen. Folkbildningen attraherar kvinnor och män i olika åldrar samt personer med olika nationaliteter och personer med olika funktionsnedsättningar. Folkhögskolornas och studieförbundens verksamhet ger möjlighet till olika grupper av deltagare att mötas och utvecklas och stimulerar människor att påverka den egna livssituationen och att delta i samhällsutvecklingen. Det har dock visat sig att deltagare med olika bakgrund inte alltid möts i folkbildningen utan återfinns på olika folkhögskolor, i olika kurser och i olika studiecirkel.

Kvinnorna är generellt fler än männen inom folkbildningen. År 2013 var 61 procent av folkhögskolornas deltagare i långa kurser och 64 procent av studieförbundens deltagare kvinnor. Bland de yngre cirkeldeltagarna i åldern 20–24 år var dock andelen män 51 procent 2013.

Folkhögskolornas deltagare är i allmänhet yngre än studieförbundens och deltagarna i allmän kurs är yngst. Medelåldern var 28 år bland deltagarna i allmän kurs och 33 år bland deltagarna i särskild kurs 2013. Medelåldern bland studieförbundens deltagare samma år var nästan 48 år. Deltagarna i annan folkbildningsverksamhet är i allmänhet yngre än cirkeldeltagarna.

Andelen utrikes födda ökar inom folkhögskolans långa kurser. På folkhögskolans all-

männa kurs var 38 procent av deltagarna utrikes födda 2013 och på de särskilda kurserna var andelen utrikes födda 17 procent. Inom studieförbundens studiecirkel var 16 procent av deltagarna utrikes födda och inom annan folkbildningsverksamhet anordnad av studieförbunden var 10 procent av deltagarna detta år utrikes födda.

31 procent av deltagarna i allmän kurs och 13 procent av deltagarna i särskild kurs under höstterminen 2013 hade någon form av funktionsnedsättning.

Andelen kvinnor och män, andelen utrikes födda deltagare, deltagargruppernas ålderssammansättning och deltagarnas utbildningsbakgrund varierar stort mellan olika studieförbund, folkhögskolor och kurser. Hälften av studieförbundens studiecirkel 2013 var så gott som enkönade, dvs. det överrepresenterade könet utgjorde minst omkring 90 procent av deltagarna. Detta gällde bl.a. för studiecirkel i improvisatorisk musik där männen dominerade och för studiecirkel med inriktning på textila konsthantverksämnen, keramik och porslinsmålning, där kvinnorna dominerade. I annan folkbildningsverksamhet utgjorde de nästan enkönade arrangemangen 28 procent. Andelen kvinnor på folkhögskolornas långa kurser varierade mellan olika folkhögskolor från 31 till 99 procent.

Varje år tar mer än 90 000 kvinnor och män på sig ansvaret att som studiecirkelledare leda andra, lyssna, engagera sig och entusiasmera, vilket utgör en resurs för det demokratiska samhället. Med den omfattningen får cirkelledarskapet betydelse både för ledarskapet inom det civila samhället och för arbetslivet. Samhällsengagemanget är stort bland cirkelledare. Av cirkelledarna är 94 procent medlem i minst en förening. Studiecirkelledarna utmärktes av en relativt jämn könsfördelning. 2011 var 54 procent av cirkelledarna kvinnor och 46 procent män.

Höja bildnings- och utbildningsnivån

Ett viktigt syfte med statsbidraget till folkbildningen är att bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället.

Folkhögskolans deltagare har kortare formell utbildningsbakgrund än befolkningen i genomsnitt, vilket till del är en naturlig följd av att många deltar på folkhögskolans allmänna kurs på grund av att den är behörighetsgivande för vidare

studier. Hösten 2013 hade 81 procent av deltagarna på folkhögskolans allmänna kurs endast förgymnasial utbildning, dvs. kortare utbildning än två års gymnasiestudier. På de särskilda kurserna hade 17 procent endast förgymnasial utbildning. Många av studieförbundens deltagare var välutbildade. Andelen med endast förgymnasial utbildning uppgick till 20 procent bland studieförbundens deltagare jämfört med 24 procent bland befolkningen som helhet. Andelen med eftergymnasial utbildning uppgick till 41 procent bland studieförbundens deltagare jämfört med 32 procent bland befolkningen som helhet.

Under kalenderåret 2013 utfärdades 2 245 intyg om grundläggande behörighet från folkhögskolans långa kurser jämfört med 2 145 sådana intyg under 2012. Under 2013 fick vidare 1 282 studerande vid folkhögskolans långa kurser intyg om avslutad eftergymnasial yrkesutbildning jämfört med att 1 209 personer fick sådant intyg 2012.

Studiemotiverande folkhögskolekurs är en arbetsmarknadspolitisk insats som sedan 2010 genomförs av folkhögskolorna i nära samverkan med Arbetsförmedlingen. De studiemotiverande folkhögskolekurserna vänder sig till arbetsökande som varken har grundläggande högskolebehörighet eller gymnasieexamen i syfte att underlätta för deltagaren att påbörja eller återgå till reguljär utbildning. Målgrupperna är dels arbetslösa ungdomar mellan 16 och 24 år, dels deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin som fyllt 25 år. Under 2013 deltog 5 167 personer i en studiemotiverande folkhögskolekurs, fördelade på 121 folkhögskolor. Under 2012 deltog 3 888 personer i en sådan kurs. Enligt Arbetsförmedlingen hade 38 procent av de som gått kursen 2012 studerat vidare inom en 12-månadersperiod. Vidare hade 14 procent fått arbete sex månader efter avslutad kurs. Av de som gick studiemotiverande kurs under 2013 hade 34 procent studerat vidare per den 31 januari 2014.

Bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet

Det fjärde syftet med statens stöd till folkbildningen är att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet. Folkbildningen möjliggör genom en omfattande kulturell verksamhet att människor i olika samhällsgrupper kan utveckla sitt kulturella engagemang, delta i

meningsfulla möten mellan människor och få en meningsfull fritid.

Totalt engagerades 1 315 200 medverkande i studieförbundens kulturprogram under 2013, enligt en särskild utvärdering som Folkbildningsrådet har genomfört (Kulturprogrammets betydelse för kulturutövarna – Folkbildningsrådet utvärderar No 4 2014). Av de medverkande var ungefär 529 200 yrkesutövande kulturarbetare, i första hand musiker och sångare. Cirka 648 300 var semiprofessionella eller amatörer. En dryg halv miljon uppdrag per år är ett stort bidrag till kulturarbetarnas arbetsmarknad. Studieförbunden är en stor uppdragsgivare för landets kulturarbetare.

Förstärkningsbidrag och specialpedagogisk stöd

Nästan en tredjedel av deltagarna i folkhögskolornas långa kurser har en funktionsnedsättning. Ett särskilt utbildningsstöd för personer med funktionsnedsättning riktas därför till folkhögskolorna. Under 2013 fördelade Specialpedagogiska skolmyndigheten totalt 146 miljoner kronor i särskilt utbildningsstöd i syfte att underlätta studier för personer med funktionsnedsättning. Den större delen av statsbidraget, 136 miljoner kronor, lämnades till folkhögskolor medan 5,5 miljoner kronor lämnades till universitet och högskolor. Av det beviljade bidraget till folkhögskolor gick 74 procent till bidrag till stödpersoner medan 26 procent gick till andra särskilda utbildningsinsatser. Vidare fördelades 3,8 miljoner kronor till Synskadades Riksförbund för teknisk anpassning av studiematerial för synskadade och dövblinda.

I genomsnitt kunde 4 936 deltagare per termin studera på folkhögskola med hjälp av stödpersoner. Den största gruppen var deltagare med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning

Folkbildningsrådet fördelade härutöver totalt 169 miljoner kronor till folkhögskolorna som kostnadsrelaterat bidrag riktat till deltagare med funktionsnedsättning och till deltagare som är utrikes födda med brister i det svenska språket. Till studieförbunden fördelas ett motsvarande förstärkningsbidrag som 2013 uppgick till 99 miljoner kronor.

Utbildningar för nyanlända

I takt med en större invandring växer folkhögskolans roll i arbetet med etablering av nyanlända. Från 2014 kan nyanlända invandrare inom etableringsuppdraget delta i särskilt anpassade

sammanhållna utbildningar på folkhögskola som finansieras genom att Arbetsförmedlingen lämnar bidrag till Folkbildningsrådet. Till och med den sista mars 2014 hade 603 nyanlända anvisats till en sådan utbildning. Könsfördelningen är jämn. Summan som Arbetsförmedlingen högst får lämna som bidrag till Folkbildningsrådet för dessa utbildningar ökades med 20 miljoner kronor till totalt 60 miljoner kronor under 2014.

SISU Idrottsutbildarna

SISU Idrottsutbildarna är idrottsrörelsens studie-, bildnings- och utbildningsorganisation. Verksamhetsstödet till SISU uppgick 2013 till 160,6 miljoner kronor. SISU fördelar detta statsbidrag i enlighet med riktlinjer som regeringen beslutar varje år. SISU har tagit fram en ny modell för fördelning av statsbidraget till distrikten som började tillämpas 2013.

En intern utvärdering visar att 70 procent av de SISU-föreningar som haft verksamhet arbetar med värdegrundsfrågor. Föreningarna har utvecklat styrdokument som inkluderar föreningens värdegrund.

Den 1 juni 2014 trädde en ändring i lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde i kraft. Därmed finns lagstöd för SISU:s uppgift att fördela statsbidrag till idrottens studie-, bildnings- och utbildningsverksamhet. Samtidigt trädde ändringar i förordningen (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen i kraft som närmare reglerar denna uppgift.

Utbildning till tolk för döva och hörselskadade personer, personer med dövblindhet samt skrivtolk
Utbildning till tolk för döva och hörselskadade personer, personer med dövblindhet samt skrivtolk bedrivs inom folkhögskolor med särskilt statligt stöd. 2013 lämnade Myndigheten för yrkeshögskolan 27 miljoner kronor i bidrag till folkhögskolor för dessa tolkutbildningar.

Utbildningen till teckenspråks- och dövblindtolk genomförs till sin större del som en fyraårig utbildning. Antalet i genomsnitt utnyttjade årsstudieplatser i utbildning till teckenspråks- och dövblindtolk samt skrivtolk uppgick 2013 till 302 jämfört med 311 under 2012. Totalt slutförde 49 personer tolkutbildning under 2013 och lika många under 2012.

Kontakttolkutbildning

Kontakttolkutbildningen syftar till att utbilda tolkar i invandrar- och minoritetsspråk, s.k. kontakttolkar. Utbildning till kontakttolk bedrivs av fyra folkhögskolor och tre studieförbund (fr.o.m. 2015 fyra studieförbund). Utbildningarna vid studieförbund genomförs som ettåriga sammanhållna grundutbildningar på halvtid. Utbildningarna vid folkhögskolor genomförs som distansutbildningar, ett år på halvtid eller två år på kvartsfart. Myndigheten för yrkeshögskolan betalade 2013 ut bidrag om 15,3 miljoner kronor till folkhögskolor och studieförbund för detta ändamål.

Under 2013 studerade i genomsnitt 173 personer per termin på den sammanhållna grundutbildningen till kontakttolk jämfört med 156 personer 2012. År 2013 fick 85 deltagare utbildningsbevis efter genomgången sammanhållna kontakttolkutbildning jämfört med 67 personer under 2012. Kostnader för utbildning till tolk för döva och hörselskadade personer, personer med dövblindhet samt skrivtolk och kontakttolk redovisas under utgiftsområde 16 avsnitt 6 om eftergymnasial utbildning.

16.4.3 Analys och slutsatser

Måluppfyllelse

Folkbildningen uppfyller de syften som gäller för statens bidrag till folkbildningen. Folkbildningen utgör en mötesplats för människor med olika förutsättningar och bakgrund. Gränser mellan människor och grupper måste fortsätta att överskridas. Därför behöver den uppdelning av människor och grupper som sker i delar av verksamheten uppmärksammas. Folkbildningen är med sin pedagogiska inriktning och särart en viktig aktör för att höja kunskapsnivån i samhället.

Eget mål för folkbildningspolitiken

Genom att riksdagen fattade beslut i enlighet med förslagen i propositionen Allas kunskap – allas bildning (prop. 2013/14:172, bet. 2013/14:KrU8, rskr. 2013/14:379) finns det nu en stabil och tydlig grund för folkbildningspolitiken och för folkbildningens utveckling. De sju verksamhetsområden som tidigare gällde för statsbidraget till folkbildningen har nu upphävts. Detta kan bidra till en mer övergripande men samtidigt tydligare

styrning som fokuserar på folkbildningens syften i stället för på vilka områden som ska prioriteras.

Utvärdering av folkbildningen

Med hänsyn till det omfattande statliga stödet till folkbildningen är det angeläget att folkbildningen blir föremål för en regelbunden och oberoende utvärdering. Riksdagens beslut om folkbildningspropositionen innebär att en ny modell för statlig utvärdering av folkbildningen införs.

Bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet

Folkbildningen har en viktig roll i att stimulera till ökad bildning och ökat deltagande i kulturlivet. Folkbildningen är Sveriges största kulturarena, både när det gäller att erbjuda kulturupplevelser och möjligheter till eget skapande. Kulturprogrammen innebär att samhällets kulturutbud breddas och vitaliseras genom att kulturprogrammen involverar nya deltagargrupper, alternativa kulturinriktningar och nya föreningar. Vidare är studieförbunden en stor uppdragsgivare för landets kulturarbetare. En enkätundersökning i Folkbildningsrådets utvärdering av kulturprogrammets betydelse för kulturutövarna (Folkbildningsrådet utvärderar No 4 2014) visar att medverkan i folkbildningens kulturprogram också har betydelse för kulturarbetare genom att en väg in på den konstnärliga arbetsmarknaden kan öppnas.

Jämställdhet i utbildningen

En av de mer centrala frågorna inom jämställdhetspolitiken är jämställdhet i utbildningen. Samhällets behov av att ta tillvara på olika kompetenser gynnas av studerandes möjligheter att göra studieval utifrån sina preferenser och oberoende av stereotypa könsroller. Inom folkbildningen tenderar kvinnor att vara i majoritet inom traditionellt ”kvinnliga” utbildningar med inriktning på bl.a. dans, klädsömnad och handarbete medan män dominerar inom musikverksamheten samt inom bl.a. träslöjd, skogsbruk och fiske. Det är angeläget med en minskad könssegregering inom folkbildningen.

Utbildning till tolk för döva eller hörselskadade personer samt personer med dövblindhet

Det saknas uppföljning av hur stort behovet av tolkning för döva eller hörselskadade personer samt dövblinda personer är. Det framstår därför som angeläget att undersöka vilket behov sam-

hället och brukarna har av tolkar inom detta område.

Teckenspråkstolkutbildningen är heller inte föremål för någon tydlig reglering. Det finns därför skäl för att överväga om det bör tydliggöras vilka kunskaper och färdigheter teckenspråkstolkar m.fl. bör ha utöver kunskaperna i teckenspråk.

För närvarande saknas utbildning av teckenspråkstolkare.

I propositionen Allas kunskap – allas bildning (prop. 2013/14:172, bet. 2013/14:KrU8, rskr. 2013/14:379) görs därför bedömningen att det finns behov av en översyn av dimensioneringen av och innehållet i teckenspråkstolkutbildningen liksom behovet av en teckenspråkstolkäro-utbildning.

Kontakttolkutbildning

Samhällets behov av kontakttolkar har ökat väsentligt i takt med den ökade invandringen till Sverige. För att möjliggöra en väl fungerande etablering av invandrare behövs kontakttolkar med kompetens att tolka inom ett antal olika samhällsområden.

Antalet deltagare på folkhögskolornas och studieförbundens kontakttolkutbildningar liksom antalet deltagare som får utbildningsbevis har ökat under senare år. Dessutom har Arbetsförmedlingen anordnat kontakttolkutbildning. Det har från flera myndigheter framförts att det i dagsläget råder brist på kvalificerade tolkar. Bland annat har skärpta regler om tolkning vid straffrättsliga förfaranden införts 2013. Dessa innebär att tolk, om möjligt auktoriserad, ska anlitas om en misstänkt eller tilltalad i brottsmål inte behärskar svenska (prop. 2012/13:132, bet. 2012/13:JuU23, rskr. 2012/13:286). Detta har ökat efterfrågan på auktoriserade tolkar. I propositionen Allas kunskap – allas bildning (prop. 2013/14:172, bet. 2013/14:KrU8, rskr. 2013/14:379) aviseras därför ett uppdrag till Myndigheten för yrkeshögskolan att utöver en pågående översyn av kontakttolkutbildningens innehåll även se över kontakttolkutbildningens omfattning.

Stöd till deltagare med funktionsnedsättning

Folkhögskolorna har goda möjligheter att anpassa utbildningen till olika målgrupper. En målgrupp är personer med funktionsnedsättning, som utgör en förhållandevis hög andel av folkhögskolans elever. Folkhögskolan har även en lång tradition av samarbete med

funktionshindersorganisationer, som i vissa fall även är huvudmän för folkhögskolor. Flera skolor har utvecklat verksamhet anpassad till deltagare med specifika funktionsnedsättningar medan andra skolor har blandade grupper av deltagare med olika funktionsnedsättningar. Deltagarna med funktionsnedsättning, inklusive dyslexi, utgjorde 31 procent av deltagarna i allmän kurs höstterminen 2013 och på de särskilda kurserna uppgick motsvarande andel till 13 procent.

I syfte att öka förutsättningarna för personer med funktionsnedsättning att kunna delta och genomföra sina studier vid folkhögskola fördelar Specialpedagogiska skolmyndigheten statsbidrag för särskilt utbildningsstöd till folkhögskolor. Specialpedagogiska skolmyndigheten planerar att göra en särskild revision på två folkhögskolor för att få bättre kunskap om statsbidragets användning.

16.5 Budgetförslag

16.5.1 14:1 Bidrag till folkbildningen

Tabell 16.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos	0
2013	Utfall	3 546 705		
2014	Anslag	3 624 840 ¹	3 624 840	
2015	Förslag	3 671 432		
2016	Beräknat	3 689 234 ²		
2017	Beräknat	3 739 285 ³		
2018	Beräknat	3 834 861 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 3 692 554 tkr i 2015 års prislivå.

³ Motsvarar 3 692 764 tkr i 2015 års prislivå.

⁴ Motsvarar 3 693 066 tkr i 2015 års prislivå

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till folkbildningen. Anslaget får även användas för statsbidrag till Föreningen Nordiska Folkhögskolan i Genève samt för utgifter för statsbidrag i form av det särskilda verksamhetsstödet till SISU Idrottsutbildarna. Vidare får anslaget användas för utgifter för utvärdering av folkbildningen.

Kompletterande information

I förordningen (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen finns bestämmelser om statsbidrag till folkbildningen.

Regeringens överväganden

Tabell 16.5 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 14:1 Bidrag till folkbildningen

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	3 624 840	3 624 840	3 624 840	3 624 840
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	20 096	16 819	66 015	160 043
Beslut	26 496	47 575	48 430	49 978
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	3 671 432	3 689 234	3 739 285	3 834 861

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Inom ramen för regeringens nya satsning på ett kunskapslyft föreslås att antalet platser på folkhögskolans allmänna kurser utökas med 1 500 utbildningsplatser 2015. Detta innebär att anslaget ökas med 90 000 000 kronor 2015. Vidare beräknar regeringen att antalet utbildningsplatser på folkhögskolans allmänna kurs bör utökas med 2 000 fr.o.m. 2016, dvs. en ytterligare ökning med 500 utbildningsplatser. Anslaget beräknas därför öka med 120 000 000 kronor fr.o.m. 2016.

Anslaget föreslås vidare minskas med 3 171 000 kronor 2015 och beräknas minskas med 12 146 000 kronor 2016, 12 098 000 kronor 2017 och 12 092 000 kronor 2018 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 3 671 432 000 kronor anvisas under anslaget 14:1 *Bidrag till folkbildningen* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 3 689 234 000 kronor, 3 739 285 000 kronor respektive 3 834 861 000 kronor.

16.5.2 14:2 Bidrag till kontakttolkutbildning

Tabell 16.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	16 597	Anslags-sparande	198
2013	Utfall	16 597		
2014	Anslag	16 776 ¹	Utgifts-prognos	16 776
2015	Förslag	16 769		
2016	Beräknat	16 933 ²		
2017	Beräknat	17 171 ³		
2018	Beräknat	17 493 ⁴		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 16 727 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 16 728 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 16 728 tkr i 2015 års prisnivå.

Anslaget får användas för statsbidrag till kontakttolkutbildning. Anslaget får i begränsad omfattning även användas för utgifter för administration, utveckling och rekryteringsfrämjande insatser.

Kompletterande information

I förordningen (2012:140) om statsbidrag för viss utbildning som rör tolkning och teckenspråk finns bestämmelser om bidrag till kontakttolkutbildning.

Regeringens överväganden

Tabell 16.7 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 14:2 Bidrag till kontakttolkutbildning

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	16 776	16 776	16 776	16 776
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	8	215	453	775
Beslut	-15	-58	-58	-58
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	16 769	16 933	17 171	17 493

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget 14:2 *Bidrag till kontakttolkutbildning* bör ligga på motsvarande nivå jämfört med innevarande år. Anslaget sänks i någon mån genom att ett avdrag görs för finansiering av statens gemensamma e-förvaltning. Vidare föreslås anslaget minskas med 15 000 kronor 2015 och beräknas minskas med 58 000 kronor 2016, 58 000 kronor 2017 och 58 000 kronor 2018 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 16 769 000 kronor anvisas under anslaget 14:2 *Bidrag till kontakttolkutbildning* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 16 933 000 kronor, 17 171 000 kronor respektive 17 493 000 kronor.

17 Tillsyn över spelmarknaden

17.1 Omfattning

Området omfattar frågor om tillsyn och reglering av spelmarknaden.

Lotteriinspektionen är tillsynsmyndighet på spel- och lotteriområdet. Myndighetens uppgifter innefattar bl.a. att säkerställa en enhetlig tillämpning av spelregleringen, tillståndsgivning och tillsyn av spelmarknaden.

17.2 Mål

Målet är en sund och säker spelmarknad där sociala skyddsintressen och efterfrågan på spel tillgodoses under kontrollerade former (prop. 2002/03:93, bet. 2002/03:KrU8, rskr. 2002/03:212).

17.3 Resultatredovisning

17.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

De indikatorer och bedömningsgrunder för spelmarknaden som används för att redovisa resultaten är följande:

- Andel upptäckta fel genom tillsynsinsatser.
- Ökade kunskaper genom informationsinsatser.
- Korrekt tillståndsprövning.

Tillsynsinsatser syftar till att upptäcka fel med möjlighet att korrigera dessa. Det övergripande målet är att skapa rättsäkerhet och trygghet i samhället där spelmarknaden är en del. I tillsynsinsatserna inbegrips även kontroll av illegalt spel.

Informationsinsatser förväntas leda till ökad kunskap om risker för spelberoende; hur farliga olika spel är samt hur stor sannolikheten är att vinna. Målet är att spelverksamheten ska vara sund och säker med kunskap om risker kopplat till spelande.

Korrekt tillståndsprövning avser att granska och pröva ansökningar om speltillstånd i förhållande till regelverket. Även denna indikator används för att säkerställa en sund och ordnad spelmarknad.

17.3.2 Spelmarknadens utveckling

Spelmarknaden

Utvecklingen på den svenska spelmarknaden tenderar att gå från traditionella lotterier och vadhållning till att spelet sker över internet. Under 2013 omsatte den reglerade svenska spelmarknaden ca 46,8 miljarder kronor brutto.

Utöver den reglerade marknaden förekommer spel på utländska webbplatser. Marknadsandelen för bolag utan tillstånd i Sverige är ca 15 procent av den totala kända spelmarknaden, vilket motsvarar ca 2,6 miljarder kronor. Utvecklingen på spelmarknaden visar på förskjutning från traditionellt spel till spel över internet och från reglerade spelbolag till oreglerade. Reglerade bolag står dock för 85 procent av den totala spelmarknaden och tillväxten för oreglerade

bolag uppskattas till 1–2 procentenheter per år för de kommande åren.

Marknadsföringen har ökat vad gäller oreglerade aktörer som agerar från andra länder och utgör mer än 55 procent av den samlade reklamen från samtliga spelbolag. Regeringen ser en utmaning i att möta en spelmarknad under ständig förändring men bedömer att nödvändiga åtgärder kan vidtas för att hantera utvecklingen.

Omsättningen på den reglerade svenska spelmarknaden minskade 2013 med ca 155 miljoner kronor jämfört med 2012. I tabell 17.1 redovisas den svenska reglerade spelmarknadens bruttoomsättning uppdelat på olika spelanordnare.

Antalet personer som spelar regelbundet har sedan 2006 minskat med 20 procent samtidigt som omsättningen ökat med nästan 30 procent. Detta bekräftar tendenser som undersökningar visar att färre spelar för mer pengar.

I år redovisas för första gången bruttoomsättningen för Casino Cosmopol. Med anledning av den nya redovisningsmetoden av bruttoomsättningen för Casino Cosmopol revideras tidigare uppgifter för att återspegla Casino Cosmopols bruttoomsättning.

I tabell 17.1 redovisas spelmarknadens bruttoomsättning uppdelat på olika spelanordnare.

Tabell 17.1 Spelmarknadens bruttoomsättning

Miljoner kronor

	2009	2010	2011	2012	2013
Svenska Spel inkl. poker och kasino	26 854	26 452	27 030	27 528	27 336
ATG	12 687	12 804	13 111	12 420	12 155
Folkrörelsernas spel och lotterier	5 400	6 100	6 456	6 560	6 898
Restaurangkasino	525	511	500	495	458
Totalt	45 466	45 867	47 097	47 003	46 848

Källa: Lotteriinspektionen.

Under 2009–2013 har bruttoomsättningen ökat med 5,7 procent. I denna beräkning ingår bruttoomsättningen för samtliga spelformer med undantag för Svenska Spels internetpoker. För internetpoker redovisas den s.k. pokerraken, dvs. den avgift bolaget tar ut av spelarna. Det innebär att bruttoomsättningen på den reglerade svenska spelmarknaden är något högre än vad som redovisats ovan.

Omsättningen efter utbetalda vinster var sammanlagt drygt 17 miljarder kronor under 2013. I genomsnitt använder svenska folket 2,6 procent av sin disponibla inkomst till spel,

räknat på omsättningen före utbetalda vinster. Det motsvarar drygt 6 000 kr per år och person över 18 år. Siffran är, ställt i relation till exempelvis årlig alkoholkonsumtion per person, hög. Detta är ännu en indikation på att få spelar för mycket pengar.

I tabell 17.2 redovisas olika spelanordnares marknadsandelar.

Tabell 17.2 Marknadsandelar av nettoomsättningen

Procent av nettoomsättningen

	2009	2010	2011	2012	2013
Svenska Spel inkl. poker och kasino	59,3	56,8	56,1	57,1	56,2
ATG	22,6	22,5	22,6	21,5	20,9
Folkrörelsernas spel och lotterier	14,1	17,6	18,0	18,0	21,8
Restaurangkasino	1,4	1,3	1,2	1,4	1,1

Källa: Lotteriinspektionen.

Svenska Spel har, jämfört med 2012, ökat bruttoomsättningen med ca en procent. Omsättningen, exklusive Casino Cosmopol, uppgick till ca 21,6 miljarder kronor. Bruttoomsättningen för Casino Cosmopol uppgick före utbetalda vinster till ca 5,8 miljarder kronor. Svenska Spels omsättning av spel via internet, inklusive pokerraken, uppgick till ca 3,4 miljarder kronor eller 11,4 procent av bolagets totala omsättning.

AB Trav och Galopps (ATG) bruttoomsättning minskade 2013 med 2,1 procent och uppgick till ca 12,2 miljarder kronor att jämföra med ca 12,4 miljarder kronor föregående år. Spelformen V75 är fortfarande bolagets största produkt med en bruttoomsättning på 4,6 miljarder kronor. Försäljningen via internet fortsätter att öka och uppgick till 42,6 procent av den totala omsättningen. Det traditionella ban-spelandet och ombudsspelet fortsätter att minska. Under 2013 har ATG betalat ca 1,3 miljarder kronor i lotteriskatt. När spelvinster och lotteriskatt betalats samt driftkostnaden för ATG täckts går överskottet från bolagets verksamhet till trav- och galoppsporten. Under 2013 tilldelades trav- och galoppsporten ca 1,6 miljarder kronor. Vidare erhöll Hästnäringens nationella stiftelse 50 miljoner kronor.

Folkrörelsernas spel och lotterier utgör 22 procent av spelmarknaden. Lotterier via internet fortsatte att öka under 2013. De privata företag som bedriver restaurangkasinospel har de senaste åren haft en minskad omsättning och har uppskattningsvis en procent av spelmarknaden.

I tabell 17.3 redovisas de tolv spelformerna med störst omsättning 2013.

Tabell 17.3 De omsättningsmässigt största spelformerna

Brutto, miljoner kronor.

	2008	2013	Förändring
Värdeautomatspel – Vegas	7 371	6 820	-551
Casino Cosmopol	6 059	5 777	-282
V75	4 258	4 556	298
Triss	3 291	3 299	8
Lotto	2 658	3 163	505
Postkodlotteriet	1 601	3 404	1 803
Oddset	2 944	2 824	-120
V64/V65/V86	2 047	2 007	-40
Dagens Dubbel	1 913	1 501	-412
Vinnare, Plats	1 630	1 543	-87
Keno	1 403	1 228	-175
Bingo	1 402	1 122	-280

Källa: Lotteriinspektionen.

Av spelmarknadens aktörer med tillstånd har Svenska Spel, ATG, Folkspel, Miljonlotteriet, Postkodlotteriet och Kombispiel under 2013 erbjudit spel över internet. Dessa aktörers sammanlagda försäljning över internet uppgår till 8,8 miljarder kronor. Det motsvarar drygt 19 procent av den totala bruttoomsättningen på den reglerade svenska spelmarknaden.

Statliga inkomster från spelverksamheten

De statliga inkomsterna från spelverksamheten består huvudsakligen av överskott från Svenska Spel AB och lotteriskatt från ATG. Därtill finns mindre inkomster från lotteriavgifter och skatt på spel. De sammantagna inkomsterna i statens budget från spel uppgick 2013 till ca 6,6 miljarder kronor varav överskottet från Svenska Spel uppgick till ca 5,3 miljarder kronor och lotteriskatten från ATG uppgick till ca 1,3 miljarder kronor.

Spelreglering

Flera länder i Europa inför nya regelverk på spelområdet. Syftet är bl.a. att återta initiativet på den egna spelmarknaden. Flera länder inom EU har infört blockeringar av IP-adresser och förbud att genomföra betalningar till spelbolag för att försöka stänga ute aktörer som saknar till-

stånd. De senaste avgörandena från EU-domstolen har bekräftat att medlemsstaterna har ett betydande utrymme att själva reglera spelpolitiken inom ramen för Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). I Sverige beslutade emellertid Högsta domstolen i ett mål den 21 december 2012 (NJA 2012 s. 1073) att straffsanktionen som är kopplad till främjandeförbudet enligt 54 § andra stycket lotterilagen strider mot EU-rättens diskrimineringsförbud. Åtalet mot Expressens och Aftonbladets före detta chefredaktörer för brott mot lotterilagen (1994:1000) ogillades därför.

EU-kommissionen beslutade i november 2013 om ett kompletterande motiverat yttrande till Sverige. Enligt yttrandet anser kommissionen att lotterilagens förbud att anordna spel inte är förenligt med EUF-fördraget. Regeringen har svarat kommissionen genom att beskriva det svenska regelverket såsom konsistent och förenligt med EU-rätten. En jämförelse av spelregleringen i andra länder har genomförts inför beslut om framtida omreglering på spelområdet i Sverige. Som en del i detta och en följd av HD:s ovan nämnda dom har en särskild utredare getts i uppdrag att se över och föreslå lagändringar så att utformningen av främjandeförbudet inte ska göra åtskillnad mellan svenska och utländska lotterier. Utredaren ska även ta ställning till utformningen av straffansvar för främjande i 54 § andra stycket lotterilagen så att straffansvaret avser alla överträdelser av främjandeförbudet, oavsett om främjandet avsett ett svenskt eller utländskt lotteri. Ett system med direktverkande vitesförelägganden ska också övervägas. Kommissionen beslutade den 16 oktober 2014 att gå vidare i ärendena och väcka talan mot Sverige inför EU-domstolen.

Regeringen skärpte under 2013 villkoren för hur Svenska spel och ATG får marknadsföra sina tjänster. Om bolagen har marknadsföring på nätet ska de exempelvis inte kunna ha en direktlänk till onlinespel. Anledningen till att regeringen har infört ett sådant villkor för just onlinespel beror på dessa spels farlighetsgrad ur beroendehänseende.

17.3.3 Tillsyn över spelmarknaden

Syftet med kontroll- och tillsynsverksamheten på området är att spelmarknaden ska präglas av

hög säkerhet och att skadeverkningarna ska minimeras.

De oreglerade aktörernas expansion och övergången till allt mer spel över internet innebär nya förutsättningar för Lotteriinspektionens tillsynsverksamhet. Oreglerade aktörer, som agerar från andra länder, har på senare år tagit marknadsandelar från aktörer med tillstånd i Sverige. De reglerade bolagen står dock fortfarande för 85 procent av den totala spelmarknaden. De oreglerade aktörerna står naturligt nog utanför svensk tillsyn.

Lotteriinspektionens uppgift är att se till att anordnaren bedriver sin spelverksamhet på ett korrekt sätt i enlighet med villkoren i det tillstånd eller den koncession som Lotteriinspektionen eller regeringen lämnat. Tillsyn är en av Lotteriinspektionens främsta uppgifter. De två senaste åren har Lotteriinspektionen genomfört drygt 18 500 kontroller av den legala spelmarknaden, främst av automater och lotterier, med ökat fokus på teknisk tillsyn. Lotteriinspektionen har under den senaste tvåårsperioden beviljat drygt 4 500 tillstånd samt bedrivit en omfattande informationsverksamhet om spelmarknaden och spelregleringen, främst riktad mot kommuner. Informationsinsatser har även genomförts gentemot spelaktörer och statliga myndigheter. Myndighetens insatser för tillståndsgivning och tillsyn har varit stabil över tid.

Under 2013 har ökat fokus lagts på frågor om åldersgränser och spelansvar samt åtgärder för att motverka olagligt spel.

Den tekniska utvecklingen har medfört en förändrad spelmarknad, vilket har inneburit att tillsynen ställts inför nya uppgifter. Arbetet med uppföljning av den olagliga spelmarknaden har främst inriktats på de områden som medför störst risk för spelberoende och kriminalitet, för närvarande pokerspel och spelautomater. Kontroller sker både preventivt och i uppföljnings-syfte.

Under 2013 har Lotteriinspektionen inrättat en särskild funktion med fokus på skyddshänsyn och riskminimering inom spelområdet (SKRIM). Myndigheten har även lagt särskilt fokus på tillsyn av den illegala spelmarknaden genom rapporter om illegal automatspelsverksamhet och uppgjorda matcher samt genom att delta i framtagande av en rapport om penningtvätt.

Andelen spelberoende personer (ca 164 000 personer 2013) har i stort sett varit oförändrad över tid men har skiftat vad gäller spelformer och personernas ålder. Spel över internet har ökat och personer som hamnat i spelberoende är ofta yngre än tidigare.

Socialstyrelsen redovisade i rapporten Vård och behandling av spelberoende den 31 maj 2013 (dnr 33356/12) förslag för att stärka vård och behandling av spelmissbruk och spelberoende. Bland annat framhålls att spelberoende bör inkluderas i ANDT-strategin (prop. 2010/11:47 En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitik), otydligheter i lagstiftningen bör ses över och datainsamlingen bör utvidgas för att bättre följa utvecklingen. Rapporten bereds i Regeringskansliet. En slutsats är att behandling av spelberoende bör integreras i det ordinarie arbetet inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården.

17.3.4 Analys och slutsatser

Spelmarknaden präglas av en ökad konkurrens med allt fler bolag som verkar i Sverige utan tillstånd samt med en mer omfattande marknadsföring. En annan tendens är att allt färre personer spelar, men för allt mer pengar. Regeringens bedömning är att det finns goda nationella möjligheter att bedriva en effektiv tillsyn och omfattande kontroller.

Under 2013 har 41 procent av den tillgängliga tiden hos Lotteriinspektionen ägnats åt kontroll och tillsyn av den legala spelmarknaden, 11 procent åt kontroll av den illegala spelmarknaden, 25 procent åt tillstånd och normgivning samt 23 procent åt information.

Regeringen bedömer att Lotteriinspektionens fördelning av resurser och dess prioriteringar är rimliga med hänsyn till utvecklingen på spelmarknaden och utifrån utformningen av nuvarande spelreglering. Det samlade resultatet ger också vid handen att målen för verksamheten är uppfyllda. Inom Regeringskansliet pågår en översyn av regelverket med syftet att minimera skadeverkningar av spel. Förslag kommer att tas fram om lagändringar för att tillgodose sociala skyddshänsyn, en måttfull marknadsföring om spel samt om hur tillståndsgivningen för de kontrollerade bolagen kan regleras. Vidare ska en översyn av automatspelslagen göras.

17.4 Budgetförslag

17.4.1 15:1 Lotteriinspektionen

Tabell 17.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Anslags-sparande	Utfall
2013	Utfall	45 986		2 737
2014	Anslag	48 422 ¹	Utgifts-prognos	48 658
2015	Förslag	48 673		
2016	Beräknat	49 010 ²		
2017	Beräknat	49 845 ³		
2018	Beräknat	51 166 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 48 552 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 48 554 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 48 558 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Lotteriinspektionens förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 17.5 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	32 787	10	46 069	-13 270
Prognos 2014	28 000	20	48 400	-20 380
Budget 2015	33 000	20	51 700	-18 680

Verksamhetens kostnader täcks endast delvis med avgifter som redovisas mot inkomsttitel 9455 *Lotteriavgifter*. De åtgärder som närmast är av direkt rättsvårdande karaktär, och som syftar till att motarbeta illegalt spel, är sedan den 1 januari 2007 anslagsfinansierade. Detsamma gäller den egeninitierade utbildnings- och informationsverksamhet som myndigheten bedriver där ett naturligt avgiftskollektiv saknas.

Regeringens överväganden

Tabell 17.6 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 15:1 Lotteriinspektionen

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	48 422	48 422	48 422	48 422
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	294	754	1 589	2 911
Beslut	-43	-166	-166	-167
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	48 673	49 010	49 845	51 166

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Anslaget föreslås minskas med 43 000 kronor 2015 och beräknas minska med 166 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra med finansiering till prioriterade satsningar. Regeringen föreslår att 48 673 000 kronor anvisas under anslaget 15:1 *Lotteriinspektionen* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 49 010 000 kronor, 49 845 000 kronor respektive 51 166 000 kronor.